

**RIIKLIKU ARENGUKAVA 2004-2006 MÕJUINDIKAATORITE
SAAVUTUSMÄÄRADE VÄLJASELGITAMINE JA ANALÜÜS**

PROJEKTI ARUANNE

Toetab Euroopa Liit

SISSEJUHATUS.....	4
1. ÜLDISED MÕJUINDIKAATORITE MÕÕTMISE METOODIKA PÕHIMÕTTED.....	5
1.1 KÄESOLEVAS PROJEKTIS KASUTATUD MÕJUINDIKAATORITE MÕÕTMISE METOODIKA ÜLDISED PÕHIMÕTTED	5
1.2 „ALT-ÜLES“ MEETOD	6
1.3 „ALT-ÜLES“ MEETODIGA SEONDUVAD PROBLEEMID.....	7
1.4 STATISTIKA ÜHESEL TÖLGENDATAVUS JA ANDMETE TÄPSUS.....	8
2. RAK MÕJUINDIKAATORITE MÕÕTMISE METOODIKA	9
2.1 INDIKAATOR „TÖÖKOHAD 12 KUUD PÄRAST PROJEKTI LÕPPU (NETO)“	9
2.1.1 Indikaatori sisu määratlus	9
2.1.2 Andmed	10
2.1.3 Metoodika	12
2.1.4 Valimi koostamine	14
2.1.5 Küsimustikud	15
2.1.6 Saavutusmäära sisu tõlgendus.....	15
2.2 INDIKAATOR „STRUKTUURIFONDIDE TOETUSEL LOODUD JA 18 KUUD HILJEM TEGUTSEVAD UUED ETTEVÕTTED“	16
2.2.1 Indikaatori sisu määratlus	16
2.2.2 Andmed	18
2.2.3 Metoodika	19
2.2.4 Valimi koostamine	21
2.2.5 Küsimustikud	23
2.2.6 Saavutusmäära sisu tõlgendus.....	23
2.3 INDIKAATOR „INIMESTE OSAKAAL KÕIGI KASUSAANUTE HULGAS, KELLE ARVATES TOETATUD FÜÜSILISE INFRASTRUKTUURI PROJEKTID ON TOETANUD NENDE KODUKOHA ATRAKTIIVSUST ETTEVÕTLUS- JA ELUKESKKONNANA“	25
2.3.1 Indikaatori sisu määratlus	25
2.3.2 Metoodika	27
2.3.3 Valimi koostamine	31
2.3.4 Küsimustikud	41
2.3.5 Saavutusmäära sisu tõlgendus.....	41
2.4 TÜHIKOORMUSE ARVESTAMINE MÕJUINDIKAATORITE SAAVUTUSMÄÄRADE VÄLJASELGITAMISEL	41
3. SAAVUTUSMÄÄRADE ANALÜÜS VASTAVALT UURINGUTULEMUSTELE.....	41
3.1 PRIORITEEDI 1 MÕJUINDIKAATORI SAAVUTUSMÄÄR	44
3.2 PRIORITEEDI 2 MÕJUINDIKAATORITE SAAVUTUSMÄÄRAD.....	46
3.3 PRIORITEEDI 3 MÕJUINDIKAATORITE SAAVUTUSMÄÄRAD.....	56
3.4 PRIORITEEDI 4 MÕJUINDIKAATORI SAAVUTUSMÄÄRAD	63
4. ETTEPANEKUD TULEVIKUHINDAMISTEKS.....	77
4.1 ETTEPANEKUD TULEVIKUS RAKENDATAVA METOODIKA OSAS MÕJUINDIKAATORITE JA PRIORITEETIDE LÕIKES, VÕIMALIKUD ALTERNATIIVSED INDIKAATORID	77
4.1.1 Prioriteet 1.....	77
4.1.2 Prioriteet 2.....	78
4.1.3 Prioriteet 3.....	81
4.1.4 Prioriteet 4.....	81

4.2 ETTEPANEKUD STRUKTUURIFONDIDE MONITOOINGU JA HINDAMISPLAANIDE TÄIENDAMISE OSAS.....	84
4.3 ÜLEVAADE PROJEKTI KÄIGUS ILMNENUD PROBLEEMIDEST.....	85
4.4 ETTEPANEKUD LEITUD SAAVUTUSMÄÄRADE KORRIGEERIMISEKS TULEVIKUS KOGUTAVA VÕI AVALDATAVA VÄRSKEMA INFO ALUSEL.....	88
5. KOKKUVÕTE.....	90
6. SUMMARY	100
ÜLEVAADE KASUTATUD PEAMISTEST INFOALLIKATEST.....	111
LISA 1. PRIORITEET 1 JA 2 KÜSIMUSTIK.....	112
LISA 2. PRIORITEET 3 KÜSIMUSTIK.....	119
LISA 3. TÄIENDAVATE INTERVJUUDE KÜSIMUSTIK.....	129
LISA 4. PRIORITEET 4 KÜSIMUSTIKUD	137
LISA 5. NIMEKIRI MEETME 4.6 PILOOTUURINGU PROJEKTIDEST	142
LISA 6. MEETME 2.3 PROJEKTID, MIDA EI KAASATUD UURINGUSSE.....	143

SISSEJUHATUS

Käesolev aruanne seondub Eesti Riikliku Arengukava Euroopa Liidu struktuurifondide kasutuselevõtuks – ühtse programmdokumendi 2004-2006 (edaspidi RAK) mõjuindikaatorite saavutusmäärade väljaselgitamise ja analüüsiga. Projekti läbiviijaks oli Rahandusministeeriumi tellimisel Poliitikauuringute Keskus PRAXIS. Nimetatud projekti eesmärgiks oli töötada välja metoodika mõjuindikaatorite saavutusmäärade väljaselgitamiseks, arvestusega, et senise seire käigus vastavaid andmeid kogutud ei ole. Seejärel viidi projekti jooksul läbi väljatöötatud metoodika alusel uuring, koguti vajalikud andmed ja viidi läbi analüüs, et anda ülevaade Eestis rakendatud struktuurifondide projektide mõjust.

Käesolevas aruandes antakse ülevaade projekti jooksul ellu viidud tegevustest, metoodikast, kuidas vastavaid andmeid koguti, kulgenud tööprotsessist ning sealhulgas esilekerkinud probleemidest. Käesoleva dokumendi peamiseks eesmärgiks on **anda ülevaade RAK mõjuindikaatorite saavutusmäärade väljaselgitamiseks sobilikust metoodikast ning mõjuindikaatorite senistest saavutusmääradest**. Mõjuindikaatoritena on RAKs määratletud:

- 1. prioriteet – Loodud ja säilitatud töökohad (neto) 12 kuud pärast projekti lõppu.
- 2. prioriteet – Loodud ja säilitatud töökohad (neto) 12 kuud pärast projekti lõppu ning Struktuurifondide toetusel loodud ja 18 kuud hiljem tegutsevad uued ettevõtted.
- 3. prioriteet - Loodud ja säilitatud töökohad (neto) 12 kuud pärast projekti lõppu ning Struktuurifondide toetusel loodud ja 18 kuud hiljem tegutsevad uued ettevõtted.
- 4. prioriteet – Inimeste osakaal kõigi kasusaajate seas, kelle arvates toetatud füüsilise infrastruktuuri projektid on tõstnud nende kodukoha atraktiivsust ettevõtlus- ja elukeskkonnana.

Käesolevas aruandes esitatud metoodika on aluseks esimese mõjuindikaatorite saavutusmäärade väljaselgitamise uuringu läbiviimiseks Eestis ja loodetavasti ka sarnastes uuringutes tulevikus. Sellest tulenevalt võib käesolevat projekti käsitleda ka teatud mõttes pilootprojektina, mille raames töötati välja metoodika ja testiti seda struktuurifondide projektide peal, mis mahtusid vaadeldavasse ajaperioodi.

1. ÜLDISED MÕJUINDIKAATORITE MÕÕTMISE METOODIKA PÕHIMÕTTED

1.1 Käesolevas projektis kasutatud mõjuindikaatorite mõõtmise metoodika üldised põhimõtted

Struktuurifondide projektide mõjuindikaatorite saavutusmäärade väljaselgitamisel lähtuti viiest üldisest põhimõttest:

1. Kasutati puhasmõju hindamist¹ projekti tasandil ehk „alt-üles“ meetodit.
2. Projektide puhasmõju leidmisel tugineti peamiselt kasusaajate hinnangutele, uuriti järgmisi põhiteemasid:
 - a. Kas projekt oleks ellu viidud ka ilma toetuseta/väiksema toetusega/teistsuguse ajakavaga (selgitamaks välja projekti tühimõjusid)?
 - b. Hinnangud säilitatud ja loodud töökohtadele 12 kuud pärast projekti lõppu.
 - c. Hinnangud struktuurifondidest kasu saanud ja 18 kuud pärast projekti lõppu tegutsevate ettevõtete arvule (RAK prioriteetid 2 ja 3).
 - d. Milliseid teisi riigipoolseid toetusi on ettevõtte uuritava ajaperioodil saanud?
 - e. Hinnang kodukoha atraktiivsuse tõusule elu- või ettevõtluskeskkonnana (prioriteet 4 pilootuuring).
3. Toetuse saajate hinnanguid kontrolliti, lähtudes täiendavatest intervjuudest kasusaajatega. Andmeid on võrreldud ka toetuse saajate poolt projektide elluviimise lõpparuannetes ning järelhindamiste aruannetes esitatud indikaatorite saavutusmäärade tasemetega.
4. Prioriteetide 1-2 puhul küsitleti kogu üldvalimit. Seejuures keskenduti ka mahukamate ja tööhõivele suuremat mõju prognoosinud projektidele (täiendavate intervjuude läbiviimine), tagamaks lõppindikaatorite võimalikult kõrget täpsusastet. Prioriteet 3 puhul küsitleti esinduslikku osa üldvalimist. Prioriteet 4 puhul viidi läbi pilootküsitlus meetme 4.6 Kohalik sotsiaal-majanduslik areng lõppenud projektide seas. Prioriteetide lõikes saavutati tulemuste statistilise töötlemisega indikaatorite taseme üldistatud tulemus (v.a prioriteet 4 raames).
5. Uuringus kasutati ära ka viimasel ajal juba läbiviidud hindamisalaste küsitluste käigus kogutud andmeid:
 - a. Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus (edaspidi EAS) viis äsja läbi järelküsitlused 2004. a koolitustoetust ja starditoetust saanute hulgas, mille osas esitati uuringu läbiviijale vastavad andmed.
 - b. 2006. aasta algusest alates viib PRAXIS läbi Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi (MKM) tellimisel projekti „Riiklike ettevõtluse toetusmeetmete mõjude hindamine“ (stardi-, koolitus-, nõustamis-, infrastruktuuri, teadus- ja arendustegevuse finantseerimise ja ekspordiplaani toetus). Oktoobris lõppes 2004. aastal struktuurifondidest toetust saanud ettevõtete küsitlus, mille eesmärki oli samuti puhasmõju välja selgitada.

Vastavate hindamiste metoodikat võrreldi käesoleva projekti käigus kasutatavaga ning saavutatud tulemusi pisteliselt käesoleva uuringu tulemustega (2004. aastal lõppenud projektide osas).

¹ **Puhasmõju** – tulemused, mis oleksid jäänud toetuse mitta saamisel loomata ehk tegelikkust võrreldakse „meetme mitterakendumise“ juhtumiga.

1.2 „Alt-üles“ meetod ²

Et hinnata puhasmõju projekti tasandil ehk „alt-üles“ on projekti kogumõjudes ³ vaja teha mitmeid teisendusi, et jõuda välja puhasmõjuni. **Kogumõjudelt puhasmõjuni jõudmiseks tuleb esimesest lahutada:**

- **Tühikoormus (*deadweight*)** – väljundid, mis oleks loodud ka ilma toetuseta.
- **Lekkimine (*leakage*)** – väljundid, millest kasusaajad paiknevad väljaspool programmi/projekti sihtpiirkonda või –gruppi.
- **Ümberpaiknemine (*displacement*)** – väljundid, mis loodi teiste samalaadsete väljundite arvel antud piirkonnas. Ümberpaiknemine võib esineda nii tootmisfaktorite kui ka tooteturul. ⁴
- **Asendamine (*substitution*)** – väljundid, mis on saavutatud seeläbi, et ettevõtte asendas toetuse kasutamiseks ühe tegevuse teise samalaadsega. ⁵

Täiendavalt võetakse makrotasandi hinnangute tegemisel arvesse veel **väljatõrjumine (*crowding out*)** ja **sissetõrjumine (*crowding in*)** ehk kas riiklikud kulutused on endaga kaasa toonud muutusi teistes majandusmuutujates erasektori kulutuste vähenemise või suurenemise tõttu. Samuti tuleks meetmete mõjude hindamisel arvesse võtta **multiplikaatoriefekti (*multiplicator effects*)** – täiendavat majanduslikku tegevust, mis on seotud suurenenud kohalike tuludega ja ostudega kohalikelt ettevõtjatelt. ⁶

Mõjuindikaatorite saavutusmäärade väljaselgitamisel lähtutakse üldjuhul alljärgnevast valemist:

$$\text{Puhasmõju} = (\text{kogumõju} - \text{tühikoormus}) \times (1 - \text{lekkimine}) \times (1 - \text{ümberpaiknemine}) \times (1 - \text{asendamine})$$

Antud uuringu mahu tõttu ei olnud võimalik kõikidele nimetatud näitajatele siiski hinnanguid anda. Seega, valemi komponentide arvutamisel lähtuti alljärgnevast:

Tühikoormus. Hinnang tühikoormusele põhineb kasusaajate hinnangutel, mis oleks juhtunud, kui toetust ei oleks saadud (nt küsimus: Kas oleksite viinud projekti ellu ka ilma toetuseta/väiksema toetusega?). Käesoleva uuringu käigus hinnati mõjuindikaatorite saavutusmäärade väljaselgitamisel ka tühikoormust.

² „Alt-üles“ meetod – üksikute tegevuste või projektide oodatud mõjude hindamine, arvestades nende võimalikke väljundeid ning tulemusi.

³ **Kogumõjude (*gross impact*)** all mõistetakse kogu muutust kasusaaja (majandus)näitajates, mida kasutatakse programmi hindamise mõõdikutena (nt ettevõtte töötajate arv enne toetust võrreldes töötajate arvuga üks aasta pärast toetuse saamist). Samuti võivad mõjud ilmned ka turul või teiste turuosaliste näitajates.

⁴ Ümberpaiknemine tooteturul – kui toetatud tegevus/ettevõtja suurendab turuosa teiste samu tooteid valmistavate kohalike ettevõtete arvel. Ümberpaiknemine tootmisfaktorite turul – kui toetatud tegevuse läbiviimiseks kasutatakse kohalikke nappe tootmisfaktoreid (nt mõned oskused, maa) või tõstes nende hindu.

⁵ Näiteks asendati toetuse tulemusel praegune töötaja eelnevalt töötava staatuses olnud inimesega ja uut töökohta seega ei loodud.

⁶ Pakkumismultiplikaator – mõju antud piirkonnas läbi toetatud ettevõtte poolt ostetud kohalikult toodetud kaupade ja teenuste. Sissetulekumultiplikaator – mõju antud piirkonnas läbi täiendava sissetuleku poolt tekitatud kohaliku nõudluse teiste kaupade ja teenuste järele.

Lekkimine. Kuna mitmete programmide puhul on sihtregiooniks kogu Eesti (koolitus, nõustamine, ekspordiplaan, teadus- ja arendustegevus, suuremad infrastruktuuri arendamise projektid jms), siis nende puhul ei oma lekkimine tähtsust. Teiste programmide puhul on eeldatud, et kõik projektid täidavad regionaalse abikõlblikkuse kriteeriumi ettevõtte-investeeringu asukoha mõttes ning lekkimine on null. Koolitustoetuse puhul peab siiski arvestama, et kasusaanud töötajad võivad siirduda elama-töötama väljapoole sihtregiooni, ent kuna otsene regionaalne eesmärk töökohtade loomisest puudub ja lekkimise hindamine on aeganõudev, siis sellest loobutakse. Tulevikus läbiviidavates uuringutes võib kaaluda antud näitajaga arvestamist, kuid seejuures tuleb hindamise läbiviimiseks eraldada rohkem aega ja ressursse, kuna lekkimise väljaselgitamine on keeruline ja aeganõudev.

Ümberpaiknemine. Ümberpaiknemist üldjuhul iseseisvalt sarnastes hindamisprojektides ei analüüsita, kuna selle määra on raske välja selgitada. Üheks võimaluseks on hinnata ümberpaiknemist, tuginedes ettevõtte ekspordi osakaalule käibes ja/või majandusharule, kasutades andmebaasides olevat informatsiooni toetuse saajate kohta. Sel juhul antakse hinnang ümberpaiknemise suurusele, tuginedes eksperthinnangute abil vastavalt eeltoodud näitajate klassidesse jaotamise põhjal (st mida suurem on ekspordi osakaal, seda väiksem on tõenäoliselt ümberpaiknemise efekt). Käesolevas projektis ümberpaiknemist ei hinnata. Samuti ei hinnata ka mõju hindadele ja faktorturgudele (nt pangandus- või koolitussektoris).

Asendamine. Antud uuring ei hõlma asendamise hindamist. See ei peaks käsitletavate programmide puhul olema ka oluline teema.

Kokkuvõttes kasutati antud projekti elluviimisel mõjuindikaatorite saavutusmäärade väljaselgitamisel alljärgnevat valemit:

Puhasmõju = kogumõju – tühikoormus

1.3 „Alt-üles“ meetodiga seonduvad probleemid

1. Projektide ja meetmete eraldi hindamine võib kaasa tuua tulemuste „topeltarvestamise“. Näiteks kui ettevõtte on saanud toetust mitmest erinevast programmist, siis võidakse ühte loodud töökohta arvesse võtta rohkem kui ühe programmi raames, ning tagajärjeks on programmi mõjude ülehindamine.⁷ Selle vältimiseks käesolevas projektis:
 - Koostati kõigist hinnatavatest toetuse saajatest ühine andmebaas ning kasutades äriregistrikoodi, taotleja nime või toetust saanud projektide koodi Struktuuritoetuse Registri Operatiivinfosüsteemi (edaspidi SFOS) andmebaasis, tehti kindlaks iga ettevõtte saadud kõik hinnatavad toetused (mis mahtusid vastavasse ajaraamistikku). Tulemuste analüüsil võrreldi vastuseid pisteliselt ka ettevõtte tegelike majandusnäitajatega (mida küsiti küsimustikes), et vältida võimalikku topeltarvestamist.
 - Mitmest struktuurifondide programmist kasusaajatele saadeti üks küsimustik kõigi toetuste kohta ja paluti eristada mõjuindikaatoreid toetuste lõikes. Seega koostati eraldi üldkogum nendest, kes olid saanud toetust mitmest programmist.

⁷ Antud hindamises on võimalik probleemi (vähemalt hinnatavate programmide osas) vältida, kuna on olemas andmed kõigi ühe ettevõtte poolt hinnatavates programmides saadud toetuste ja nende tulemuste kohta.

2. Kasusaajate hinnangute kallutatus (*respondent bias*) – kasusaajate hinnangud võivad sageli ülehinnata toetusmeetmete mõjusid või neil on muid strateegilisi huvisid ebatäpse vastuse andmiseks. Kallutatuse väljaselgitamiseks ja kõrvaldamiseks kasutati käesolevas projektis järgnevaid meetodeid:
 - Kasusaajate hinnanguid kõrvaltati ettevõtete tegelike majandusnäitajatega (andmebaasis on välja toodud taotlustes ja lõpparuannetes toodud tegelikud majandusnäitajad, viimaseid küsiti ka küsimustikus).
 - Kasusaajatega viidi läbi täiendavaid intervjuusid, kus selgitati välja intervjuueerija hinnang samale mõjuindikaatorile.

1.4 Statistika üheselt tõlgendatavus ja andmete täpsus

Statistika üheselt tõlgendatavuse ja andmete täpsuse tagamiseks on astunud järgmisi samme:

- Indikaatorite sisu täpsem määratlemine koostöös Rahandusministeeriumiga. Käesolev aruanne kajastab indikaatorite sisu määratlust, millest lähtuti antud projekti elluviimisel ning millest soovitatakse lähtuda ka sarnastes mõjuindikaatorite määrade väljaselgitamise uuringutes tulevikus.
- Töökohtade arvestamise puhul on küsimustike juures selged juhendid, mis seletavad mõisteid. Lisatud on konkreetseid näiteid. Samuti ei ole küsimusi esitatud otse, vaid palutud säilitatud töökohtade puhul näiteks hinnangut mitu töökohta oleks kaotatud, kui toetust ei oleks saadud. Küsimused on esitatud indikaatori arvutusmõttekäigu etappe järgivas ja vastajat suunavas järjekorras.
- Kontrollimaks, kas vastajad on üheselt mõistnud indikaatoreid ja selleks, et saada intervjuueerijate hinnang küsitavate vastuste osas, viidi lisaks läbi lühikesed telefoni- ja personaalintervjuud, kus käsitleti samu teemasid veebi- või postiküsitlusega (prioriteetid 1-3).
- Küsimustikud sisaldasid kontrollküsimusi, mida oli võimalik kõrvaltada projekti tulemusel saavutatud näitajatega.

2. RAK MÕJUINDIKAATORITE MÕÕTMISE METOODIKA

2.1 Indikaator „Töökohad 12 kuud pärast projekti lõppu (neto)“

2.1.1 Indikaatori sisu määratlus

Antud indikaatori saavutusmäärasid on RAK järgi vajalik välja selgitada RAK prioriteetide 1-3 raames. Seega sisaldusid vastavad küsimused kõikides prioriteet 1-3 raames väljasaadetud küsimustikes.⁸ Indikaatori tõlgendamiseks oli vastava küsimuse alguses antud vastajale selgitus, kuidas antud indikaatorit määratleda. Siinkohal võeti aluseks eelkõige välja töötatud juhend „Horisontaalsed teemad riiklikus arengukavas”, mille võib leida aadressilt <http://www.struktuurifondid.ee/?id=3089>. Kuna antud uuringu eesmärgiks on välja selgitada projekti tulemusena loodud ja 12 kuud pärast projekti lõppu eksisteerivad töökohad, samuti 12 kuud pärast projekti säilinud töökohad, siis lähtuti praegusel hetkel ettevõttes/organisatsioonis eksisteerivast olukorrast ja võrdlevateks andmeteks on võetud projektitaotluses prognoositud ning lõpparuandes näidatud indikaatori saavutusmäärad (kui need näitajad sisaldusid uuringu läbiviijale edastatud andmebaasides).

Indikaatori määratlemisel ning vastavalt sellele küsimustiku väljatöötamisel on arvestatud määratlustega, mida üldjuhul kasutatakse projektide mõju hindamisel tööhõivele Euroopa Liidu (EL) projektides. Siinkohal on mõttekas pöörata esiteks tähelepanu püsivate ja ajutiste töökohtade erinevusele ja sellest tulenevalt indikaatori määratlusele.

- **Püsivad töökohad** – töökohad, mille suhtes on olemas kindlus, et need jäävad alles ka pärast projekti lõppemist. Sellised töökohad luuakse tavaliselt pikemaajalistes projektides, eriti ettevõtluse ja investeringutega seotud projektidega, mille puhul tööhõivemõjud ilmnevad alles mõne aja pärast.⁹ Kokkuleppeliselt võib käsitleda püsiva töökohana vähemalt **üks aasta pärast projekti lõppu** olemasolevat töökohta (vt ka mõiste “loodud töökohad”). **RAKs püstitud indikaator püüab välja selgitada projekti mõjul loodud või säilitatud püsivaid töökohti.**
- **Ajutised töökohad** – töökohad, mida ilma struktuuritoetusega ei tekiks, kuid mis on ajutise või lühiajalise iseloomuga. Sellised töökohad on loodud struktuurifondidest toetatud projekti tõhusamaks elluviimiseks ja üldjuhul ainult projekti rakendamise perioodiks. Ajutise töökoha loomisena kvalifitseerub projektijuhil või muu projekti personali palkamine projekti perioodiks. Ajutist laadi töökohad võivad tekkida ka koolitus- ja nõustamisprojektides, mille raames palgatakse inimesi vastavaid kursusi ja loenguid läbi viima. **Antud indikaatori saavutusmäärat väljaselgitamisel seda laadi töökohti ei vaadelda.**

Arvestades välja toodud erinevusi püsivate ning ajutiste töökohtade määratlemises, käsitleb RAK mõjuindikaator kahte poolt:

- **Projekti tulemusena loodud töökohtade arv, mis on alles ka 12 kuud pärast projekti lõppu.** Siinkohal soovitakse välja selgitada töökohti, mis ei tekiks ilma konkreetse projekti ja struktuuritoetuse abita. Ehk põhilisteks küsimusteks on: ”Kas need töökohad tekiksid ka ilma

⁸ Vt Lisa 1 ja 2

⁹ Mitte alati ei teki lisatöökohad projekti eluea jooksul, sest projekti käigus luuakse sageli üksnes eeldused uute töökohtade tekkeks, mis realiseeruvad hiljem (uutesse seadmetesse investeerinud firma laiendab järgnevatel aastatel oma tootmistegevust, maaettevõtja värbab lisatööjõudu pärast toetuse abil taluhoone rekonstrueerimist turismitaluks jne). Vt ka näide 3 Lisas 1 ja 2.

struktuuritoetuseta?” või ”Kas sama projekt viidaks ellu sõltumata struktuuritoetusest?”. Kui vastus nendele küsimustele on “ei”, siis võib mõju käsitleda positiivsena ja neid töökohti saab projekti puhasmõjudena käsitleda.

- **Projekti tulemusena säilitatud töökohtade arv 12 kuud pärast projekti lõppu.** Siinkohal mõeldakse olemasolevaid töökohti, mis ilma konkreetse projekti ja struktuuritoetuse abita kaoks. Säilitatud töökohtade hulka võib lugeda sellised töökohad (arv), mis ilma projektile antava struktuuritoetuseta kuuluksid likvideerimisele. Selliste hinnangute andmisel tasub küsida: “Kas ilma selle projektita võisid osad töökohad kaduda või kas teatud hulka töötajaid ähvardas oht kaotada töö?”. Säilitatud töökohtade hulka ei saa automaatselt lugeda näiteks praegust töötajate arvu ettevõttes, vaid lähtuda tuleb projekti eeldatavast mõjust.

Käesolevas uuringus on arvestatud töökohti taandatuna **täistöökohtadeks**. Vastajatelt küsiti eraldi täistöökohti, poole kohaga töötavaid ja hooajalisi töökohti ettevõttes/organisatsioonis, mis taandati tulemuste analüüsil täistöökohtadeks. Vastava arvestuse juhend on välja toodud ka küsimustikes (vt ka näide ptk 2.1.6). Siinkohal soovime ka edaspidiselt hindamistes ning aruandluses käsitleda töökohti just niimoodi, kuna muidu võib vastuollu minna arvestamine projekti mõjude prognoosimisel, lõpparuandluses ning hindamiste käigus (praegune juhend töökohtade arvestamiseks soovib taotluses ja projekti aruannetes märkida projektis säilitatud või loodud töökoht täistööajaga kohaks, sõltumata sellel töökohal töötava inimese tööaja pikkusest/koormusest). Antud mõjuindikaatori saavutusmäära väljaselgitamisel **tuleks arvestada ka seda, et töökohti kajastavat infot esitatakse nii, et projektide andmed omavahel ei kattuks** (vt küsimustiku näidis). Loodud ja säilitatud töökohti saab näidata ainult konkreetse projekti tulemuse või oodatava mõjuna. S.o. ühte säilitatud või loodud töökohta ei saa kajastada mitme erineva projekti tulemusena (vt ka üldine meetodika ptk 1.3).

2.1.2 Andmed

Prioriteet	Olemasolevad andmed
1. Inimressursi arendamine	<p>Antud prioriteedi meetmetest on projekte, mis on lõppenud 31.12.2005 seisuga meetmest 1.2 Inimressursi arendamine ettevõtete majandusliku konkurentsivõime suurendamiseks alaprogramm „Koolitustoetus” (554 projekti) ning meetmest 1.3 Võrdsed võimalused tööturul (1 projekt).¹⁰ Kokku on käsitletud prioriteedi raames seega 555 projekti. 65 käesolevas uuringus käsitletud toetuse saajat on oma projektidele meetmest 1.2 saanud toetust mitu korda, kokku 173 projektile. Nendel paluti hinnata mõjuindikaatori saavutusmäära erinevate projektide lõikes.</p> <p>EAS küsitles äsja 2004. a. toetust saanud – olemas nende andmed töökohtade arvu kohta keskmine 2004 ja keskmine 2005, lisaks info selle kohta, mitu töökohta tänaseks loodud või säilinud projekti toetusel. Neid andmeid on pisteliselt kõrvutatud käesoleva uuringu tulemusena selgunud andmetega ja vastavalt sellele analüüsitud ka tulemusi.</p>

¹⁰ Vastavalt SFOS andmebaasi üldväljavõttele.

<p>2. Ettevõtluse konkurentsivõime</p>	<p>Antud prioriteedi meetmetest on projekte, mis on lõppenud 31.12.2005 seisuga alljärgnevalt: ¹¹</p> <p>2.1. Ettevõtete arengu toetamine, sh alaprogrammid:</p> <p>Alustavate ettevõtjate starditoetus 222 Ekspordiplaani programm Nõustamistoetuse programm</p> <p>2.2. Ettevõtluse infrastruktuuri arendamise toetamine 41</p> <p>2.3. Teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni edendamine ¹² 59</p> <p>2.4. Turismi tootearenduse ja turunduse programm 5</p> <p>Vastavalt lõplikule väljavõttele SFOS andmebaasist koos vajalike andmetega iga projekti kohta, selekteeriti siinkohal välja kasusaajad, kes on prioriteet 2 raames saanud toetust oma ettevõttele mitmel korral, et paluda neil hinnata mõjuindikaatorit erinevate projektide lõikes. Selliseid taotlejaid (kes kaasati ka uuringusse) oli 20 ning need hõlmasid 43 projekti.</p>
<p>3. Maaelu, põllumajandus ja kalandus</p>	<p>Antud prioriteedi meetmetest on projekte, mis on lõppenud 31.12.2005 seisuga alljärgnevalt:</p> <p>3.1 Investeeringud 424 põllumajandustootmisse</p> <p>3.2 Põllumajandustoodete töötlemise ja turustamise parandamise investeeringutoetus 24</p> <p>3.3 Majandustegevuse mitmekesistamine maapiirkonnas 47</p> <p>3.5 Külade taastamine ja arendamine 46</p> <p>3.8 Nõuande ja teabeleviteenuste toetamine 207</p> <p>3.10 Kalalaevastiku moderniseerimine ja uuendamine 8</p> <p>3.11 Kalanduse käitlemisketi investeeringutoetus 21</p> <p>Vastavalt lõplikule väljavõttele SFOS andmebaasist koos vajalike andmetega iga projekti kohta, selekteeriti välja kasusaajad, kes on prioriteet 3 raames saanud</p>

¹¹ Arvud on saadud vastavalt SFOS andmebaasi üldväljavõttele.

¹² Osa tegevusi viib ellu EAS MKM-ga sõlmitud halduslepingu alusel. Vastavaid projekte ei ole käesolevas uuringus käsitletud (lisatud nimekiri sellistest projektidest – Lisa 6). Tulevikuhindamistes on mõttekas neid projekte vaadata samuti eraldi, st teostada nende hindamist eraldi EAS enda poolt.

	toetust oma ettevõttele mitmel korral, et paluda neil hinnata mõjuindikaatorit erinevate projektide lõikes (ja seeläbi minimiseerida mõjude ülehindamise efekti). Selliseid taotlejaid (kes kaasati ka uuringusse) oli 81 ning need hõlmasid 220 projekti.
--	--

2.1.3 Metoodika

Prioriteet	Metoodika indikaatori saavutusmäära väljaselgitamiseks
1. Inimressursi arendamine	<ul style="list-style-type: none"> • Käesolevas uuringus viidi läbi küsitlus kõikide üldkogumisse kuuluvate struktuurifondidest taotlejate seas (hoolimata sellest, et osade taotlejate seas viidi sarnane küsitlus hiljuti juba läbi), kuna nii on välditud võimalikke tõlgendamisest tulenevaid vigu ning võetud arvesse ka võimalike tühimõjude arvestamine (mida ei ole sellisel meetodil tehtud eelnevate uuringute raames). • Kõigi toetusesaajate hulgas viidi läbi veebiküsitlus, et saada hinnanguid loodud püsivatele töökohtadele ja sellele, mis oleks juhtunud toetuse mitta saamisel – arvesse minevaid vastuseid¹³ laekus 150, s.o 27%. • Valitud toetusesaajatega viidi läbi täiendavad intervjuud. Seejuures on keskendunud mahukamate ja tööhõivele suuremat mõju prognoosinud projektidele, tagamaks lõppindikaatorite võimalikult kõrget täpsusastet. Täiendavate intervjuude läbiviimine oli ka oluline käesoleva pilootuuringu läbiviimise valguses – intervjuude käigus on püütud välja selgitada ka võimalikud esile kerkinud probleemid küsimustikule vastamisel, mida oleks võimalik vältida sarnastes uuringutes tulevikus. Täiendavate intervjuueeritavate valimi moodustamisel on võetud arvesse projekti asukoht (valimisse püüti haarata toetuse saajaid proportsionaalselt erinevates maakondades rakendatud ja huviorbiidis olevale projektide arvule), projekti prognoosid tööhõivele ning saadud toetuse suurus. Täiendavad intervjuud viidi läbi 18 kasusaajaga (nü personaalselt kui telefoni teel, olenevalt otstarbekusest) 27 projekti mõjude hindamiseks. • Lisaks viidi läbi täiendavad kontrollintervjuud 8 (14 projekti osas) kasusaajaga pärast veebiküsitluse tulemuste kogumist ja esialgset analüüsi, kui selgusid märgatavad erinevused kasusaaja poolt algselt planeeritud või järelhindamise käigus selgunud tulemustega. Seega suurendati läbi nende kontrollintervjuude laekunud vastuste tõepärasust. • Meetme 1.3 ainsa projekti puhul on olemas andmed, et 60st töötust toetusesaajast sai 26 pärast projekti lõppu tööd. Täiendavad värskemad andmed töökohtade osas puuduvad. Antud projekti käigus võeti ühendust projekti elluvijaga (projektijuhiga) ja küsiti tema hinnanguid indikaatori kohta. Tulevikus on soovitatav antud iseloomuga projektide

¹³ Arvesse ei läinud vastused 39 projekti kohta, kuna nende puhul tuvastati seosetus üldkogumis märgitud vaadeldavate projektidega.

	<p>puhul (koolitused jms) teha projekti elluviija ülesandeks pidada vastavat seiret projektide kohta, kuna hakates hiljem hindama antud indikaatori saavutusmäära üksikisikute (nt koolitatavate) tasemel, on ressursimahukas ja keeruline. Sarnast lähenemist kasutatakse nn koolitusprojektide puhul ka muudes EL riikides (nt Soome).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Küsimustik on koostatud lähtuvalt Rahandusministeeriumi poolt esitatud pakkumiskutsest ning vaadeldavast indikaatorist. Kuna prioriteet 1 raames saab praegusel hetkel hinnata indikaatori saavutusmäära vaid „Koolitustoetuse” puhul, siis on vastavalt sellele üles ehitatud ka küsimustik (suunatud ettevõtjatele). Kõikide meetmete raames standardküsimustikku prioriteet 1 raames ilmselt kasutada ei saa ning läheneda tuleks vastavalt eelmises punktis kirjeldatud metoodikale (vt ka punkt 4.1.1). Küsimuste abil selgusid hinnangud indikaatori saavutusmäärale ja võimalikule tühikoormuse osakaalule. • Uuringu esinduslikkuse saavutamiseks oodati vastuseid tagasi vähemalt 20-30% vastajate seast (võrreldes üldkogumiga). Tegelik vastuste laekumise määr oli 27% (s.o 150 projekti kohta). Kui kasusaajalt ei olnud tulnud vastust pärast küsimustikus märgitud vastamise tähtaega, saadeti talle kordusmeil, kus paluti vastata küsimustikule. Kui ka kordusmeilidele ei tulnud vastuseid, helistati valikuliselt küsimustikule mittevastanutele ning paluti küsimustik täita. Sellisel moel helistati läbi ca 10% mittevastanuid. Selliste värbamiskõnede arv sõltus siinkohal algselt püstitatud eesmärgist vastuste laekumise osas (20-30% üldkogumist) ning projektile eraldatud ajast ja selliste kõnede optimaalne arv sarnastes uuringutes tulevikus sõltub eelkõige samadest faktoritest (uuringu läbiviija senine kogemus näitab, et kahest kontaktist vastab keskmiselt üks ehk kui eesmärgiks on nt 30 täiendavat vastust, peaks hinnanguliselt arvestama ca 60 kõnega). Võib öelda, et sel moel suurendati vastuste laekumise hulka ligi poole võrra. Eelkõige helistati toetuse saajatele, kes olid projektis prognoosinud või lõpparuandes märkinud rohkemate töökohtade teket või säilitamist. Samuti võrreldi andmeid nii EAS kui uuringu läbiviija poolt juba läbiviidud küsitluste tulemustega ning võimalusel anti hinnanguid mittevastanud taotlejate projektide kohta just nende uuringute baasilt.
<p>2. Ettevõtluse konkurentsivõime</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Veebiküsitlus viidi läbi kõikide üldkogumisse kuuluvate projektide seas, et saada hinnanguid töökohtadele ja mis oleks juhtunud toetuse mitta saamisel. Saadud andmete analüüsil kõrvutati neid pisteliselt juba ka eelnevalt kogutud andmetega. • Valitud toetusesaajatega viidi täiendavad intervjuud (vt ka prioriteet 1 metoodika). Täiendavad intervjuud viidi läbi 13 kasusaajaga (18 projekti osas). • Lisaks viidi läbi täiendavad kontrollintervjuud 8 kasusaajaga pärast veebiküsitluse tulemuste kogumist ja esialgset analüüsi, kui selgusid olulised erinevused kasusaaja poolt algselt planeeritud või

	<p>järeelhindamiste käigus selgunud tulemustega.</p> <ul style="list-style-type: none"> Uuringu representatiivsuse saavutamiseks oodati vastuseid tagasi 20-30% vastajate seast. Reaalselt läks arvesse 40% vastustest (s.o 116 projekti kohta). Kui kasusaajalt ei olnud tulnud vastust pärast küsimustikus märgitud vastamise tähtaega, saadeti talle kordusmeil, kus paluti vastata küsimustikule. Kui ka kordusmeilidele ei tulnud vastuseid, helistati valikuliselt küsimustikule mittevastanutele ning paluti küsimustik täita (helistati kõikidele mittevastanud toetuse saajatele, kelle osas hinnati lisaks ka „ettevõtte tegutsemise” indikaatori saavutusmäära, kokku helistati ca 50%-le mittevastanutest).
<p>3. Maaelu, põllumajandus ja kalandus</p>	<ul style="list-style-type: none"> Andmed koguti postiküsitluse käigus. Küsimustiku saajatele pakuti võimalust täita ka veebiküsimustik (seda võimalust kasutas 5 küsimustiku saajat kogu prioriteet 3 raames). Valimi moodustamisest on ülevaade toodud punktis 2.1.4. Lisaks viidi läbi täiendavad intervjuud valitud toetusesaajatega. Keskenduti mahukamate ja tööhõivele suuremat mõju prognoosinud projektidele (eelkõige meetmetest 3.1 ja 3.2, samas ka 3.3, üksikud esindajad teiste meetmete raames) ning vastavalt küsitluse läbiviimise käigus selgunud täiendavate intervjuude teostamise vajadusele. Käesoleva uuringu käigus teostati 24 täiendavat intervjuud (27 projekti kohta) prioriteet 3 toetusesaajate seas. Ka siinkohal viidi läbi täiendavad kontrollintervjuud 6 kasusaajaga pärast veebiküsitluse tulemuste kogumist ja esialgset analüüsi, kui selgusid erinevused kasusaaja poolt algselt planeeritud või järeelhindamiste käigus selgunud tulemustega. Uuringu esinduslikkuse saavutamiseks oodati vastuseid tagasi 20-30% vastajate seast. Arvesse minevaid vastuseid (lähtudes projektide arvust) laekus 53% (s.o 215 vastajat 221 projekti kohta).¹⁴

2.1.4 Valimi koostamine

Prioriteet	Valimi moodustamise alused
<p>1. Inimressursi arendamine</p>	<p>Valim koosnes kõigist vastavasse ajaraamistikku sobivatest toetuse saajatest, mille andmed saadi SFOS andmebaasist ning rakendusüksusest EAS-st.</p>
<p>2. Ettevõtluse konkurentsivõime</p>	<p>Valim koosnes kõigist vastavasse ajaraamistikku sobivatest toetuse saajatest, mille andmed saadi SFOS andmebaasist ning rakendusüksusest EAS-st.</p>
<p>3. Maaelu, põllumajandus ja</p>	<ul style="list-style-type: none"> Üldvalimi seast moodustati kihistatud juhuvalim meetme 3.1 ning 3.8 puhul (eelkõige projektide toetuse suuruse, prognoositud loodavate

¹⁴ Vastuste laekumise määr on arvestatud lähtuvalt projektide arvust uuringuvalimis, mitte üldkogumis (kuna meetmete 3.1 ja 3.8 puhul kasutati kihistatud juhuvalimit, mistõttu ei haaratud küsitlusse kõiki projekte).

kalandus	<p>ning säilitatavate töökohtade ning regionaalse paiknemise alusel). Seejuures on keskendunud mahukamate ja tööhõivele suuremat mõju prognoositud projektidele. Kihistatud juhuvalim nendes meetmetes moodustati sel põhjusel, et need sisaldavad väga sarnaseid taotlejaid (tegevusala ja suuruse järgi siin suuri erinevusi eksisteerida ei saa, erinevalt prioriteet 2st) ning tegevusi ja seetõttu on võimalik teha tõepäraseid üldistusi. Üldistatavus on tagatud piisava vastanute hulga ja statistiliste andmetöötuse meetoditega. Samuti on juhuvalik siinkohal mõttekas, kuna antud prioriteedi mõjuindikaatorite hindamine on teiste prioriteetidega võrreldes kulukam – postiküsitluse läbiviimine on oluliselt ressursimahukam. Küsimustikud saadeti meetme 3.1 raames 211-le toetuse saajale (250 projekti kohta) ning meetme 3.8 raames 112-le toetuse saajale (115 projekti kohta).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Teiste prioriteet 3 üldkogumisse kuuluvate meetmete projektide osas küsitleti kõiki kasusaajaid posti teel (kuna nende arv võimaldas seda). • Andmed saadi SFOS andmebaasist ning rakendusüksusest Põllumajanduse Registre ja Informatsiooni Ametist (PRIA).
-----------------	---

2.1.5 Küsimustikud

Antud indikaatori saavutusmäära väljaselgitamiseks käesolevas projektis kasutatud küsimustikud on välja toodud Lisas 1 ja 2. Küsimustikud koostati nii, et vastajal oleks võimalikult lihtne identifitseerida teostatud projektide mõjusid (iga toetuse kohta oli võimalus vastata eraldi). Lisaks sisaldasid küsimustikud nn kontrollküsimusi – töötajate arv (sh poole kohaga, hooajalised, naised ja mehed eraldi) 2006. aastal, mille kõrvutamisel töötajate arvuga taotlusetel sai vajadusel hinnata projektide tulemusena märgitud loodud või säilitatud töökohtade arvu tõepärasust, ning muid esitatud vastuseid. Küsimustikes toodi ära võimalikult palju selgeid näiteid ja abijuhiseid küsimustele vastamiseks, mis loodetavasti muutis küsimustele vastamise lihtsamaks ning vähendas ka mõjude ülehindamist (nt säilitatud töökohtade osas).

2.1.6 Saavutusmäära sisu tõlgendus

Mõjuindikaatori saavutusmäär näitab, kui palju on toetatud ja elluviidud projektide mõjul loodud juurde ja säilitatud töökohti, mis on käesoleval hetkel – vähemalt aasta pärast projekti lõppu - reaalselt ka alles. Nagu ka punktis 2.1.1 välja toodud, eeldatakse, et saavutusmäär näitab vaid täistöökohtadeks (FTE¹⁵) taandatud töökohti meeste ja naiste lõikes:

- Täistööaeg: kõik töökohad, kus tööaeg on 30 h või rohkem nädalas.
- Poole kohaga töökoht: kõik poole kohaga töökohad võeti arvesse 1/2 täistöökohana vaatamata tegelikule tööajale.
- Hooajaline töökoht: hooajalised töökohad taandati täistöökohtadeks jagades aasta jooksul töötatud kuud 12-ga.

¹⁵ Arvutuskäigul lähtuti FTE (Full Time Equivalent jobs) definitsioonist.

Saavutusmäärade väljaselgitamiseks kasutatud uuringumetoodika võimaldas eristada loodud ja säilitatud töökohtade osas täis-, hooajalisi ning poole kohaga töökohti, mistõttu tulemuste analüüsil oli võimalik neid täistöökohtade arvestamisel aluseks võtta.

Näide: Toetuse saaja on märkinud projekti tulemusena loodud töökohtade arvuks:

- 2 täistöökohta, sh 1 meestele ja 1 naistele
- 1 poole kohaga töökoht naistele
- 1 hooajaline töökoht meestele (3 kuud) ¹⁶

Täistöökohtadeks arvestamise meetod:

Poole kohaga töökoht naistele → 1/2 täistöökohta naistele

Hooajaline töökoht meestele → 3/12 ehk 1/4 täistöökohta meestele

Kokku loodud täistöökohad → $2 + \frac{1}{2} + \frac{1}{4} = 2,75$ täistöökohta, sh 1,5 naistele ning 1,25 meestele

Antud juhul on tegemist siiski toetuse saajate mõnevõrra subjektiivsete hinnangutega töökohtade loomise ja säilitamise osas, mistõttu võib saadud tulemus olla pigem üle- kui alahinnatud.

2.2 Indikaator „Struktuurifondide toetusel loodud ja 18 kuud hiljem tegutsevad uued ettevõtted“

2.2.1 Indikaatori sisu määratlus

Antud mõjuindikaatoriga hinnatakse nii RAK prioriteet 2 kui ka 3 meetmeid.

Prioriteet 2: Ettevõtluse konkurentsivõime

Indikaatori sõnastus RAK-s ei ole väga täpne. Enamiku programmide juhendites ja määrustes on taotlejale esitatud nõudmised, kus muuhulgas eeldatakse taotlejalt jätkusuutlikkust ning elujõulisust, mida hinnatakse nt eelmise majandusaastaaruande (sh bilanss, kasumiaruanne) alusel. ¹⁷

Käesoleva projekti käigus lähtuti indikaatori saavutusmäärade määratlusest, mis on toodud RAK 2004-2006, kuid mõningate kitsendustega. **Vastavalt prioriteet 2 meetmete eesmärkidele on mõttekas ja võimalik indikaatorit hinnata alljärgnevate meetmete puhul:**

- **Starditoetus** (RAK meede 2.1 alameede), kuna **meetme eesmärk toob välja:** „Alameetme eesmärgiks on suurendada väike- ja keskmise suurusega ettevõtjate **tekke-, ellujäämis- ja arenguvõimalusi**, parandades ligipääsu finantseerimisele”
- **Nõustamistoetus** (RAK meede 2.1 alameede) – „Alameetme eesmärgiks on toetada ettevõtjate kasvu ja uute töökohtade loomist, pakkudes ettevõtluseks vajalikku oskusteavet ja aidates ettevõtjaid uute turgude leidmisel”. Antud meetme määruses ei ole otseselt esitatud tingimusi majandusnäitajatele, kuigi indikaatori peaks hindama eelkõige seda, kas toetus on mõjunud positiivselt ettevõtte kasvule ja jätkusuutlikkusele. Ei saa otseselt hinnata seda, kas ettevõtte **loodi struktuurifondide toetuse mõjul**.

¹⁶ Töötatud kuude arv saadi vastavalt 2006. aasta hooajaliste töötajate kohta märgitud kuude arvule. Kui 2006. aasta kohta polnud märgitud hooajaliste töötajate töötatud kuude arvu, võeti arvestuse aluseks keskmiselt 3 töötatud kuud.

¹⁷ Täpsemad näited on välja toodud projekti alustamise aruandes (19.01.2007)

- Lähtuvalt meetme eesmärkide sobivusest antud indikaatori määratlusega, on võimalik antud indikaatorit hinnata ka **meetme 2.3 Teadus- ja arendustegevuse (T&A) ning innovatsiooni edendamise osa “Ettevõtlusinkubatsiooniprogramm” raames**: „Meetme osa üldeesmärk on toetada kasvupotentsiaaliga innovatiivsete ettevõtjate **tekkimist ja jätkusuutlikku arengut**. Meetme osa üldeesmärgi saavutamist mõeldakse meetme osa raames finantseeritud projektide realiseerimise tulemusena loodud uute ettevõtjate ja nendes loodud töökohtade arvuga ning loodud ettevõtjate jätkusuutlikkuse ja kasvu näitajatega.” Ometi **ei olnud käesoleva projekti käigus võimalik selle meetme raames indikaatori saavutusmäära välja selgitada tulenevalt kahest põhjusest**:
 - RAK seirearuande 2005. kohaselt ning vastavalt SFOS väljavõttele ei ole vastava ajaraamistiku sees selle meetme raames lõppenud projekte.
 - Kuna antud meetme puhul ei ole taotlejateks alustavad ettevõtted, vaid inkubatsiooniteenuseid pakkuvad organisatsioonid, siis ei ole võimalik käesolevaks projektiks eraldatud ressursside (aeg ja finantsid) raames hinnata kõikide kasusaajate hinnanguid meetme mõjuindikaatori saavutusmäära väljaselgitamiseks. Nii nagu enamike prioriteet 1 projektide puhul, on ka siin otstarbekas rakendada lähenemist, kus seirenäitajate tasemete hindamist peaksid ellu viima kõik taotlejad oma projekti tasemel ja edastama info tulevikus läbiviidavate uuringute elluvijatele.
- Teiste prioriteet 2 raames rakendatavate meetmete korral on **esmaseks eesmärgiks siiski juba olemasolevate ettevõtete jätkusuutlikkuse tagamine**, kuigi välistatud pole ka toetuse taotlemine alustava ettevõtja¹⁸ poolt. Näiteks **meede 2.2 Ettevõtluse infrastruktuuri arendamise toetamine** – „Alameetme eesmärgiks on parandada **olemasolevate ettevõtjate tegevuskeskkonda**, toetades vajaliku ettevõtluse infrastruktuuri ja kaasaegse infrastruktuuriga varustatud tööstuskinnisvara loomist”. Määruses ei ole välja toodud otsesed nõuded ettevõtja majandusnäitajatele, mistõttu võivad toetust taotleda ka alles tegevust alustavad ettevõtjad, kelle elujõulisuse määramisel on toetusel ilmselt suur roll (NB! hindamisel võetakse aga arvesse eelmise majandusaastaruande näitajaid). Sarnase näite saab välja tuua ka meetme **2.4 Turismi tootearenduse ja turunduse programmi ning T&A projektide** osas. Kuna käesoleva uuringu puhul on tegemist ka nõ pilootuuringuga, siis on **käesolevas projektis indikaatori saavutustaseme väljaselgitamiseks kaasatud valimisse ka vastavas ajaraamistikus olevate meetme 2.2 Ettevõtluse infrastruktuuri arendamine ning meetme 2.3 T&A arendamise projektid**.
- Käesoleva projekti raames **ei ole indikaatori saavutustaset välja selgitatud meetme 2.4 Turismi tootearendus raames**, kuna selles meetmes ei ole vastava ajaraamistiku sees lõppenud projekte. Samuti ei hinnata indikaatori saavutusmäära meetme **2.1 Ekspordiplaani programmi** raames, kuna selleks indikaator oma olemuselt ei sobi ning selliste projektide kaasamine küsimustiku valimisse moonutaks indikaatori tõlgendust ja sellest tulenevalt ka saavutusmäära.

¹⁸ Alustavaks ettevõtjaks loetakse toetuse taotlemise hetkel äriregistris mitte kauem kui 12 kuud tagasi registreeritud ettevõtet. Ei ole arvestatud võimalust, et toetuse tulemusena võidi luua taotleva ettevõtte poolt uus tütarettevõtte, kuna sellise juhtumi esinemise tõenäosus on väga madal. Kui viimast soovitakse tulevikus siiski uurida, võib vastava küsimuse lisada väljasaadetavasse küsimustikku (vt ka lk 80).

Prioriteet 3: Maaelu, põllumajandus ja kalandus

Indikaatori määratlus prioriteet 3 puhul indikaatori originaalsõnastuses on veelgi küsitavama väärtusega kui prioriteet 2 puhul. Prioriteet 3 meetmete puhul on samuti enamikel juhtudel nõuded taotlejatele ette kirjutatud, kus on välja toodud taotleja nõutav tegutsemisaeg ning vajalikud majandusnäitajad. Mõned näited:

- **Meetme 3.3 juhend toob välja:** „Toetust saab taotleda alla 10 töötajaga mikroettevõtja, kelle müügitulu taotluse esitamisele vahetult eelnenud majandusaastal oli üle 50 000 krooni”. Taotleja peab olema tegutsenud vähemalt ühe aasta.
- **Meetme 3.5 puhul on juhendis toodud:** “Taotleja peab taotluse esitamise hetkeks olema tegutsenud vähemalt kuus kuud. Ettevõtjad peavad esitama taotluse esitamisele vahetult eelneva majandusaasta kohta majandusaasta aruande, kus kajastub vähemalt taotleja 6-kuuline tegevus”.
- **Meetme 3.10 juhend ütleb:** „Toetust saavad äriregistrisse kantud vähemalt kolm aastat tegutsenud ettevõtjad” jne.

Seega ei ole sisuliselt ühegi prioriteet 3 meetme osas võimalik hinnata struktuurifondide **toetuse tulemusena tekkinud uute ettevõtete arvu**, kuna vastavalt tingimustele saavad toetusi taotleda ikkagi juba eksisteerivad ja teatud positiivsete majandusnäitajatega ettevõtted ja ettevõtjad. Võimalik on anda hinnanguid sellele, **kas struktuurifondide toetus on aidanud ettevõttel püsima jääda või oma tegevust edasi arendada ja laiendada.**

Et mitte põhjustada indikaatori saavutustaseme põhjendamatu ülehindamist, on mõtet kaasata valimisse projektid meetmetest, mis oma olemuselt on suunatud konkreetset maaettevõtluse konkurentsivõime tõstmiseks ning tegevuse mitmekesistamiseks. Lähtuvalt sellest on indikaatori saavutustaseme väljaselgitamiseks otstarbekas kaasata analüüsi vaid meetme **3.3 Majandustegevuse mitmekesistamine maapiirkonnas projektid ja eraldatud toetused.**

2.2.2 Andmed

Prioriteet	Olemasolevad andmed	
2. Ettevõtluse konkurentsivõime	Antud prioriteedi meetmetest on projekte, mis on lõppenud 30.06.2005 ehk 18 kuud tagasi alates 2006. aasta lõpust alljärgnevalt:	
	2.1. Ettevõtete arengu toetamine, sh alaprogrammid:	
	Alustavate ettevõtjate starditoetus	154
	Ekspordiplaani programm	
	Nõustamistoetuse programm	
	2.2. Ettevõtluse infrastruktuuri arendamise toetamine	26
	2.3. Teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni edendamine	8
	2.4. Turismi tootearenduse ja turunduse programm	0

	<p>Küsimustikku, mis hindab nii töökohtade kui ettevõtete tegutsemise indikaatorit, haarati vastavalt arutluskäigule punktis 2.2.1 stardi- ja nõustamistoetuse, ettevõtluse infrastruktuuri arendamise ning T&A¹⁹ toetuse saajad. Ekspordiplaani programmi toetusi oli üldkogumis 57 (sh 8 mitut toetust saanute hulgas) ning nende osas antud indikaatori saavutusmäära välja ei selgitatud.</p>
<p>3. Maaelu, põllumajandus ja kalandus</p>	<p>Antud indikaatori osas ei ole varasemalt andmeid kogutud. Indikaatori abil ei ole võimalik (käesoleva uuringu läbiviimisega) toetuse saajate seas otseselt hinnata prioriteet 3 meetmete raames toetuse mõjul loodud ettevõtteid, kuna ühestki programmist ei saa toetust taotleda alustav ettevõtja. Sellest tulenevalt keskenduti indikaatori saavutusmäära väljaselgitamisel eelkõige indikaatori teisele poolele – toetuse mõjul 18 kuud hiljem tegutsevad ettevõtted, mida on kõige otstarbekam mõõta vaid programmi raames, mis on otseselt suunatud ettevõtete konkurentsivõime tõstmisele. Prioriteet 3 raames on mõttekas sellest määratlusest lähtuvalt vaadelda vaid ühte programmi – meede 3.3 Majandustegevuse mitmekesistamine maapiirkonnas – mille üheks spetsiifiliseks eesmärgiks on kohaliku tooraine kasutamisele või teenuste osutamisele suunatud väikeettevõtete arendamine maapiirkonnas.</p> <p>Teiste meetmete puhul indikaatorit sel kujul hinnata ei ole otstarbekas, kuna sellele, kas ettevõtted jätkuvalt tegutsevad on võimalik saada hinnanguid ka töökohtade arvu hindava küsimustiku abiga (milles sisalduvad küsimused on kõikidele sarnased). Kõikide meetmete raames indikaatori saavutusmäära väljaselgitamine vajaks ka indikaatori määratluse olulist muutmist.</p> <p>Projekte meetme 3.3 raames on vastava ajaraamistiku (30.06.2005) sees 14 (vastavalt SFOS üldväljavõttele).</p>

2.2.3 Metoodika

Prioriteet	Metoodika indikaatori saavutusmäära väljaselgitamiseks
<p>2. Ettevõtluse konkurentsivõime</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Veebiküsitlus viidi läbi kõikide üldvalimisse kuuluvate projektide seas. • Kõikidele küsitlusele mittevastanutele helistati, et teada saada kas nad jätkuvalt tegutsevad ja paluti vastata küsimustikule. Ca 35%-ga mittevastanutest ei õnnestunud ühendust saada. • Oodatav vastuste laekumise protsent oli 20-30% kõikidest küsimustiku saajatest. Tegelik vastuste laekumise määr oli 42% (kõikidest vastava küsimustiku saajatest).

¹⁹ Osa tegevusi viib ellu EAS MKM-ga sõlmitud halduslepingu alusel. Vastavaid projekte ei ole käesolevas uuringus käsitletud (projektide nimekiri lisatud). Tulevikuhindamistes on mõttekas neid projekte vaadata samuti eraldi, st teostada nende hindamist eraldi EAS enda poolt.

	<ul style="list-style-type: none"> • Prioriteet 2 raames hinnati sisuliselt kahe mõjuindikaatori saavutusmäära väljaselgitamist, mis mõlemad käsitlevad erineva ajaperspektiiviga projekte. Seetõttu oli algselt plaanis moodustada prioriteet 2 raames kaks üldkogumit: <ul style="list-style-type: none"> ○ Esimene neist nii töökohtade loomise/säilitamise kui ettevõtete tegutsemise indikaatorit puudutav, mis sisaldab kõiki projekte valitud meetmetest, mis on lõppenud seisuga 30.06.2005. Taotlejad, kes on saanud rahastust prioriteedi (või prioriteetide 1 ja 2) raames mitmele projektile ja millest vähemalt üks mahub antud indikaatori ajaraamistiku sisse (vähemalt 18 kuud tagasi lõppenud projektid), arvestatakse ka antud küsimustiku saajate hulka (mistõttu väheneks nende võrra vaid töökohtade indikaatorit vaatleva küsimustiku saajate hulk). ○ Kattumise ja topeltküsitluste vältimiseks, puudutaks teine valim ainult töökohtade loomise/säilitamise mõjuindikaatorit ja sisaldaks kõiki projekte, mis on lõppenud ajavahemikul 30.06.2005-31.12.2005 ning kuni 30.06.2005 lõppenud projekte, mille osas ei hinnata ettevõtete tegutsemise indikaatorit (nt Ekspordiplaani programmi projektid). Teise prioriteedi raames edastatakse vastavalt nendele üldkogumitele küsimustikud alljärgnevalt: <ul style="list-style-type: none"> ○ Esimene valim – küsimustik, mida on täiendatud ettevõtte tegutsemist ja elujõulisust hinnata püüdvate küsimustega (vt küsimused 4-7 Lisa 1) ○ Teine valim – küsimustik, kust on välja jäetud ettevõtte tegutsemist ja elujõulisust hinnata püüdvad küsimused (vt ka Lisa 1) <p>Sellist lähenemist võib kasutada juhul, kui küsimustikud saadetakse posti teel või kui veebikeskkond ei võimalda teha küsimuste vahel valikuid vastajate endi poolt. Käesolevas projektis kujunes veebipõhiselt välja ikkagi üks kõigile ühtne küsimustik, kus mittekohalduvate küsimustega vastaja (nt taotleja, kes pidi vastama vaid töökohtade indikaatori küsimustikule) suunati konkreetse küsimuse juurde automaatselt edasi.</p>
<p>3. Maaelu, põllumajandus ja kalandus</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Antud projektis on lähtunud RAK-s esitatud mõjuindikaatori definitsioonist ning indikaatori saavutustase kajastab eelkõige määra, kui palju ettevõtteid tegutseb 18 kuud hiljem veel samadel tegevusaladel, millele struktuurifondide projekt suunatud oli. • Andmed koguti postiküsitluse käigus (võimalus oli vastata ka veebiküsimustikule, vt ka ptk 2.1.3). Küsimustik, mis sisaldas küsimust ettevõtte jätkuva tegutsemise kohta, saadeti kõikidele vastavas ajaraamistikus oma projektile toetust saanud ettevõtetele/organisatsioonidele (meetme 3.1 ja 3.8 puhul kihistatud meetodiga väljaselgitatud toetuse saajatele). Reaalselt kasutati indikaatori saavutusmäära väljaselgitamisel vaid meetme 3.3 raames vastavas ajaraamistikus ellu viidud toetuse saajate projekte (14 toetuse saajat, s.o 7% kõigist toetuse saajatest, kellele saadeti vastav küsimustik).

	<ul style="list-style-type: none"> • Kõikidele küsitlusele mittevastanutele helistati, et teada saada kas nad jätkuvalt tegutsevad ja paluti vastata küsimustikule. Ca 29%-ga mittevastanutest ei õnnestunud ühendust saada. • Antud indikaatori saavutusmäär väljaselgitamisel vastava küsimustiku abiga oli oodatav vastuste tagasilaekumine vähemalt 20-30%, et saavutada tulemuste esinduslikkus. Tegelik vastuste laekumise määr oli 58% (126 vastajat) kõikidest laiali saadetud küsimustikest ning 100% meetme 3.3 raames. • Kokkuvõttes moodustati ka prioriteet 3 uuringusse kaasatavatest projektidest sisuliselt kaks üldkogumit: <ul style="list-style-type: none"> ○ Esimene neist puudutas nii töökohtade loomise/säilitamise kui ettevõtete tegutsemise indikaatorit ja sisaldas kõiki projekte, mis on lõppenud seisuga 30.06.2005. Taotlejad, kes on saanud rahastust prioriteedi raames mitmele projektile ja millest vähemalt üks mahtus antud indikaatori ajaraamistikku sisse (vähemalt 18 kuud tagasi lõppenud projektid), arvestati ka antud küsimustiku saajate hulka (mistõttu vähenes nende võrra vaid töökohtade indikaatorit vaatleva küsimustiku saajate hulk). ○ Kattumise ja topeltküsitluste vältimiseks, puudutas teine valim ainult töökohtade loomise/säilitamise mõjuindikaatorit ja sisaldas kõiki projekte, mis on lõppenud ajavahemikul 30.06.2005-31.12.2005 ning kuni 30.06.2005 lõppenud projekte, mille osas ei hinnatud ettevõtete tegutsemise indikaatorit (nt meetmed 3.2, 3.8, 3.10 jne). Kolmanda prioriteedi raames edastati vastavalt nendele valimitele küsimustikud alljärgnevalt: <ul style="list-style-type: none"> ○ Esimene valim – küsimustik, mida on täiendatud ettevõtte tegutsemist ja elujõulisust hinnata püüdvate küsimustega (vt küsimused 4-7 Lisa 2) ○ Teine valim – küsimustik, kust on välja jäetud ettevõtte tegutsemist ja elujõulisust hinnata püüdvad küsimused (vt ka Lisa 2)
--	---

2.2.4 Valimi koostamine

Prioriteet	Valimi moodustamise alused
2. Ettevõtluse konkurentsivõime	Valimi koostamist alustati kõigist vastavasse ajaraamistikku sobivatest toetuse saajatest. Ajaliseks perspektiiviks valiti projektid, mis on lõppenud 30.06.2005. seisuga (st lõppväljamaksed pidid selleks ajaks olema projektidele tehtud) – s.o vähemalt 18 kuud tagasi arvates 2006. aasta lõpust. Projekti lõppemise kuupäeva alusel oli sellise üldkogumi suurusks 165 toetuse saajat 188 projekti kohta. Vastavalt meetodikale ei kaasatud analüüsi

	<p>Ekspordiplaani programmist toetust saanud ettevõtteid (57 projekti). Sellest tulenevalt moodustasid üldkogumi 109 kasusaajat ²⁰ (131 projekti kohta). Sellest üldkogumist omakorda moodustati analüüsiks „sobiv valim”. Sobivasse valimisse (mille raames toimus ka kogu indikaatori saavutusmäära väljaselgitamine) kaasati ainult need kasusaajad ja projektid, kelle puhul oli eeldatav, et nad loodi struktuurifondide projekti tulemusena. Selline kitsendus oli vajalik, et vältida saavutusmäära ülehindamist ning lähtuda võimalikult kitsalt indikaatori määratlusest. ²¹ Kuna aga uuringuküsimustiku abil ei olnud selliseid kasusaajaid võimalik identifitseerida, moodustati nn sobiv valim lähtuvalt alljärgnevatest põhimõtetest:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kaasati kõik vastavasse ajaraamistikku mahtuvad Starditoetuse saajad (tulenevalt programmi eesmärgist: suurendada väike- ja keskmise suurusega ettevõtjate tekke-, ellujäämis- ja arenguvõimalusi). • Nõustamistoetuse, T&A ning Ettevõtluse infrastruktuuri arendamise programmide kasusaajate osas kontrolliti äriregistri andmebaasist vastava kasusaaja äriregistrisse kandmise kuupäeva ning nn sobivasse valimisse kaasati kõik ettevõtted, kes olid äriregistris registreeritud samal aastal, mil projekt ellu viidi (üldjuhul oli selleks 2004. aasta, osade kasusaajate puhul oli sobivaks kande kuupäevaks ka 2003. a lõpp, kuna Starditoetuse puhul võib taotlejaks olla mitte kauem kui taotluse registreerimisest 12 kuud tagasi äriregistrisse kantud ettevõtja). • Kõik kasusaajad, kes olid äriregistris registreeritud juba ka varem, jäid analüüsiks sobivast valimist välja. <div data-bbox="516 1167 1458 1276" style="border: 1px solid black; padding: 5px;"> <p>Analüüsiks sobiv valim = tingimustele vastavate projektide kogum. Tingimus = taotlejad, kes olid äriregistri andmetel registreeritud samal aastal, mil projekt ellu viidi.</p> </div> <p>Lõpliku sobiva valimi suurus, mille raames selgitati käesolevas uuringus välja indikaatori saavutusmäär, oli 47 toetuse saajat (sh ka 47 projekti osas).</p>
<p>3. Maaelu, põllumajandus ja kalandus</p>	<p>Kõikidele üldkogumisse kuuluvate projektide toetuse saajatele saadeti posti teel sarnane küsimustik, mis ülejäänutele töökohtade hindamiseks, mida täiendati indikaatorit hõlmavate täiendavate küsimustega. Meetme 3.1 ning 3.8 valim moodustati kihistatud juhuvaliku alusel ning küsimustik saadeti vastavatele kasusaajatele. Tulemuste analüüsil kaasati analüüsiks sobivasse valimisse vaid toetuse saajad meetme 3.3 raames.</p>

²⁰ Kuna ühe eksporditoetuse saaja teine rahastatud projekt kuulus vaadeldavasse programmi, siis on tema arvestatud ka üldkogumi kasusaajate hulka.

²¹ Nagu toodud välja ka punktis 2.2.1 on mõjuindikaatori kasutamine projektide mõjude hindamisel sellises sõnastuses ning määratluses küsitava väärtusega kõikide prioriteet 2 programmide puhul.

2.2.5 Küsimustikud

Indikaatori saavutusmäära väljaselgitamiseks käesolevas projektis kasutatud küsimustikud on välja toodud Lisas 1 ja 2. Otseselt on indikaatori väljaselgitamiseks mõeldud küsimused ettevõtte tegutsemise kohta, plaanide kohta käibe kasvuks ning eksporttegevuse hindamiseks (vt küsimused 4, 6 ja 7).

2.2.6 Saavutusmäära sisu tõlgendus

Mõjuindikaatori saavutusmäära väljaselgitamine vastavalt antud määratlusele lähtub eelkõige alljärgnevatest eesmärkidest:

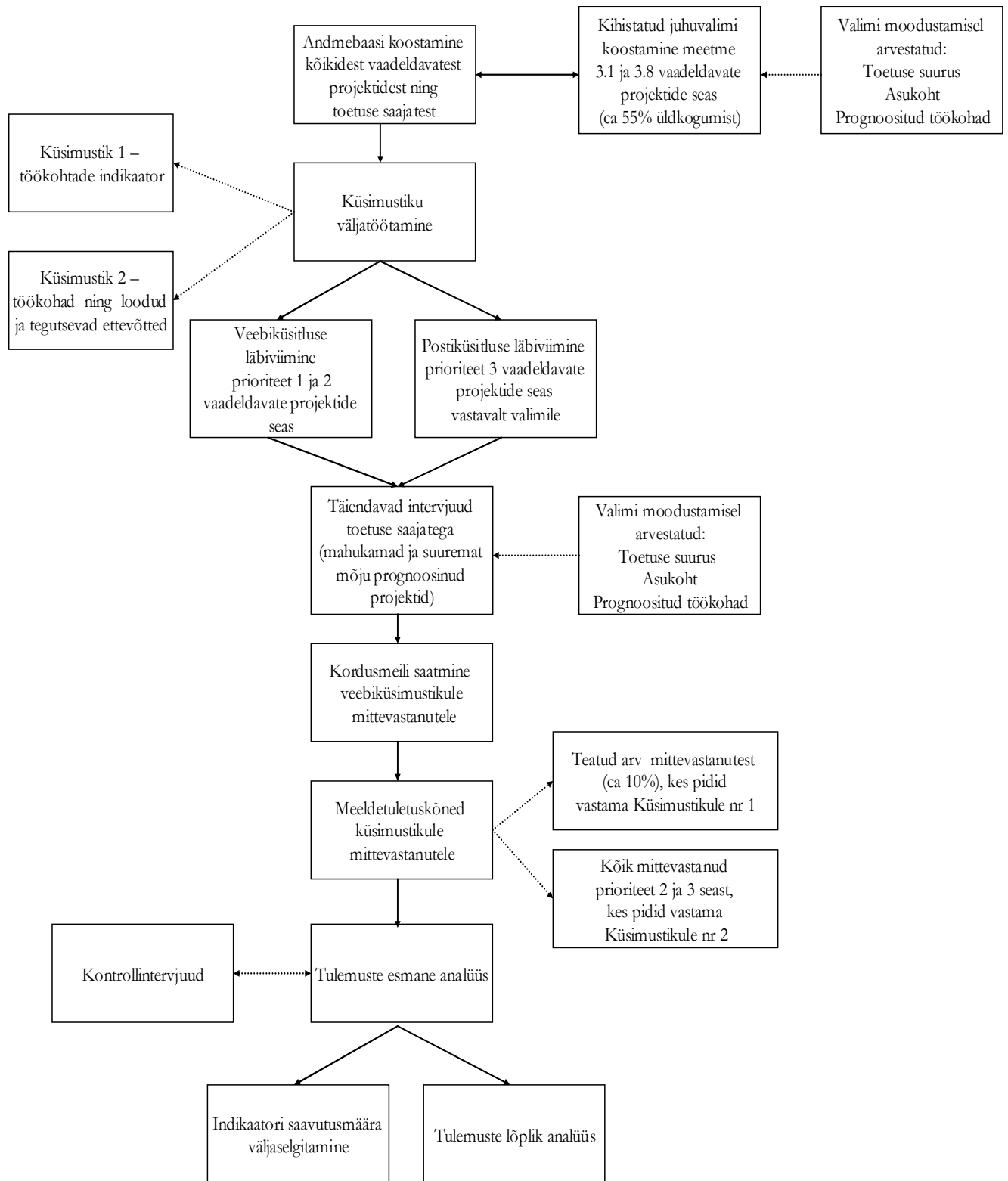
- Kui palju uusi ettevõtteid loodi struktuurifondide toetuse mõjul?
- Kui palju ettevõtteid tegutsesid toetuse mõjul ka 18 kuud pärast projekti lõppemist?

Tulenevalt meetmete erinevatest eesmärkidest prioriteet 2 ja 3 raames, ei ole kogu prioriteedi raames kummalgi juhul võimalik siiski indikaatorit sellise ühtse määratluse alusel mõõta. Vastavalt meetodika kohendamisele indikaatori võimalikult täpse saavutusmäära väljaselgitamiseks, kajastavad käesolevas uuringus väljaselgitatud saavutusmäärad eelkõige alljärgnevaid tulemusi:

- Prioriteet 2 – indikaatori saavutustaset võimalik sellises määratluses hinnata teatud meetmete raames (2.1 v.a Ekspordiplaan, 2.2, osad 2.3 alameetmed ning 2.4)
 - uued loodud ettevõtted, mille ellujäämisel **eeldatakse** olevat roll just saadud toetusel;
 - nende ettevõtete elujõulisus ka 18 kuud pärast toetuse saamist
- Prioriteet 3 – indikaatori saavutustaset sellises määratluses otseselt hinnata ei ole võimalik, kuna ühegi meetme raames ei ole võimalik hinnata **uute ettevõtete tekkimist**. Hinnanguks siinkohal antud indikaatori raames saab olla, kas need toetust saanud ettevõtted tegutsevad veel ka 18 kuud pärast projekti lõppu ja kas see tuleneb sellest, et nad said toetuse.

Joonis 1 võtab kokku mõjuindikaatorite „Struktuurifondide toetuse mõjul loodud ja säilitatud töökohad 12 kuud pärast projekti lõppu (neto)” ning „Struktuurifondide toetusel loodud ja 18 kuud hiljem tegutsevad uued ettevõtted“ saavutusmäärade väljaselgitamiseks käesolevas uuringus kasutatud meetodika (mis on sobilik ka tulevikus sarnaste uuringute läbiviimiseks).

Joonis 1: Kokkuvõtte prioriteet 1-3 mõjuindikaatorite saavutusmäärade väljaselgitamiseks sobilikust metoodikast.

2.3 Indikaator „Inimeste osakaal kõigi kasusaanute hulgas, kelle arvates toetatud füüsilise infrastruktuuri projektid on toetanud nende kodukoha atraktiivsust ettevõtlus- ja elukeskkonnana“

2.3.1 Indikaatori sisu määratlus

Indikaatori saavutusmäära leidmisele ja metoodika väljatöötamisele on eelnenud läbirääkimised Siseministeeriumiga kui meetme 4.6 rakendusasutusega ning Rahandusministeeriumi kui käesoleva projekti tellijaga. Läbirääkimiste tulemusena jõuti ühisele arusaamale, et indikaatori sõnastus RAKs vajab täpsustamist ning sellisel kujul ei ole antud indikaatori saavutusmäära võimalik ja ka otstarbekas kõikide prioriteet 4 programmide puhul mõõta, vähemalt mitte tõepärase tulemuse saavutamiseks. Näiteks esineb vastuolu sõnastuses „osakaal kõigi kasusaajate seas“ ning „nende kodukoha atraktiivsuse tõus“. **Ei saa üldjuhul võrrelda projekte, kus kasusaajatena võib kaudselt hinnata kogu Eestit (info- ja kommunikatsioonitehnoloogia projektid) nendega, kus kasusaajad on suhteliselt üheselt mõistetavalt leitavad (nt munitsipaalinvesteeringu projektid).**

Lisaks on antud prioriteedi raames tegemist **väga erinevat tüüpi investeeringutega**, kus ka eeldatav loomulik rahulolu investeeringu tulemustega tüübiti varieerub ning paljudel juhtudel ei pruugi seostuda hinnanguga kodukoha atraktiivsuse tõusule elu- või ettevõtluskeskkonnana. Tulenevalt juba projekti alustamise aruandes (19.01.2007) väljatoodule ning indikaatori saavutusmäära hindamiseks sobiva metoodika väljaselgitamiseks eelnenud tööle **on uuringu läbiviija seisukohal, et RAK määratluses on indikaator sisuliselt sobimatu kõikide prioriteet 4. raames toetatavate infrastruktuuri projektide mõjuindikaatori saavutusmäära mõõtmisel, kuna täpse ja sisuliselt tõlgendatava tulemuse saamiseks ei ole selle ühe indikaatori alusel võimalik omavahel võrrelda väga eriselloomulisi projekte.**

Kuna aga RAKs on vastav indikaator projektide mõju hindamiseks välja toodud ning sellest lähtuvalt on vajalik raporteerida ka indikaatori saavutusmäära, **esitatakse käesolevas aruandes metoodika, mis võimaldab anda kõige ligilähedasema ja tõepärasema tulemuse antud indikaatori saavutusmäära väljaselgitamisel, arvestades projektile eraldatud ressursse.**²² Sellisel kujul sisaldab metoodika endas siiski teatud puudusi. Puudused siinkohal on paratamatud, kuna tulenevad eelkõige just sellest, et selle ühe indikaatori alusel on plaanitud välja selgitada **kõikide eriilmeliste infrastruktuuri investeeringute mõju.** Nagu on välja toodud ka Riiklikus struktuurifondide kasutamise strateegias 2007-2013, on RAK seiresüsteemi ning kasutatavate eesmärkide ning indikaatorite kvaliteeti käsitletud hinnangud näidanud, et kuigi programmeerimiseks koostatud ühtne programmdokument RAK on loogiliselt ülesehitatud ning planeeritud meetmed on vastavuses defineeritud probleemide, ohtude ning nõrkustega, on olnud **probleeme meetmete eesmärkide saavutamise ja saavutustasemetega mõõtmisega.** Osaliselt tulenevad need raskused sellest, et eesmärgid on olnud algselt liiga ambitsioonikalt määratletud. Teisalt on eesmärkide saavutamist kohati raske mõõta seetõttu, et **eesmärgid on defineeritud mõõtmist mittevõimaldaval viisil või et indikaatorid ei ole piisavalt hästi eesmärgiga seotud.** Viimasega saab nõustuda ka käesoleva projekti puhul.

²² Siinkohal mõeldakse ressursside all käesolevale projektile eraldatud ressursse, mille raames oli võimalik välja töötada parim sobilik metoodika prioriteet 4 mõjuindikaatori saavutusmäärade väljaselgitamiseks. Kui metoodika väljatöötamiseks ning selle põhjal uuringu läbiviimiseks eraldatakse tulevikus rohkem ressursse, võib olla võimalik töötada välja käesolevas aruandes väljapakutuga võrreldes põhjalikum metoodika.

Alljärgnevalt on välja toodud **olulisemad kitsaskohad**, mis kõigi eelduste kohaselt pärsivad käesolevas aruandes väljapakutud meetodika alusel prioriteet 4 mõjuindikaatori saavutusmäära täpse ja sisuliselt tõlgendatava tulemuse saavutamist:

- Mujal EL riikides ²³ ei ole indikaator sarnasel kujul RAK 2004-2006 määratletuga laialt kasutusel, tulenevalt samadest probleemidest, mis on välja toodud nii projekti alustamise aruandes kui ka 12.02.2007 esitatud meetme 4.6 aruandes. Kuna infrastruktuuri projektid on nii oma olemuselt kui ka kasusaajate eeldatavate hinnangute poolest väga erinevad, ei võimalda selline kvalitatiivne indikaator tegelikult selle saavutusmäära kõikide infrastruktuuriprojektide peale kokku täpselt mõõta. Lisaks on selle indikaatori väljaselgitamine iga projektitüübi lõikes eraldi väga kulukas. **Seega ei ole seda indikaatorit mujal infrastruktuuriprojektide ainukese ja kõikidele programmidele ühtse sobiva indikaatorina kasutatud.**
- Kuna infrastruktuuri projektid on oma olemuselt erinevad, **siis on erinev ka kasusaajate loomulik keskmine rahulolumäär.** Kui selgitatakse välja rahulolumäär teatud sarnast tüüpi projektide seas, siis summeerides hiljem kõikide projektitüüpide raames (kus vastajad on moodustunud ühtse valimipõhimõtte järgi) välja selgitatud rahulolumäära, saame tulemuseks sisutu vastuse, kuna loomulikud eeldatavad rahulolutasemed on projektitüübiti erinevad. Seega satub küsitavuse alla võrdlemisi kuluka uurimismeetodi otstarbekus võrreldes tulemi väärtusega. Seetõttu ei ole soovitatav tulevikus sellist lähenemist kasutada (kuigi RAK indikaatori määratlus seda eeldab).
- Lisaks sellele, et erinevate projektitüüpide raames antud hinnangud on oma olemuselt erinevad (nt hinnang Tallinna Lennujaama infrastruktuuri projekti mõjust kodukoha atraktiivsuse kasvule vs ühe lasteaiaga investeeringu otsese kasusaajate hinnang projekti mõjust kodukoha atraktiivsuse kasvule), ei ole võimalik käsitleda alati ühe investeeringu puhul ka indikaatori mõlemat poolt – kodukoha atraktiivsuse tõus **elu-** ning **ettevõtluskeskkonnana.** Turismiinfrastruktuuri arendamise projektide puhul saab mõõta ilmselt kasu saanud ettevõtete rahulolu ettevõtluskeskkonnaga ja seda, kas projektil oli selles oluline roll, kuid samas kohalike elanike rahulolu elukeskkonna atraktiivsusega võib projekti mõjul hoopis langeda, kuna liigsed turistid on muutunud kohalike jaoks tülikaks vms. See tähendab, et tegelikult on tegemist **sisult kahe erineva hinnanguga, mida saavad anda erineva iseloomuga projekti (otsesed) kasusaajad.** Kuna hinnang selgitatakse välja erinevate küsimustega ja arvestusega, et need on kaks erinevat hinnangut, siis **ei ole võimalik ka väljaselgitatud määrasid omavahel summeerida** saada täpset tulemust (hinnangud võivad omavahel isegi vastuolus olla).
- Tulenevalt eelnevast ning tõigast, et infrastruktuuri projektidest kasusaajate arv on üldjuhul väga suur, siis sarnast kvalitatīvset mõjuindikaatorit laialdaselt ei kasutata, vaid **keskendutakse eelkõige otsese kasusaajate määratlusele** (sarnaselt Geomedia raportis kajastatuga – vt ka lk 39), **projektijuhtide endi hinnangutele projekti kasusaajate osas või statistilistele kvantitatiivsetele andmetele nagu kasvanud efektiivsus** (nt kiirem sõit punktist A punkti B transpordiinvesteeringute puhul) **või suurem objekti kasutus** (nt keskväljaku kordategemisel lisandunud linnaküllastajate arv – võrdlused statistiliste andmete raames). Otsese kasusaajate väljaselgitamine on ressursimahukas, arvestades olukorda kus erinevat tüüpi projekte on palju.

²³ Siinkohal ja ka edaspidi on tuginetud projekti kaasatud väliseksperdi Kimmo Viljamaa (Advansis Ltd.) kogemustele, mis puudutavad eelkõige Soome, Iirimaa ning Suurbritannia kogemusi struktuurifondide projektide mõjude hindamisel.

Kui RAK 2004-2006 4. prioriteedi mõjuindikaatori saavutusmäära väljaselgitamisel lähtutakse aga siiski RAK-s defineeritud määratlusest (st kõikide infrastruktuuri projektide osas kasutatakse ainukese mõjuindikaatorina seda indikaatorit), siis kõige täpsema tulemuse väljaselgitamiseks pakub PRAXIS välja soovitud metoodika valiku osas, mida kajastab alljärgnev peatükk.

2.3.2 Metoodika

Tabel 1 annab sissejuhatuseks ülevaate sellest, mitu prioriteet 4 projekti on lõppenud seisuga 30.06.2006 (mis käesolevas projektis on võetud ajaliseks piiriks vaadeldavate projektide osas), kui palju oli seisuga 31.01.2007 tehtud taotluste rahuldamise otsuseid ning kui palju oli sellel hetkel käimas olevaid projekte. See annab esialgse ülevaate ka sellest, kui suur on projektide üldvalim, mille raames RAK järgi peaks antud indikaatorit hindama

Tabel 1. Prioriteet 4 projektide seis

Programm	Projektid seisuga 30.06.2006	Rahuldatud taotluste arv seisuga 31.01.2007	Käimas olevad projektid seisuga 31.01.2007
4.1 Transpordi infrastruktuuri arendamine	6	19	12
4.2 Keskkonna-infrastruktuuri arendamine	21	86	46
4.3 Kutse- ja kõrghariduse ning seda toetava infrastruktuuri moderniseerimine	24	54	14
4.4 Haiglavõrgu reorganiseerimine	0	3	2
4.5 Infoühiskonna areng	3	18	16
4.6 Kohalik sotsiaal-majanduslik areng	51	144	57

Eeldades, et kõik rahuldatud taotluste projektid viiakse ka ellu, tuleb indikaatori saavutusmäära lähitulevikus hinnata ca 324 projekti seas.

Väljapakutud metoodika prioriteet 4 mõjuindikaatori saavutusmäära väljaselgitamiseks tulevikus läbiviidavate uuringute tarbeks:

Investeeringute puhul, kus kasusaajate arv saab olla vaid väga hinnanguline (nt kogu Eesti) võib suure hulga kasusaajate käsitlemise oluliselt vähendada indikaatori saavutusmäära täpsust, kuna uuringu käigus võib valimisse sattuda väga palju neid, kes tegelikult projektiga kursis ei ole ja keda see ei mõjuta, mistõttu indikaatori saavutusmäär võib kujuneda väga madalaks. Sestap on soovitatav indikaatori võimalikult täpselt mõõtmiseks kasutada spetsiifilist metoodikat, et jõuda „õige” uuringuvalimini. Sellest tulenevalt on käesoleva projekti tulemusena pakutud indikaatori hindamiseks välja alljärgnev metoodika:²⁴

- Kogu 4. prioriteedi käsitlemisel on soovitatav taandada kasusaajate määratlus eelkõige **otseste kasusaajate tasemele**. Kus neid kasusaajaid ei ole otseselt võimalik mõõta, võib aluseks võtta **projektijuhtide hinnangu (kaudsete) kasusaajate osas** ning määratleda hinnanguliselt

²⁴ Sh tuginedes välisekspert Kimmo Viljamaa (Advansis Ltd.) eksperthinnangutele ja indikaatori tõlgendamisele teistes EL riikides, eelkõige Soomes.

investeeringutüübile kõige ligilähedasem ning sobivam kasusaajate grupp. Selline lähenemine on eriti oluline antud kvalitatiiivse indikaatori mõõtmisel – **vastajad peaksid olema nende hulgas, kes on projektist otseselt mõjutatud ning seega võimelised ka realselt selle projekti mõju hindama.**

- Soovitame kohandada mõjuindikaatori väljaselgitamist **projektitüüpide lõikes**. Seega alustada sellest, et defineerida iga projekti kõige otsesemad kasusaajad (mis toob endaga kohe kaasa ka vastuolu indikaatori määratlusega RAK-s – mõõta rahulolu taset kõigi kasusaajate seas). Seega, indikaatori saavutustaseme väljaselgitamist tuleks alustada sellest, et määratleda projekti mõjupiirkonnad ning defineerida selle konkreetse projekti(tüübi) kasusaajad.
- Prioriteet 4 raames on vaadeldavas ajaperspektiivis (30.06.2006) lõppenud projekte 105, mille osas soovitakse indikaatori saavutusmäära välja selgitada. Vastavalt eelpool välja toodud mõtetele tuleks lähtuvalt projekti **kasusaajate hinnangulisele arvule, toetuse suurusele, projekti mõjupiirkonnale** ²⁵ ning investeeringu tüübile kaasata küsitluse valimisse vajalik arv projekte, mis esindavad igat projektitüüpi (4.1 teelõikude remont; 4.2 raames võimalik identifitseerida erinevaid projektitüüpe, 4.3 kutsekoolide ja avatud noortekeskuste investeeringud jne, allpool täpsemalt välja toodud). Nende projektide osas identifitseerida otsesed või projekti tulemustega kõige tihedamalt kokku puutuvad kasusaajad vastavalt projekti mõjupiirkonnale ning vajadusel vastavalt projektijuhtide hinnangutele kasusaajate osas.
- Seega on igal valimis oleva projektitüübil oma kasusaajate ring, kelle seas toimuvad küsitlused rahulolu väljaselgitamiseks. Esinduslik küsitletavate arv sõltub eelkõige iga projekti puhul välja selgitatud kasusaajate rühmast (kohalikud elanikud, ettevõtted ning mõlema grupi hinnanguline arv). Üldjuhul ei tohiks valim olla väiksem kui 20 vastajat, kuid võimalusel tuleks kasutada vähemalt 80-list valimit. Valim koostatakse informatsiooni alusel (nt kasusaanute nimekirj), mis küsitakse vaadeldava projekti projektijuhi/kontaktisiku käest või projekti mõjupiirkonna omavalitsusest. Küsitluse meetodiks on **telefoniküsitlused või ankeetküsitlused**, vastavalt kasusaajate grupi iseloomule. Küsimustiku võimalikud näidised on lisatud käesolevale aruandele – Lisa 4. ²⁶
- Kuna **projektitüübid selekteeritakse vastavalt investeeringutüübile** (see tähendab sarnased investeeringud, millel on sarnane kasusaajate ring, mis võimaldab tulemusi summeerida), siis on teatud mõõndustega võimalik **indikaatori saavutusmäär välja selgitada konkreetse projektitüübi sees**. Nt järvede puhastamise projektide puhul eraldi, transpordinfrastruktuuri projektide puhul eraldi, koolide ja lasteaedade puhul eraldi jne. Mõõndused tulevad sellest, et teatud juhtudel muutub küsitavaks indikaatori reaalne saavutusmäär soovitud võtmes – kodukoha atraktiivsuse tõus elu- ja ettevõtluskeskkonnaga - kuna **kasusaajad saavad hinnata küll rahulolu investeeringuga ning sellest tulenevalt teenusega, kuid ei pruugi seda seostada oma kodukoha atraktiivsuse tõusuga** (vt ka allpool nt infotehnoloogiaprojektid, samuti ka turismiinfrastruktuuri projektid). Samas ei ole soovitatav vastavalt projektitüüpide lõikes väljaselgitatud saavutusmäärasiid summeerida ja leida üldistust indikaatori saavutusmäärale kogu 4. prioriteedi raames tervikuna (mida sisuliselt eeldab RAK-s esitatud indikaatori määratlus), kuna see moonutab oluliselt tulemust ning muudab suhteliselt kalli meetoodika sisuliselt kasutuks. Seega soovitamegi **leida indikaatori saavutusmäära erinevate projektitüüpide lõikes**,

²⁵ Projekti mõjupiirkonna määratlus mängib rolli eelkõige valimi moodustamisel ühe projektitüübi sees, garanteerimaks, et valimisse satuks projekte proportsionaalselt ka regiooni.

²⁶ Küsimustikku kohendatakse vastavalt konkreetsele projektile.

esitades ka Euroopa Komisjonile saavutustasemed just sellisel viisil (koos sellise esitusviisi valiku põhjendustega). Näiteks tuua välja, et munitsipaalinvesteeringute (koolid, lasteaiad) puhul oli 80% projektide korral rahulolumäär üle 70% vms.²⁷

- **Ajaline raamistik.** Saavutusmäära leidmisel on mõttekas kaasata projektid, **mis on lõppenud vähemalt 6 kuud tagasi** (käesolevas projektis tähendaks see 30.06.2006 seisuga lõppenud projekte), kuna selle aja jooksul on ilmselt võimalikel kasusaajatel tekkinud juba tunnetus sellest, kas investeering on muutnud nende kodukohta atraktiivsemaks või mitte. Samuti seostavad sellises ajaperspektiivis inimesed antud investeeringut just konkreetsete projektidega ja oskavad lähtuvalt sellest ka hinnanguid anda. Otseste kasusaajate hinnangute küsitlemisel on ka teistes EL riikides kasutatud sarnast ajaperspektiivi, eelkõige tulenevalt alljärgnevast arutluskäigust.

EL struktuurifondide toel elluviidud projektides saab identifitseerida kolme tüüpi mõjusid:

- **Esimese tasandi mõjud** on koheselt tekkivad tunnetatavad mõjud – nt paranenud keskmine kiirus renoveeritud teelõigul, paranenud laadimistööd sadamas vms. Need mõjud avalduvad praktiliselt kohe pärast projekti lõppu
- **Teise tasandi mõjude** näol on tegemist laiemate mõjudega, mida on keerulisem tuvastada – nt teatud tarkvara juurutamine, paremad töökorraldamise meetodid, mis tõstavad ettevõtte konkurentsivõimet vms. Nende avaldumise efektid ilmnevad pikema aja jooksul, tavaliselt 1-2 aastat pärast projekti lõppu.
- **Kolmanda tasandi mõjud** avalduvad siis, kui teise tasandi mõjude tulemused on tunnetatud ka klientide poolt, nt läbi paranenud teenuse, madalamate hindade vms. Selle tasandi mõjusid on väga raske hinnata, nad avalduvad tunduvalt hiljem ning seetõttu on soovitatav neid mõõta ca 3-4 aastat pärast projekti lõppu.

Kuna käesolevas aruandes väljapakutud meetodika lähtub projekti otseste kasusaajate küsitlemisest, siis on vastavalt sellele määratud ka sobiv ajaraamistik vaadeldavatele projektidele (kaasata projektid, mis on lõppenud vähemalt 6 kuud tagasi). Otsest kasusaajat on üldjuhul need, kes tunnetavad eelkõige esimese tasandi mõjusid. Siiski, projektide puhul, mis hõlmavad laiemaid kasusaajate grupe (nt turismiinfrastruktuuri projektid), võib olla otstarbekam ka pikema ajaperioodi määramine (nt 1 aasta pärast projekti lõppu). Samas **ei ole soovitatav kaasata vaadeldavatesse valimitesse projekte, mis on lõppenud rohkem kui üks aasta tagasi**, kuna siis on oht, et investeeringut ja hinnangut sellele ei seostata konkreetse projektiga.

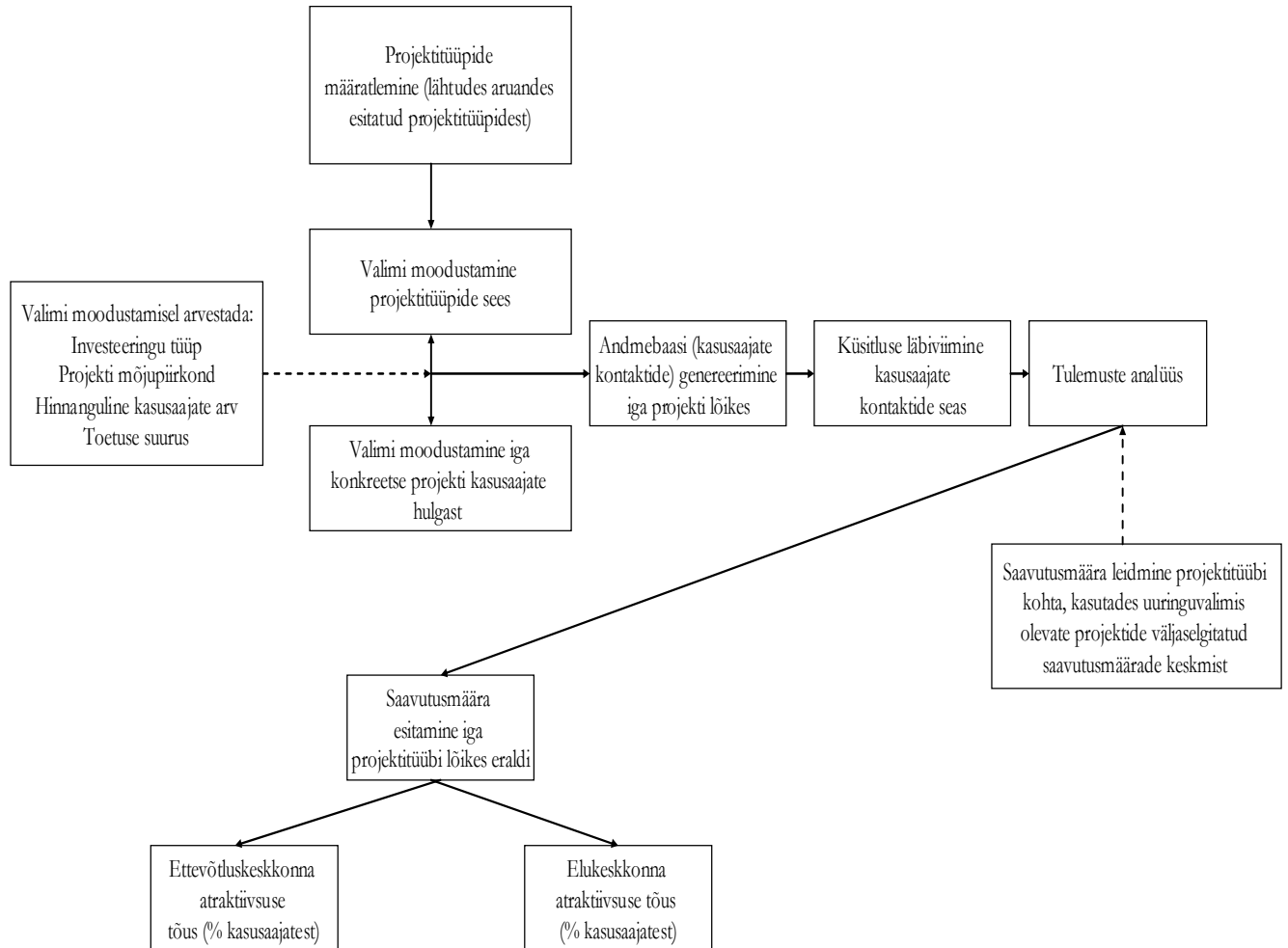
- **Saavutusmäära leidmine iga projektitüübi jaoks.** Määratlemaks ühtset saavutusmäära ühele projektitüübile, leitakse uuringus vaadeldud projektide saavutusmääradele tuginedes **keskmine saavutusmäär** konkreetsele projektitüübile (kasutades kaaluna 1). Kuna käesolevas aruandes on projektitüübid grupeeritud nii, et võib eeldada, et seal esinevad projektid üksteisest olulisel määral mõjuindikaatori eesmärgist tulenevalt ei erine (lisaks võetakse võimalikke erinevaid tunnuseid, nt asukoht, toetuse suurus jms, arvesse uuringuvalimi moodustamisel ühe projektitüübi sees), siis uuringuvalimis olevate projektide osas saabki seda keskmist pidada mõjuindikaatori saavutusmääraks konkreetse projektitüübi sees.
 - **Näide:** Projektitüüp - koolide investeeringud (vt meetodika allpool); Üldkogumiks on 10 projekti (erinevate koolide renoveerimine). Uuringuvalmisse kaasatakse neist 5 projekti, mille osas leitakse alljärgnevad saavutusmäärad: 65%, 90%, 55%, 75% ja 80%. Indikaatori saavutusmäära (kodukoha atraktiivsuse tõus elukeskkonnana) leidmiseks

²⁷ Või esitada projektitüübi kohta (kui seal olevad projektid üksteisest tunnuste poolest väga erinevad ei ole, nt koolide renoveerimisprojektid) üks keskmine rahulolumäär, vt allpool “Saavutusmäära leidmine iga projektitüübi jaoks”

projektitüübi peale kasutatakse alljärgnevat valemit (keskmise määra leidmine):
 $(65\%+90\%+55\%+75\%+80\%)/5=73\%$

Joonis 2 annab kokkuvõtliku ülevaate käesolevas aruandes väljapakutud metoodikast RAK prioriteet 4 mõjuindikaatori saavutusmäärade väljaselgitamiseks.

Joonis 2. Metoodika prioriteet 4 mõjuindikaatori saavutusmäärade väljaselgitamiseks

2.3.3 Valimi koostamine

Alljärgnevalt on esitatud soovitatav meetodika ning valimi koostamise põhimõtted prioriteet 4 programmide raames eraldi. Siinkohal on lähtutud küll juba esitatud üldisest soovituslikust meetodikast, kuid välja on toodud eelkõige **sobivaimad võimalused kasusaajate grupi määratlemiseks erinevate projektitüüpide seas** (kelle hulgas peaksid vastavad küsitlused toimuma).

4.1 Transpordi infrastruktuuri arendamine

Vaadeldavas ajaraamistikus (30.06.2006) on sellest programmist lõppenud 6 projekti, mis kõik puudutavad teatud teelõikude korrastamist üle Eesti. Sisuliselt on aga selle programmi sees tegemist ka eritiübiliste investeeringutega, kuna omavahel ei saa võrrelda nt Tallinna Lennujaama investeeringuprojekti ning nt Tartu-Viljandi mnt 10 km teekatte remonti. Et aga hinnata rahulolu antud investeeringuga on vajalik leida uuringusse süiski võimalikult otsesed kasusaajad, kes oskaksid seda hinnata. Samuti peaks olema sihtgrupp valitud niimoodi, et saada võimalikult tõepäraseid hinnanguid ka sellele, kuidas see rahulolu on seotud just atraktiivsema elu- ja ettevõtluskeskkonnaga. Sellest tulenevalt soovitame jaotada selle meetme raames projektid **kahte tüüpi**:

Projektitüüp	Küsitlev grupp ja meetodika
Teekatte remont	<ul style="list-style-type: none">• Ettevõtted, kes kindlasti ja lihtsalt identifitseeritavalt kõige enam antud teelõiku kasutavad – transpordifirmad (bussifirmad), suuremad ettevõtted, kes tegutsevad renoveeritud teelõigu vahetus läheduses ning kelle puhul on eeldatav, et majandustegevus sõltub olulisel määral kaupade transpordist või toorme saamisest läbi antud teelõigu..• Indikaatori teise poole mõõtmine (kodukoha atraktiivsuse tõus elukeskkonnana) on küsitava väärtusega, mis sõltub igast valimis olevast konkreetsest projektist eraldi²⁸ (valimisse peaksid sattuma inimesed, kes on konkreetsest investeeringust teadlikud ja ka kasutavad seda ning kes tõenäoliselt seostavad investeeringut ka parema elukeskkonnaga – nt tiheasustusega alal renoveeritud teelõik, kus küsitletakse teelõigu füüsilises läheduses asuvaid elanikke) <p>Metoodika: telefoniküsitlus</p>
Sadamad, raudteed, lennuväljad	<ul style="list-style-type: none">• Infrastruktuuri otsesed kasutajad (lennu- ja laevakompaniid) ning ettevõtted investeeringuobjekti läheduses, kes oskaksid hinnata, kas antud investeering on oluline ettevõtluskeskkonna paremaks muutmisel. Andmed küsitlevate kohta küsida/kontrollida üle investeeringuprojekti elluviimise eest vastutanud organisatsiooni käest.• Indikaatori teine pool – kodukoha atraktiivsuse tõus elukeskkonnana – on siin ilmselt ka mõnevõrra eksitava tähendusega, mis sõltub konkreetsest projektist (uue sadama rajamine vs olemasoleva sadama kaide

²⁸ Kriteeriumiks eelkõige asustustihedus investeeringuobjekti läheduses – kui tegemist tiheasustusalaga, siis võib olla otstarbekas küsitleda ka kohalikku elanikkonda, hajaasustusega piirkonnas see otstarbekas ei ole.

	<p>renoveerimine, mida reisija ei pruugi üldse tunnetadagi). Kui projekti puhul on tuvastatav otsene kasu ka reisijatele (nt uus sadam, regionaalne lennuväli vms), tuleks küsitleda eelkõige investeeringuobjekti kasutajaid – reisijaid, kuna nemad puutuvad otseselt ka antud investeeringuga kokku. Olenevalt projektist (eelkõige projekti mõjust tulenevalt, nt uue sadama rajamine) võib olla otstarbekas küsitleda ka lähima omavalitsuse elanikke, kelle seas võib eeldada, et nad kasutavad liikumiseks anud infrastruktuuri. Kui seda on keeruline kindlaks teha valimi moodustamise algfaasis, peaks küsimustik sisaldama esmast nn kontrollküsimust (nt Kui tihti reisite läbi antud sadama/rongiga? vms) ning tulemused formuleerida kontaktidest, kes on kasutanud või regulaarselt kasutavad antud infrastruktuuri).</p> <p>Metoodika: telefoniküsitlus ettevõtete seas ning kohalike inimeste seas (omavalitsuses); ankeetküsitlus lennujaamas, sadamas või raudteejaamas</p>
--	--

Selle RAK meetme puhul tuleks seega arvestada, et alati ei pruugi olla otstarbekas mõõta rahulolu investeeringuga ning selle seost parema elu- või ettevõtluskeskkonnana nii elanike kui ettevõtete seas. **Vajadus mõlema indikaatori poole hindamiseks tuleks teha lähtuvalt igast valimis olevast projektist eraldi**, kus otsustamisel kasutada ka projektijuhi või kontaktisiku abi (kes oskab defineerida täpsemalt projekti eesmärki, tegevusi ning seda, kellele projekt eelkõige suunatud oli). Metoodika töötab siis, kui projektide puhul küsitletakse kasusajajaid, kes on realselt antud investeeringuga kursis ning kelle igapäevaelu see mõjutab.

Meede 4.2: Keskkonnainfrastruktuuri arendamine

Vastavalt programmi määrusele, toetatakse antud programmist alljärgnevat investeeeringuid, mis oma olemuselt on üsna erinevad:

- Veekasutus ja -kaitse - veekogude seisundi tervendamine ja taastamine (veekogude taastamine, hooldamine ning saneerimine, va jõgede hüdro-morfoloogilise ja füüsikalise seisundi taastamine ja parandamine); veekogude seisundit mõjutava jääkreostuse likvideerimine (setete eemaldamine järvedest, veekogude seisundit mõjutavate reostunud pinnasega veekogude kallaste ja randade puhastamine, jms)
- Taastuveneergetika - taastuvate energiaallikate kasutuselevõtt energeetilisel eesmärgil põhitähelepanuga taastuvatest allikatest elektri tootmise suurendamisele, sh ettevalmistavad uuringud
- Jäätmeäritlus - jäätmeladestuskohtade, mille pindala on väiksem kui 5 ha, sulgemine ja saneerimine jäätmete valikkogumise süsteemide rakendamine ja jäätmete taaskasutamise laiendamine biolagunevate jäätmete taaskasutamine komposti valmistamiseks
- Bioloogiline ja maastikuline mitmekesisus - Elupaikade taastamine Natura 2000 aladel (poollooduslikud kooslused, sood ja märgalad ning metsa-elupaigad), sealhulgas koosluste taastamiseks vajaliku varustuse ja tehnika ostmine ning infrastruktuuri arendamine.

Vaadeldavas ajaraamistikus (projektid, mis on lõppenud seisuga 30.06.2006) on sellest programmist lõppenud 21 projekti, mis on enamjaolt seotud jõgede ja järvede seisundi parandamisega ning prügilate

sulgemisega. Lähtuvalt käesolevas aruandes väljapakutud metoodika üldpõhimõtetest, tuleks selles programmis vaadelda **kõiki projektitüüpe iseseisvana** ning nende raames moodustada võimalik kasusaajate ring, keda küsitlusse kaasata. Alljärgnevalt on välja toodud soovitusel, keda võiks kaasata valimisse erinevate investeeringutüüpide raames selle meetme puhul. Valimi reaalne koostamine sõltub eeskätt andmete kättesaadavusest ning andmebaasi genereerimisest.

Projektitüüp	Küsitlev grupp ja metoodika
<p>Veekasutus- ja kaitse</p>	<ul style="list-style-type: none"> Mõju avaldub eelkõige indikaatori selles pooles, mis käsitleb kodukoha atraktiivsuse tõusu elukeskkonnana Valim peaks olema moodustatud projekti mõjupiirkonna inimeste seas, kes ka füüsiliselt paiknevad antud objektile (korrastatud jõgi või järv) kõige lähemal või kes eelduste kohaselt seda kindlasti kasutavad (nt suvise supluskohana). Olenevalt igast valimis olevast projektist, võib raadius, mille ulatuses kohalikke elanikke küsitatakse, olla erinev (oleneb nt asustustihedusest asulas jms). Mõju ettevõtluskeskkonna puhul on ebaoluline ja ei peaks olema küsitluse eesmärk. <p>Metoodika: telefoniküsitlus kasusaajate seas</p>
<p>Taastuenergeetika²⁹</p>	<p>Tulenevalt meetme eesmärgist ei ole siinkohal oluline elanike või ettevõtete kohaliku füüsilise elukeskkonna parandamine, vaid pigem keskkonnakaitseline eesmärk, mistõttu on otsuste kasusaajate määratlus üsna keeruline (indikaatori määratlus antud investeeringutüübiga otseselt ei haaku). Kuna antud valdkonna projektid on oma olemuselt ka mõnevõrra erinevad – nt katlamaja renoveerimine uute taastuenergiaallikate kasutuselevõtuks, tuulepargi rajamise toetus vms – siis tuleb ilmselt iga uuringusse kaasatava projekti puhul otsustada eraldi, kes peaks olema küsitlev grupp. Siinkohal on soovitatav kaasata ka projekti eest vastutanud isikuid, kes võiksid olla abiks kasusaajate määratlemisel, kelle seast võiks laekuda indikaatori seisukohast olulist informatsiooni.</p> <p>Arvestades, et valdkonna investeeringute mõju on eelkõige keskkonnakaitseline, siis kõige tõenäolisemalt võiks indikaatori seisukohalt kõige olulisemat informatsiooni saada kohalike elanike küsitlemisel (ring võib olla laiem, kui lihtsalt teenust tarbivad elanikud), kelle võiks selekteerida välja omavalitsuse piires, kus investeering asub või laiema mõjuga projektidel (nt tuulepark) mitme lähiümbruse omavalitsuse piires.</p> <p>Kuna tegelikult indikaator oma olemuselt sellist tüüpi projektide hindamiseks ei sobi, on täiesti oodatav indikaatori madal saavutusmäär antud valdkonna investeeringute osas (inimesed ei tunnetata investeeringu seost otseselt elukeskkonnaga, hinnang võib olla hoopis negatiivne – nt tuulepargi rajamise puhul võib inimese jaoks olla tegu visuaalse reostusega).</p>

²⁹ Mitte mõõta ettevalmistavate uuringute elluviimise projektide osas

	Metoodika: telefoniküsitlus kasusaajate seas
Jäätmekäitlus	<ul style="list-style-type: none"> • Kohalikud elanikud, kes elavad ja asuvad ka füüsiliselt antud investeeringuobjekti läheduses. • Ettevõtete küsimine ei ole primaarne, kuna investeeringu eesmärgiks ei ole mitte niivõrd ettevõtluskeskkonna arendamine (kuna võib isegi teatud juhul olla ettevõtete poolt negatiivselt vastu võetud projekt), kui puhtama elukeskkonna loomine. <p>Metoodika: telefoniküsitlus kasusaajate seas</p>
Bioloogiline ja maastikuline mitmekesisus	<ul style="list-style-type: none"> • Keskenduda projektijahi hinnangutele võimalike kasusaajate osas ning küsitleda juhuvaliku abil elanikke, kes ka füüsiliselt objekti vahetus läheduses asuvad ja tegutsevad.³⁰ <p>Metoodika: telefoniküsitlus kasusaajate seas</p>

Meede 4.3 Kutse- ja kõrghariduse ning seda toetava infrastruktuuri moderniseerimine

Vaadeldavas ajaraamistikus (30.06.2006 lõppenud projektid) on sellest programmist lõppenud 24 projekti, mis eelkõige puudutavad kutsekoolide tehnilise baasi parendamist. Meetme raames toetatakse alljärgnevat tegevusi:

- **kutseõppeasutuste, rakenduskõrgkoolide ja ülikoolide** (sh nende regionaalsete struktuuriüksuste) hoonete ja õppebaaside ehitamine ning renoveerimine, sh ohutuse ja tervisekaitse normidega kooskõlla viimine ning hoonete kohandamine liikumispuudega inimeste vajadustele vastavaks
- õppetöökõks vajalike kaasaegsete seadmete, inventari ning töövahendite hankimine kutseõppeasutustesse
- **teavitamis- ja nõustamiskeskuste ning avatud noortekeskuste** rajamine arvestades nende ligipääsetavust erivajadustega inimestele, sealhulgas keskuste varustamine teenuste pakkumiseks vajalike seadmete ja inventariga

Indikaatori saavutusmäära mõõtmine selle meetme raames ühtselt on keeruline ning antud mõjuindikaator ei sobi oma olemuselt väga hästi nt kutse- ning kõrgkoolide investeeringute eesmärkidega, kuna inimesed ei pruugi investeeringuid seostada kuidagi hinnangutega kodukoha atraktiivsuse tõusule ning projekti mõjud on juba olemuselt suunatud muudele näitajatele. Sellest tulenevalt on soovitatav ka antud meetme raames jagada projektid **kahte tüüpi**:

³⁰ Investeeringu mõju kohta oskavad kõike täpsemaid hinnanguid anda keskkonnavaldkonnas tegelevad organisatsioonid ning eksperdid (maastikukaitsealade valdajad, linnuvaatlejad, muud keskkonnaorganisatsioonid jne), kuid kes tõenäoliselt ei seosta investeeringut kodukoha atraktiivsuse kasvuga elu- ja ettevõtluskeskkonnana, mistõttu ei peaks nemad olema ka antud indikaatori määratlusest lähtuvalt küsitelav grupp. Samas tuleb ka arvestada, et kohalike elanike küsitlemisel võib indikaatori saavutusmäär olla üsna madal, kuna sellised investeeringud üldjuhul olulist rolli kodukoha atraktiivsuse kasvatamisel elu- või ettevõtluskeskkonnana ei mängi põhjusel, et väga suur osa kohalikest inimestest ei pruugi sellest infrastruktuuri parendusest teadlikud olla.

Projektitüüp	Küsitletav grupp ja metoodika
<p>Kutseõppeasutuste, rakenduskõrgkoolide ning ülikoolide investeeeringud</p>	<p>Sellist tüüpi projektide mõju väljaselgitamine antud indikaatori abil ei ole tegelikkuses otstarbekas. Mõõndustega aga saab indikaatori saavutustaseme väljaselgitamiseks kasutada sisuliselt kolme varianti (olenevalt projekti eesmärgist ning tegevustest – nt uue kutsekooli rajamine vs olemasoleva osaline rekonstrueerimine):</p> <ol style="list-style-type: none"> <li data-bbox="565 411 1463 1045">1. Identifitseerida otsesed kasusaajad – õpilased või hoone kasutajad, personal vastavalt meetme 4.6.1 puhul üldhariduskoolide ja lasteaedade projektide osas Geomedia OÜ³¹ poolt algselt defineeritud metoodikale ning selgitada välja rahulolu investeeeringuga. Antud sihtgrupi puhul võib osutada võimalikuks hinnata eelkõige atraktiivsuse kasvu elukeskkonnana, kuid seda ka moonutatult, sest kutsekoolide õpilased ei pruugi olla alati samast piirkonnast, mistõttu ei seosta nad seda investeeeringut kohaliku elukeskkonna atraktiivsuse kasvuga ning mistõttu ei ole otstarbekas ka õpilaste vanemate kaasamine küsitlusse (kutsekoolide õpilased on juba piisavalt vanad, et teha ka ise mõtestatud otsuseid). Seega hinnatakse antud meetodi puhul tõenäoliselt vaid rahulolu teenuse kui sellisega ning indikaatori saavutustase ei ole tegelikult täpne ning sisuliselt tõlgendatav. Antud meetodi puhul võib jääda ka vaid personali küsitlemise tasandile, kuna on eeldatav, et nemad suudavad oma hinnangu seostada ka kodukoha atraktiivsusega (milles töökeskkond mängib olulist rolli). Metoodika: ankeetküsitlus otseste kasusaajate seas. <li data-bbox="565 1062 1463 1520">2. Kui investeeeringu eesmärgis on oluline roll ka regionaalsel määramisel, siis kaasata küsitlusse kohalikud elanikud ning kasusaajate ringi määramisel kasutada kindlasti ka projektijuhi või kontaktisiku abi (püüda valimisse haarata potentsiaalsed elanikud, keda investeeering võib mõjutada – nt põhikoolide ja keskkooli lõpetajad, kes hakkavad tegema otsuseid edasiõppimise kohta, sellises vanuses laste vanemad vms). Siinkohal seostatakse hinnanguid kindlasti kohaliku elukeskkonna atraktiivsuse tõusuga, kuid samas võivad need hinnangud olla samuti moonutatud, kuna kohalikku elanikku ei pruugi igapäevaelus antud iseloomuga investeeering tegelikult mõjutada, mistõttu ei saa sisuliselt seostada ka selle investeeeringu mõju kodukoha atraktiivsuse kasvuga. Metoodika: telefoniküsitlus kohalike elanike seas. <li data-bbox="565 1537 1463 1745">3. Lisaks on võimalik kutsekoolide investeeeringute puhul hinnata ettevõtete rahulolu investeeeringuga ja sellest tulenevalt kodukoha atraktiivsuse kasvuga ettevõtluskeskkonnana, kuna paljud kutsekoolide lõpetajad on oluline tööjõud piirkonnas või väga spetsiifilises valdkonnas tegelevatele ettevõtetele. Küsitlusse tuleks kaasata eelkõige ettevõtted, kuhu on kõige rohkem antud kooli

³¹ Vt lk 39 (täpsemalt välja toodud ka 23.02.2007 esitatud prioriteet 4 mõjuindikaatori saavutusmäära väljaselgitamise metoodika aruandes).

	<p>lõpetajaid tööle siirdunud või kes on ise huvi üles näidanud teatud erialade lõpetajate või edasiarendamise kohta. Andmed küsitakse eelkõige vastavast haridusasutusest. Seda varianti võib kasutada täiendusena kahele eelnevale, kuna iseseisvana jääb see meetod projekti mõjude hindamisel üsna nõrgaks. Metoodika: telefoniküsitlus ettevõtete seas</p>
<p>Teavitamis- ja nõustamiskeskuste ning avatud noortekeskuste investeeringud</p>	<p>Antud investeeringutüübil on otsesem seos kodukoha atraktiivsuse määramisega, mistõttu on siin soovitatav kasutada kombinatsiooni 12.02.2006 esitatud meetme 4.6 projektitüüpide metoodikast (vt ka allpool) - üldhariduskoolide ja lasteaedade projektide osas kasutatavat kasusaajate määramist või tööhõivet stimuleerivate sotsiaalteenuste osutamise seotud kohaliku infrastruktuuri arendamise projektide kasusaajate määramist (st hoone otsesed kasutajad ning personal, nende pereliikmete kasu tuleks lugeda antud meetme raames kaudseks). Otsest kasu saavad eelkõige teenust tarbivad sihtrühmad. Kasusaanute arv on otstarbekas võtta aasta kohta. Aastane statistika teenust tarbivate sihtrühmade osas võiks olla otstarbekas, kuna see taandab välja teenuse tarbimise sesoonsuse ning võimaldab laiendada tulemuste ka pikemale ajaperioodile (nt mitmele aastale).</p> <p>Metoodika: ankeet- või telefoniküsitlus (vastavalt otstarbele) kasusaajate seas</p>

Meede 4.4: Haiglavõrgu reorganiseerimine

Vaadeldavas ajaraamistikus (30.06.2006 seisuga) selliseid projekte lõppenud ei ole. Perioodil 2004-2006 on rahuldatud 3 taotlust, mistõttu on võimalik ning otstarbekas hinnata **iga üksiku projekti mõju eraldi**, sest ka antud meetme puhul on võimalik rakendada mõnevõrra erinevat metoodikat, mis **oleneb konkreetse projekti eesmärgist** (uue haigla rajamine vs olemasoleva osaline rekonstrueerimine). Olenevalt projektist kaasata valimisse **haigla patsiendid ning personal** (juhuvalik nende seas) ning küsitleda ka **teatud hulka kohalikke elanikke** (haigla olemasolu lähipiirkonnas võib olulisel määral mõjutada inimeste hinnanguid kodukoha atraktiivsusele elukeskkonnana, isegi juhul, kui seda teenust pole veel olnud vaja kasutada).³² Investeeringutüüp ei mõjuta aga ilmselt kuidagi atraktiivsust ettevõtluskeskkonnana, mistõttu ei peaks indikaatori selle poole väljaselgitamine olema eesmärk (kuna moonutab tugevalt indikaatori reaalselt saavutustaset).³³

Metoodika: ankeetküsitlus haigla personali ja patsientide seas; telefoniküsitlus kohalike elanike seas

³² Nt kui rajatakse uus haigla, võiks küsitletavate hulka kaasata ka kohalikud elanikud, kuid kui renoveeritakse osaliselt haigla, siis ilmselt kohalike elanike küsitamine olulist infot indikaatori määramise mõistes ei anna ning seda suudab anda kõige paremini haigla personal (patsiente võib küsitleda, kuid tuleb arvestada, et nende hinnangud seostuvad eelkõige haigla kui teenusega, mitte aga investeeringu mõjuga kodukoha atraktiivsuse kasvule).

³³ Nõudlus kohaliku toodangu järele võib suurenedada, kui piirkonda rajatakse mingi uus objekt, mis tarbib kohalikkude toodangut. Siiski oleneb see tugevalt projekti sisust ja on enamasti tõenäoliselt tähtsusetu kõrvalmõjuga.

Meede 4.5: Infoühiskonna areng

Vaadeldavas ajaraamistikus on lõppenud 3 projekti, mis on seotud väga kindlate sihtgruppidega – konkreetse e-teenuse tarbijatega. Kasusaajaid on lihtne määratleda, kuna teenused on suunatud väga konkreetsetele sihtgruppidele – nt riigieksamitele registreerimise ning tulemustest teavitamise teenus on mõeldud eelkõige koolilõpetajatele ning riigieksamite sooritajatele. Seega on otstarbekas rahulolumäära väljaselgitamiseks **küsitleda vaid identifitseeritud teenuse tarbijaid**. Kuna nende investeeringute puhul saab hinnata **rahulolu teenusega**, mis aga ilmselt ei mõjuta olulisel määral seda, **kas inimese jaoks on tema kodukoha atraktiivsus sellega seoses tõusnud** v.a juhul, kui kodukohana ei ole määratletud tervet Eestit, siis **küsimustik ongi vaja üles ehitada nii, et kodukohana määratletaks tervet Eestit**. Kui infoteenused puudutavad just ettevõtete toimingute efektiivsemaks muutmist, siis tuleb ka küsimustik ehitada üles lähtuvalt sellest, kuidas on see teenus mõju avaldanud Eesti ettevõtluskeskkonna atraktiivsemaks muutmisel (mil järele pole mõtet uurida indikaatori teist poolt – rahulolu elukeskkonnaga). Iga teenuse puhul tuleb seega **identifitseerida kasusaajate ring ning moodustada neist juhuvalim, arvestades kasusaajate regionaalset paiknemist**. Valimi moodustamisel tuleks arvestada ka antavate vastuste võimalikke kaalusid, kuna on võimalik, et rahulolu hajaasustusega piirkondades, kus e-teenuste mõju elu mugavamaks muutmisele on ilmselt märgatavam, on kõrgem kui nt linnades ning keskustes, kus suhtlemine erinevate organisatsioonidega on tavakodanikule hõlpsam.

Metoodika: ankeet- või telefoniküsitlus otseste kasusaajate seas (küsimused olenevad kasusaaja grupist – inividid vs ettevõtted)

Meede 4.6 Kohalik sotsiaal-majanduslik areng

Toetatavate tegevuste üldiseloomustus: Alameede 4.6.1: Kohaliku füüsilise elukeskkonna arendamine:

- üldhariduskoolid, lasteaiad, tööhõivet stimuleerivate sotsiaalteenuste osutamise seotud kohalik infrastruktuur
- turismi- ja puhkeobjektide arendamine, looduslikult ja kultuuriliselt väärtuslike alade eksponeerimine, külalissadamad, muuseumid, külastuskeskused, regulaarsete ürituste algatamine
- sillad, viaduktid, tunnelid, ümbersõiduteed, saartega ühenduse pidamiseks vajalikud sadamad, juurdepääsuteed ja parkimisalad
- katlamajad, kaugküttevõrgustik ja tänavavalgustussüsteemid

Toetatavate tegevuste üldiseloomustus: Alameede 4.6.2: Piirkondade konkurentsivõime tugevdamine:

- Külustus- ja vabaajavõimaluste väljaarendamine ja mitmekesistamine
- Kultuuriliselt ja looduslikult väärtuslike alade, objektide ja asulate kaitse ja eksponeerimine
- Turismi- ja puhkemajandust edendavate piirkonnaspetsiifiliste regulaarürituste käivitamine
- Endiste militaar- ja tööstusobjektide ning -alade taaskasutusele võtmine uutes funktsioonides

Käesoleva projekti käigus viidi läbi pilootuuring metoodika testimiseks 7 meetme 4.6 projekti seas. Pilootuuringu läbiviimise metoodika on kirjeldatud allpool.

Metoodika:

- Identifitseeritud on 51 sellist projekti, mille osas peaks indikaatori saavutusmäärat välja selgitama. Vastavalt **projekti kasusaajate hinnangulisele arvule, toetuse suurusele, projekti mõjupiirkonnale ning investeeringu tüübile** ³⁴ on küsitluse valimisse selekteeritud 7 projekti (nimekiri on lisatud) ³⁵, mis esindavad 7 projektitüüpi meetme 4.6 raames. Nende projektide osas on identifitseeritud otsesed ja kaudsed kasusaajad vastavalt käesolevas aruandes välja toodud metoodikale ning projekti mõjupiirkond, mille raames küsitlus toimus (mõjupiirkonda ei arvestata koolide ja lasteaedade projektide puhul). ³⁶
- Seega on igal valimis oleval projektitüübil oma kasusaajate ring, kelle seas toimusid küsitlused rahulolu väljaselgitamiseks. **Inimestest kasusaajate küsitlemisel seati eesmärgiks küsitleda vähemalt 80 inimest** (juhuvaliku alusel) projekti kohta ja **ettevõtetest oli eesmärgiks küsitleda 20-30% kasusaanud ettevõtetest, aga mitte rohkem kui 20 ettevõtet**. Valim koostati informatsiooni alusel (nt kasusaanute nimekiri), mis küsiti vajadusel vaadeldava projekti projektijuhi/kontaktisiku või projekti mõjupiirkonna omavalitsusest.
- Metoodikana kasutati telefoniintervjuud või ankeetküsitlust projekti eeldatavate kasusaajate raames juhuvalimiga välja selgitatud elanike ja/või ettevõtjate hulgas. Käsitletavad teemad: teadlikkus projektist, hinnang projekti mõjule kodukoha atraktiivsuse tõusuks ettevõtlus- ja elukeskkonnana (kasutades vähemalt 4-pallist hinnanguskaalat ja täpsustavat kontrollküsimust hindamaks vastaja antud hinnangu sisulist täpsust). Seega esitati küsimused nii, et selguks, kas küsitlev teab projektist (oskab anda mõtestatud hinnangut), välditi jah/ei küsimusi, püüti välja selgitada hinnangut (mis on vastaja meelest muutunud paremaks, kuidas on see kasu toonud vms) – sellised küsimused peegeldavad suures osas rahulolu antud projekti tulemusega (vaata ka allpool).

Projektitüüp	Küsitlev grupp ja metoodika
Üldhariduskoolid ja lasteaiad	Üldhariduskoolide ja lasteaedade teenust kasutavad lapsed - koolide ja lasteaedade investeringute puhul küsitletakse otseseid kasusaajaid vastavalt aruandes välja toodud metoodikale (õpilased, õpetajad ja kooli/lasteaiatöötajad, lapsevanemad). Kuna aga lasteaiat investeringute puhul ei pruugi

³⁴ Kuna pilootuuring käsitles meetme 4.6 raames igast erinevast projektitüübist vaid ühte projekti (mis mahtus ka vaadeldavasse ajaraamistikku), siis antud tegurid projektide valikul tegelikult rolli ei mänginud. Nende tunnustega tuleks arvestada aga sarnaste uuringute läbiviimisel tulevikus, kui projekte üldkogumis on rohkem ja neist on vajalik moodustada esinduslik valim (vastavalt nendele tunnustele kaasata valimisse proportsionaalne arv projekte üldkogumist).

³⁵ Lisa 5

³⁶ Projekti alustamise aruandes oli küll välja toodud, et meetme 4.6 uuringusse hõlmatakse 10-15 projekti. See hinnang tehti lähtuvalt SFOS andmebaasist saadud projektide arvust ja nimekirjast, põhines investeringuprojekti tüüpide esinduslikkusel üldvalimis (protsentuaalselt koolid, lasteaiad jne) ning esialgsel hinnangul uuringuks vajamineva ajaressursi osas (sel hetkel nähti metoodikana projektide mõjupiirkonna elanike küsitlemist juhuvaliku alusel, aluseks eelkõige projekti mõjupiirkond – nt ühe omavalitsuse raames). Samas ei olnud selleks hetkeks 4.6 osas metoodika veel lõplikult välja töötatud, kuna see pidi olema esitatud käesolevas aruandes. Töötades aga antud metoodikaga lähemalt, mis oli ka üks projekti lähteülesandes sõnastatud eesmärke (vastavalt lähteülesandele tuli projekti raames töötada välja sobiv metoodika RAK prioriteetide saavutusmäärade väljaselgitamiseks; projekti alguses tuli esmane nägemus metoodikast küll välja tuua, kuid lõplikult sai see selguda siiski projekti elluviimise käigus, mil valitses selgus, et seejuures võib metoodika muutuda, mis reaalsuses ka juhtus) selgus, et sobivaima metoodika kohaselt ei ole võimalik projektile eraldatud ressursidega, sh aeg, kõikehõlmavat uuringut läbi viia ning tegelikkuses oli võimalik pilootuuringusse kaasata vaid 5-7 projekti.

	<p>alati seal käivate laste arvamus olla veel väga adekvaatne (laste madal vanus), siis nende puhul küsitletakse vaid lasteaia töötajaid ning lapsevanemaid.</p> <p>Lapsevanemad ja asutuse personal - kuigi Geomedia OÜ raport toob välja, et erinevalt senisest praktikast ei ole soovitatav otseste kasusaajate hulka arvata õpetajaid, kasvatajaid ja teisi töötajaid, siis käesolevas projektis arvatakse need grupid siiski otseste kasusaajate hulka, kuna on leitud (sh tuginedes Soome riigi kogemustele), et need rühmad on siiski otsesed kasusaajad läbi töökeskkonna paranemise ning seeläbi kindlasti ka kodukoha atraktiivsuse kasvu (kus meelepärased töötamisvõimalused mängivad suurt rolli). Omaette tehniliseks probleemiks võib teinekord olla lastevanemate arvu hindamine, sest vallal või linnal ei pruugi olla usaldusväärseid andmeid selle kohta, kui palju lapsi elab koos kahe vanemaga. Samuti, võivad samadel vanematel käia samas haridusasutuses lapsi rohkem kui üks. Arvesse võttes aga seda, et seirenäitaja otstarbekas on hinnata projekti mõju mastaapi, mitte aga suurima võimaliku täpsusega kasusaajate arvu, võib taolistel juhtudel leida otsese kasusaajate hinnangulise arvu, korrutades laste arvu asutuses kolmega, mida on rakendatud ka käesolevas uuringus.</p> <p>Metoodika: Kooliinvesteeringu puhul kasutati ankeetküsitlust – võeti ühendust projektijuhiga/kontaktisikuga ning paluti klassides (alates 7 klassist, väiksematel paluti ankeetid viia koju vanematele täitmiseks) jagada laiali ankeetid vastavate küsimustega (vaata allpool), millele vastamine ei tohiks võtta kauem kui 5-10 minutit. Ankeetid paluti täita ka õpetajatel, kelle seast tehti eelnevalt juhuvaliku alusel nimekiri (vastavalt eelnevalt asutusest saadud töötajate nimekirjale). Seejärel paluti ankeetid täita ning saata projektijuhiga/kontaktisikuga poolt uuringu läbiviijale tagasi.³⁷ Ankeetküsitlust kasutati ka lasteaiainvesteeringu puhul, kus pilootuuringusse kaasatud projekti objektiks olevas lasteaias paluti lastele järgi tulevatel või neid toovatel vanematel täita ankeet. Personali küsitlemise osas kasutati sama skeemi, mis koolide puhul.</p>
<p>Tööhõivet stimuleerivad sotsiaalteenuste osutamisega seotud infrastruktuuri projektid</p>	<p>Teenust tarbivad töötud jt sihtrühmad. Kasusaanute arv on otstarbekas võtta aasta kohta (kui see on võimalik). Aastane statistika teenust tarbivate töötute osas võiks olla otstarbekas, kuna see taandab välja teenuse tarbimise sesoonsuse ning võimaldab laiendada tulemuste ka pikemale ajaperioodile (nt mitmele aastale). Küsitluse kaasati ka personal. Selliseid projekte on vaadeldavas ajavahemikus lõppenud 1 (MTÜ Jõgevamaa Omavalitsuste Aktiviseerimiskeskuse ehituse lõpetamine) ja see kaasati ka pilootuuringusse.</p> <p>Metoodika: telefoni- või ankeetküsitlus (vastavalt võimalikkusele) keskuse kasutajate seas. Käesolevas projektis ei olnud telefoniküsitlust võimalik läbi viia, kuna suheldes projekti kontaktisikuga selgus, et töötuid sel moel kätte võimalik saada ei ole. Seega viidi pilootuuringus läbi ankeetküsitlus</p>

³⁷ Täpne ankeetide kogumise viis sõltub kokkuleppest projekti kontaktisikuga/projektijuhiga.

	hoone kasutajate seas.
Transpordiinfrastruktuur	<p>Sadama projekti puhul kasutati telefoniküsitlust sadama läheduses tegutsevate ettevõtete ning läheduses elavate elanike seas, et saada hinnanguid nii kodukoha atraktiivsuse tõusule elu- kui ka ettevõtluskeskkonnana.</p> <p>Selliseid projekte on käesolevas ajavahemikus lõppenud 1 (Sõru merekeskuse külalissadama väljaarendamine) ja see kaasati ka pilootuuringusse.</p> <p>Vt ka metoodika meetme 4.1 projektide osas.</p>
Katlamajad, kaugküttevõrgustik	<p>Investeeringute puhul katlamajade ja kaugküttevõrgustiku arendamiseks on kasu saajateks antud küttesüsteemi teenust kasutavad elanikud. Vastavad andmed saadakse omavalitsusest või teenust pakkuvast asutusest. Pilootuuringusse kaasati 1 projekt – Linte katlamaja ning soojustrasside renoveerimine. Selgitatakse välja elukoha atraktiivsuse kasv elukeskkonnana.</p> <p>Metoodika: telefoniküsitlus kasusaajate seas</p>
Tänavavalgustus-süsteemid	<p>Tänavavalgustus-süsteemide parendamisel on mõistlik otseste kasusaajatena arvestada tervet asula elanikkonda, suuremate asulate lokaalsete parenduste puhul aga parendatud valgustus-süsteemiga tänavate elanikkonda. Käesolevas pilootuuringus võeti tänavavalgustuse projekti puhul arvesse kogu asulat, kus investeering tehti ning inimesi küsitleti juhuvaliku alusel telefoni teel. Selgitatakse välja kodukoha atraktiivsuse kasv elukeskkonnana.</p> <p>Pilootuuringusse kaasati 1 projekt – Raikküla ning Purku külade tänavavalgustuse renoveerimine.</p>
Turismiinfrastruktuur	<p>Käsitletavate projektide seas oli 1 turismiinfrastruktuuri projekt. Kuna turismiinfrastruktuuri projektide puhul ei olnud võimalik (arvestades käesoleva projekti ajaraamistikku) küsitleda objekti külastajaid (mis ei ole indikaatori määratlusest tulenevalt ka otstarbekas, kuna turistid ei anna hinnanguid kodukoha atraktiivsuse tõusule elu- või ettevõtluskeskkonnana vaid investeeringule kui sellisele), taandati siinkohal küsitletavad ettevõtete tasandile, kes tegutsevad turismiobjekti läheduses. Et vastavad ettevõtted ning asutused välja selgitada, võeti ühendust ka projektijuhiga/projekti kontaktisikuga vastavate asutuste väljaselgitamise tõhustamiseks.</p> <p>Metoodika: telefoniküsitlus ettevõtete seas</p>
Tööstusalad	Lähipiirkonnas tegutsevad ettevõtted. Selgitatakse välja kodukoha atraktiivsuse kasv ettevõtluskeskkonnana.

	<p>Pilootuuringusse ühtegi sellist projekti ei kaasatud, kuna vaadeldavas ajaraamistikus ei olnud selliseid projekte lõppenud.</p> <p>Metoodika: telefoniküsitlus ettevõtete seas</p>
--	--

2.3.4 Küsimustikud

Küsimustikud koostati mõnevõrra erinevalt lähtuvalt sellest, kas vastajateks on ettevõtted (ettevõtluskeskkonna atraktiivsuse määratlus) või elanikud (elukoha atraktiivsuse määratlus). Mõlemad küsimustikud sisaldasid küsimust, mille vastuseid seostati analüüsil otseselt projekti mõjuga kodukoha atraktiivsuse kasvuga: „Mil määral muutis teostatud investering teie elukeskkonda meeldivamaks või mugavamaks?” või „Kui oluline oli projekt teie hinnangul kohaliku elu- ja ettevõtluskeskkonna arengu seisukohalt?” Kuigi antud küsimustele vastamiseks oli võimalik anda mõnevõrra erineva kaaluga vastuseid, siis arvestati rahulolumäära hulka kõik, kes vastasid, et muutus on toimunud väga olulisel või pigem olulisel määral (kogemus teistest EL riikidest on näidanud, et kui rahulolu selliselt projektides ka mõõdetakse, siis eristatakse vastuseid eelkõige kahel skaalal: jah/ei).

Lisaks sisaldas küsimustik ka mitmeid kontrollküsimusi, mille abil oli võimalik tõlgendada põhiküsimusele antud vastuseid (nt konkreetsed küsimused ettevõtte arendustegevusele pärast investeringu teostamist ning nende võimalik seos investeringuga).

Käesolevas uuringus kasutatud küsimustike näidised on esitatud Lisas 4.

2.3.5 Saavutusmäära sisu tõlgendus

Nagu ka metoodika kirjelduses välja toodud, **on võimalik selgitada välja indikaatori saavutusmäär erinevate projektitüüpide sees ning erinevalt elu- ja ettevõtluskeskkonna kohta.** Väljaselgitatud saavutusmäär annab infot selle kohta:

- Milline on sarnaste tunnustega kasusaajate hinnang projekti mõjule kodukoha atraktiivsuse kasvule sarnaste projektitüüpide lõikes?
- Milline osakaal on hinnangutel ettevõtluskeskkonna atraktiivsuse kasvule?
- Osakaal hinnangutest elukeskkonna atraktiivsuse kasvule?

Iga projektitüübi lõikes välja selgitatud indikaatori saavutusmäär ei ole statistiliselt üldistatav kogu 4 prioriteedi peale tulenevalt investeringuprojektide ning ka kasusaajate rühmade olulisest erinevusest meetmete ning projektide lõikes. Seetõttu antakse saavutusmääradele eelkõige kokkuvõttev kvalitatiivne hinnang, tuginedes kõikidele erinevate investeringuprojektide raames väljaselgitatud määradele.

2.4 Tühikoormuse arvestamine mõjuindikaatorite saavutusmäärade väljaselgitamisel

Uuringus on arvestatud ka võimaliku tühikoormusega, mis mõjutab indikaatorite reaalselt saavutusmäära. Tühikoormust selgitati välja nelja küsimuse abil. Kõikidel oli neli vastusevarianti, millele anti kaalud, mida arvestati hiljem tulemuste analüüsil (sulgudes ja kursiivis on märgitud soovituslikud, kuid eelneva analüüsi puudumisel eeldatavalt suure veatasemega kaalud):

- Kui tõenäoline on, et Te oleksite viinud projekti ellu ka ilma struktuurifondide toetuseta? (elluviimise kaal)
 - Üldse mitte tõenäoline – 0
 - Vähe tõenäoline – 0,33
 - Pigem tõenäoline – 0,66
 - Väga tõenäoline – 1
- Kui tõenäoline on, et Te oleksite viinud projekti ellu samas mahus? (mahu kaal)
 - Üldse mitte tõenäoline – 0,76
 - Vähe tõenäoline – 0,84
 - Pigem tõenäoline – 0,92
 - Väga tõenäoline – 1
- Kui tõenäoline on, et Te oleksite alustanud projekti elluviimisega samal ajal? (ajalise lisanduvuse kaal)
 - Üldse mitte tõenäoline – ($\sim 0,85$)
 - Vähe tõenäoline – ($\sim 0,9$)
 - Pigem tõenäoline – ($\sim 0,95$)
 - Väga tõenäoline – (1)
- Kui tõenäoline on, et Te oleksite viinud projekti ellu sama ajakavaga (projekti kestus kuudes)? (ajalise kestuse kaal)
 - Üldse mitte tõenäoline – ($\sim 0,9$)
 - Vähe tõenäoline – ($\sim 0,93$)
 - Pigem tõenäoline – ($\sim 0,96$)
 - Väga tõenäoline – (1)

Kaalude määramisel lähtuti peamiselt PRAXISE varasema toetusesaajate küsitluse käigus saadud hinnangutest, kui palju oleks toetuse saamatajäämisel projektide mahtu vähendatud ja kui palju oleks projekti algus ajaliselt edasi nihkunud. Näiteks küsimuse „Kui tõenäoline on, et Te oleksite alustanud projekti elluviimisega samal ajal?“ puhul võeti vastuse „Üldse mitte tõenäoline“ väärtuseks 12 kuud (mis on keskmine varasemates uuringutes antud vastus täpsustavale küsimusele „Kui mitu kuud oleks projekti algus edasi nihkunud?“) ja leiti selle osakaal tavapärasest seitsmeaastasest struktuurifondide rahastamisperioodist ($[1 - 12 \text{ kuud} / 7 * 12 \text{ kuud}] = \sim 0,85$).³⁸ Kuna vastus „Väga tõenäoline“ tähistas absoluutset tühikoormust, siis võrdub selle kaal 1-ga. Ülejäänud antud küsimuse kahe vastuse kaalud leiti jaotades vahemiku 0,85 – 1 võrdseteks osadeks. Elluviimise kaalud leiti jaotades vahemiku 0=„Üldse

³⁸ Valemis eeldatakse arvutuskäigu lihtsustamiseks, et loodud töökoht säilib igavesti ehk teisisõnu töökoha üldine ajaline kestus pikeneb antud näites 12 kuu võrra. Samuti on arvutuskäigu lihtsustamiseks lähtutud põhimõttest, et ajalise lisanduvusega soovitakse mõõta, kui mitu arvestuslikku töökohta loodi projekti varasema alguse tulemusel vaadeldava struktuurivahendite rahastamiskava aastate jooksul (antud juhul aastad 2004-2006). Kuna üldisel töökohtade loomise arvestusel ei ole eristatud erinevatel aastatel (st aastal 2004, 2005 või 2006) loodud töökohtade väärtusi (st töökohti ei ole diskonteeritud), vaid arvestatud neid kõiki samaväärselt, siis lähtuti ka antud valemis pigem rahastamiskava pikkusest (3 aastat) kui konkreetsest aastast, millal töökoht loodi. Et reeglina on rahastamiskava pikkus 7 aastat (uus rahastamiskava koostati aastateks 2007-2013), siis soovitame ka uuringutes lähtuda just 7-aastasest perioodist ning mitte erakordsest 3-aastasest perioodist. Viimase aluseks võtmisega kaasneks ka ajalise lisanduvuse olulise ülehindamise risk.

mitte tõenäoline” kuni 1=„Väga tõenäoline” võrdseteks osadeks. Kuigi võib eeldada, et oma loomu poolest on hindamisprojekti raames vaadeldud programmide tühikoormused erinevad, siis kasutati antud projektis siiski kõikide toetusprojektide puhul ühtseid kaalusid. Igale programmile vastavate tühikoormuste kaalude väljatöötamine nõuaks eraldiseisvat analüüsi.

Analüüsi koostamisel kasutati käesolevas raportis tühikoormuse arvestamisel kaaludena siiski vaid kahe esimese küsimuse vastuseid. Ajalise lisanduvuse arvestamisest loobuti, kuna hinnanguid kaaludele peeti liialt ebatäpseteks. Projekti ajalise kestuse („Kui tõenäoline on, et Te oleksite viinud projekti ellu sama ajakavaga?”) muutuste osas puuduvad varasemad hinnangud sootuks. Kui tulevikus nimetatud valdkondi lähemalt analüüsitakse, siis saab käesoleva uuringu tulemusi täpsustada, kaasates arvutusse kõik neli kaalu.

Seega, kui toetuse saaja vastas küsimustikus, et projekti tulemusena loodi 100 töökohta, ilma toetuseta oleks projekt ellu viidud „Vähe tõenäoliselt” ning „Pigem tõenäoliselt” samas mahus, siis leiti loodud töökohtade (neto) arv järgmiselt:

$$\begin{aligned} \text{Loodud töökohad (neto)} &= \text{töökohad (bruto)} * (1 - \text{elluviimise kaal} * \text{mahu kaal}) \\ &= 100 * (1 - 0,33 * 0,92) = 69 \end{aligned}$$

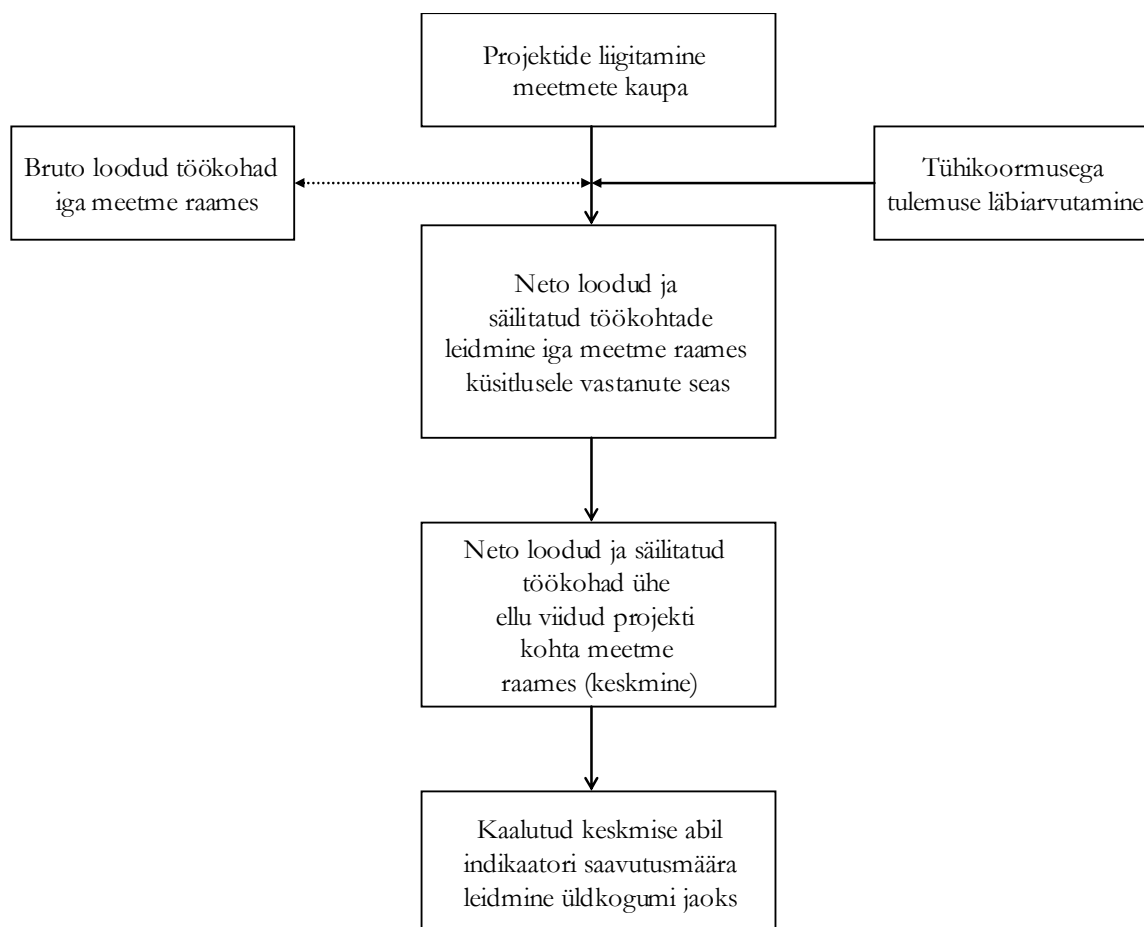
3. SAAVUTUSMÄÄRADE ANALÜÜS VASTAVALT UURINGUTULEMUSTELE

3.1 Prioriteedi 1 mõjuindikaatori saavutusmäär

Indikaator	Saavutusmäär RAK-s
Loodud ja säilitatud töökohad (neto) 12 kuud pärast projekti lõppu	2000

Kuna täpsem teave koolitustoetuse programmi raames rahastatud projektide mitmete töökohtade loomist potentsiaalselt mõjutavate indikaatorite kohta puudub (nt koolitusvaldkond, koolituse kestus jmt), siis võeti analüüsi koostamisel eelduseks, et valim on üldkogumi suhtes statistiliselt esinduslik. Mõjuindikaatori arvutus tugineb ettevõtete poolt veebiküsimustikus ja intervjuudes esitatud hinnangutel loodud ja säilitatud töökohtadele (sh eraldi töökohad meestele ning naistele) iga toetusprojekti osas eraldi. Kõik märgitud töökohad taandati täiskohtadele (vt ka näide ptk 2.1.6). Seejärel laiendati mõjuindikaator üldkogumile, kasutades valimis olnud projektide keskmist saavutusmäära. **Joonis 3** annab kokkuvõtliku ülevaate indikaatori „Loodud ja säilitatud töökohad (neto) 12 kuud pärast projekti lõppu” saavutusmäära väljaselgitamiseks teostatud andmetöötlusetappidest (nii prioriteet 1, 2 kui 3 raames).

Joonis 3. Indikaatori „Loodud ja säilitatud töökohad (neto) 12 kuud pärast projekti lõppu” saavutusmäära väljaselgitamiseks teostatud andmetöötlusetapid

Alljärgnevas tabelis on esitatud prioriteet 1 mõjuindikaatori saavutusmäär laiendatuna üldkogumile.

Tabel 2. Koolitustoetuse projektide toel loodud ja säilitatud töökohad uuringuküsimustikule vastanute põhjal

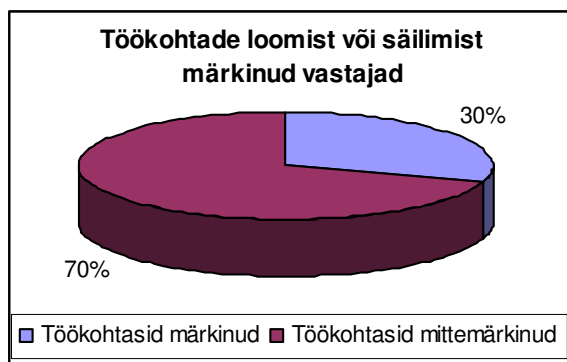
	Projekte	Vastamise määr	Loodud töökohad (neto)			Säilitatud töökohad (neto)		
			Kokku	Sh meestele	Sh naistele	Kokku	Sh meestele	Sh naistele
Valim	150	27%	203,8	98,5	103,5	449,5	128,5	315,6
Üldkogum	554		753	364	382	687	280	387
KOKKU (loodud ja säilitatud töökohad)						1 439	644	769

Märkus: projektide keskmise säilitatud töökohtade arvutuses, mida kasutati küsitlustulemuste laiendamisel üldkogumile, ei võetud arvesse erandlikke toetusprojekte.

Tuleb siiski märkida, et säilitatud töökohtade saavutusmäära puhul tugineb hinnang vaid mõne üksiku küllaltki erandliku ettevõtte hinnangutel, kuna töökohtade säilitamist märkisid küsitluses ära vaid mõned ettevõtted. Seetõttu tuleb antud näitajasse suhtuda väga ettevaatlikult ning arvestada, et veaprotsent võib olla väga kõrge. Loodud töökohtade indikaator on säilitatud töökohtade indikaatoriga võrreldes selles mõttes usaldusväärsem.

Et paremini mõista **toetuse mõju töökohtade tekkimise või säilitamise seisukohast** meetmete raames, siis vaadeldi ka mitu vastajat märkis töökohtade loomist või säilitamist. Sellest annab ülevaate Joonis 4.

Joonis 4. Töökohtade loomist või säilimist märkinud vastajad (osakaal projektidest)

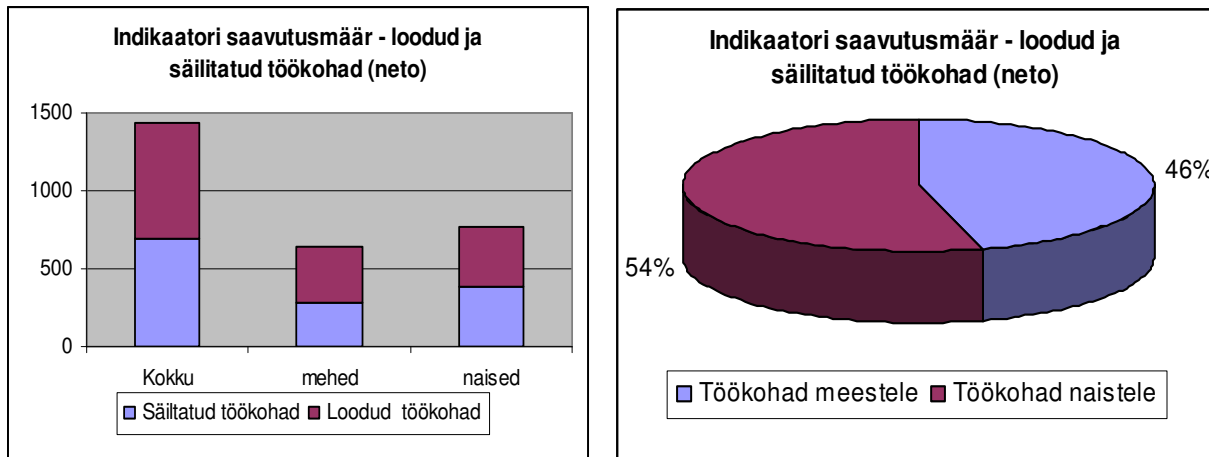

Küsitlusele vastanud märkisid töökohtade loomist või säilitamist ära vaid 30% projektide puhul. Kuna ettevõtted ise on tihti märkinud, et koolituse seos töökohtade loomisega on väga nõrk, siis võiski eeldada, et töökohtade loomist on märkinud vaid vähesed ettevõtted.

Et RAKis on prioriteet 1 raames seatud eesmärgiks 2000 loodud ja säilitatud töökohta (neto), siis võib tänaseks saavutatud tulemust – 1439 töökohta - pidada igati korralikuks tulemuseks. Võttes aluseks 01.01.2007 seisuga rahuldatud (ja mittekatkestatud) projektide arvu (1643) on väga ligikaudne hinnang nende projektide tulemusel loodud ja säilitatud töökohtadele ~4400 töökohta.

Alljärgnevalt on esitatud kokkuvõtte käesoleva uuringu käigus selgunud mõjuindikaatori saavutusmäärast prioriteet 1 raames.

Joonis 5. Loodud ja säilitatud töökohad 12 kuud pärast projekti lõppu

Indikaatori saavutusmäär: 1439

3.2 Prioriteedi 2 mõjuindikaatorite saavutusmäärad

Indikaator	Saavutusmäär RAK-s
Loodud ja säilitatud töökohad (neto) 12 kuud pärast projekti lõppu	5640, sh 50% naistele

Tabel 3. Üldkogum ja küsitluse vastuste määr toetusmeetmete lõikes

	Vaadeldavad projektid kokku	Valimis esindatud projektid	Vastamise määr
Starditoetus	61	31	51%
Nõustamistoetus	80	35	44%
Ekspordiplaan	81	19	24%
Ettevõtluse infrastruktuuri arendamine	41	21	51%
Teadus- ja arendustegevus	23	8	35%
Turismi arendamine	5	2	40%
KOKKU	291	116	40%

Indikaatori saavutusmäära võimalikult kõrge täpsusaste tagamiseks, analüüsiti indikaatori saavutusmäära väljaselgitamiseks kõiki meetmeid prioriteet 2 raames eraldi. Kuna toetuse saajate arv on hetkel veel väike, siis ei peetud otstarbekaks valimi täpsemat kihistamist. Toetuse mõjuindikaatori saavutusmäärade väljaselgitamisel tulevikus on soovitatav seda siiski võimaluse korral teha (võttes arvesse ettevõtte

tegevusvaldkonda, suurust, antud toetuse mahtu ning vajadusel muid tunnuseid, mille osas on eeldatavad erinevused üldkogumis olevate toetuse saajate sees).

Iga meetme puhul leiti, kui palju loodi ning säilitati keskmiselt iga üldvalimis oleva projekti kohta töökohti (sh eraldi töökohad meestele ning naistele). Kõik märgitud töökohad taandati täiskohtadele. Seejärel leiti statistilise andmetöötlusmeetodiga (kaalutud keskmine) mõjuindikaatori saavutusmäär laiendatuna kogu üldkogumile. Tabelis 4 ja 5 on toodud mõjuindikaatori saavutusmäärad kõikide vaadeldavasse perioodi mahtunud projektide osas meetmete lõikes eraldi.

Tabel 4. Loodud ja säilitatud töökohad uuringuküsimustikule vastanute põhjal

Meede	Projekte valimis	Vastamise määr	Loodud töökohad (neto)			Säilitatud töökohad (neto)		
			Kokku	Sh meestele	Sh naistele	Kokku	Sh meestele	Sh naistele
Starditoetus	31	51%	48,6	24,0	25,6	24,5	10,9	13,5
Nõustamistoetus	35	44%	18,5	7,2	11,3	0,0	0,0	0,0
Ekspordiplaan	19	24%	32,9	20,9	12,0	0,4	0,4	0,0
Ettevõtluse infrastruktuuri arendamine	21	51%	76,3	43,7	32,6	41,8	27,3	14,5
Teadus- ja arendustegevus	8	35%	3,3	1,2	0,0	4,1	1,2	3,0
Turismi arendamine	2	40%	0,9	0,0	0,9	0,7	0,0	0,7
KOKKU			180,5	97,9	83,5	71,5	41,8	33,7

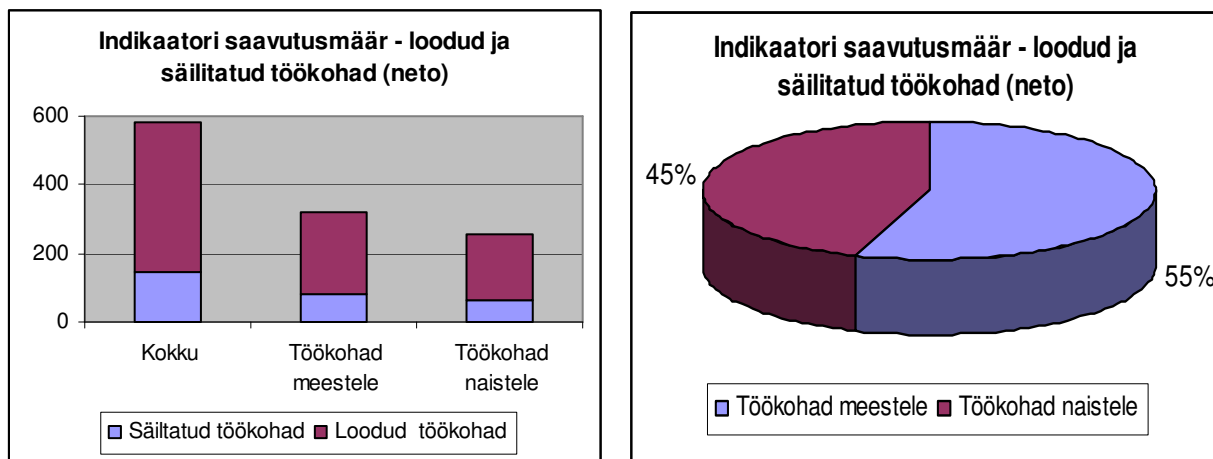
Tabel 5. Loodud ja säilitatud töökohtade saavutusmäär

Meede	Projekte üldkogumis	Töökohti kokku	Loodud töökohad (neto)			Säilitatud töökohad (neto)		
			Kokku	Sh meestele	Sh naistele	Kokku	Sh meestele	Sh naistele
Starditoetus	61	144	96	47	50	48	22	27
Nõustamistoetus	80	42	42	16	26	0	0	0
Ekspordiplaan	81	142	140	89	51	2	2	0
Ettevõtluse infrastruktuuri arendamine	41	231	149	85	64	82	53	28
Teadus- ja arendustegevus	23	22	10	3	0	12	3	8

Turismi arendamine	Loodud töökohad (neto)			Säilitatud töökohad (neto)				
	5	4	2	0	2	2	0	2
KOKKU			439	241	194	146	80	65
KOKKU (loodud ja säilitatud töökohad)						585	321	259

Tabelitest selgub, et kuna meetmed on oma olemuselt väga erinevad, siis varieerub olulisel määral ka mõju töökohtadele meetmete lõikes. Summaarselt on suurim mõju töökohtadele olnud ettevõtluse infrastruktuuri arendamise, stardi- ja ekspordiplaani toetusel. Esimene andis neist koguni 40% loodud ja säilitatud töökohtadest. Nõustamistoetuse tagasihoidlik panus tööhõivesse on igati ootuspärane, kuna enamasti on nõustamisprojektide seos töökohtade loomisega ja ettevõtte majandustulemustega väga kaudne (või ilmneb alles pikemal ajaperioodil). Tervikuna on RAKs eesmärgiks seatud 5640-st töökohast loodud ja säilitatud veidi enam kui 10% ehk 585 töökohta. Samas võttes aluseks 01.01.2007 seisuga rahuldatud (ja mittekatkestatud) projektide arvu (2264) on väga ligikaudne hinnang nende projektide tulemusel loodud ja säilitatud töökohtadele ~4500 töökohta. Seega on seatud eesmärgi saavutamine vaatamata tänasele tagasihoidlikule tulemusele reaalne.

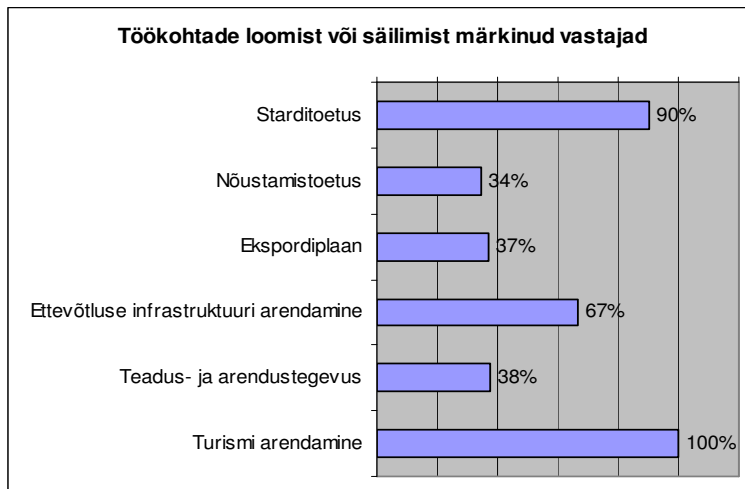
Joonis 6. Loodud ja säilitatud töökohad 12 kuud pärast projekti lõppu

Erinevalt prioriteet 1 raames toetatud projektidest, on prioriteet 2 projektide raames toetusel olnud suurem mõju meeste tööhõivele – meeste töökohtade osakaal kogu puhasmõjus oli 55%.

Et paremini mõista toetuse mõju kujunemist töökohtade loomisele või säilitamisele meetmete lõikes on Joonisel 7 toodud ülevaade küsitlusele vastajatest, kes märkisid töökohtade loomist või säilitamist.

Joonis 7. Mõju töökohtade loomisele või säilitamisele märkinud vastajad (osakaal projektidest)

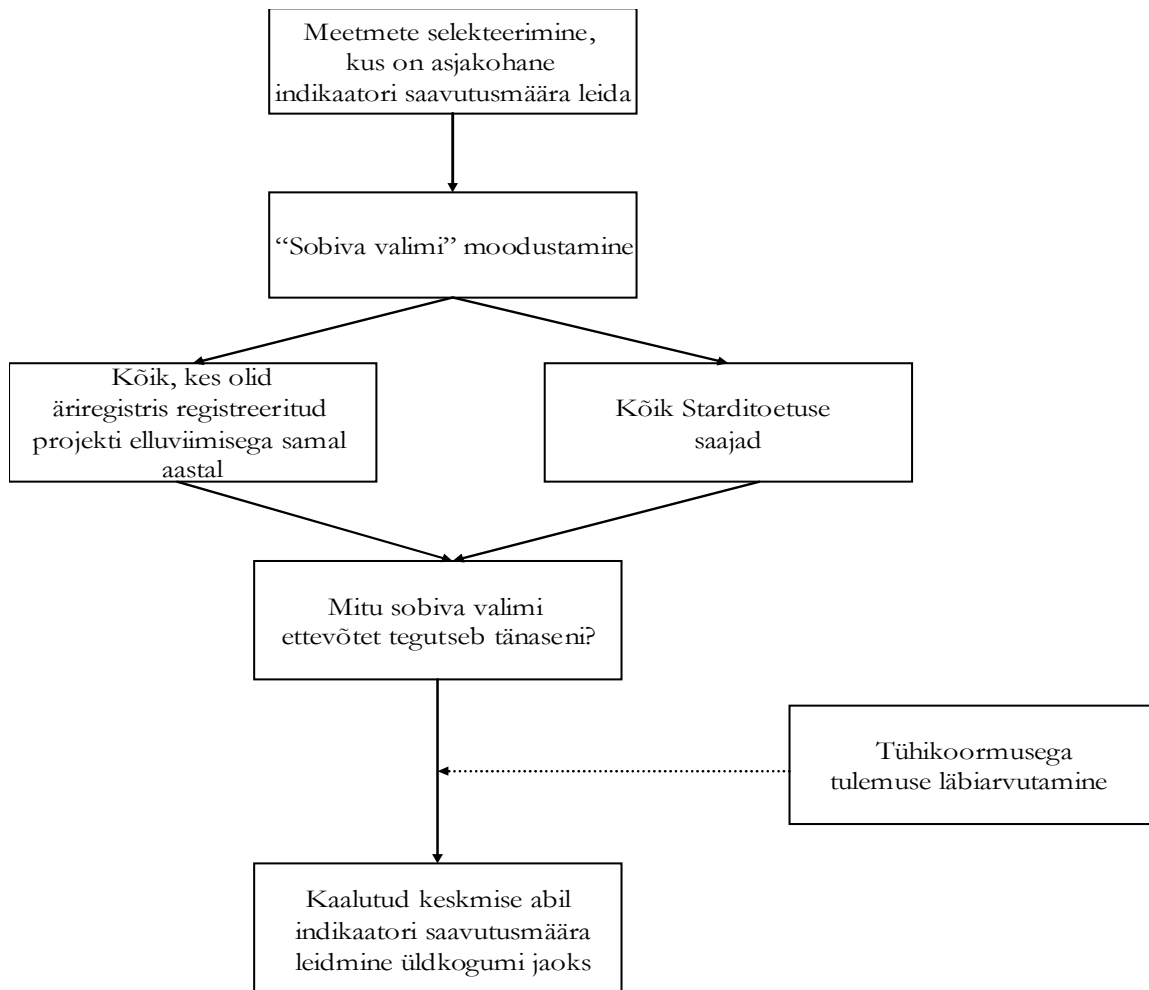
Ka antud joonis viitab selgesti juba eelpool väljatoodud asjaolule, et töökohtade loomine erineb meetmeti olulisel määral. Starditoetuse puhul ilmnes otsene mõju töökohtadele pea kõikides projektides, samas kui näiteks nõustamistoetusel oli taoliste projektide osakaal umbes kolmandik.

Indikaatori saavutusmäär: 585, sh 45% naistele

Indikaator	Saavutusmäär RAK-s
Struktuurifondide toetusel loodud ja 18 kuud hiljem tegutsevad uued ettevõtted	400

Mõjuindikaatori väljaselgitamist alustati **analüüsiks sobiva valimi koostamisest** (mõiste on defineeritud ptk 2.2.4). **Joonis 8** annab kokkuvõtva ülevaate indikaatori „Struktuurifondide toetusel loodud ja 18 kuud hiljem tegutsevad uued ettevõtted” saavutusmäära väljaselgitamiseks teostatud andmetöötluse etappidest prioriteet 2 raames.

Joonis 8. Indikaatori „Struktuurifondide toetusel loodud ja 18 kuud hiljem tegutsevad uued ettevõtted” saavutusmäära väljaselgitamiseks teostatud andmetöötlusetapid

Tulenevalt indikaatori saavutusmäära väljaselgitamiseks väljatöötatud metoodikast, oli eesmärgiks vaadelda selle indikaatori valguses 4 programmi:

- **Alustavate ettevõtjate starditoetus** – eesmärgiks suurendada väike- ja keskmise suurusega ettevõtjate **tekke-, ellujäämis- ja arenguvõimalusi**, parandades ligipääsu finantseerimisele.
- **Nõustamistoetus** – eesmärgiks toetada ettevõtjate kasvu ja uute töökohtade loomist, pakkudes ettevõtluseks vajalikku oskusteavet ja aidates ettevõtjaid uute turgude leidmisel. Kuigi lähtuvalt programmi eesmärgist ei ole indikaator otseselt sobiv projektide mõjude hindamiseks, on programm kaasatud, kuna taotlejatele ei ole kehtestatud nõudeid eelneva tegutsemisaja kohta, mistõttu saavad toetust taotleda teoreetiliselt ka alustavad ettevõtjad.
- **Ettevõtluse infrastruktuuri arendamine** - eesmärgiks parandada **olemasolevate ettevõtjate** tegevuskeskkonda, toetades vajaliku ettevõtluse infrastruktuuri ja kaasaegse infrastruktuuriga varustatud tööstuskinnisvara loomist. Üldjuhul on mõjuindikaatori määratlus antud programmi puhul küsitava väärtusega, kuid programm on kaasatud, kuna taotleda saavad ka alustavad ettevõtjad.

- **Teadus- ja arendustegevus** - ettevõtete konkurentsivõime tõstmine ning uute tehnoloogiapõhiste innovaatiliste **ettevõtete tekke soodustamine** läbi uute toodete, teenuste, tehnoloogiate, protsesside arendamise või olemasolevate olulise täiustamise toetamise. Programm kaasatud eelkõige lähtuvalt eesmärgist. Eel- ja rakendusuringute jaoks saavad toetust taotleda sisuliselt ka alustavad ettevõtjad.

Tabel 6. annab ülevaate analüüsiks sobivast valimist ning vastamise määrast programmide lõikes eraldi.

Tabel 6. Sobiv valim ja küsitluse vastuste määr toetusmeetmete lõikes

	Vaadeldavad projektid kokku	Sobiv valim ³⁹ indikaatori saavutusmäär leidmiseks (kasusaajate arv) ⁴⁰	Vastanud kasusaajad sobiva valimi seast
Starditoetus	26	26 (100%)	12 (46%)
Nõustamistoetus	71	20 (28%)	11 (55%)
Ettevõtluse infrastruktuuri arendamine	26	1 (4%)	1 (100%)
Teadus- ja arendustegevus	8	0 (0%)	0
KOKKU	131	47 (36%)	24 (51%)

Nagu tabelist nähtub, leidub ettevõtteid, kelle puhul muutub mõjuindikaatori saavutusmäär väljaselgitamine oluliseks, vaid Starditoetuse ning Nõustamistoetuse programmide raames (mis toetab muuhulgas ka Starditoetuse projektide ning äriplaanide väljatöötamist) ning väga marginaalselt ka Ettevõtluse infrastruktuuri arendamise programmi raames (antud juhul 1 toetuse saaja). Võimalik, et tulevikus on see osakaal suurem ka T&A projektide seas (eelkõige Ettevõtlusinkubatsiooni programmi projektide kasusaajad), kuid eelduste kohaselt ettevõtluse infrastruktuuri programmi raames jääb see osakaal ka edaspidi üsna marginaalseks. Sellest tulenevalt on oluline, et ka tulevikus hinnataks indikaatori saavutusmäär väljaselgitamiseks siiski programme, **kust laekub indikaatori määratlusest lähtuvalt olulist informatsiooni** (eelkõige Starditoetus ning Nõustamistoetuse programm), vastasel korral kerkib esile oht indikaatori saavutusmäär ülehindamiseks. Samuti ei pruugi käesolev meetod olla parim viis indikaatori saavutusmäär väljaselgitamiseks (uringu läbiviimine ning ettevõtete vastustele tuginemine), vähemalt esimeste hindamisprojektide elluviimise raames, kus üldistusmäärased on veel üsna raske välja selgitada ja sellest tulenevalt hilisemates uuringutes kasutada. Sellest tulenevalt on oluline, et tulemuste kontrollil toetutaks ka ametlikule andmebaasile.

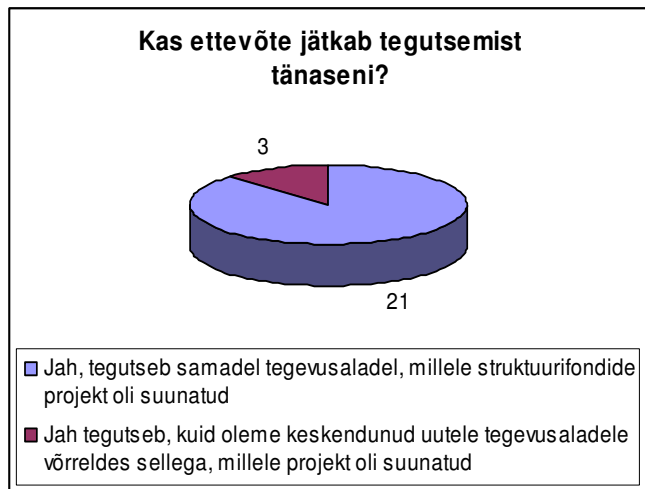
Joonis 9 võtab kokku tulemused, mille abil saab hinnata loodud uute ettevõtete tegutsemise määra RAK prioriteet 2 raames. Sobivast valimist saadud vastuste kohaselt tegutseb tänaseni 100% vastanutest (24 vastajat), kellest aga 12,5% (3 ettevõtet) on keskendunud uutele tegevusaladele, võrreldes sellega, millele

³⁹ Vt mõiste ptk 2.2.4 lk 22.

⁴⁰ Kasusaajaid oli 1 võrra vähem kui vaadeldavaid projekte, kuna arvesse on võetud ühe kasusaaja 2 projekti (Starditoetus ja Nõustamistoetus) – tulenevalt indikaatorist on oluline lähtuda kasusaajatest, mitte projektide arvust.

struktuurifondide projekt suunatud oli. Saadud tulemusi võrreldi ka EAS poolt hiljuti 2004. aastal ellu viidud Starditoetuse projektide seas läbiviidud järeldamiste tulemustega, mis kinnitasid ka saadud andmete õigsust.

Joonis 9. Tänapäevaste ettevõtete toetuse saajate hulgas sobivas valimis

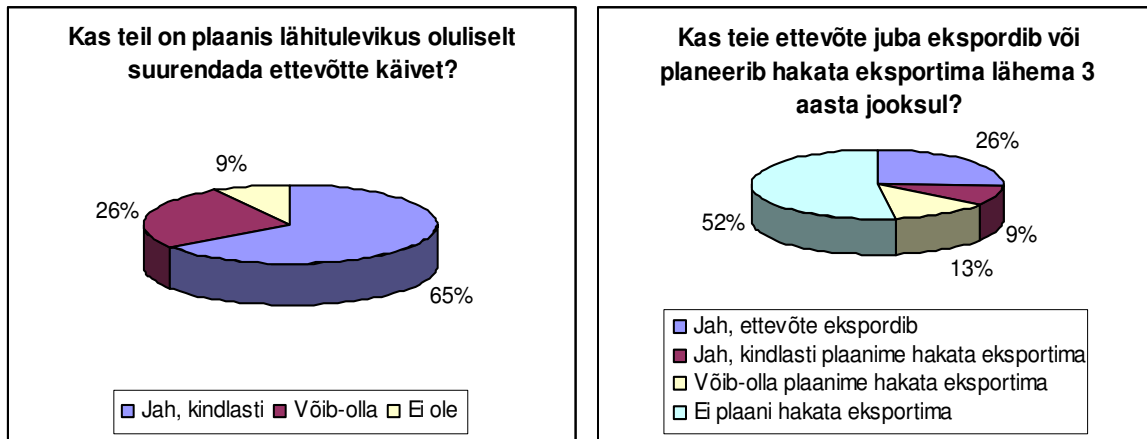
Arvestades, et vaadeldav sobiv valim (kõikne valim kasusaajatest, mille tegevuse hindamine annab indikaatori seisukohast olulist informatsiooni) oli 47 kasusaajat ja projekti ning küsitluse tulemusena selgus, et kõik vastanud ettevõtted tegelevad tänapäevaste, siis kasutades kaalutud keskmist ning üldistades tulemust kogu sobiva valimi peale, saab indikaatori saavutusmääraks käesoleval ajahetkel pidada 47 ettevõtet (kellest hinnanguliselt 5,8 on vahetanud oma tegevusala).⁴¹ Antud indikaatori saavutusmäär õigsust toetab ka asjaolu, et ettevõtete tegevust kontrolliti sobiva valimi moodustamisel äriregistri kannete alusel ning samuti värbamiskõnede teostamise jooksul.⁴²

Lisaks indikaatori saavutusmäär väljaselgitamisele vaadeldi ka **toetuse võimalikku mõju** ettevõtte arengule. Selleks on grupeeritud hinnangud ettevõtte käibe kasvule ning eksporditegevusele sobivasse valimisse mahtunud vastajate vastustest lähtuvalt ning samuti sobivast valimist (ehk taotluse esitamise hetkel juba tegutsenud elujõulised ettevõtted) välja jäänud vastajate vastustele tuginedes (viimaseid oli 62, kellest küsimustikule vastas 42 ehk 68%). Ülevaate tulemustest annavad Joonis 10 ja Joonis 11.

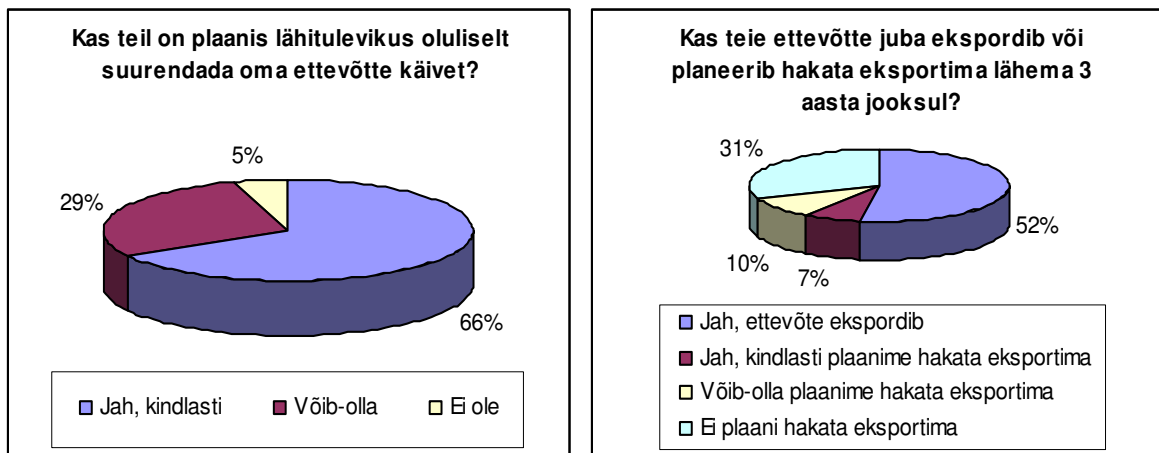
⁴¹ Indikaatori saavutusmäär laiendatuna kogu prioriteet 2 peale on toodud allpool.

⁴² Kõikidele vastavasse ajaraamistikku mahtunud kasusaajatele, kes ei olnud küsimustikule õigeks ajaks vastanud, helistati, küsiti nende jätkuva tegevuse kohta ning paluti vastata küsimustikule. Sobiva valimi osas ei tuvastatud nende kõnede käigus ühtegi ettevõtet, kes ei oleks enam tegutsenud.

Joonis 10. Vastused sobivast valimist (24 vastanut)

Joonis 11. Sobivast valimist väljajäänud ehk ettevõtted, mille loomisel struktuurifondi projekt ei mänginud olulist rolli (42 vastanut)

Kui vaadata vastuste protsentuaalseid määrasid, siis nähtub, et kasusaajad, kelle tegevus sai eelduste kohaselt tõuke tänu struktuurifondide projektile (Joonis 10) on oma käibe kasvatamise plaanides üsna sarnasel positsioonil juba tegutsevate ettevõtetelega. Võimalik, et see annab märku sellest, et tegelikult ei ole toetus otseselt mõjutanud ettevõtte käibe kasvu või on ühtlaselt mõjunud positiivselt nii alles alustavate ettevõtete arengule kui ka juba tegutsevatele ettevõtetele. Tõenäoliselt aga ei ole siinkohal võimalik seostada siiski konkreetsete vaadeldavate projektide mõjusid käibe kasvu plaanidega 18 kuud hiljem, kuna selleks avaldavad mõju mitmed teised tegurid – majanduskasv, hilisemad saadud toetused vms.

Lisaks on ekspordi osakaal käibest üks oluline hindamiskriteerium kõikide vaadeldavate programmide raames. Ka käesolevas uuringus küsiti ettevõtete eksporttegevuse kohta. Kui vaadata toetust saanud eksportivaid või eksportimist planeerivaid ettevõtteid mõlema grupi seas, siis nähtub, et toetust saanud alustavad ettevõtjad valdavalt ei ekspordi ning üle poole (52%) ei plaani seda ka lähema 3 aasta jooksul. Samas toetust saanud juba tegutsevad ettevõtjad (taotluse esitamisel tegutsenud elujõulised ettevõtted) on valdavalt eksportivad (52%) ning nendest ei plaani eksportima hakata 31% vastanustest. Kuigi selle

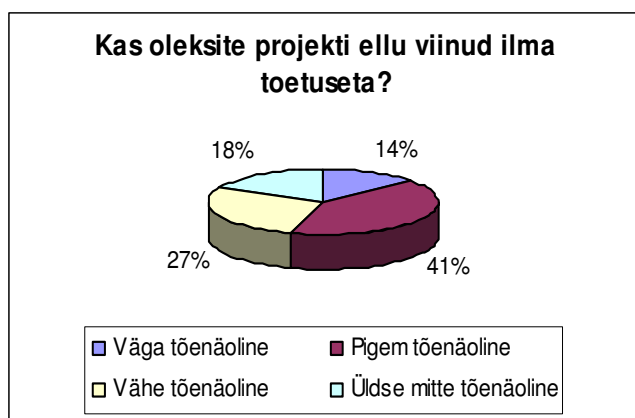
tendentsi juures ei saa ilmselt väga kindlakäeliselt viidata konkreetsete vaadeldavate toetuste ja projektide mõjule erinevate gruppide seas, võib siiski eeldada, et Starditoetuse ja Nõustamistoetuse projektid (mille hulgast on praktiliselt 100%-liselt ka vastanud alustavad ettevõtjad) on täitnud üsna hästi oma eesmärgi loodud ja 18 kuud hiljem tegutsevate ettevõtete osas, kuid mõjud ettevõtte arengule on jäänud kitsamaks, võrreldes toetust saanud juba tegutsevate elujõuliste ettevõtetega muude programmide raames. Käesoleva uuringu tulemustele tuginedes võib seega eeldada, et struktuurifondide toel 18 kuud hiljem tegutsevad ettevõtjad on küll kasvule orienteeritud, kuid seda eelkõige lähtuvalt käibe kasvust, mitte aga ekspordist, mis aga on üks oluline ettevõtete konkurentsivõime näitaja.

Tühikoormus

Tühikoormuse hindamisel ei ole arvestatud hinnanguid projekti mahule ning ajalisele lisanduvusele toetuse mitta saamisel, kuna eeldati, et mõju sellele, kas ettevõtte tegutseb 18 kuud hiljem, on projekti elluviimisel tervikuna, olenemata selle konkreetsest mahust või ajalisest lisanduvusest (lisaks vt ka põhjendus ptk 2.4). Kindlasti avaldavad hinnangud mahule ja ajalisele lisanduvusele toetuse mitta saamisel mingil määral mõju ettevõtte elujõulisusele või isegi püsima jäämisele, kuid analüüsi seisukohalt on need mõjud marginaalsemad ning mujal Euroopa riikides seda niimoodi ka ei käsitleta.⁴³ Käesolevas projektis võib nende võimalike tühimõjude arvestamise tõttu indikaatori saavutusmäär küll mõnevõrra muutuda, kuid mitte olulisel määral

Hinnates **tühikoormust** antud indikaatori saavutusmäära väljaselgitamisel selgub, et 14% vastanud kasusaajatest (3 kasusaajat) oli seisukohal, et nad oleksid projekti ellu viinud ka ilma toetuse abita, mistõttu ei ole võimalik arvata neid kasusaajaid indikaatori tegeliku saavutusmäära hulka (Joonis 12). 41% ehk 9 kasusaajat leidis, et nad oleksid projekti üsna tõenäoliselt ellu viinud ka ilma toetuseta ning 27% ehk 6 vastajat leidsid, et projekti elluviimine ilma toetuseta oleks olnud vähetõenäoline.

Joonis 12. Indikaatori saavutusmäära tühikoormus

Projektide puhasmõju väljaselgitamisel lähtuvalt vaadeldavast mõjuindikaatorist, anti igale tühikoormust hindavale vastusevariandile tõenäosuskaal alljärgnevalt (vt ka ptk 2.4):

⁴³ Vt ka European Commission. 2006. Measuring Structural Funds Employment Effects. Working Document No 6.

Väga tõenäoline = 1
Pigem tõenäoline = 0,66
Vähe tõenäoline = 0,33
Üldse mitte tõenäoline = 0

Kuna 9 ettevõtet leidis, et nad oleksid üsna tõenäoliselt viinud projekti ellu ka ilma toetuseta, siis saab nende osas projektide puhasmõjukuks pidada:

$(1-0,66)*9=3,02$ struktuurifondide toetusel loodud ja 18 kuud hiljem tegutsevat ettevõtet

Lisaks leidis 6 vastajat, et projekti elluviimine oleks olnu vähe tõenäoline, kuid siiski võimalik:

$(1-0,33)*6=4,02$ struktuurifondide toetusel loodud ja 18 kuud hiljem tegutsevat ettevõtet

Kokku on projekti tühimõjud seega $(9-3)+(6-4)+3=11$ ettevõtet.

Käesoleva uuringu küsimustikule vastanute alusel saab projektide puhasmõjukuks lugeda:

$24-11=13$ ettevõtte teket.

Üldistades seda tulemust kogu sobiva valimi peale ehk sisuliselt kogu prioriteet 2 peale, saame indikaatori tegelikuks saavutusmääraks 25,5 struktuurifondide toetuse tulemusena loodud ja 18 kuud hiljem tegutsevat ettevõtet (keskmiselt 0,54 uue ettevõtte teke ühe toetatud projekti kohta).

Indikaatori saavutusmäär: 25,5

Vaadates praegust struktuurifondide rakendamise seisut ametlikku statistikat (www.struktuurifondid.ee), on prioriteet 2 raames 2007. a veebruarikuu seisuga rahuldatud käimasolevaid projekte – 2411, sellest 1896 meetme 2.1 raames. Kui vaadata ka andmeid EAS kodulehelt rahastatud taotluste osas Starditoetuse ning Nõustamistoetuse raames (nagu selgus käesolevast uuringust, on antud indikaatori määratlemisel olulised eelkõige need programmid) ning kui arvestada, et Nõustamistoetuse programmist saab indikaatori määratlemiseks sobivasse valimisse kaasata ca 50% toetuse saajatest (vt ka Tabel 6), võib väga hinnanguliselt öelda, et tulevikus on indikaatori saavutusmäär vajalik hinnata veel ca 800 projekti seas. Kui arvestada, et keskmiselt saab antud programmides vaadata ühe projekti kohta tekkivateks ettevõtete arvaks 0,54, siis tähendaks see, et programmeerimisperioodi lõpul on indikaatori saavutusmäär prioriteet 2 puhul 432 uut ettevõtet. Ometi on see tulevikku vaatav hinnang praegu veel üsna lihtsustatud ning kindlasti vajab saavutusmäär väljaselgitamine tulevikus täiendavaid uuringuid, kus täpne vaadeldavate projektide arv ning nendest taotlejad on teada. Kokkuvõttes võib aga eeldada, et RAK-s määratletud indikaatori saavutusmäär saavutatakse, kui mitte ei ületata märkimisväärselt.

3.3 Prioriteedi 3 mõjuindikaatorite saavutusmäärad

Indikaator	Saavutusmäär RAK-s
Loodud ja säilitatud töökohad (neto) 12 kuud pärast projekti lõppu	1170, sh 60% naistele

Tagamaks indikaatori saavutusmäära võimalikult kõrget täpsusastet, analüüsiti indikaatori saavutusmäära väljaselgitamiseks kõiki programme prioriteet 3 raames (vt punkt 2.1.2) eraldi. Kuna programmide lõikes olid nõuded taotlejatele ühesugused ning taotlevad ettevõtted meetmete kaupa üldjuhul erinevate tunnuste alusel sarnased (üks tegevusvaldkond, sarnane toetuse suurus, üldjuhul sarnased majandusnäitajad jms), siis muude näitajate alusel indikaatori saavutusmäära väljaselgitamiseks valimi täpsemat kihistamist ei peetud vajalikuks.

Iga programmi raames tehti kindlaks vastanute määr ning kui palju loodi ning säilitati keskmiselt iga üldkogumis oleva projekti kohta töökohti (sh eraldi töökohad meestele ning naistele). Kõik märgitud töökohad taandati täiskohtadele. Seejärel leiti statistilise andmetöötlusmeetodiga (kaalutud keskmine) mõjuindikaatori saavutusmäär laiendatuna üldkogumile (vt metoodika ka Joonisel 3). Alljärgnevalt on välja toodud mõjuindikaatori väljaselgitatud saavutusmäärad kõikide vaadeldavasse perioodi mahtunud projektide osas programmide lõikes eraldi.

Tabel 7. Loodud ja säilitatud töökohad uuringuküsimustikule vastanute põhjal

Meede	Projekte valimis	Vastamise määr ⁴⁴	Loodud töökohad (neto)			Säilitatud töökohad (neto)		
			Kokku	Sh meestele	Sh naistele	Kokku	Sh meestele	Sh naistele
3.1	250	59%	43,43	32,92	10,51	150,67	84,08	66,59
3.2	24	29%	22,98	6,39	16,59	1,78	1,34	0,45
3.3	47	79%	32,73	12,54	20,19	4,86	3,45	1,42
3.5	46	59%	2,32	0,37	1,94	4,34	2,19	2,14
3.8	115	44%	0,7	0,7	0	24,31	16,07	8,24
3.10	8	75%	0	0	0	0	0	0
3.11	21	81%	39,13	15,6	23,53	2,24	0,24	2
KOKKU			141	69	73	188	107	81

Tabel 8. Loodud ja säilitatud töökohad laiendatuna üldkogumile ehk indikaatori saavutusmäär käesoleval hetkel

Meede	Projekte üldvalimis	Loodud töökohad (neto)			Säilitatud töökohad (neto)		
		Kokku	Sh meestele	Sh naistele	Kokku	Sh meestele	Sh naistele
3.1	424	124,42	94,31	30,11	431,65	240,88	190,77
3.2	24	78,79	21,91	56,88	6,1	4,59	1,54
3.3	47	41,58	15,93	25,65	6,17	4,38	1,80
3.5	46	3,95	0,63	3,3	7,39	3,73	3,73

⁴⁴ Arvestades projektide kohta märgitud vastuseid.

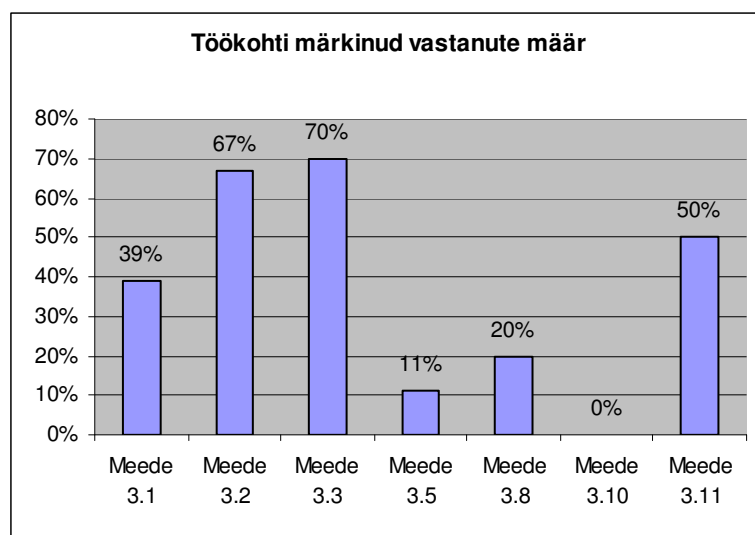
		Loodud töökohad (neto)			Säilitatud töökohad (neto)		
3.8	207	2,84	2,84	0	98,67	65,22	33,44
3.10	8	0	0	0	0	0	0
3.11	21	48,34	19,27	29,06	2,77	0,3	2,47
KOKKU		300	155	145	553	286	234

Tabelist 7 nähtub, et enamike meetmete puhul on vastuseid oma projektide kohta andnud üle 50% ning 3-l juhul isegi ligi 80% üldkogumisse kuuluvatest vastajatest, mis peegeldab tulemuste kõrget esinduslikkust üldkogumi suhtes. Samuti on töökohtade kokkuarvestamisel lähtutud vaid nendest raporteeritud andmetest, mis käisid konkreetse andmebaasis oleva projekti kohta, et vältida ülehindamisest tulenevaid efekte. Kui seda ei olnud võimalik tuvastada, siis arvestati esitatud andmed siiski uuringutulemustesse (selliseid vastuseid oli siiski väga marginaalselt).

Samuti selgub, et kuna meetmed oma olemuselt siiski erinevad, kajastuvad need erinevused mõningal määral ka saadud tulemustes. Kõige rohkem on töökohtade teket tuvastatud summaarselt meetme 3.1 raames, mis toetab investeringuid põllumajandustootmisse, kuid kui vaadata, **mitu töökohta loodi keskmiselt ühe projekti kohta konkreetse meetme raames ja mis on käesoleval hetkel ka alles**, on see tuvastatav meetmete 3.2 (keskmiselt 3,28 töökohta ühe projekti kohta), 3.3 (keskmiselt 0,88 töökohta projekti kohta) ning 3.11 (2,3) raames. Sellest annavad aimu ka tabeli tulemused, kuna nt meetme 3.2 puhul, kus projekte üldkogumis oli ligi 17 korda vähem kui meetme 3.1 raames, saab üldkokkuvõttes loodavate töökohtade osas saavutusmääraks pidada ligi 64% meetme 3.1 vastavast saavutusmäärast. Samuti võib meetme 3.3 47 projekti puhul hinnata tekkinud töökohtade arvuks üle kolmandiku sellest, mis on loodud meetme 3.1 424 projekti elluviimise tulemusena.

Et hinnata veelgi võimalikku **toetuse mõju töökohtade tekkimise või säilitamise seisukohast** meetmete raames, siis vaadeldi ka, mitu vastajat märkis töökohtade loomist või säilitamist ühe meetme raames. Joonis 13 toob välja töökohti märkinud vastajate osakaalu kõikidest uuringuküsimustikule vastanutest meetmete lõikes.

Joonis 13. Töökohti märkinud vastanute määr

Nähtub, et meetme 3.1 raames, kus summaarselt loodi ja säilitati kõige rohkem töökohti, märkisid selle ära vaid 39% ehk alla poole vastajatest, mistõttu võib järeldada, et iga eraldatava toetuse mõju töökohtade loomise või säilitamise osas on üsna väike. Kuna aga meetme üheks eesmärgiks on säilitada tööhõivet põllumajanduses, siis summaarselt on selle meetme raames ka võimalik identifitseerida kõige rohkem säilitatud töökohti.

Kindlasti võib **toetuse madalat mõju töökohtade loomisele või säilitamisele** projekti kohta tõdeda meetmete 3.5, 3.8 ning 3.10 puhul, kus töökohtade loomist või säilitamist märkisid vaid vastavalt 11% ning 20% kõikidest vastanutest. Meetme 3.10 puhul vaadeldavas perioodis projektide elluviimise tulemusena ühtegi töökohta, mis oleks alles ka aasta pärast projekti lõppu, ei loodud ega säilitatud, mistõttu ei ole võimalik käesolevale uuringule tuginedes määratleda ka antud meetme indikaatori saavutusmäära (käesoleval hetkel on see 0). Arvestades, et meetme 3.5 osas laekusid vastused ligi 60% projektide kohta ning meetme 3.8 puhul ligi 45% (vt Tabel 7), võib väita, et iga eraldatud toetuse mõju töökohtade loomisse tundub ka nende meetmete puhul olevat üsna madal. Samas ei ole ka nende meetmete määruste järgi meetmete spetsiifiliseks eesmärgiks otseselt töökohtade tekitamine või säilitamine vaid meetme 3.5 puhul pigem elukeskkonna atraktiivsuse tõstmine kohaliku aktiivsuse suurendamine ja mittetulundusliku tegevuse arendamine ning meetme 3.8 raames osutada põllumajandustootjale nõuande- ja teabeleviteenust. Ka mõlema meetme raames toetatavad tegevused on üldjuhul sellised, mille raames ei ole uute töökohtade loomine ilmselt ka majanduslikult ühele ettevõtjale või organisatsioonile otstarbekas ning need on oma olemuselt suunatud pigem olemasolevate töökohtade säilitamisele. Seda kinnitab ka nt meetme 3.8 seas välja selgitatud säilitatud töökohtade määr – käesolevaks hetkeks 98,67 töökohta, mis kajastab meetme 3.1 järel teisena kõige rohkem säilitatud töökohti. Kuigi tegemist on kindlasti teatud määral mõjude ülehindamisega, seisneb ilmselt nõuandetoetuse kõige suurem mõju just olemasolevate töökohtade säilitamises ning ettevõtte konkurentsivõime tõstmises, mitte aga niivõrd uute töökohtade juurdeloomises.

Meetme 3.10 üldine eesmärk on kala töötlemise ja tehniliste tingimuste parandamine merel püüdvatel kalalaevadel ning see on suunatud eelkõige kalapüügi kulutuste vähendamiseks ja kalapüügi kvaliteedi tõstmiseks. Toetatakse kalalaevade moderniseerimist ning nende tehnilise seisukorra parandamist. Arvestades toetatavate tegevuste iseloomu, ei ole otseselt üllatav, et projektide tulemusena ei ole loodud töökohti, kuna võib eeldada, et laeva tehnilise baasi täiustamine on pigem vajalik olemasolevate töökohtade säilitamiseks. Oodatav oleks olnud teatud arvu töökohtade säilitamise ilmumine projektide elluviimise tulemusena. Samas võib käesoleva uuringu tulemusi pidada väga esinduslikuks ning tulemust tõepäraseks, arvestades vastamise kõrget määra. Sellest tulenevalt võib eeldada, et antud meetme projekti mõjude hindamisel ei peaks töökohtade indikaator olema primaarne. Tuleviku osas on aga selle info põhjal veel vara järeldusi teha, kuna selleks on käesolevas üldkogumis olnud projektide arv liiga väike (vastavalt ametlikule statistikale on käesolevaks hetkeks käimasolevaid projekte 54 ning lõppenud projekte lisaks käesolevasse uuringusse kaasatuile veel 20).

Väga **kõrget mõju töökohtade loomisesse** või säilitamisse märgib meetme 3.3 raames jagatav toetus. Juba meetme eesmärk toob ühe spetsiifilise eesmärgina välja: „toetada tegevusi, mille eesmärk on säilitada või luua maapiirkonnas mittepõllumajanduslikes väikeettevõtetes töökohti”. Käesoleva uuringu tulemused tõendavad, et praktiliselt iga eraldatud toetuse tulemusena tekkis või säilis töökohti (kõiksele uuringuvalimile vastas 64% toetuse saajatest, ⁴⁵ kellest 70% märkis töökohtade loomist või säilitamist). Kui vaadata konkreetseid küsitluse käigus väljaselgitatud tulemusi (Tabel 8) siis nähtub, et kuigi

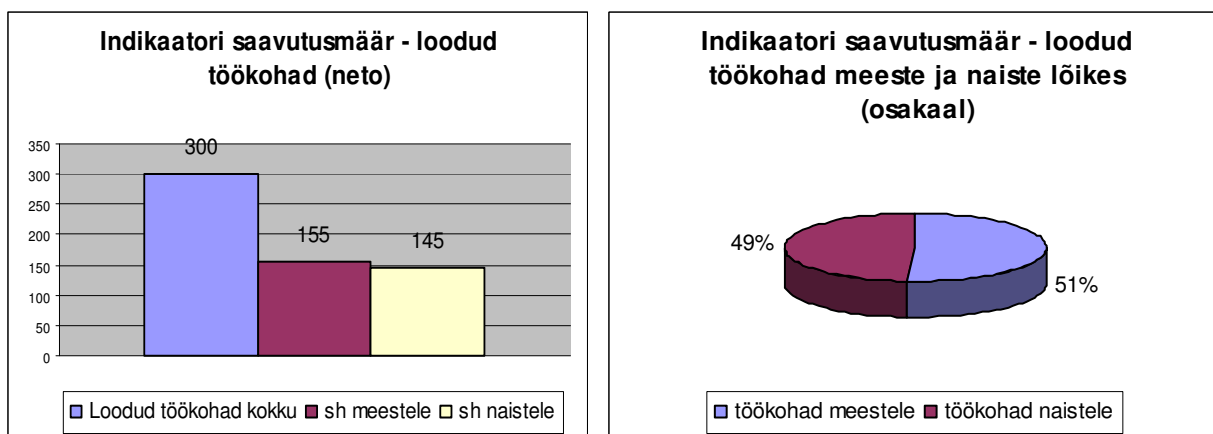
⁴⁵ Siin arvestatud toetuse saajaid, mitte projekte (30 vastajat).

statistilise üldistusmeetodi tulemusena kajastab küll meede 3.1 kõige rohkemate töökohtade teket, siis tuleneb see eelkõige praegusel hetkel valimis olnud oluliselt suuremast projektide arvust ning võimalikust statistilisest veast ja meede 3.3 toetuse saajad raporteerisid isegi rohkem loodud töökohti projekti kohta. Seega on meetme rakendamine täitnud kindlasti oma eesmärgi just loodud töökohtade osas, kuna sisuliselt võib antud meedet selles osas pidada kõige edukamaks. Säilitatud töökohtade osakaal võrreldes mõne teise meetmega on siin oluliselt väiksem, kuid ka seda saab ilmselt seostada meetme eesmärgiga ning toetatavate tegevustega – eelkõige tekivad mõjud ettevõtete tegevuse laiendamisest ning mitmekesistamisest (konkreetsed investeeringud), mis pigem eeldab töökohtade loomist, kui on suunatud olemasolevate töökohtade säilitamisele (millele on suunatud näiteks pehmed tegevused meetme 3.8 raames).

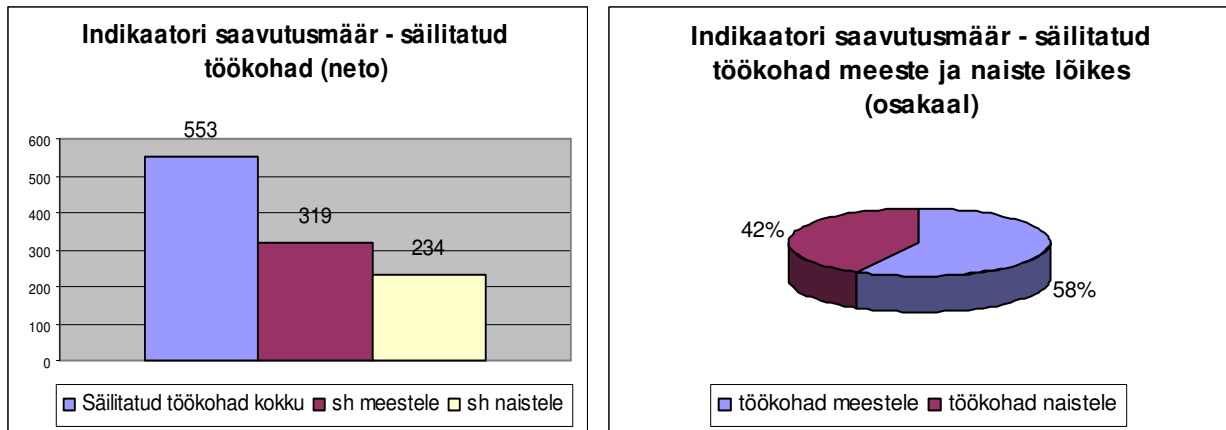
Antud mõjuindikaatoris valguses võib uuringu taustal suhteliselt edukaks pidada ka meedet 3.2 ning 3.11, kus ka jagatavad toetuse suurused on võrreldes teiste meetmetega märkimisväärsed (vastavalt 7,8 mln krooni aastas ning olenevalt meetme 3.11 alaprogrammidest samuti kuni 7,8 mln krooni aastas). Meetme 3.2 puhul märgiti töökohtade loomist 67% vastajate seas, kuid samas oli vastamise määr üsna madal – vaid 29%. Summaarselt aga loodi selle meetme juures töökohti teisena kõige rohkem, mistõttu võib pidada programmi mõju töökohtade tekkimisele üsna tugevaks. Seda toetab ka asjaolu, et vastavalt uuringutulemustele loodi siin iga toetatud projekti kohta keskmiselt 3,28 töökohta, mis on prioriteet 3 meetmete hulgas ka kõrgeim tulemus. Arvestades meetme 3.11 väga kõrget vastamise protsenti (81%) on tegemist tõepärase indikaatori saavutusmääraga loodud ja säilitatud töökohtade osas. Tulemused on kooskõlas ka meetmete eesmärkide ja toetatavate tegevustega, kuna tegemist on investeeringutega konkreetsete ettevõtete arendamisse, tootmismahude suurendamisse, paremasse turustamisse jne, mis üldjuhul eeldab ka täiendava tööjõu palkamist. Nii nagu ilmnas nt ka meetme 3.3 puhul, ei ole ka siin tuvastatav mõju töökohtade säilitamisele, mis samas ei pruugi aga arvestades meetmete eesmärke olla töökohtade loomise kõrval ka primaarne.

Alljärgnevalt on esitatud kokkuvõtte käesoleva uuringu käigus selgunud mõjuindikaatori saavutusmäärast prioriteet 3 programmide seas.

Joonis 14. Loodud töökohad 12 kuud pärast projekti lõppu

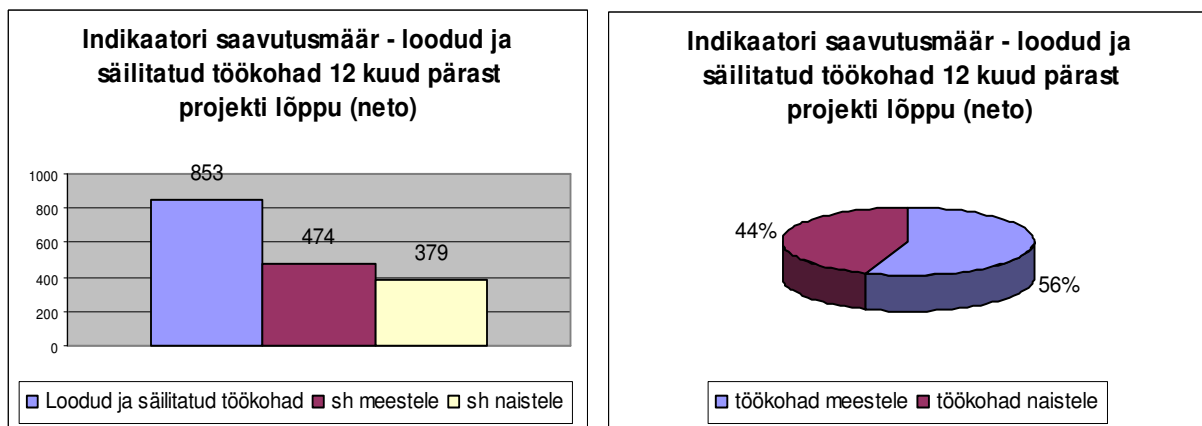

Joonis 15. Säilitatud töökohad 12 kuud pärast projekti lõppu

Kui vaadata indikaatori kahte poolt – loodud vs säilitatud töökohad – siis summaarselt on projektide mõju olnud suurem töökohtade säilitamisele. Ligi kaks korda enam on projektide mõjul säilitatud töökohti – 553 neto töökohta, sh 55% meestele ning 45% naistele. Arvestades, et uuringu üldkogumis oli 777 projekti, siis väga lihtsustatult võib öelda, et keskmiselt säilitati iga projekti elluviimise tulemusena 0,8 töökohta, samas kui loodi 0,4 neto töökohta.

Joonis 16. Loodud ja säilitatud töökohad 12 kuud pärast projekti lõppu

RAK määratleb mõjuindikaatori ühtsena – st saavutusmäär kajastab nii loodud kui säilitatud töökohti koos. Joonis 16 kajastab käesoleva uuringu tulemusena selgunud indikaatori saavutusmäära prioriteet 3 raames. Nähtub, et käesoleva hetke seisuga on ellu viidud projektide mõjul loodud ning säilitatud töökohtade saavutusmääraks 853 neto töökohta, millest 56% meestele ning 44% naistele. Kuna uuringutulemused olid oodatust kõrgemad ning ka esinduslikumad, võib seda määra pidada üsna reaalseks. Ülehindamise efekt on tõenäoliselt suurem säilitatud töökohtade hindamisel.

Lisaks on tulemusel väljaselgitamisel arvestatud iga üksiku projekti võimaliku tühikoormusega.⁴⁶ **Käesolevaks hetkeks** on vastavalt uuringutulemustele prioriteet 3 elluviidud projektide tulemusena loodud (uuringuküsimustikule vastanud toetuse saajate seas) 208 bruto töökohta ning säilitatud 260 bruto töökohta. Seega, arvestades projektide võimalikku tühikoormust, vähenes reaalne indikaatori saavutusmäär ligi 32% loodud ja 28% säilitatud töökohtade osas.

Indikaatori saavutusmäär: 853, sh 44% naistele

Kui aga vaadata RAK-s määratletud eesmärgipärast saavutusmäära – 1170 – siis võib eeldada, et see määr ületatakse pärast kõikide projektide hindamist olulisel määral. Juba 777 projekti hindamise tulemusena on selgunud määr üle 70% oodatust. Vastavalt struktuurifondide statistikale on käesoleval hetkel veel käimas üle 2600 projekti ja lõpetatud veel ligi 1000 projekti enam, kui oli võimalik kaasata käesolevasse uuringusse. Seega vajavad tulevikus hindamist veel 4 korda rohkem projekte. Käesoleva uuringu tulemustele tuginedes võib väita, et programmide mõju on antud indikaatori saavutamise seisukohalt olnud tugev. Oodatust väiksemaks aga on jäänud mõju naiste tööhõive suurendamisel põllumajanduses – üldkokkuvõttes on loodud ja säilitatud töökohti meestele 56% ulatuses ning naistele 44% ulatuses. Samas vaadates vaid loodud töökohti, on hõive mõlema grupi sees praktiliselt võrdne, mis tegelikult annab samuti märku programmi eesmärgipärasest kulgemisest.

Indikaator	Saavutusmäär RAK-s
Struktuurifondide toetusel loodud ja 18 kuud hiljem tegutsevad uued ettevõtted	50

Vastavalt metoodikale oli algselt kavas hinnata antud indikaatori saavutusmäära alljärgnevate programmide põhjal:

- **Meede 3.1 Investeeringud põllumajandustootmisse**, eesmärgiks suurendada põllumajandustootmise konkurentsivõimet. Toetust saab põllumajandustootja, kes sai eelmisel majandusaastal vähemalt 50% oma tuludest (müügitulust) enda toodetud põllumajandussaaduste või omatoodetud põllumajandussaaduste töötlemisel saadud toodangu müügist. Põllumajandustootmise mitmekesistamise korral saab toetust taotleja, kes on eelmisel majandusaastal saanud vähemalt 30% oma tulust põllumajandustootmisest ja vähemalt 50% oma tulust maapiirkonnas toimunud ettevõtlusest: turismist, käsitööstusest või jaekaubandusest, parandustöökodade, masinaühistute või teenindussalongidega seotud teenuste osutamisest.
- **Meede 3.3 Majandustegevuse mitmekesistamine maapiirkonnas**, mille üld-eesmärk on suurendada küla, alevi ja aleviku territooriumil (edaspidi maapiirkond) elavate isikute tööhõivet ja tulutaset maaettevõtluse arendamise kaudu. Taotleja peab taotluse esitamise hetkeks olema tegutsenud vähemalt 12 kuud.
- **Meede 3.5 Külade taastamine ja arendamine**, mille üldeesmärk on parandada küla, alevi või aleviku territooriumil (edaspidi maapiirkond) elukeskkonna atraktiivsust kohaliku aktiivsuse

⁴⁶ Kui kõigist märgitud täistöökohale taandatud loodud ja säilitatud töökohtadest lahutada maha tühikoormusega läbi kaalutud täistöökohale taandatud loodud ja säilitatud töökohad.

suurendamise ja mittetulundusliku tegevuse arendamise kaudu. Taotleja peab taotluse esitamise hetkeks olema tegutsenud vähemalt kuus kuud.

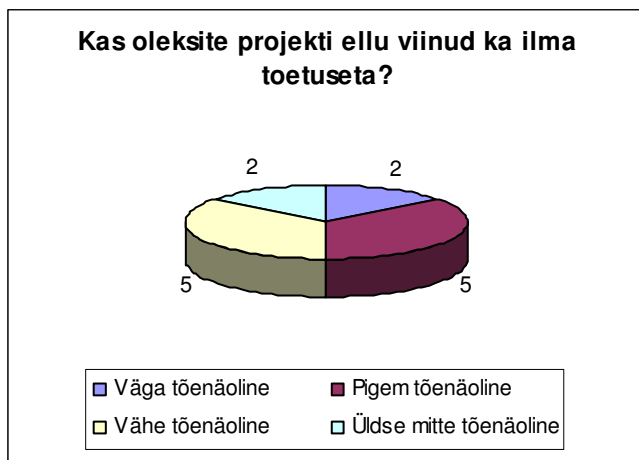
Nagu nähtub, on kõikide programmide puhul esitatud nõue taotleja eelneva tegutsemise kohta, mistõttu mõjuindikaator sisuliselt sellises määralduses ühegi prioriteet 3 programmi mõju väljaselgitamiseks asjakohane ei ole – pole võimalik hinnata **struktuurifondide toetusel loodud** ettevõtete tegutsemist, kuna toetuse taotlemise ajaks pidi ettevõtte juba olema loodud ja tegutsema.

Sellest tulenevalt lähtuti indikaatori sisule lähedase saavutusmäära väljaselgitamisel eelkõige programmi eesmärgist, mille tulemusena on indikaatori saavutusmäära väljaselgitamiseks kaasatud analüüsi meede **3.3 Majandustegevuse mitmekesistamine maapiirkonnas** (mis andis võimaluse laiendada oma tegevust maapiirkonnas) projektide osas, mis olid lõppenud seisuga 30.06.2005.

Meetme 3.3 raames oli vaadeldavas perioodis kokku 14 projekti (14 toetuse saajat) ning vastused laekusid kõikide nende projektide kasusaajatelt. Kõik vastasid, et nad tegutsevad samadel tegevusaladel, millele struktuurifondide projekt oli suunatud ehk indikaatori saavutusmääraks saab pidada 14 ettevõtet, kes on elujõulised ka 18 kuud pärast struktuurifondi toetuse abiga elluviidud projekti.

Joonisel 17 on kajastatud võimalik **tühikoormus**. Tühikoormuse hindamisel ei ole arvestatud tühikoormusega projekti mahu ning ajalise lisanduvuse osas, kuna eeldati, et mõju sellele, kas ettevõtte tegutseb 18 kuud hiljem on projekti elluviimisel tervikuna, olenemata selle konkreetsest mahust või ajalisest lisanduvusest.

Joonis 17. Indikaatori saavutusmäära tühikoormus

Võttes arvesse võimalikku tühimõju, on **indikaatori saavutusmääraks 7,05 struktuurifondide toetuse mõjul 18 kuud hiljem tegutsevat ettevõtet** (ei hinnata struktuurifondide toetuse mõjul loodavate ettevõtete arvu).

Indikaatori saavutusmäär: 7 ettevõtet

Siiski tasub mõjuindikaatori saavutusmäära suhtuda ettevaatlikult. Arvestades rakendatavaid programme prioriteet 3 raames, ei olnud asjakohane antud meetodil indikaatori reaalselt saavutusmäära välja selgitada kõikide meetmete raames. Vastavasse ajaraamistikku mahtunud projektide osas kogu prioriteet 3 raames laekus vastuseid tagasi 64%, nendest 1 märkis oma tegevuse lõpetanuks ning 1, et on keskendunud teistele tegevusaladele võrreldes sellega, millele projekt oli suunatud. Ülejäänud vastasid kõik, et ettevõtte tegutseb samadel tegevusaladel, millele struktuurifondide projekt oli suunatud. Sama selgus ka telefonivärbamiste käigus. Arvestades juba meetme 3.1 suurt osakaalu kõikide projektide seas, võib sellest järeldada, et struktuurifondide toetuse mõjul võib 18 kuud hiljem tegutsevateks ettevõteteks pidada praktiliselt kõiki toetuse saajaid, mis aga ilmselgelt ei ole kooskõlas indikaatori määratlusega RAKs, kus kogu programmeerimisperioodil rahastatud projektide osas on indikaatori saavutusmääraks püstitatud 50 ettevõtet. Kuna indikaatori määratlus on ebaselge ning kohati vastuoluline rakendatavate programmide eesmärkide ning nõuetega, ei ole soovitatav kasutada seda ka mujal, kui meetme 3.3 projektide mõjude hindamisel, mis on otseselt suunatud ettevõtete elujõulisuse suurendamisele. Arvestades, et praegusel hetkel on struktuurifondide statistika kohaselt meetme 3.3 raames veel käimas 74 projekti ning lõppenud (lisaks käesolevasse uuringusse kaasatud projektidele) 26 projekti, on tulevikus vajalik indikaatori saavutusmäära hinnata veel ligi 100 projekti seas. Tehes käesoleva uuringu taustal lihtsustatud üldistuse programmi kogumõjude osas lähtuvalt antud indikaatorist, võib öelda, et indikaatori saavutusmääraks pärast kõikide projektide valimisse kaasamist on 52 ettevõtet ehk programmi võib pidada edukaks.

3.4 Prioriteedi 4 mõjuindikaatori saavutusmäärad

Indikaator	Saavutusmäär RAK-s
Inimeste osakaal kõigi kasusaanute seas, kelle arvates toetatud füüsilise infrastruktuuri projektid on tõstnud nende kodukoha atraktiivsust ettevõtlus ja elu-keskkonnana	65%

Käesoleva projekti käigus viidi pilootuuring läbi 7 meetme 4.6 Kohalik- sotsiaalmajanduslik areng projekti seas, millest igaühe raames selgitati välja võimalike otseste kasusaajate osakaal vastavalt välja töötatud metoodikale. Iga projekti raames selgitab indikaatori saavutustaseme välja sisuliselt üks küsimus „Mil määral muutus investeringu teostamise tulemusena teie elukeskkond teile meeldivamaks või mugavamaks?” Lisaks sisaldas küsimustik ka täiendavaid kontrollküsimusi, mis võimaldavad põhiküsimuse vastuseid paremini tõlgendada.

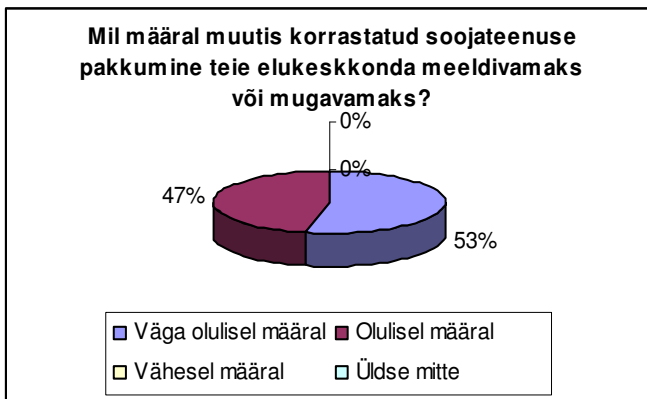
Alljärgnevalt on esitatud tulemused iga pilootuuringusse kaasatud projekti raames eraldi.

1. Revekor AS- Linte katlamaja ja soojustrasside rekonstrueerimine (lõpetatud 30.12.2005), Põlva maakond.

Täidetud sai 15 ankeeti, kuna külas ei ole enam kasutusel lauatelefonide numbreid. Mobiilide andmebaasi uuringu läbiviijal kasutada antud juhul ei olnud. Taotlejal - AS Revekor – puudusid ka oma klientide telefoninumbrid. Valimis oli algselt 91 telefoninumbrit, neist 4 keeldus vastamast, 29 numbrit ei olnud enam kasutusel, 24 oli eramajas asuvat telefoni, 34 numbrit sai 5 korda erinevatel päevadel ja kellaegadel läbi helistatud, kuid keegi ei vastanud.

Tulenevalt vastajate väikesest hulgast, võib statistiline viga olla suurem, kui oleks eeldanud, kuid kuna vastuseid andsid teenuse otsesed tarbijad, kes olid investeeringuga ka väga hästi kursis, saab siinkohal üsna tõepäraseid järeldusi siiski välja tuua. Vastavalt küsitluse tulemustele võib väita, et kõik kasusaajad leiavad, et projekti teostamine muutis nende elukeskkonda atraktiivsemaks. Otseselt selgitati antud hinnang välja alljärgneva küsimusega: „Mil määral muutis korrastatud soojateenuse pakkumine teie elukeskkonda meeldivamaks või mugavamaks?” (Joonis 18).

Joonis 18. Hinnang elukeskkonna atraktiivsuse tõusule

Nähtub, et 53% vastajatest leiab, et nende elukeskkond muutis tänu projektile meeldivamaks väga olulisel määral ning ülejäänud (47%) leiab, et see muutus toimus olulisel määral. Kuna aga antud kvalitatiivse indikaatori saavutusmäära väljaselgitamisel ei ole mõtet eristada omavahel vastuseid „väga olulisel määral” ning „olulisel määral”,⁴⁷ siis on **antud projekti puhul 100% vastanutest seisukohal, et selle tulemusena muutis nende elukeskkond meeldivamaks** (kodukoha atraktiivsuse tõus elukeskkonnana). Mitte keegi ei ole vastanud, et see ei oleks nende elukeskkonna atraktiivsust mõjutanud, samuti toodi kontrollküsimuse käigus „**Kuidas hindaksite rahulolu teenusega siis, kui seda investeeringut ei oleks tehtud?**” valdavalt välja rahulolematust oma elukeskkonnaga, kui investeering poleks toimunud.

Lisaks uuriti küsitluse käigus alljärgnevaid aspekte:

Küsimus	Vastuste tõlgendus
Mis oli Teie jaoks kõige olulisem projektiga kaasnev muutus?	Kõige olulisem projektiga kaasnev muutus antud vastuste põhjal oli eesmärgipärane – soojus ning võimalus enam mitte külmetada. Märkimisväärne osa vastajatest tõi välja ka kindlustunde, mis taas annab hinnanguid selle kohta, et projekti mõjul on nende elukeskkond muutunud meeldivamaks ning projekt sisuliselt oma eesmärgid täitnud.
Kas midagi jäi Teie arvates tegemata või oleks pidanud antud investeeringu juures	Valdavalt vastati, et investeering tehti väga hästi ja et selles ei ole võimalik leida midagi negatiivset. Üks vastus väljendas mõningat rahulolematust, 1 ei osanud hinnangut anda ning 1 mainis rahulolu teostatud investeeringuga, kuid mitte teenusega tervikuna, kuna investeering oleks pidanud olema

⁴⁷ Seda ei tehta üldiselt ka mujal EL riikides (nt Soomes), kui projektide puhul püütaksegi rahulolumäärased välja selgitada.

tehtama teisiti? Kui jah, siis palun täpsustage.	laiapõhjalisem. Kokkuvõttes aga ei osanud vastajad negatiivseid hinnanguid välja tuua.
Kuidas hindaksite rahulolu teenusega siis, kui seda investeeringut ei oleks tehtud?	Kõik vastused kajastasid rahulolematust olukorraga, kui projekti poleks teostatud (oleks külm olnud, halb olnud, ebameeldiv). Üks vastus ei olnud seostatud elukeskkonnaga. Sellest tulenevalt võib väita, et projektil oli oluline mõju vastajate hinnangutele elukeskkonna atraktiivsuse osas.

Kokkuvõttes võib välja tuua, et antud projekti puhul leiab 100% kasusaajatest, et projekti mõjul on nende kodukohta atraktiivsus elukeskkonnana tõusnud.

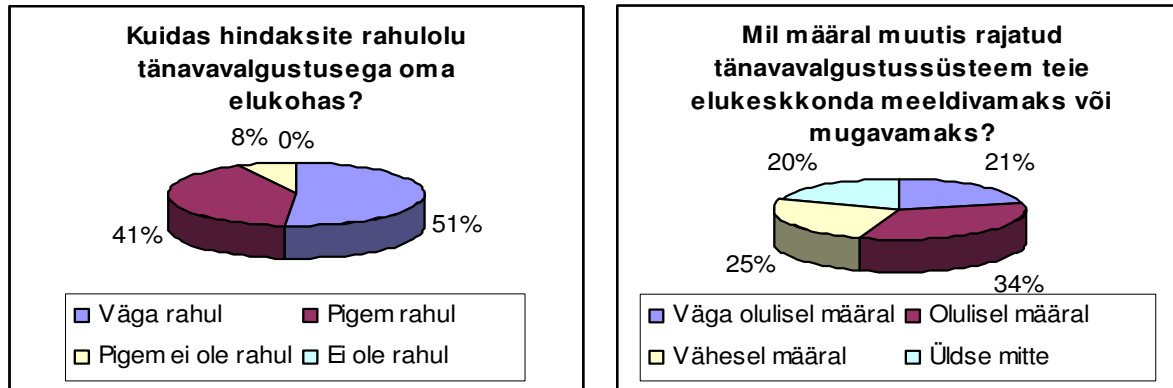
2. Raikküla vald - Raikküla valla Raikküla ja Purku küla tänavavalgustussüsteemide ehitus (lõpetatud 11.07.2005), Rapla maakond

Vastavalt Raikküla valla andmetele on Raikküla külas 309 inimest ning Purku külas 205 inimest. Valimisse kaasati 58 Raikküla inimest ning 22 Purku küla inimest ehk kokku 80 vastajat (esinduslik valim vastavalt **pilootuuringu** meetodikale). Kõik vastajad olid projektist teadlikud ning eelduste kohaselt suutsid anda tõepäraseid hinnanguid projekti mõjust nende elukeskkonna atraktiivsuse tõusule.

Alljärgnevatelt joonistelt nähtub, et antud projekti puhul eristuvad kasusaajad, kes leiavad, et projekti teostamise tulemusena muutus nende kodukoht atraktiivsemaks elukeskkonnana ja kasusaajad, kes selle arvamusega ei ühti. Samas võib see tulla ka asjaolust, et küsitluse valimisse sattusid inimesed, kes **igapäevaselt antud investeeringu tulemustega kokku ei puutu** (teavad, et investeering tehti, kuid elavad ja liiguvad igapäevaselt konkreetsetest tänavavalgustuse saanud tänavatest eemal) ja seega ei pruugi tunnetada investeeringu mõju nii otseselt, kui nt eelmise projekti puhul teenust igapäevaselt tarbivad ja tunnetavad kasusaajad.

Samuti tuleb välja üsna selge erinevus hinnangu kohta teenusega kui sellisega ning hinnanguga selle kohta, kas selle teenuse parendamine on avaldanud mõju ka elukeskkonna atraktiivsemaks muutumisele. Kui teenusega on rahul 51% ning pigem rahul 41% vastajatest (seega kokku on teenusega rahul 92% vastajatest) ning mitte keegi ei väljendanud otseselt rahulolematust teenusega, siis vaid **21% leiab, et selle teenuse parendamisega muutus ka nende elukeskkond väga olulisel määral meeldivamaks. 34% leiab, et see mõju oli oluline (kokku seega 55%)**. Samas, kokku ligi 45% vastajatest ehk peaaegu pool on arvamusel, et antud investeeringul ei olnud erilist mõju nende elukeskkonna meeldivamaks muutumisel.

Joonis 19. Hinnang elukeskkonna atraktiivsuse tõusule

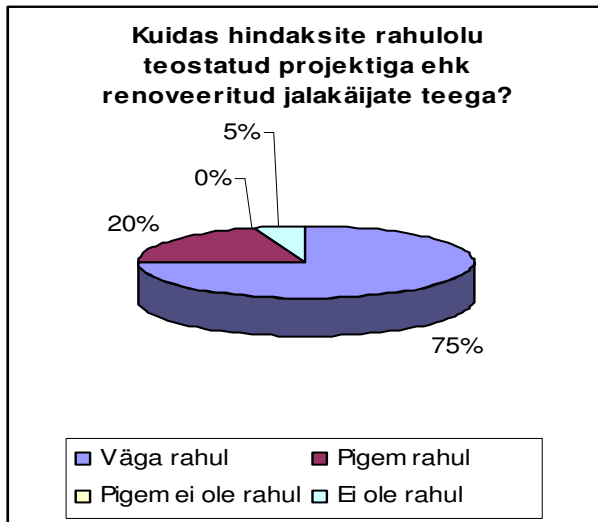
Küsimus	Vastuste tõlgendus
Mis oli Teie jaoks kõige olulisem projektiga kaasnev muutus?	Kui vaadata vastuseid, mis anti antud küsimusele, võib tuvastada sarnase tendentsi eelneva järeltulekuga (elukeskkonna atraktiivsemaks muutumine ei ole otseses seoses rahuloluga teenusega). Ligi pooled antud vastustest puudutasid otseselt teenust – külas on valgum ning seetõttu ka parem. Ca 30% vastajatest tõid välja, et tulenevalt projektist, on nende elukeskkond muutunud turvalisemaks ning sellest tulenevalt paremaks, mis väljendab juba tugevamalt seost elukeskkonna atraktiivsuse kasvuga. Lisaks toodi välja ka, et valgustus teeb elukeskkonna ilusamaks visuaalselt, mis samas näitab ka rahulolu pigem elukeskkonnaga kui teenusega.
Kas midagi jäi Teie arvates tegemata või oleks pidanud antud investeeringu juures tehtama teisiti? Kui jah, siis palun täpsustage.	Vastused antud küsimusele andsid mõista, et investeeringu kui sellisega jäädi rahule ning leiti, et see on oma eesmärgid täitnud. Ca 30% vastajatest olid investeeringuga rahul, kuid leidsid, et sarnast arendust oleks olnud vaja teha suuremas mahus. See toetab ka eelnevalt välja selgitatud erinevust rahulolus teenusega ning elukeskkonna atraktiivsusega (elukeskkonna atraktiivsemaks muutumisel oleks vaja täiendavaid investeeringuid).
Kuidas hindaksite rahulolu teenusega siis, kui seda investeeringut ei oleks tehtud?	9% vastajatest leidsid, et investeeringu mitteteostamisel oleks ilmselt nende suhtumine olnud sama, mistõttu nende puhul oli selge, et projekti mõjusid ei saa seostada otseselt nende hinnangutega elukeskkonna atraktiivsuse kasvule. Sellised vastajad olid ka esimestele küsimustele vastanud pigem neutraalse või ebarahuldava hinnanguga. Ülejäänud leidsid, et investeeringul oli mõningane mõju nende elukeskkonna atraktiivsuse tõusul.

Kokkuvõttes saab välja tuua, et antud projekti puhul on inimesi kasusaajate seas, kelle arvates on projekti mõjul nende elukeskkond muutunud atraktiivsemaks 55%.

3. Haanja Vald - Suure Munamäe vaatetorni jalakäijate tee renoveerimine (lõpetatud 22.08.2005), Võru maakond

Käesoleva pilootuuringu raames küsitleti ettevõtteid, kes tegutsevad investeeinguobjekti läheduses ning võimalikus mõjupiirkonnas. Valimisse oli kaasatud ka mõni avaliku sektori asutus (vallavalitsus, lasteaed, raamatukogu), kuna oli eeldatav, et need asutused oskavad anda ka hinnanguid ettevõtluskeskkonna atraktiivsemaks muutumise kohta nõ kõrvaltvaataja pilgu läbi. Vastavalt pilootuuringu meetodikale küsitleti 20 inimest 19-st ettevõttest/asutusest.

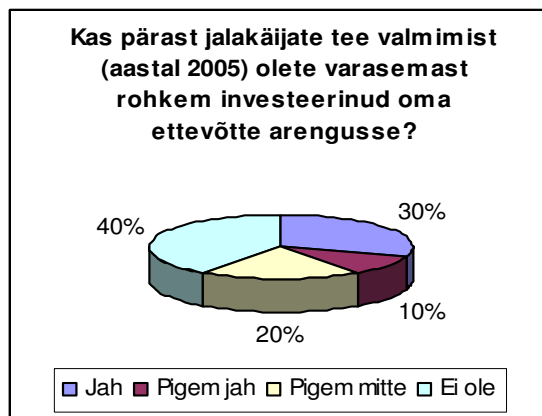
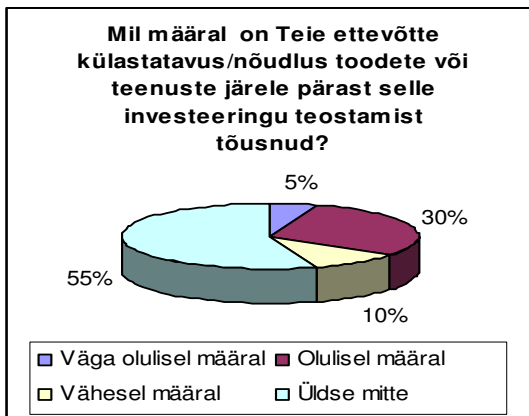
Joonis 20. Hinnang teostatud investeeringule

Taas vaadeldi rahulolu investeeringuga eraldi, mille raames on tuvastatav 95% rahulolu vastajate seas.

Kuna tegemist on projektiga, mille osas ei ole otstarbekas hinnata indikaatori seda poolt, mis puudutab elanike hinnanguid kodukoha atraktiivsuse tõusule elukeskkonnana, siis keskendutigi küsitluse raames võimalike mõjude väljaselgitamisele ettevõtluskeskkonna arengule. Tulemustest annab ülevaate Joonis 21.

Joonis 21. Investeeringu mõju ettevõtte/organisatsiooni arendustegevusele

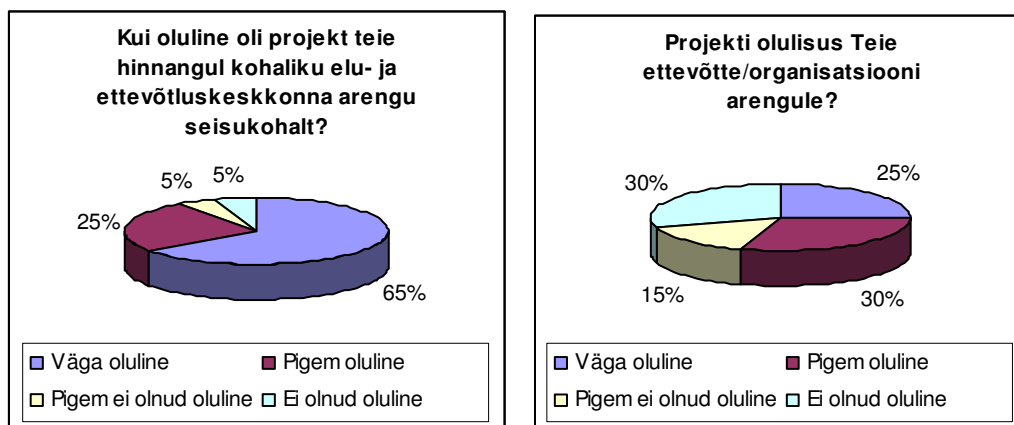
Seos investeeringuga: ⁴⁸ jah 89% (8 vastust)
ei 11% (1 vastus)

Seos investeeringuga: jah 21% (3 vastust)
ei 79% (11 vastust)

Lisaks oli 1 ettevõtte võtnud juurde ka rohkem töötajaid ning seostas selle 100% antud investeeringuga.

Võib väita, et pigem ei ole vaadeldavates ettevõtetes ning asutustes täheldatavad suuremad muutused ei nõudluse kasvus, investeeringutes ega ka vajaduses uute töötajate järele. Kuigi projekti hinnatakse 90% vastanute seas kohaliku elu- ja ettevõtluskeskkonna seisukohalt oluliseks, siis oma ettevõtte arengus ei peeta 45% juhtudel projekti oluliseks. Samas tuleks saavutusmäära väljaselgitamisel lähtuda laiemast hinnangust kodukoha atraktiivsusele elu- ja/või ettevõtluskeskkonnana. Kuigi mõju ei ole nii tugevalt tuvastatav asutuse arengule kvantitatiivsetele näitajatele tuginedes, tuleks seda fakti võtta lihtsalt arvesse, kuid ilmselt ei mõjuta see olulisel määral hinnangut kodukoha atraktiivsuse osas.

Joonis 22. Hinnang ettevõtluskeskkonna atraktiivsuse kasvule

Projekti tulemusena on 90% vastajate arvates kodukoha atraktiivsus ettevõtluskeskkonnana tõusnud.

4. Emmaste vald - Sõru merekeskuse külalissadama väljaarendamine (lõpetatud 24.11.2005), Hiiu maakond

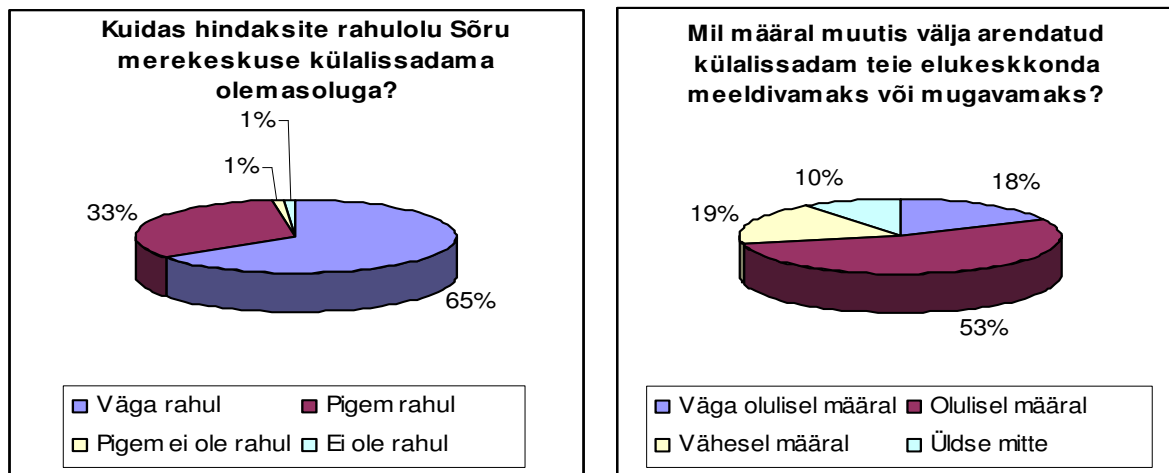
Küsitleti nii ettevõtteid kui ka kohalikke elanikke, kes elavad ja tegutsevad investeeringuobjekti läheduses. Tulenevalt sellest on tuvastatud hinnangud nii ettevõtlus- kui elukeskkonna atraktiivsuse kasvule. Kuna hinnanguid andvad kasusaajate grupid on erinevad, siis on ka mõlemad hinnangud esitatud eraldiseisvana. Kohalikust elanikkonnast küsitleti vastavalt pilootuuringu meetodikas väljatoodule 80 elanikku. Ettevõtluskeskkonna atraktiivsuse hindamisel kaasati küsitlusse 20 inimest 18-st ettevõtte/asutusest.

⁴⁸ "Seos investeeringuga" kajastab ainult neid vastuseid, kes märkisid mõju kasvõi vähesel määral.

Kohalik elanikkond – kodukoha atraktiivsuse kasv elukeskkonnana

Antud projekti puhul selgub tendents, et kindlat rahulolu väljendatakse investeringu kui sellisega (65% vastajatest), mitte aga selle mõjuga elukeskkonna atraktiivsemaks muutumisele. Kui teenusega/investeringuga rahulolu võib üldjoontes pidada väga kõrgeks (98% kes on väga rahul või pigem rahul Sõru merekeskuse külalissadamaga), siis selle seos elukeskkonna atraktiivsuse tõusuga on mõnevõrra madalam – 71% (53% väga olulisel määral, 18% olulisel määral). Lisaks seostab 19% sadama olemasolu elukeskkonna atraktiivsusega vähesel määral ning 10% üldse mitte, mis omakorda vähendab projekti oodatud mõju.

Joonis 23. Hinnang elukeskkonna atraktiivsuse tõusule

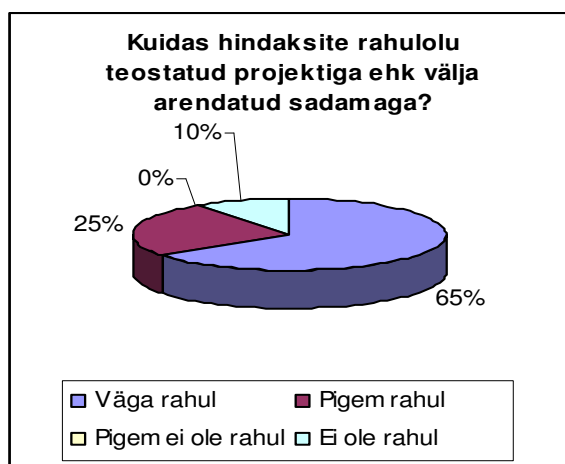
Küsimus	Vastuste tõlgendus
Mis oli Teie jaoks kõige olulisem projektiga kaasnev muutus?	Pooled vastajatest seostasid muutust eelkõige ilusama, puhtama ja mugavama elukeskkonnaga. Ca 9% elanikest tõi välja ka majanduse ja turismi elavdumise seoses projektiga. Ca 35% vastajatest tõi peamise muutusena välja paremad liikumisvõimalused ja sellest tulenevalt suurema vabaduse oma aja ja liikumiste planeerimisel. Samuti toodi siinkohal välja mõningad negatiivsed hinnangud (4% vastanutest), kelle seas oli pigem negatiivne hinnang tuvastatud ka kahe esimese küsimuse puhul. Ometi võib järeldada, et enamik kasusajajatest on tuvastanud investeringu positiivse mõju.
Kas midagi jäi Teie arvates tegemata või oleks pidanud antud investeringu juures tehtama teisiti? Kui jah, siis palun täpsustage.	15% tõi välja neutraalse hinnangu. Valdav enamus oli teostatud investeringuga väga rahul. Oli üksikuid negatiivseid arvamusi, mis seostasid eelkõige aga vigades ehitustegevuses, kui investeringuobjekti mõjus kodukoha atraktiivsusele.
Kuidas hindaksite rahulolu teenusega	Antud juhul tuvastasid kõik vastajad, et olukord oleks olnud nukram, eelkõige toodi välja, et liikuvus oleks häiritud ning ümbrus visuaalselt

siis, kui seda investeringut ei oleks tehtud?	koledam, oli ka üsna marginaalselt neutraalseid arvamusi. Kokkuvõttes saab tuvastada teatud mõju elukeskkonna atraktiivsuse tõusule, mille toob välja ka Joonis 23.
---	---

Kokkuvõttes võib antud projekti puhul pidada rahulolu määraks (kodukoha atraktiivsuse tõus elukeskkonnana) 71%.

Ettevõtted – kodukoha atraktiivsuse kasv ettevõtluskeskkonnana

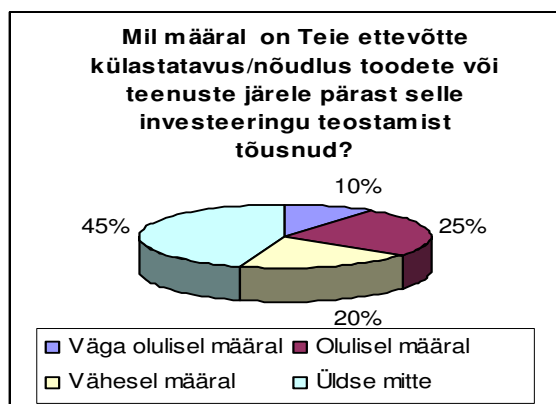
Joonis 24. Rahulolu investeringuga

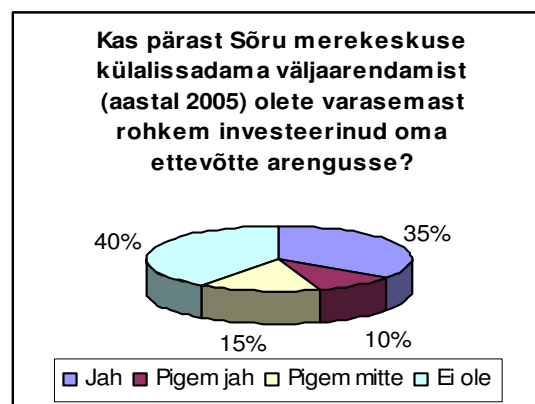
Valimis olevatel organisatsioonidel paluti hinnata rahulolu teostatud investeringuobjektiga, millest nähtus, et 65% vastanutest olid sellega väga rahul, 25% pigem rahul ning 10% ei olnud sellega rahul. Samas ei saa nendest tulemustest lähtuvalt teha järeldusi indikaatori saavutusmäära kohta, mida näitavad ka alljärgnevad tulemused, mis püüdsid välja selgitada investeringu mõju ettevõtte või ettevõtluskeskkonna arengule ning sellest tulenevalt vastajate hinnangutele ettevõtluskeskkonna atraktiivsuse kohta.

Nagu nähtub alljärgnevatelt joonistelt, ei ole vastanud ettevõtted täheldanud nõudluse kasvu või rohkemaid investeringuid pärast selle investeringu teostamist. Samuti ei seostata viimaste olemasolu teostatud projektiga.

Joonis 25. Investeringu mõju ettevõtte/organisatsiooni arendustegevusele

Seos antud investeringuga: jah 35% (7)
ei 65% (13)

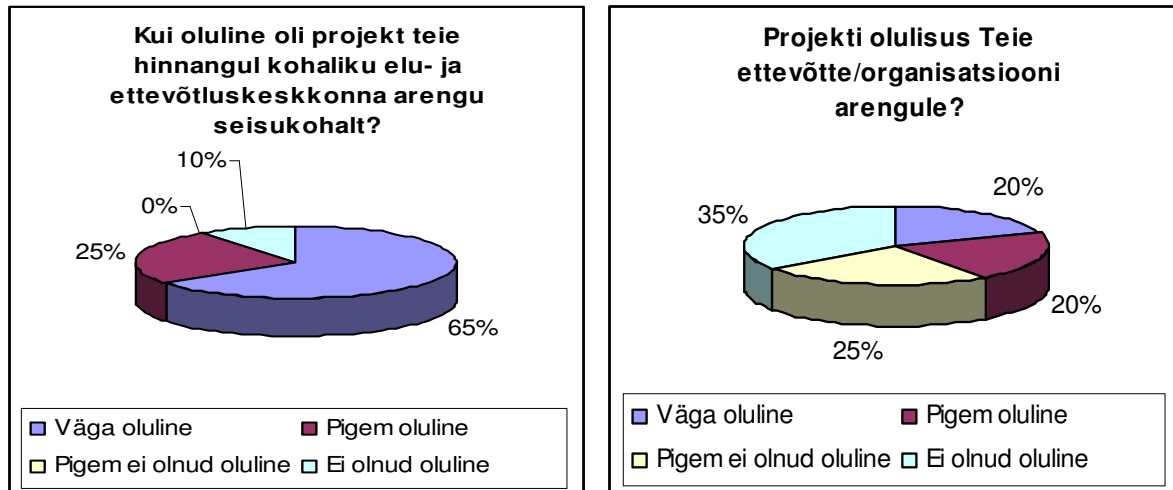

Seos antud investeringuga: jah 30% (6)
ei 70% (14)

Töötajaid oli pärast investeeringu teostamist juurde võtnud 40% vastajatest, kellest omakorda 63% ei seostanud seda teostatud investeeringuga.

Sellest tulenevalt võib projekti reaalselt mõju ettevõtluskeskkonna arengule pidada üsna marginaalseks. Samas ei saa seda päriselt võrdsustada hinnanguga ettevõtluskeskkonna atraktiivsuse kasvule ettevõtjate ja kohalikus elus olulist rolli mängivate avaliku sektori asutuste hinnangute kohaselt, mida käsitlevad alljärgnevad joonised.

Joonis 26. Hinnang kodukoha atraktiivsuse tõusule

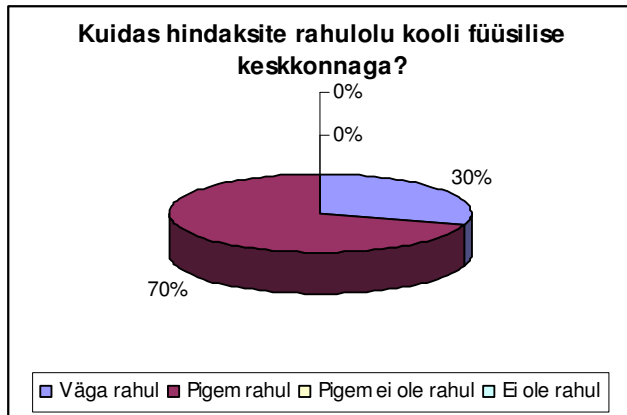
Nähtub, et 65% vastajatest pidasid projekti mõju elu- ja ettevõtluskeskkonna arengu seisukohalt väga oluliseks (kokku rahulolu tuvastatav 90% vastajate seas), samas kui oma ettevõtte arengu koha pealt hinnati nii tugevat mõju vaid 20% vastajate seas (kokku leidsid projekti mõju olulise olevat 40% vastanutest). Lähtuvalt indikaatori määratlusest võib aga siiski arvestada laiemat rahulolumäära ning käsitleda projekti mõjul oma elukeskkonna atraktiivsuse tõusu märkivate ettevõtete osakaaluks 90% kasusaajatest.

Kokkuvõttes võib antud projekti puhul pidada rahulolu määraks (kodukoha atraktiivsuse tõus ettevõtluskeskkonnana) 90%.

5. Suure-Jaani vald - Sürgavere Põhikooli hoone II etapi renoveerimine (lõpetatud 20.12.2005), Viljandi maakond.

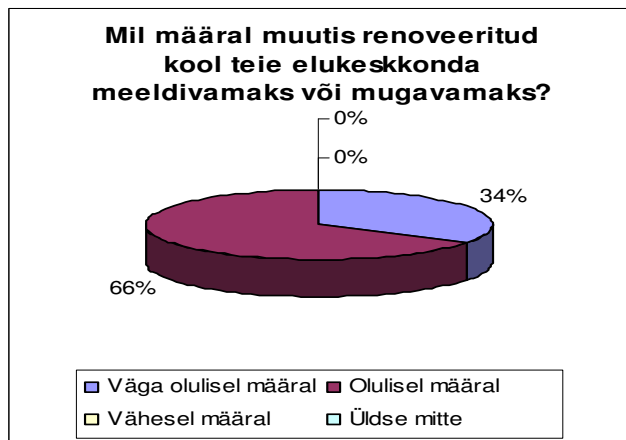
Sürgavere Põhikoolis oli 7-9. klassides 24 õpilast ja kooli personali seas 23 töötajat. Nooremate klasside osas paluti ankeete täita lapsevanematel. Kokku täitis ankeete 18 õpilast, 16 õpetajat ja 16 lapsevanemat ehk 50 vastajat. Vastamise määr oli küll madalam kui oodatud 80 ankeeti, kuid arvestades üsna väikest kasusaajate ringi (kooliõpilased, personal ning lapsevanemad, viimased leitud laste arvu korrutamisel kolmeks ca 250 kasusaajat), oli vastuste laekumise määr siiski ca 20% ehk piisavalt esinduslik.

Joonis 27. Rahulolu investeeringuga

Joonis 27 toob välja vastanute hinnangud kooli füüsilise keskkonna kohta pärast vaadeldava investeeringu teostamist. Nähtub, et 100% vastanutest võib lugeda renoveeritud kooli seisukorraga rahulolevaks, kuigi täit rahulolu väljendas siiski vaid 30% vastanutest.

Joonis 28. Hinnang elukeskkonna atraktiivsuse tõusule

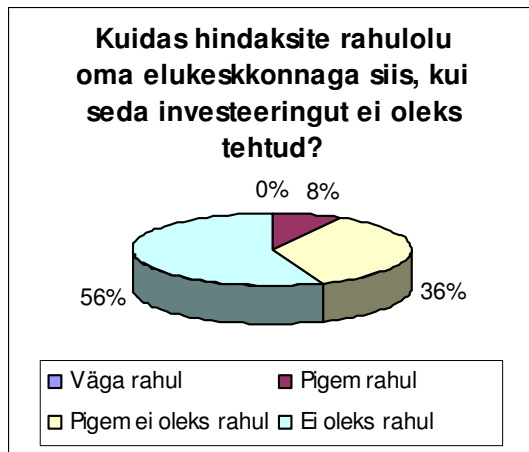

Seda, kas vastanud leidsid lisaks rahulolule koolimaja füüsilise keskkonnaga ka projekti mõju elukeskkonna atraktiivsuse kasvule, näitab Joonis 28. 34% vastanutest on veendumusel, et projekti mõjul muutus nende elukeskkond meeldivamaks väga olulisel määral. Kui vaadata vastuseid esimesele küsimusele – rahulolu objektiga – siis nähtus, et kes olid sellega väga rahul, märkisid üldjuhul projekti kõrget mõju ka antud küsimusele vastates. 66% leiab, et elukeskkond muutus meeldivamaks olulisel määral, mistõttu kokku märgib hinnangut kodukoha atraktiivsuse tõusule elukeskkonnana 100% vastanutest.

Kontrollküsimused (Mis oli Teie jaoks kõige olulisem projektiga kaasnev muutus? Kas midagi jäi Teie arvates tegemata või oleks pidanud antud investeeringu juures tehtama teisiti? Kui jah, siis palun täpsustage.) toetasid samuti eelnevalt selgunud tulemusi. Küsimusele, kas midagi jäi tegemata vastas 56% vastanutest, kes aga tõid välja eelkõige konkreetseid ehituslikke vigu, mis otseselt rolli ei mängi elukeskkonna määratlusele.

Lisaks paluti kõigil vastanutel hinnata kodukoha atraktiivsust ilma investeeringu teostamiseta, millest annab ülevaate Joonis 29.

Joonis 29. Võimalik tühikoormus

Ka antud tulemus annab mõista, et kasusaajate seas mõjutas projekt oluliselt hinnanguid elukeskkonna atraktiivsuse kasvu osas, kuna 92% väidab, et ilma investeeringuta ei oleks nad oma elukeskkonnaga rahul olnud (kusjuures tugevamat hinnangut märkis 56% vastanutest). Vastajaid, kelle arvates investeering nende elukeskkonda ei muutnud, oli summaarselt 4 (õpilased). Samas on see osa üsna marginaalne. Seega toetab antud küsimuse tulemus järeldust, et 100% kasusaajatest leiab, et nende elukeskkond on projekti mõjul muutunud meeldivamaks (vt ka Joonis 28).

Antud projekti puhul (kus vastajate seas on grupid, kelle vastused võivad olla mõjutatud erinevatest hinnangutest projektile – lapsevanemad lähtuvad mõnevõrra teistest alustest kui õpilased, samuti võivad erinevad hinnangud olla personalil jne) oli vajalik vaadata ka antud vastuseid erinevate gruppide sees. Antud juhul võis 100% rahulolu tuvastada kõikide vastajagruppide sees, mistõttu erisusi lõpptulemuse määratlemisel analüüsida ei olnud vajalik. Projektides, kus keskmine rahulolumäär vastajagrupiti erineb, tuleks tulemuste üldistamisel üldkogumile lähtuda keskmistest rahulolumääradest erinevate gruppides. Selliste projektide puhul leitakse rahuolu määr üldkogumis, korrutades vastava grupi keskmise rahulolumäära läbi grupi osakaaluga üldvalimis ning summeerides saadud tulemused.

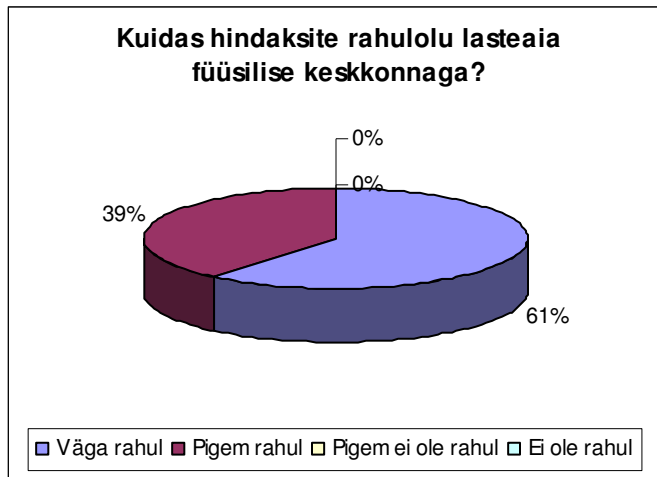
Kokkuvõttes võib öelda, et antud investeeringu mõjul leiab 100% kasusaajatest, et nende elukeskkond on muutunud atraktiivsemaks

6. Rannu vald - Rannu Lasteaia renoveerimine (lõpetatud 26.01.2006), Tartu maakond

Rannu lasteaias on 17 töötajat ja 65 last, neist 40-l käivad ema või isa lasteaias järgi, ülejäänutel on olemas luba ise lasteaeda tulla ja minna. Lähtuvalt pilootuuringu meetodikast võib projekti üldvalmiks arvestada seega 212 inimest (vt ka punkt 2.3.3). Ankeete täitis 10 töötajat ja 37 lapsevanemat ehk kokku 47 vastajat (22% üldkogumist).

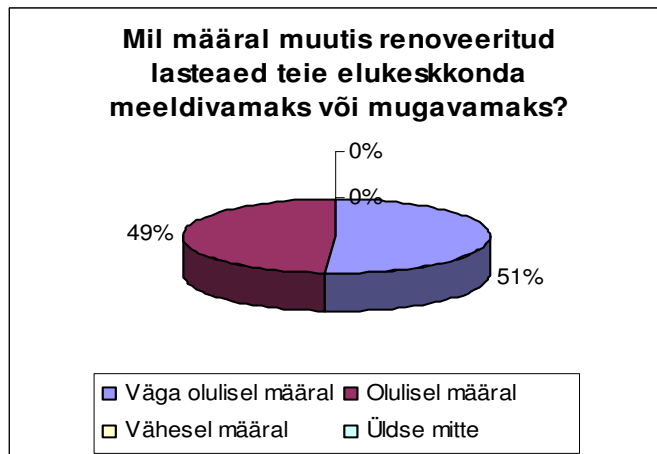
Kuna erinevate vastajagruppide seas (lapsevanemad ja personal) analüüsi seisukohalt olulisi erinevusi hinnangutes ei tuvastatud, siis ei olnud vajalik leida erinevaid rahulolumäärasid ka mõlema grupi sees eraldi.

Joonis 30. Rahulolu investeeringuga

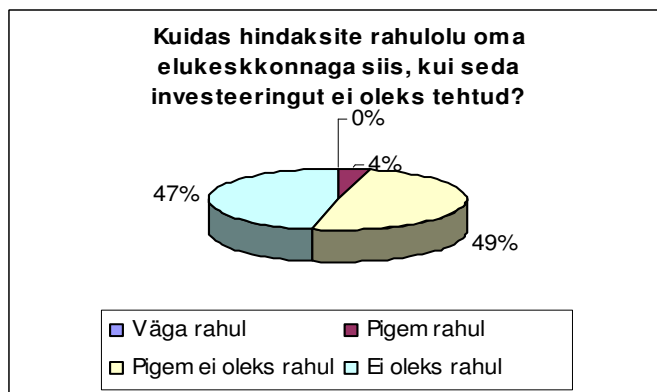
Vaadates taas rahulolu investeeringuga, selgub, et see on väga kõrge (100%, millest 61% on väga rahul). Rahulolust andsid märku ka kontrollküsimused, millest enamik toetaski rahulolu investeeringuga (hoone kui sellisega). Kui vastajatelt küsiti, kas midagi jäi nende arvates projekti puhul ka tegemata, leidis ca 43%, et investeering oleks pidanud tehtama suuremas mahus, kuid see ei mõjutanud hinnanguid olemasoleva investeeringu rahulolule, vaid pigem viitab sellele, et rahulolu elukeskkonnaga oleks mõnevõrra kõrgem olnud siis, kui investeering oleks olnud laiapõhjalisem.

Joonis 31. Hinnang elukeskkonna atraktiivsuse kasvule

Vaadates aga hinnanguid elukeskkonna atraktiivsuse kasvule elukeskkonnaga, oli ka tuvastatav 100% positiivsed hinnangud, kuigi kaalult mõnevõrra nõrgemad kui rahulolu investeeringuga. Ometi võib ka antud projekti puhul öelda, et 100% kasusaanutest leiab, et selle projekti mõjul muutus nende elukeskkond atraktiivsemaks.

Joonis 32. Võimalik tühikoormus

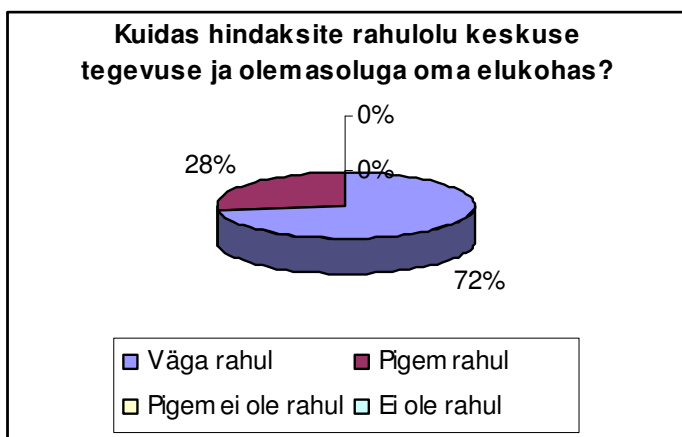
Viimasest annab tunnistust ka kontrollküsimus projekti võimaliku tühikoormuse kohta, kus vaid 2 lapsevanemat leidis, et nad oleksid oma elukeskkonnaga olnud pigem rahul ka ilma selle investeeringu teostamiseta, mis aga analüüsi seisukohalt ei ole enam olulise tähtsusega tulemus.

100% kasusaanutest leiab, et projekti mõjul on nende elukeskkond muutunud atraktiivsemaks

7. Jõgevamaa Omavalitsuste Aktiviseerimiskeskus - MTÜ Jõgevamaa Omavalitsuste Aktiviseerimiskeskuse ehituse lõpetamine (lõpetatud 10.03.2006), Jõgeva maakond

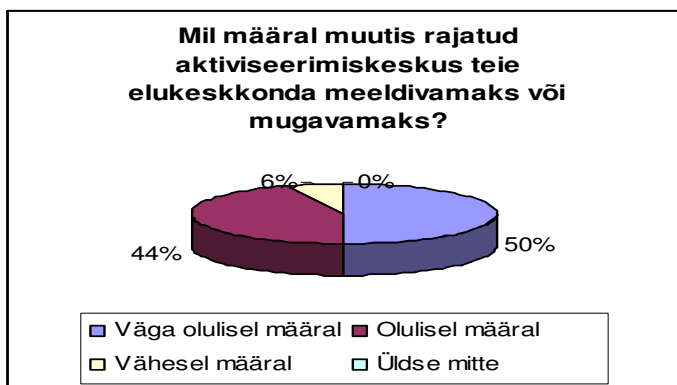
Jõgevamaa aktiviseerimiskeskuses töötab 3 inimest, kellest 1 täitis ka ankeedi. Ülejäänud 79 ankeeti täideti keskuse külastajate ehk sihtgrupi (töötud) esindajate poolt.

Joonis 33. Hinnang investeeringule

Siinkohal on tuvastatav väga kõrge rahulolu teostatud investeeringuga (72% väga rahul), mis on kooskõlas ka kontrollküsimustele antud vastustega, kus tulid välja tugevalt positiivsed mõjud projektile.

Joonis 34. Hinnang elukeskkonna atraktiivsuse kasvule

Vaadates, kuidas projekt on mõjutanud hinnanguid kodukoha atraktiivsusele, on need mõnevõrra tagasihoidlikumad – 94% vastanutest arvas, et projektil on oluline seos elukeskkonna atraktiivsuse kasvuga – kuid see erinevus eelmise küsimusega on väga marginaalne (5 vastajat 80-st leiab, et projekt mõjutas viimast vähesel määral). Kokkuvõttes leiab 94% kasusaajatest, et projekt mõjutas nende elukeskkonna atraktiivsuse kasvu (kusjuures 55% leiab, et väga olulisel määral).

Küsimus	Vastuste tõlgendus
Mis oli Teie jaoks kõige olulisem projektiga kaasnev muutus?	Väga tugevalt toodi välja positiivseid arvamusi, mis kindlasti kinnitavad eelnevate küsimuste tulemusi. Rõhutati, et keskuse loomine on muutnud kogu asula elu paremaks ning mitmed kümned inimesed on selle tegevuse tõttu saanud tööd. Rahulolu väljendub eelkõige eneseteostamise võimalustega, kodust väljasaamise, inimestega suhtlemise, uute oskuste õppimisega jne, mis kõik on seostatavad rahuloluga elukeskkonnaga.

Kas midagi jäi Teie arvates tegemata või oleks pidanud antud investeeringu juures tehtama teisiti? Kui jah, siis palun täpsustage.	Valdav enamus jäi projekti tulemustega rahule. Kui ka mainiti, et midagi jäi tegemata, siis mõeldi eelkõige investeeringut kui sellist, mis aga oluliselt ei mõjutaks hinnangut kodukoha atraktiivsuse kasvule. Seega oli projekti vastajate seas rahulolu kokkuvõttes väga tugevalt tunnetatav.
Kuidas hindaksite rahulolu teenusega siis, kui seda investeeringut ei oleks tehtud?	Arvamused tõid tugevalt välja võimaliku rahuolematuse ning halvema olukorra, võrreldes projektijärgsega, mis annab taas tõestust indikaatori saavutusmäära õigsusele käesoleva projekti raames.

94% kasusajatest leiab, et projekti mõjul on nende kodukoha atraktiivsus elukeskkonnana tõusnud

Kokkuvõttes võib meetme 4.6 Kohalik sotsiaalmajanduslik areng pilootuuringu valguses pidada väljatöötatud meetodikat üsna sobivaks ning töötavaks. Nähtub, et väga selgelt tulevad välja erinevad hinnangud rahulolule projekti tulemusena teostatud investeeringu osas ning hinnangud projekti mõjule kodukoha atraktiivsuse tõusul. Samuti nähtub, et kasusajate osakaal, kes leiavad, et projektil on olnud oluline mõju kodukoha atraktiivsuse kasvul kas siis elu- või ettevõtluskeskkonnana, on kõrgem ikkagi selliste projektide osas, kus küsitlusse on kaasatud otsesed kasusajad. Nii võib selleks määraks lugeda 100% Linte katlamaja, Rannu lasteaia ning Sürgavere Põhikooli puhul, samas kui nt Raikküla tänavavalgustuse osas oli see määr tunduvalt madalam (55%) ning ka Sõru merekeskuse külalissadama ning Haanja valla projekt näitasid väiksemat määra. Kõige tõenäolisemalt tuleneb see asjaolust, et viimaste küsitlusvalimisse sattus ka neid, kes tegelikult igapäevaselt oma toimingutes konkreetse investeeringuprojektiga kokku ei puutu (oldi kursis küll investeeringuga, mille osas väljendati kõrget rahulolu, kuid seda ei seostatud elukeskkonna atraktiivsuse kasvuga). Seega annavad ka need tulemused märku, et infrastruktuuride projektide puhul on indikaatori saavutustaseme väljaselgitamisel väga oluline roll õige uuringuvalimi moodustamisel ning vastava andmebaasi genereerimisel, mida rõhutatakse tugevalt ka peatükis 2.3⁴⁹

Kuigi projektide lõikes väljaselgitatud kasusajate osakaalu, kes leiavad, et projekti mõjul on nende elukeskkonna atraktiivsus elu- või ettevõtluskeskkonnana kasvanud, ei ole võimalik üldistada kogu meetme ega 4 prioriteedi peale, võib märkida, et üldiselt on projektide lõikes väljaselgitatud kasusajate osakaalud kõrged või väga kõrged. Seetõttu võib eeldada, et üldiselt on teostatud investeeringud olnud elukeskkonna atraktiivsuse määratlemisel otseste kasusajate seas määrava tähtsusega. Et anda selles osas aga täpsemaid hinnanguid, on vajalik kaasata uuringusse esinduslik arv projekte ning kasusajate gruppe, milleks on käesolevas aruandes välja pakutud sobiv meetodika.

⁴⁹ Pilootuuringu valimi moodustamisel ei selekteeritud kasusajaid selle alusel, kas nad ka füüsiliselt paiknevad investeeringuobjekti läheduses või nt muude kontrollküsimuste abil investeeringuobjekti kasutusregulaarsuse kohta (nt küsimustiku alguses). Selleks ajaks ei olnud veel lõplikult prioriteet 4 mõjuindikaatori saavutusmäära väljaselgitamise meetodika välja töötatud.

4. ETTEPANEKUD TULEVIKUHINDAMISTEKS

4.1 Ettepanekud tulevikus rakendatava meetodika osas mõjuindikaatorite ja prioriteetide lõikes, võimalikud alternatiivsed indikaatorid

4.1.1 Prioriteet 1

Käesolevas uuringus kaasati indikaatori saavutusmäära väljaselgitamiseks üldvalmisse vaid projektid meetme 1.2 Koolitustoetus raames. Samas sisaldab prioriteet tervikuna veel kolme meetet, mille osas ei ole enam tervikuna rakendatav käesolevas uuringus kasutatud meetodika.

Prioriteet 1 käsitleb inimressursi arendamist ehk fookuses on enamasti koolitusprojektid. Projekte on palju ning kasusaajate hulk (inimesed, keda on projekti abil koolitatud) suur. Seetõttu rakendatakse nt Soomes lähenemist, kus hinnanguid indikaatorite saavutusmäärade väljaselgitamisele küsitakse projektijuhtide käest ning andmeid kõrvutatakse üldiste statistiliste andmetega, mis on kättesaadavad üleriigilistes andmebaasides (nt andmed tööhõive kohta, sh naiste ja meeste tööhõive majandussektorite kaupa jms). Sarnast lähenemist on mõttekas kasutada ka Eestis struktuurifondide projektide mõjude hindamisel antud tüüpi projektide puhul (eelkõige meetmed 1.1, 1.3 ning 1.4). Samas tuleb arvestada, et projektijuhtidel või kontaktisikutel ei pruugi olla võimalik saada ülevaadet sihtgrupist 12 kuud pärast projekti lõppemist, projekti elluviinud organisatsiooni ei pruugi enam eksisteerida või kerkib esile muid probleeme. Ka käesolevas projektis uuritud ainukese meetme 1.3 projekti puhul selgus intervjuust projektijuhiga (14.03.2007 Siiri Plado), et vajalikke andmeid sellise koolitusprojekti puhul (koolitavad on konkreetsest sihtgrupist, üldjuhul töötud, kes on väga ebastabiilsed nii elu- kui töökoha osas ja kellega pärast projekti lõppu on väga keeruline kontakti hoida või saavutada) on praktiliselt võimatu aasta pärast projekti koguda. Kuna indikaatori saavutusmäära on sellist tüüpi koolitusprojektide puhul väga keeruline mõõta, võib ka tulemus olla ebatäpne, mistõttu on soovitatav meetmete 1.1, 1.3 ning 1.4 seas mõõta indikaatori saavutusmäära selleks sobivate eraldiseisvate uuringutega (nt võib mõningatel juhtudel olla võimalik kasutada Maksu- ja Tolliameti andmeid).

Lisaks korraldavad meetmete rakendusasutused ka ise programmi mõjude hindamisi, mille tulemusi saab tulevikus kindlasti kasutada ka käesoleva uuringu jätkuuringute raames. Käesoleval hetkel on näiteks Sotsiaalministeerium algatanud prioriteet 1 meetme 1.3 Võrdsed võimalused tööturul mõjude hindamise projekti, kus muuhulgas hinnatakse ka projektide mõju tööhõivele.

Kuigi koolitustoetuse programmi hindamisel on indikaator üldjuhul asjakohane ja mõõtmise võimalik, ei pruugi see mõjude hindamisel tänases majandussituatsioonis enam nii suurt rolli mängida. Juba praeguseks on selgunud (nt prioriteet 1 seirearuandes), et vaid loodud ja säilitatud töökohti koolitusprojektide puhul hinnata ei ole otstarbekas, kuna projektide mõjud võivad avalduda hoopis teisel kujul (konkurentsivõime ei avaldu praeguses majandussituatsioonis sageli mitte töökohtade arvukuses vaid tootlikkusel, mis võib endaga kaasa tuua hoopis väiksema arvu töökohti). Sarnasele järeldusele on jõutud ka naaberrükkides (nt Soome) ja ka Euroopa Komisjonis.⁵⁰ Siinkohal võiksid **alternatiivsed indikaatorid**, mida tulevikus sarnaste projektide puhul hinnata, olla nt:

- Lisandväärtuse kasv 18 kuud pärast projekti lõppu (%)
- Käibe kasv 18 kuud pärast projekti lõppu (%)

⁵⁰ European Commission. 2006. Measuring Structural Funds Employment Effects. Working Document No 6.

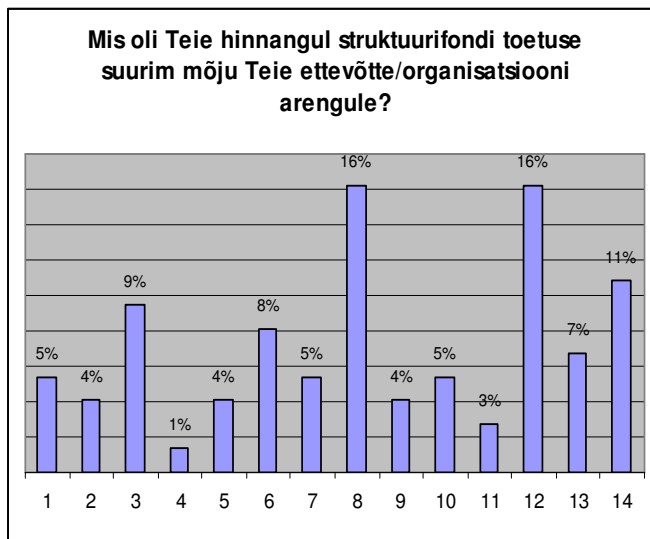
- Ekspordi osakaal käibest 18 kuud pärast projekti lõppu (%)

4.1.2 Prioriteet 2

Loodud ja säilitatud töökohad (neto) 12 kuud pärast projekti lõppu

Indikaatori saavutusmäära väljaselgitamine on võimalik ja otstarbekas kõikide meetmete lõikes, lähtuvalt käesolevas projektis välja töötatud metoodikale. Arvestades tänast majandussituatsiooni ning ka käesoleva uuringu käigus läbiviidud intervjuude käigus selgunud arvamusi, ei ole aga antud indikaator ainukese projektide mõjuindikaatorina asjakohane, kuna olenevalt meetmete eesmärkidest ei pruugi seos investeringute ning töökohtade loomise vahel olla piisavalt tugev (nt meede 2.2 ning 2.3 projektid, Nõustamistoetus). Käesolevas uuringus küsiti toetuse saajatelt ka hinnanguid, mis oli nende arvates struktuurifondide projekti suurim mõju nende ettevõttele ning neid tulemusi kajastab Joonis 35.⁵¹

Joonis 35. Projektide suurim mõju ettevõtte arengule (vastajate hinnangutel)⁵²

- 1 - Töökohtade juurdetekkimine
- 2 - Töökohtade juurdetekkimine naistele
- 3 - Ettevõtte käibe kasv
- 4 - Ettevõtte ekspordi osakaalu kasv
- 5 - Parem toodete turustamine
- 6 - Ettevõtte kasumlikkuse kasv
- 7 - Ettevõtte tootearendus/tegevuse mitmekesistamine
- 8 - Ettevõtte tootlikkuse kasv
- 9 - Suurem koostöö teiste ettevõtete/organisatsioonidega (sh avalik sektor, teadus- ja arendusasutused)
- 10 - Uute tehnoloogiate arendamine
- 11 - Uute arendusprojektide lisandumine
- 12 - Ettevõtte/organisatsiooni juhtimise ja töökorralduse paranemine
- 13 - Ettevõtte/organisatsiooni juhtkonna oskuste ja kvalifikatsiooni tõus
- 14 - Ettevõtte/organisatsiooni töötajate oskuste ja kvalifikatsiooni tõus

Vaid 5% nendest vastanutest leidis, et nende projektil oli oluline ja positiivne mõju töökohtade juurdetekkimisele. Enim nähti projektide mõju hoopis ettevõtte tootlikkuse kasvul ning ka personali kvalifikatsiooni tõusul, töökorralduse paranemisel ning käibe kasvul. Kuigi tegemist oli lihtsalt

⁵¹ Küsimusele vastamine ei olnud kohustuslik, mistõttu jäi kõigi vastanute seas vastamise määr üsna madalaks (kokku laekus prioriteet 1 ja 2 kõikide vastanute seast antud küsimusele 74 vastust).

⁵² Ka prioriteet 3 raames toetust saanute puhul märgiti enim ära toetuse mõju muudele aspektidele, kui töökohtade juurdetekkimine – eelkõige mõju ettevõtte tootlikkuse kasvule, tootearendusele, juhtimise ja töökorralduse paranemisele ning kvalifikatsiooni tõusule.

eksperimendiga ja antud hinnangute põhjal ei saa kindlasti teha väga kaalukaid järeldusi kõikide projektide tegelikust mõjust ettevõtete arengule (arvestades, et tegemist on ka ettevõtjate subjektiivsete hinnangutega), on võimalik siiski välja lugeda, et ettevõtlust arendavate projektide mõjude hindamisel ei tohiks piirduda vaid töökohtade juurdeloomise või säilitamise indikaatoriga.

Lisaks võib nii mõndagi projektide mõjust töökohtade juurdeloomisele või säilitamisele lugeda välja küsitluse järgselt läbi viidud **kontrollintervjuudest** vastajate seas, kelle vastustes töökohtade loomise või säilitamise kohta oli tuvastatav märkimisväärne erinevus projekti lõpparuandes ning järelhindamistes esitatud vastustega (kas oli märgitud oluliselt vähem või rohkem töökohti). Kontrollintervjuudest selgunud tulemused ei mõjutanud olulisel määral indikaatori saavutusmäära, kuna enamik ettevõtjatest jäid kindlaks ankeedi vastatud töökohtade arvule. Prioriteet 1 raames märgiti kontrollintervjuude tulemusena ära ca 20 töökoha topeltarvestamine, prioriteet 2 juures 3 lisatöökoha tekkimine ning prioriteet 3 osas 9 lisatöökoha tekkimine. Üldises plaanis aga ei mõjuta need arvud olulisel määral indikaatori saavutusmäära kogu üldkogumi peale ühegi prioriteedi raames. Alljärgnevalt on välja toodud **olulisemad põhjendused** kontrollintervjuude vastajate seas erinevustele töökohtade märkimises projekti lõpparuannetes ning järelhindamistes ja käesolevas uuringus:

- Projekt oli pigem suunatud olemasolevate töötajate kommunikatsiooni ja organisatsiooni sisekliima parendamisele. Seetõttu otseselt töökohti projektiga juurde ei tekkinud. Suured erinevused projekti lõpparuandes ja ankeedi vastustes tulenevadki projekti mõju tõlgendamistest.
- Uute töökohtade loomise hindamine on keeruline teema. Koolitus ja kasv on omavahel seotud, kuid väga kaudselt. Üldine kasv on pigem mõjutatud muudest teguritest.
- Töötajate arv väikeettevõttes on kõikum. Alati pole oluline töötajate arv, vaid ühe töötaja töökoormus.
- Mitmekordne erinevus projektitaotluses ning tänases reaalses olukorras tuleneb üle ootuste positiivsest majandusolukorrast.
- Infrastruktuuri projektide iseloom on siiski pigem töökohtade säilitamisele suunatud. Lisaks, võttes arvesse kriitilise tööjõusituatsiooni ettevõtte valdkonnas, siis püütakse tootmist automatiseerides hoopis töökohti vähendada.
- Ettevõtte vastas ankeedile praeguse hetke perspektiivist. Projekti poolt loodud ja säilitatud töökohtade arv on ajas muutuv ja käesoleval aastal kasvab veelgi. Projekti tulemusel arendatud infrastruktuur oli oluline eeldus ettevõtte aastaringseks tegutsemiseks.
- Kui toetust on saadud mitmele projektile, siis on keeruline jagada loodud ja säilitatud töökohti erinevate elluviidud projektide vahel. Infrastruktuuri toetus on pigem oma töötajate töötingimuste parandamiseks ning sellega kaasnes isegi vajadus ühe töökoha järele (katlamaja automatiseeritus). Ettevõtte töötajate arvu on mõjutanud rohkem teised arendustegevused ning soodne majandussituatsioon, mis ei ole seotud vaadeldavate projektidega.

Nähtub, et ettevõtjatel on üsna keeruline anda hinnanguid töökohtadele ja nende seosele projektiga aasta hiljem pärast projekti lõppemist, seda eriti prioriteet 1 ja 2 projektide osas. Lisaks andsid ka kontrollintervjuud mõningat kinnitust selle kohta, et töökohtade juurdeloomist või säilitamist ei pea ettevõtjad ise projektide peamiseks mõjuks, kuna tänases majandussituatsioonis (kus olulisem on efektiivsus ja tootlikkus ning kus ka tööjõudu on väga keeruline leida) on oluliseks muutunud teised tegurid.

Soovitused tulevikus sarnaste uuringute läbiviimiseks eelneva põhjal on, et struktuurifondide projektide mõjude hindamisel on otstarbekas kaasata ka täiendavaid indikaatoreid, mis võimaldavad anda täpsema ülevaate eraldatud toetuste tegelikest mõjudest. Hinnangute tegemisel ja projektide mõjude analüüsil on otstarbekas kaasata uuringusse ka nii täiendavate kui kontrollintervjuude teostamine paralleelselt küsimustikuga, kuna see võimaldab paremini tunnetada antud vastuste tõepärasust, realselt ettevõtetes eksisteerivat situatsiooni ning projektide tegelikke mõjusid ettevõtte arengule.

Struktuurifondide toetusel loodud ning 18 kuud pärast projekti tegutsevad uued ettevõtted

Käesoleva projekti elluviimisel selgus, et lähtuvalt indikaatori määratlusest tulenevalt ei ole selle mõõtmine otstarbekas kõikide prioriteet 2 ning 3 meetmete raames. Et indikaatorit oleks võimalik ja otstarbekas mõõta kõikide meetmete raames, peaks see olema määratletud alljärgnevalt:

„Struktuurifondide toetuse mõjul 18 kuud hiljem tegutsevad ettevõtted” – likvideerida sõnad „toetusel loodud” ja „uued ettevõtted”. Selliselt määratletud indikaatori saavutusmäär annab infot selle kohta, kas struktuurifondidest toetust saanud ettevõtte on tegutsev ja elujõuline ka 18 kuud pärast projekti lõppu (kas samal tegevusalal, laiendanud oma tegevust vms). Välja tuleb selekteerida tühikoormus, seega saada teada, kas ettevõtte oleks likvideeritud, kui ta poleks vastavat struktuuritoetust saanud.

Samas, sellise määratluse abil väljaselgitatud saavutusmäär kõikide vaadeldavate meetmete lõikes ei anna enam seda informatsiooni, mida RAK-s määratletud numbritega on ilmselt oodatud. Sisuliselt on indikaatorit seega otstarbekas mõõta siiski vaid prioriteet 2 Starditoetuse meetme puhul ning prioriteet 3 raames meetme 3.3 osas, kus saab mööndustega hinnata struktuurifondi projekti mõju ettevõtte püsima jäämisele. Käesolevas uuringus kaasati küll ka nõustamistoetuse, infrastruktuuri toetuse ning T&A projektid, kuid kontrolliti seda, et valimis oleks vaid taotlejad, keda toetuse taotlemisel võis lugeda alustavaks ettevõtjaks. Prioriteet 3 raames seda meetodit kasutada ei olnud mõttekas, kuna juba määruste nõuetest tulenevalt ei saa selle prioriteedi raames alustavad ettevõtjad toetust taotleda (alustavaks ettevõtjaks on käesolevas uuringus loetud ettevõtet, kes kanti äriregistrisse samal aastal, mil projekt toetust sai ja ellu viidi).

Kui kaasata tulevikus jätku-uuringusse prioriteet 2 raames ka teised meetmed, siis on üheks võimaluseks lisada küsimustikku paar konkreetsemat lisaküsimust, mis püüavad välja selgitada struktuurifondide toetuse mõju ettevõtte püsijäämisele (suureneb aga ülehindamise efekt tulenevalt ettevõtjate subjektiivsetest hinnangutest):

- Kas toetuse toel loodi uus ettevõtte/mitmekesisitati ettevõtte tegevusvaldkonda (viimane meetme 3.3 puhul)?
- Kas ettevõtte edasine tegevus oleks olnud võimalik ka ilma eraldatud toetuseta? ⁵³
- Kui suurt mõju avaldas eraldatud toetus ettevõtte edasisele tegutsemisele?
 - Väga suurt
 - Pigem suurt
 - Vähest

⁵³ Kaks viimast küsimust võib lisada, kui lisaks toetuse mõjule ettevõtte loomisele soovitakse hinnata ka selle mõju ettevõtte jätkusuutlikkusele ning konkurentsivõimele.

- Üldse mitte

Käesolevas uuringus hinnati võimalikku toetuse mõju ettevõtte tegutsemisele eelkõige tühikoormust hindavate küsimuste abil. Kuna ka valim ei olnud väga suur, siis oli võimalik kontrollida ka kõikide prioriteet 2 valimis olevate ettevõtete staatust toetuse taotlemise hetkel äriregistri kande abil.

Lisaks võib vastavalt teiste riikide kogemustele siinkohal kaaluda ka alljärgnevat meetodeid projektide mõjude väljaselgitamisel:

- Indikaatori ajaline määratlus – lisaks 18 – kuulisele perioodile hinnata indikaatorit uuesti ka nt 36 kuud pärast projekti lõppu, kuna ettevõtete ellujäämisel on sageli otsustavad just 2. ja 3. tegutsemisaasta (Riiklik Struktuurivahendite Strateegia 2007-2013 käsitleb just seda ajalist perspektiivi ettevõtete ellujäämismäära väljaselgitamisel).
- Kaaluda uute ettevõtete arengu hindamiseks ja/või olemasolevate elujõulisuse määratlemiseks ka teisi indikaatoreid, nt:
 - Toetust saanud ettevõtete käibe kasv 2 aastat pärast projekti lõppu
 - Toetust saanud ettevõtete poolt turule viidud uued tooted/protsessid
 - Investeeringute kasv
 - Ekspordi osakaalu kasv
 - Kulutused T&A-sse
 - Koostöö suurenemine toetust saanud ettevõtjate ja T&A asutuste vahel

4.1.3 Prioriteet 3

Loodud ja säilitatud töökohad (neto) 12 kuud pärast projekti lõppu

Indikaatori saavutusmäära väljaselgitamine on võimalik ja otstarbekas kõikide meetmete lõikes käesolevas projektis väljatöötatud meetodi abil. Samas selgus käesoleva uuringu elluviimisel, et võib muutuda otstarbekas indikaatori lahtilöömine loodud ja säilitatud töökohtade osas, kuna osad meetmed on oma iseloomult suunatud eelkõige töökohtade tekitamisele (nt meede 3.3, 3.2, 3.11) ning teised töökohtade säilitamisele (3.1, 3.8)

Vt ka tulemused kontrollintervjuudest ptk 4.1.2.

Struktuurifondide toetusel loodud ning 18 kuud pärast projekti tegutsevad uued ettevõtted

Vt ptk 4.1.2

4.1.4 Prioriteet 4

Käesoleva projekti elluviimisel on selgunud, et RAKs 2004-2006 on 4. prioriteedi mõjuindikaator sõnastatud ebamääraselt ning ilma eelneva põhjaliku analüüsita. Selle tagajärjel ei olnud indikaatori saavutusmäära RAKis kavandatud kujul mõõta.

Kuna aga indikaator on valitud ning Eesti riigil lasub kohustus seda mõõta, on pakutud välja kõige sobivam meetoodika võimalikult täpse ning sisuliselt tõlgendatava tulemuse saavutamiseks. **Aruandes**

kajastatud metoodika osas pööraksime tähelepanu kolmele peamisele kitsaskohale ning sellest tulenevalt soovitudele nende käsitlemise osas:

1. Tulenevalt 4. prioriteedi meetmete ning sellest tulenevalt ka projektide eesmärkide erinevusest, ei sobi selliselt määratletud indikaator mõõtmiseks kõikide projektitüüpide lõikes, mistõttu on soovitatav võimalusel selliseid meetmeid prioriteedi mõjuindikaatori saavutusmäära väljaselgitamise uuringusse üldse mitte kaasata (eelkõige meetmed 4.3, 4.4, 4.5).
2. Indikaator koosneb sisuliselt kahest osast - kodukoha atraktiivsuse tõus elu- ja ettevõtluskeskkonnana – mis aga kajastavad erinevat tüüpi kasusaajate hinnanguid. Olenevalt projektitüübist ning eesmärgist ei ole alati otstarbekas mõõta rahulolu nii elanike kui ettevõtete seas, mistõttu ei tasuks seda kunstlikult kindlasti ka teha. Kuna mõlema poole rahulolu väljaselgitamine toimub mõnevõrra erinevalt, siis ei ole soovitatav mõlema poole rahulolumäära ka summeerida, vaid raporteerida rahulolu elukeskkonnaga eraldi rahulolust ettevõtluskeskkonnaga. Kuna aga RAK-s sõnastatud indikaator kajastab mõlemat aspekti ning kui sellest tulenevalt on vajalik raporteerida mõlema hinnangu osas ühtne rahulolumäär, siis võib moodustada koondindikaatori (näiteks võttes mõlemaid hinnanguid arvesse võrdsel määral, kasutades analüüsis neist kahest suuremat rahulolumäära või leida kaalutud keskmine, kasutades kaalude määramisel eksperthinnanguid). Siinkohal tuleb aga arvestada, et selliselt toimides väheneb ka koondindikaatori täpsus ning sisuline tõlgendatavus.
3. Kuna metoodika lähtub väga suures osas sellest, et prioriteet 4 raames on tegemist väga erinevat tüüpi investeringutega, mille raames välja selgitatud rahulolumäärad ei ole tegelikkuses võrreldavad, siis ei ole soovitatav summeerida omavahel erinevate projektitüüpide indikaatori saavutusmäärasid.

Alljärgnevas tabelis on veelkord välja toodud erinevad lähenemised indikaatori saavutusmäära väljaselgitamiseks koos kommentaaridega (Tabel 9):

Tabel 9. Erinevad võimalused 4. prioriteedi mõjuindikaatori saavutusmäära väljaselgitamiseks

Lähenemine ja metoodika	Vajaminev ressurss	Puudused
Lähtuda indikaatori määratlusest RAK-s ning käsitleda elanikke projektide mõjupiirkonnast juhuvaliku alusel.	Nõuab kõige vähem rahalisi ja ajalisi ressurse.	Annab kõige ebatäpsema tulemuse – numbri, mis küll võib olla kõige ligilähedasem RAK saavutusmäärale, kuid sisuliselt ei anna projektide mõjude kohta mingit tõepäraselt informatsiooni, mistõttu ei ole soovitatav antud lähenemist kasutada.
Erinevate projektitüüpide identifitseerimine, nende seast esindusliku valimi moodustamine, valimis olevate projektide kasusaajate grupi identifitseerimine ning nende seas indikaatori saavutustaseme	Väga ajamahukas ning kallis meetod. Meetodi teeb ajamahukaks väga suure hulga erinevate valmite moodustamine projektitüüpide sees ning vastavate andmebaaside (kontaktide) genereerimine, mis sõltub paljuski ka kolmandate osapoolte vastutulelikkusest ning koostöövalmidusest (projektide	Oluliselt tõepärasem tulemus, kui eelnev. Ei soovita kindlasti kasutada lähenemist, kus kõik tulemused hiljem summeeritakse, kuna projektitüübid on erinevad, mõju kohalikule arengule juba projektitüübiti varieeruv ning ka kasusaajate hinnangud

<p>väljaselgitamiseks küsitluse läbiviimine. Pärast tulemused summeeritakse ning saadakse terviklik prioriteet 4 mõjuindikaatori saavutustase.</p>	<p>kontaktisikud, omavalitsused, organisatsioonid).</p>	<p>sellest tulenevalt erinevad. Kuna summeerimisega moonutatakse automaatselt oluliselt indikaatori reaalselt saavutustaset (kaasneb indikaatori täpsusastme ja sisulise informatiivsuse langus), siis kaotab suur osa eelnevast tööst ja seega ka tehtud kulutustest mõtte.</p>
<p>Erinevate projektitüüpide identifitseerimine, nende seast esindusliku valimi moodustamine, valimis olevate projektide kasusaajate grupi identifitseerimine ning nende seas indikaatori saavutustaseme väljaselgitamiseks küsitluse läbiviimine. Pärast summeeritakse tulemused iga projektitüübi lõikes ning tuuaksegi välja indikaatori saavutusmäär projektitüübi lõikes. (Antud aruandes väljapakutud metoodika).</p>	<p>Väga ajamahukas ning kallis meetod. Meetodi teeb ajamahukaks väga suure hulga erinevate valmite moodustamine projektitüüpide sees ning vastavate andmebaaside (kontaktide) genereerimine, mis sõltub paljuski ka kolmandate osapoolte vastutulelikkusest ning koostöövalmidusest (projektide kontaktisikud, omavalitsused, organisatsioonid). Vt uuringu läbiviimiseks vajaliku ajalise ressursi kohta Tabel 10.</p>	<p>Antud situatsiooni arvestades kõige otstarbekam ja täpsem meetod, et selgitada välja iga projektitüübi raames indikaatori saavutusmäär. Sisaldab endas siiski puudusi, mis on välja toodud lk 26.</p>
<p>Rahulolu ettevõtlus- ja elukeskkonnaga ei ole paljude investeeringutüüpide puhul otsene ja mõõdetav eesmärk. Infrastruktuuriprojektide mõju peaks hindama indikaatorite abil, mis on spetsiifilised ja omased konkreetsele projekti- ning investeeringu tüübile. Seda lähenemist kasutatakse ka mujal EL riikides (Soome, Iirimaa, Suurbritannia).</p>	<p>Ajaliste ja rahaliste ressursside kulu varieerub olenevalt valitud alternatiivsetest indikaatoritest ja nende mõõtmiseks valitud metoodikast. Võib siiski eeldada, et oluliselt väiksemate ressurssidega on võimalik saavutada indikaatorite tunduvalt kõrgem täpsus ja suurem kasutatavus edasises planeerimistöös. (Sageli on võimalik kasutada suures osas olemasolevaid statistilisi andmeid. Kvalitatiivseid mõõdikuid kasutatakse vaid teatud projektide puhul, kus kasusaajad on väga otseselt ja üheselt identifitseeritavad (seega võtab ka andmebaasi loomine vähem ressursse)).</p>	<p>Nõuab uute indikaatorite kasutuselevõttu. Soovitav rakendada uuel struktuurivahendite planeerimisperioodil 2007-2013, aga võimaluse ka juba RAK 2004-2006 projektide mõjude hindamisel.</p>

Lisaks tuvastati pilootuuringu elluviimise käigus ka kasutatavate küsimustike täiendamise vajadus:

- Kui kasusaajateks on kohalik elanikkond projekti mõjupiirkonnast (nt külaelanikud tänavavalgustuse projekti osas), siis võib küsimustikku täiendada kontrollküsimusega: „Kas puutute antud investeeringuga (nimetada infrastruktuuriobjekt) regulaarselt oma igapäevaelus kokku?“ Küsitlus viia põhjalikumalt läbi vajalike hulga kontaktide seas, kelle puhul on regulaarne kokkupuude tuvastatav.⁵⁴
- Kui valimis on vastajaid otseste kasusaajate seast, kelle hinnangud võivad olla mõjutatud erinevatest arusaamadest (nt koolid ja lasteaiad vms, kus küsitletakse nii õpilasi, personali kui ka lapsevanemaid), lisada ankeetküsitlusse küsimus vastaja kasusaaja grupi (nt õpilane või personal) väljaselgitamiseks. Sel juhul on võimalik leida keskmine rahulolumäär iga kasusaajate grupi kohta. Telefoniküsitlusel lisada andmebaasi vastav märge vastaja kohta.

4.2 Ettepanekud struktuurifondide monitooringu ja hindamisplaanide täiendamise osas

RAK elluviimise eesmärgipäraseks jälgimiseks ning tulemuslikkuse hindamiseks on korraldatud seadustega reguleeritud hindamissüsteem, mis toimub kindlate hindamisplaanide alusel. Lisaks võib RAKi elluviimise vältel vajadusel tellida sõltumatutelt hindajatelt (*evaluators*) analüüse meetmete/prioriteetide tulemuslikkuse ja mõju kohta, samuti hindamisi, mis keskenduvad horisontaalsetele poliitikatele ning RAKi regionaalsetele mõjudele. Käesoleval hetkel on RAK elluviimisega jõutud niikaugele, et järjest rohkem on hakatud ellu viima käesolevale projektile sarnaseid hindamisi. Kuna selliseid hindamisi teevad erinevad rakendusasutused ja -üksused, siis võib siinkohal rõhutada veel mõningaid aspekte, mida hindamiste sujuvamaks muutmisel jälgima peaks:

- Koordineerida väga täpselt sõltumatute hindajate käest tellitavate hindamisprojektide elluviimise ajakava rakendusasutuste ning rakendusüksuste vahel, kuna vastasel korral väheneb hindamiste efektiivsus tulenevalt vastuste oodatust väiksemast laekumisest toetuse saajatelt. Kui toetuse saajaid küsitletakse lühikese ajaperioodi jooksul väga tihti sarnastel teemadel, siis ei pruugi vastuste laekumine olla piisav ning ka sisuline pool usaldusväärne.
- Tagada algandmete ühtsus kõikide rakendusasutuste ning rakendusüksuste vahel ning luua võimalused andmebaaside riskasutuseks – SFOS andmebaasi süsteemi ning kasutusvõimaluste täiustamine ning käepärasemaks muutmise.
- Koordineerida hindamisprojektide raames kasutatavat metoodikat, et vaadeldavate projektide kattumisel oleks võimalik tulemusi kasutada erinevate hindamisprojektide raames. See vähendaks ka vajadust topeltküsitleda toetuse saajaid.
- Täiendada monitooringsüsteeme RAKis määratud indikaatorite väljaselgitamiseks vajalike andmete kogumisega (nt kas projekti raames on kavas luua uus ettevõtte).

⁵⁴ Seda juhul, kui projektist tulenevalt ei ole otstarbekas küsitleda kasusaajaid kogu omavalitsuse/mõjupiirkonna piires (olenevalt projektist ei pea küsitletav hinnangu andmiseks investeeringuga regulaarselt otseselt kokku puutama – nt taastuveneergetika või bioloogilise mitmekesisuse säilitamise valdkond).

4.3 Ülevaade projekti käigus ilmnunud probleemidest

Käesoleva projekti elluviimine kulges ilma suuremate tõrgeteta. Samas saab siiski tuua mõned kitsaskohad, mistõttu tuli projekti lõpptähtaega pikendada või mis muul põhjusel väärivad äramärkimist.

Projekti elluviimiseks eraldatud ajaressurs

Algselt oli projekti elluviimiseks planeeritud 2,5 kuud (lõpptähtajaga 28.02.2007). Samas oli kindlasti tegu väga optimistliku ajalise planeerimisega, kuna tegelikkuses ei ole võimalik eraldatud ajaraamistikus sarnases mahus projekti ellu viia. Üldjuhul eraldatakse sarnaste projektide elluviimiseks mujal EL riikides keskmiselt pool aastat. Antud projekti puhul oleks pidanud planeeritud projekti elluviimise ajakava olema vähemalt 4 kuud, mis oleks võimaldanud projekti ellu viia ilma ajapikenduse taotlemiseta.

Ettepanek: Tulevikus sarnaste hindamiste läbiviimisel tuleks arvestada pikema ajaressursi planeerimisega (keskmiselt 4-6 kuud, arvestades juba 4. prioriteedi mõjuindikaatori saavutusmäärade väljaselgitamiseks kuluvat aega), kuna ka projekte on tulevikus vaadeldavas valimis oluliselt rohkem. Projekti elluviimisel tuleb kindlasti ette ka ootamatuid ja ettenägematuid aspekte, millega peaks arvestama juba projekti elluviimiseks eraldatava aja planeerimisel enne hanke väljakuulutamist. Tabel 10 annab ülevaate käesoleva projekti elluviimiseks kulunud ajast ning soovituslikust optimaalsest ajaressursist sarnase projekti elluviimiseks tulevikus uute lisanduvate projektide osas.

Tabel 10: Projekti elluviimise ajaline kava ⁵⁵

Prioriteet	Teostatud etapp	Töö elluviimiseks kulunud aeg	Optimaalne vajalik ajaressurs (tulevikus)
1-3	Olemasoleva andmete kättesaadavuse väljaselgitamine, meetodika väljatöötamine, parandusettepanekud ja nende sisseviimine	4 nädalat	1 nädal (sh käesolevas aruandes väljapakutud meetodika ülevaatamine ja vajadusel kohendamine)
1-3	<i>Sh küsimustike väljatöötamine</i>	1 nädal	0,5 nädalat (arvestades, et käesoleva projekti tulemusena on sobiv vorm välja töötatud)
1-2	Veebiküsitluse läbiviimine (sh veebiküsimustiku ülespanemine võrku, selle testimine, vastamiseks antud aeg)	3 nädalat (sh vastamiseks jäetud 2 nädalat)	3 -4 nädalat (oleneb tehnilisest lahendusest)
3	Postiküsitluse läbiviimine (sh	2 nädalat	2 nädalat

⁵⁵ Töö teostamiseks kuluv ajaetapp ei märgi täisajaga tööd, vaid arvestab ka võimalike ettetulevate viivitustega, mis võivad töö teostamisel ette tulla.

Prioriteet	Teostatud etapp	Töö elluviimiseks kulunud aeg	Optimaalne vajalik ajaressurss (tulevikus)
	vastamiseks antud aeg) * Toimub paralleelselt veebiküsitlusega		
1-2	Meeldetuletuse emaili saatmine (koos vastamiseks antud ajaga)	3 päeva	1 nädal
1-3	Värbamiskõnede teostamine (koos vastamiseks antud ajaga)	0,5 nädalat (2,5 päeva)	0,5 nädalat (2,5 päeva)
1-3	Täiendavate intervjuude teostamine (koos intervjuude kokkuleppimistega) *Toimub paralleelselt veebi- ja postiküsitlusega	2 nädalat	2-3 nädalat (sõltub ka teostatavate intervjuude arvust)
1-3	Tulemuste esialgne analüüs	1 nädal	1 nädal
1-3	Kontrollintervjuude läbiviimine	2 päeva	1 nädal (sõltub ka teostatavate intervjuude arvust)
1-3	Tulemuste lõplik analüüs (andmetöötlus)	2 nädalat	3 nädalat
1-3	Lõppraporti tööversiooni koostamine	1 nädal	1 nädal
1-3	Parandusettepanekute sisseviimine, kooskõlastamine	1,5 nädalat	2 nädalat
1-3	Lõppraporti koostamine ja üleandmine	0,5 nädalat	1 nädal
4	Metoodika väljatöötamine	4 nädalat	1 nädal (sh käesolevas aruandes väljapakutud metoodika ülevaatamine ja vajadusel kohendamine)
4	Telefoniküsitluse läbiviimine ning andmete sisestamine (sh kontaktide andmebaasi genereerimine)	6 tööpäeva	Sõltub projektide arvust (vt ka allpool)
4	Postiga saadetavad ankeedid ja andmete sisestamine (sh ankeetide kogumiseks kulunud aeg ca 5 tööpäeva)	11 tööpäeva	Sõltub projektide arvust (vt ka allpool)
4	Uuringu läbiviijal kuluv aeg töö korraldamiseks, partneriga suhtlemiseks, andmete	14 päeva (ei märgi küll täisajaga tööd, arvestatud on esimesest kontaktist koostööpartneriga	Sõltub projektide arvust (vt ka allpool)

Prioriteet	Teostatud etapp	Töö elluviimiseks kulunud aeg	Optimaalne vajalik ajaressurs (tulevikus)
	esitamiseks ning hilisemaks tulemuste analüüsiks	kuni andmeanalüüsi lõpuni).	

4. prioriteedi osas Tabelis esitatud hinnangud põhinevad uuringu läbiviijal ning tema partneril 7 projekti seas pilootuuringu läbiviimiseks kulunud ajaressursil. Seega kulus pilootuuringu käigus **ühe projekti saavutusmäära väljaselgitamiseks** keskmiselt 2 päeva (koos analüüsiga) telefoniküsitluse korral ning 4 päeva ankeetküsitluse korral. Sellest tulenevalt peaks tulevikus läbiviidava uuringu elluviimiseks hinnanguliselt ca 100 projekti seas arvestama 260 päevaga ehk ca 8,6 kuuga (eeldades lihtsustatult, et 70% on telefoniküsitlus ning 30% ankeetküsitlus). Eeldades, et suur osa ankeetküsitlusest on võimalik teostada paralleelselt, samuti ka telefoniküsitlusest (oleneb võimalikust kasutatavast inimressursist), eeldame, et **optimaalne aeg sellises mahus uuringu läbiviimiseks on 3-6 kuud.**

Algandmete kättesaadavus

Projekti esimene töökoosolek koos Ostjaga (Rahandusministeeriumiga) viidi läbi 27.12.2006. Sellele järgnes kohene üldvalimisse kuuluvate struktuurifondide projektide andmete järelepärimine Rahandusministeeriumist (SFOS andmebaasile ligipääsu taotlemine), EAS-st ning PRIA-st. Vastavate andmete olemasoluga ei olnud võimalik ka meetodika lõplik määratlemine ning üldvalimi ja kihistatud (juhu)valimi (prioriteet 3 meetmed 3.1 ning 3.8 ja 4. prioriteet) moodustamine hindamise läbiviimiseks. Ligipääs SFOS andmebaasile tagati uuringu elluviijale 12.01.2007. Samal kuupäeval saabusid ka esimesed väljavõtted EAS-st (viimane väljavõte saabus 18.01.2007); PRIA saatis küsitud väljavõtted projektidest 16.01.2007. Seoses eelnevaga kerkis esile probleem, mis takistas ka uuringu elluviija tööd - eksisteerisid erinevad andmed projektide arvu kohta SFOS, EAS ja PRIA andmebaasides, samuti erinevad arvud RAK seirearuandes 2005.

Ettepanek: tulevikus moodustada üks lõplik andmebaas vaadeldavatest projektidest koos vajalike väljadega juba enne hanke väljakuulutamist, et see oleks koheselt võimalik edastada hindamist läbiviivale organisatsioonile. Nii välditakse probleeme ning hoitakse kokku aega, mis tekivad erinevate asutuste tegevuste koordineerimisvajadusest.

Kontaktid toetuse saajatega

Projekti elluviimisel võib probleemidest potentsiaalsete küsitlusele vastajate seast tuua välja eelkõige probleemid kontaktide andmebaasiga ning mõned märkused toetuse saajata vastamisvalmiduse kohta.

Kontaktide andmebaas, mis edastati uuringu läbiviijale EAS ning PRIA poolt, ei olnud enam 100%-liselt ajakohane, kuigi märkimisväärseid probleeme samuti ei tuvastatud. Kui andmebaasis olevad kontaktid ei toiminud (st e-posti aadress, kuhu veebiküsimustik saadeti, oli kehtetu), otsiti vajalikud kontaktid saadaolevatest avalikest andmebaasidest või ettevõtete kodulehekülgedelt (viimase puudumisel prooviti helistada kontaktidele numbritel, mis olid välja toodud EAS või PRIA andmebaasides). Kokkuvõttes aga ei õnnestunud küsimustikku saata siiski 71-le toetuse saajale ⁵⁶ (4% üldkogumis olnud projektidest)

⁵⁶ Arvestatud on projekte.

prioriteet 1 ja 2 raames. Prioriteet 3 küsimustik saadeti posti teel, mille osas aga ei ole uuringu läbiviijale laekunud informatsiooni küsimustikku mittekättesaanute osas.

Kokkuvõttes tegi uuringu läbiviija siinkohal kõik endast oleneva, et maksimaalne arv üldkogumis olnud projektidest saaksid uuringusse kaasatud ning arvestades projektide koguhulka ei ole kättesaamatute kontaktide hulk nii kõrge, et see võiks olulisel määral mõjutada uuringutulemuste esinduslikkust.

Lisaks, arvestades, et viimastel kuudel on paljusid struktuurifondidest toetustsaanuid sarnasel teemal juba korduvalt küsitletud nii MKM kui EAS poolt, olid etteaimatavad probleemid ettevõtjatel kiirete küsitlusvastuste saamisega. Küsimustiku väljasaatmisele järgnes hulgaliselt tagasisidet küsimustike saajatelt (ligi 100 kontakti). Enamik küsimusi laekus lisainformatsiooni saamiseks (mis uuringuga on tegemist, mis projektide kohta vastama peab). Samas laekus ka pahameelt väljendavat tagasisidet, kuna toetuse saajad olid häiritud pidevast küsimustikele vastamisest (eelkõige koolitustoetuse saajad, kes leidsid, et arvestades viimasel ajal esitatud küsimustike vastamiseks minevat aega on ettevõtja jaoks juba ilmselt vähem kulukas toetust mitte taotleda). Tagasiside seas oli väga marginaalselt küsimusi, mis oleks käinud selle kohta, kuidas küsimustikku täitma peaks, mis võimaldab eeldada, et küsimustikus olevad abijuhised olid vastajatele piisavalt selged (küsimustiku selgust vastajale kinnitasid ka läbiviidud täiendavad intervjuud toetuse saajate seas). Seega, kõige suurem pahameel vastajate seas väljendus eelkõige selles, et väga lühikese perioodi jooksul on tulnud vastata mitmele sarnasele küsimustikule (ei tuvastatud, et tegemist on mõnevõrra teise uuringuga, millele varem vastatud küsimustik oli seotud). Kõigile uuringu läbiviijaga ühendust võtnud toetuse saajatele selgitati käesoleva uuringu eesmärki ning kõigist nendest kontaktidest oli laekunud vastuste määr pärast selgitustööd ligi 90%. Sellest tagasisidest võib eeldada, et ka mittevastanute seas võis üsna suurel määral olla põhjuseks asjaolu, et arvati, et vajalikud vastused on juba hiljuti antud (vastaja ei loe väga täpselt ka küsimustikuga kaasas olnud sissejuhatus).

Ettepanek: koordineerida paremini prioriteetide, meetmete ning projektide järelhindamise plaani, et vältida olukorda, kus väga lühikese aja jooksul peavad toetuse saajad täitma üsna sarnase sisuga küsimustikke. Vajalik on koordineerida ka metoodikat (ühtne indikaatorite tõlgendatavus, ühtne metoodika projektide tühikoormuse arvestamiseks jms), et ühe uuringu käigus kogutud andmeid konkreetse toetuse saaja kohta oleks efektiivselt võimalik kasutada ka teiste uuringute raames.

Kokkuvõttes võib aga siiski öelda, et märkimisväärseid probleeme, mis oleksid võinud olulisel määral mõjutada ka uuringu tulemusi, projekti elluviimisel ei esinenud.

4.4 Ettepanekud leitud saavutusmäärade korrigeerimiseks tulevikus kogutava või avaldatava värskema info alusel

Alljärgnevalt on välja toodud mõningad soovitusel, mida võib kaaluda sarnaste uuringute elluviimisel tulevikus:

- Viia läbi täiendavad uuringud, mis võimaldaksid anda tühikoormuse hinnangule tõepärasemaid tõenäosuskaalusid. Selleks sobiksid juhtumuuringud toetuse saajatega (*case studies*).
- Arvestades, et käesoleva uuringu (küsitluse läbiviimine toetust saanud ettevõtete seas, tulemuste analüüs) läbiviimine on üsna kulukas meetod, on soovitatav viia aeg-ajalt läbi hindamisi toetust saanud ja toetust mittesaanud taotlejate kohta, tuginedes registriandmetele ettevõtete tegelikest majandusnäitajatest (Statistikaameti või Maksu- ja Tolliameti registrid). See võimaldab teha

järeldusi toetuse mõjude kohta ka pikemat ajaperioodi arvestades (nt 2-3 a pärast projekti lõppu). Samuti võiksid teiste meetoditega tehtud uuringud anda teavet küsitletud kasusaajate hinnangute kallutatusest.

5. KOKKUVÕTE

Käesolev projekt seondub Eesti Riikliku Arengukava Euroopa Liidu struktuurifondide kasutuselevõtuks (RAK) – ühtse programmdokumendi 2004-2006' mõjuindikaatorite saavutusmäärade väljaselgitamise ja analüüsiga, mille elluviimise algatas Rahandusministeerium. Tegemist on esimese RAK mõjuindikaatorite saavutusmäärade väljaselgitava uuringuga käesoleval programperiodel.

- **Uuringu eesmärk**

Projekti eesmärgiks oli töötada välja meetodika mõjuindikaatorite saavutusmäärade väljaselgitamiseks, arvestusega, et senise seire käigus vastavaid andmeid kogutud ei ole. Lisaks oli eesmärgiks sobiva meetodika alusel viia läbi uuring ning koostada analüüs, mis annaks ülevaate RAK mõjuindikaatori senistest saavutusmääradest ning vaadeldavate projektide mõjust.

Käesolev aruanne on nimetatud uuringu lõpparuanne, mis sisaldab ülevaadet projekti jooksul ellu viidud tegevustest, mõjuindikaatorite saavutusmäärade regulaarseks väljaselgitamiseks sobivast meetodikast, andmete kogumisest, väljaselgitatud saavutusmääradest, kulgenud tööprotsessist, esilekerkinud probleemidest ning soovitud tulevikus rakendatava meetodika osas mõjuindikaatorite ja prioriteetide lõikes. Käesoleva dokumendi peamiseks eesmärgiks on **anda ülevaade RAK mõjuindikaatorite saavutusmäärade väljaselgitamiseks sobilikust meetodikast ning mõjuindikaatorite senistest saavutusmääradest.**

- **Uuringus kasutatud ning tulevikus regulaarselt kasutatav meetodika mõjuindikaatorite saavutusmäärade väljaselgitamiseks**

RAK mõjuindikaatorite saavutusmäärade meetodika põhineb **puhasmõju hindamisel** projekti tasandil ehk „alt-üles” meetodil. Projekti puhasmõjude all mõistetakse kogu muutust kasusaaja (majandus)näitajates, mida kasutatakse programmi hindamise mõõdikutena. Et hinnata puhasmõju projekti tasandil ehk „alt-üles“ on projekti kogumõjudest vaja teha mitmeid teisendusi, et jõuda välja puhasmõjuneni. **Kogumõjudest puhasmõjuneni jõudmiseks tuleb esimesest lahutada tühikoormus, lekkimine ümberpaiknemine ning asendamine.** Kuna kõikide kõrvalmõjude hindamist ei olnud käesoleva uuringu elluviimisel võimalik ega ka tulenevalt vaadeldavatest programmide otstarbekas hinnata, lähtuti käesolevas projektis mõjuindikaatorite saavutusmäärade väljaselgitamisel alljärgnevast valemist:

Puhasmõju = kogumõju – tühikoormus

Projektide puhasmõju leidmisel on tuginetud peamiselt kasusaajate hinnangutele, mis selgitati välja küsitluste käigus. Prioriteetide 1-2 puhul kasutati veebiküsitlust, prioriteedi 3 puhul postküsitlust (kuna tegemist on valdavalt põllumeestega ja maaettevõtjatega, mille osas on kogemus näidanud, et veebipõhine lähenemine ei pruugi töötada) ning prioriteedi 4 puhul (meetme 4.6 pilootuuring) viidi läbi ankeet- või telefoniküsitlus vastavalt otstarbele.

Lisaks viidi valitud toetusasajatega (prioriteet 1-3 puhul) läbi personaal- või telefoniintervjuud, kus selgitati välja intervjuueeritava hinnang samale mõjuindikaatorile.

Valimi koostamise põhimõtted:

Prioriteetide 1-2 puhul saadeti küsimustik kõikidele toetusesaajatele, kuid prioriteet 2 puhul lähtuti ettevõtluse indikaatori analüüsil kitsendatud sobivast valimist.⁵⁷ **Prioriteet 3** puhul saadeti küsimustik kõikidele kasusaajatele meetmete 3.2-3.5 ja 3.10-3.11 raames ning meetmete 3.1 ja 3.8 puhul kasutati kihistatud juhuvalimit. **Prioriteet 4** puhul jõuti seisukohale, et vastav mõjuindikaator on sõnastatud RAKs ebamääraselt ning sellisel kujul ei ole antud indikaatori saavutusmäära võimalik ja ka otstarbekas kõikide prioriteet 4 programmide puhul mõõta, vähemalt mitte tõepärase tulemuse saavutamiseks. Sellest tulenevalt töötati välja metoodika võimalikult täpse saavutusmäära väljaselgitamise võimaldamiseks prioriteet 4 programmide ja projektide seas. See metoodika seisneb kokkuvõtvalt erinevate projektitüüpide identifitseerimises, nende seast esindusliku valimi moodustamises,⁵⁸ valimis olevate projektide kasusaajate grupi identifitseerimises ning nende seas indikaatori saavutustaseme väljaselgitamiseks küsitluse läbiviimises. Pärast summeeritakse tulemused iga projektitüübi lõikes ning tuuaksegi välja indikaatori saavutusmäär projektitüübi lõikes eraldi. Prioriteet 4 metoodika testimiseks viidi läbi pilootküsitlus projektide seas, mis esindasid vastavas ajaraamistikus lõppenud meetme 4.6 Kohalik-sotsiaalmajanduslik areng peamisi projektitüüpe.

- **Väljaselgitatud RAK mõjuindikaatorite saavutusmäärad**

Käesolevas uuringus selgitati välja RAK mõjuindikaatorite senised saavutusmäärad, mistõttu oli võimalik anda ülevaade ellu viidud projektide võimalikust mõjust ning seega ka RAK mõjust Eestis. Alljärgnevalt on välja toodud kokkuvõtte uuringus selgunud RAK mõjuindikaatorite saavutusmääradest koos hinnanguga projektide tegelikule mõjule.

Prioriteet 1: Koolitustoetus

Indikaator	Saavutusmäär RAK-s
Loodud ja säilitatud töökohad (neto) 12 kuud pärast projekti lõppu	2000
	Indikaatori saavutusmäär käesoleval hetkel: 1439 töökohta

Et RAKis on prioriteet 1 raames seatud eesmärgiks 2000 loodud ja säilitatud töökohta (neto), siis võib tänaseks saavutatud tulemust 1439 töökohta pidada igati korralikuks tulemuseks. Võttes aluseks 01.01.2007 seisuga rahuldatud (ja mittekatkestatud) projektide arvu (1643) on väga ligikaudne hinnang nende projektide tulemusel loodud ja säilitatud töökohtadele ~4400 töökohta. Tuleb siiski märkida, et säilitatud töökohtade saavutusmäära puhul tugineb hinnang vaid mõne üksiku küllaltki erandliku ettevõtte hinnangutel.⁵⁹ Seetõttu tuleb antud näitajasse suhtuda väga ettevaatlikult ning arvestada, et veaprotsent võib olla üsna kõrge. Samuti on oluline rõhutada, et töökohtade loomist või säilitamist märkisid vastajad ära vaid 30% projektide puhul. Arvestades, et koolituse seos töökohtade loomisega on väga nõrk, siis võiski eeldada, et mõju töökohtadele ilmneb üksnes vähestes ettevõtetes.

⁵⁷ Tingimustele vastavad projektid, mõiste defineeritud ptk 2.2.4, lk 22.

⁵⁸ Esinduslik arv projekte ühe projektitüübi sees.

⁵⁹ Töökohtade säilitamist enamik vastanutest üldjuhul ei märkinud.

Prioriteet 2

Indikaator	Saavutusmäär RAK-s
Loodud ja säilitatud töökohad (neto) 12 kuud pärast projekti lõppu	5640, sh 50% naistele
	Indikaatori saavutusmäär käesoleval hetkel: 585 töökohta, neist 45% naistele

Indikaatori saavutusmäära kõrge täpsusaste tagamiseks analüüsiti kõiki meetmeid prioriteet 2 raames eraldi. Kuna toetuse saajate arv on hetkel veel väike, siis ei peetud otstarbekaks valimi täpsemat kihistamist. Toetuse saavutusmäärade väljaselgitamisel tulevikus on soovitatav seda süiski võimaluse korral teha.

Kuna Prioriteet 2 raames rahastatavad meetmed on oma olemuselt väga erinevad, siis varieerub olulisel määral ka mõju töökohtadele meetmete lõikes. Summaarselt on suurim mõju töökohtadele olnud ettevõtluse infrastruktuuri arendamise, stardi- ja ekspordiplaani toetusel. Esimene andis neist koguni 40% loodud ja säilitatud töökohtadest. Eriti selgelt ilmnes toetuse erinev mõju investeringutüübi ja „pehmete” toetuste osas töökohtade loomist või säilitamist äramärkinud kasusaajate osakaalus – kui starditoetuse puhul ilmnes otsene mõju töökohtadele pea kõikides projektides, siis nõustamistoetusel oli taoliste projektide osakaal vaid kolmandik. Nõustamistoetuse tagasihoidlik panus tööhõivesse on igati ootuspärane, kuna enamasti on nõustamisprojektide seos töökohtade loomisega ja ettevõtte majandustulemustega väga kaudne (või ilmneb alles pikemal ajaperioodil).

Tervikuna on RAKis eesmärgiks seatud 5640-st töökohast loodud veidi enam kui 10% ehk 585 töökohta. Seejuures on meeste töökohtade osakaal 55%. Võttes aluseks 01.01.2007 seisuga rahuldatud (ja mittekatkestatud) projektide arvu (2264) on väga ligikaudne hinnang nende projektide tulemusel loodud ja säilitatud töökohtadele ~4500 töökohta. Seega on seatud eesmärgi saavutamine vaatamata tänasele tagasihoidlikule tulemusele realne.

Indikaator	Saavutusmäär RAK-s
Struktuurifondide toetusel loodud ja 18 kuud hiljem tegutsevad uued ettevõtted. Vastavalt meetmetele:	400
<ul style="list-style-type: none"> • 2.1 Alustavate ettevõtjate starditoetus, Nõustamistoetus • 2.2 Ettevõtluse infrastruktuuri arendamine • 2.3 Teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni edendamine 	Indikaatori saavutusmäär käesoleval hetkel: 25,5 ettevõtet

Indikaatori saavutusmäära väljaselgitamiseks saadeti küsimustik algselt kõikidele vaadeldavasse ajaperioodi (vähemalt 18 kuud tagasi lõppenud projektid alates 2006. a lõpust) mahtunud toetuse saajatele. Indikaatori saavutusmäär kajastab aga eelkõige Starditoetuse ning Nõustamistoetuse programmide projekte, mis selgitati välja konkreetse analüüsiks sobiva valimi⁶⁰ moodustamise alusel. On oluline, et ka edaspidi hinnataks indikaatori saavutusmäära väljaselgitamiseks süiski programme, **kust**

⁶⁰ Tingimustele vastavad projektid, mõiste defineeritud ptk 2.2.4, lk 22.

laekub indikaatori määratlusest lähtuvalt olulist informatsiooni (eelkõige Starditoetus ning Nõustamistoetuse programm), vastasel korral kerkib esile oht indikaatori saavutusmäära ülehindamiseks.

Kui arvestada, et keskmiselt saab antud programmides vaadata ühe projekti kohta tekkivateks ning 18 kuud hiljem alles olevateks ettevõtete arvuks keskmiselt 0,54, siis tähendaks see, et programmeerimisperioodi lõpul on indikaatori saavutusmäär prioriteet 2 puhul 432 uut ettevõtet. Kuigi see tulevikku vaatav hinnang on praegu veel üsna lihtsustatud ning kindlasti vajab saavutusmäära väljaselgitamine tulevikus täiendavaid uuringuid, võib eeldada, et RAKs määratletud indikaatori saavutusmäär saavutatakse, kui mitte ei ületata märkimisväärselt.

Prioriteet 3

Indikaator	Saavutusmäär RAK-s
Loodud ja säilitatud töökohad (neto) 12 kuud pärast projekti lõppu	1170, sh 60% naistele
	Indikaatori saavutusmäär käesoleval hetkel: 853, sh 44% naistele

Käesoleva uuringu tulemuste baasilt võib eeldada, et RAKs määratletud saavutusmäär – 1170 - ületatakse pärast kõikide projektide hindamist olulisel määral. Juba 777 projekti hindamise tulemusena on selgunud määr üle 70% oodatust. Tulevikus vajavad hindamist veel ligi 4 korda rohkem projekte. Käesoleva uuringu tulemustele tuginedes võib väita, et programmide mõju on antud indikaatori saavutamise seisukohalt olnud väga tugev, kuigi oodatust väiksemaks on jäänud mõju naiste tööhõive suurendamisele põllumajanduses. Lisaks võib välja tuua, et mõjud töökohtade loomisele või säilitamisele on väga erinevad meetmete lõikes, tulenevalt ka meetmete eesmärkidest, nõuetest ning toetatavatest tegevustest. Nii on töökohtade loomisele rohkem mõju avaldanud meetmed 3.2, 3.3 ning 3.11, samas kui mõju töökohtade säilitamisele on suurem meetmetes 3.1 ning 3.8. Meetmetes 3.5 ning 3.10 oli projektide mõju töökohtade loomisele ja säilitamisele raskesti tuvastatav, mistõttu ei pruugi see tulenevalt nende meetmete eesmärkidest ega toetatavatest tegevustest olla ka olulisim projektide mõju, mille alusel võiks projektide tulemuslikkuse kohta lõplikke järeldusi teha.

Indikaator	Saavutusmäär RAK-s
Struktuurifondide toetusel loodud ja 18 kuud hiljem tegutsevad uued ettevõtted. Vastavalt meetmele: <ul style="list-style-type: none"> • 3.3 Majandustegevuse mitmekesistamine maapiirkonnas 	50
	Indikaatori saavutusmäär käesoleval hetkel: 7

Kuna prioriteet 3 puhul on kõikide programmide puhul esitatud nõue taotleja eelneva tegutsemise kohta, pole võimalik hinnata **struktuurifondide toetusel loodud** ettevõtete tegutsemismäära, kuna toetuse taotlemise ajaks pidi ettevõtte juba olema loodud ja tegutsema. Sellest tulenevalt lähtuti indikaatori sisule lähedase saavutusmäära väljaselgitamisel eelkõige programmi eesmärgist, mille tulemusena on indikaatori saavutusmäära väljaselgitamiseks kaasatud analüüsi meede **3.3 Majandustegevuse mitmekesistamine maapiirkonnas** (mis andis võimaluse laiendada oma tegevust maapiirkonnas) projektide osas, mis olid lõppenud seisuga 30.06.2005. Kuna indikaatori määratlus on ebaselge ning kohati vastuoluline rakendatavate programmide eesmärkide ning nõuetega, ei ole soovitatav kasutada seda ka mujal, kui meetme 3.3 projektide mõjude hindamisel, mis on otseselt suunatud ettevõtete elujõulisuse

suurendamisele. Arvestades, et praegusel hetkel on struktuurifondide statistika kohaselt meetme 3.3 raames veel käimas 74 projekti ning lõppenud (lisaks käesolevasse uuringusse kaasatud projektidele) 26 projekti, on tulevikus vajalik indikaatori saavutusmäära hinnata veel ligi 100 projekti seas. Tehes käesoleva uuringu taustal lihtsustatud üldistuse programmi kogumõjude osas lähtuvalt antud indikaatorist, võib öelda, et indikaatori saavutusmääraks pärast kõikide projektide valimisse kaasamist on 51,6 ettevõtet ehk programmi võib pidada edukaks.

Prioriteet 4

Indikaator	Saavutusmäär RAK-s
Inimeste osakaal kõigi kasusaanute seas, kelle arvates toetatud füüsilise infrastruktuuri projektid on tõstnud nende kodukoha atraktiivsust ettevõtlus ja elu-keskkonnana	65%

Vastavalt väljatöötatud meetodikale, sõltub projektitüübist, kas hinnatakse atraktiivsuse kasvu elu- või ettevõtluskeskkonnana. Alljärgnev tabel annab kokkuvõtte, **millises projektitüübis on otstarbekas hinnata kodukoha atraktiivsuse kasvu elukeskkonnana ning millises ettevõtluskeskkonnana** (Legend: ● – kohaldub; (●) – kohaldumine sõltub konkreetsest vaadeldavast projektist, vt ka ptk 2.3.3).

Projektitüüp	Indikaator: Kodukoha atraktiivsuse tõus elukeskkonnana	Indikaator: Kodukoha atraktiivsuse tõus ettevõtluskeskkonnana	Küsitlusmeetod: Telefoni-küsitlus	Küsitlusmeetod: Ankeet-küsitlus
Meede 4.1 Transpordi infrastruktuuri arendamine				
Teekatete remont	(●)	●	●	
Sadamad, raudteed, lennuväljad	(●)	●	●	(●)
Meede 4.2: Keskkonnainfrastruktuuri arendamine				
Veekasutus- ja kaitse	●		●	
Taastuvenergeetika	(●)		●	
Jäätmekäitlus	●		●	
Bioloogiline ja maastikuline mitmekesisus	(●)		●	
Meede 4.3 Kutse- ja kõrghariduse ning seda toetava infrastruktuuri moderniseerimine				
Kutseõppeasutuste, rakenduskõrgkoolide ning ülikoolide investeeringud	●	(●)	●	(●)
Teavitamis- ja nõustamiskeskuste ning avatud noortekeskuste investeeringud	●			●

Projektitüüp	Indikaator: Kodukoha atraktiivsuse tõus elukeskkonnana	Indikaator: Kodukoha atraktiivsuse tõus ettevõtlus- keskkonnana	Küsitlus- meetod: Telefoni- küsitlus	Küsitlus- meetod: Ankeet- küsitlus
Meede 4.4: Haiglavõrgu reorganiseerimine	•		•	(•)
Meede 4.5: Infoühiskonna areng	•	•	•	
Meede 4.6 Kohalik sotsiaal-majanduslik areng				
Üldhariduskoolid ja lasteaiad	•			•
Tööhõivet stimuleerivad sotsiaalteenuste osutamise seotud infrastruktuuri projektid	•		(•)	•
Transpordi- infrastruktuur	(•)	•	•	
Katlamajad, kaugküttevõrgustik	•	•	•	
Tänavavalgustus- süsteemid	•		•	
Turismiinfrastruktuur		•	•	
Tööstusalad		•	•	

Sellest metoodikast lähtuti ka Prioriteet 4. meetme 4.6 Kohalik sotsiaalmajanduslik areng pilootuuringu elluviimisel. Pilootuuringu käigus väljaselgitatud indikaatori saavutusmäärad on alljärgnevad:

- Revekor AS- Linte katlamaja ja soojustrasside rekonstrueerimine – 100% (elukeskkond)
- Raikküla vald - Raikküla valla Raikküla ja Purku küla tänavavalgustussüsteemide ehitus – 55% (elukeskkond)
- Haanja Vald - Suure Munamäe vaatetorni jalakäijate tee renoveerimine – 90% (ettevõtluskeskkond)
- Emmaste vald - Sõru merekeskuse külalissadama väljaarendamine – 71% (elukeskkond); 90% (ettevõtluskeskkond)
- Suure-Jaani vald - Sürgavere Põhikooli hoone II etapi renoveerimine - 100% (elukeskkond)
- Rannu vald - Rannu Lasteaia renoveerimine - 100% (elukeskkond)
- Jõgevamaa Omavalitsuste Aktiviseerimiskeskus - MTÜ Jõgevamaa Omavalitsuste Aktiviseerimiskeskuse ehituse lõpetamine - 94% (elukeskkond)

Kokkuvõttes võib meetme 4.6 Kohalik sotsiaalmajanduslik areng pilootuuringu valguses pidada väljatöötatud metoodikat üsna sobivaks ning töötavaks. Selgelt tulevad välja erinevad hinnangud

rahulolule projekti tulemusena teostatud investeeringu osas ning hinnangud projekti mõjule kodukoha atraktiivsuse tõusul. Samuti nähtus pilootuuringust, et kasusaajate osakaal, kes leiavad, et projektil on olnud oluline mõju kodukoha atraktiivsuse kasvul kas siis elu- või ettevõtluskeskkonnana, on kõrgem ikkagi selliste projektide osas, kus küsitlusele on kaasatud otsesed kasusaajad. Seega annavad need tulemused märku, et infrastruktuuri projektide puhul on indikaatori saavutustaseme väljaselgitamisel väga oluline roll õige uuringuvalimi moodustamisel ning vastava andmebaasi genereerimisel, mida rõhutatakse tugevalt ka peatükis 2.3. Pilootuuringu tulemusi väga lihtsustatult üldistades võib eeldada, et üldiselt on teostatud investeeringud olnud elukeskkonna atraktiivsuse määramisel otseselt kasusaajate seas määrava tähtsusega. Et anda selles osas aga täpsemaid hinnanguid, on vajalik kaasata uuringusse esinduslik arv projekte ning kasusaajate gruppe, milleks on käesolevas aruandes välja pakutud sobiv metoodika.

- **Ettepanekud tulevikus läbiviidavateks uuringuteks**

Käesolevas projektis väljatöötatud ning kasutatud metoodika on sobilik sarnas(t)e uuringu(te) läbiviimiseks tulevikus. Indikaatorite saavutusmäärade väljaselgitamisel ning sellest tulenevalt projektide mõjude analüüsil tuleks aga lähtuda kõikidest meetmetest eraldi, kuna ka käesolev uuring tuvastas, et osade meetmete puhul ei ole indikaatorid mõjude määramiseks kõige sobivamad, tulenevalt meetmete erinevatest eesmärkidest, kasusaajatest, toetatavatest tegevustest ning ka tänasest majandussituatsioonist üldisemalt. Alljärgnev tabel annab ülevaate, milliste meetmete raames viidi indikaatori saavutusmäärade väljaselgitamiseks läbi uuring käesoleva projekti raames ning milliste meetmete raames on ka tulevikus otstarbekas RAK mõjuindikaatorite saavutusmäärased selgitada välja käesolevas aruandes väljapakutud metoodika abil (prioriteetid 1-3).

Legend: ● – kohaldub; (●) - Vajalik kontrollida “alustava ettevõtja” staatust taotlemise hetkel/lisada uuringuküsimustikku vastav küsimus, mis võimaldab mõju välja selgitada ilma täiendava äriregistri andmebaasi kontrollita.

Meede	Indikaator: Loodud ja säilitatud töökohad (neto) 12 kuud pärast projekti lõppu		Indikaator: Struktuurifondide toetusel loodud ja 18 kuud hiljem tegutsevad uued ettevõtted	
	Käesolevas uuringus käsitletud meetmed	Meetmed, kus indikaatori mõõtmine on <u>käesoleva metoodika</u> alusel asjakohane	Käesolevas uuringus käsitletud meetmed	Meetmed, kus indikaatori mõõtmine on <u>käesoleva metoodika</u> alusel asjakohane
Prioriteet 1: Inimressursi arendamine				
Meede 1.1 Tööjõu paindlikkust, toimetulekut ja elukestvat õpet tagav ning kõigile kättesaadav haridussüsteem				
Meede 1.2 Inimressursi arendamine ettevõtete majandusliku	●	●		

Meede	Indikaator: Loodud ja säilitatud töökohad (neto) 12 kuud pärast projekti lõppu		Indikaator: Struktuurifondide toetusel loodud ja 18 kuud hiljem tegutsevad uued ettevõtted	
	Käesolevas uuringus käsitletud meetmed	Meetmed, kus indikaatori mõõtmine on <u>käesoleva metoodika</u> alusel asjakohane	Käesolevas uuringus käsitletud meetmed	Meetmed, kus indikaatori mõõtmine on <u>käesoleva metoodika</u> alusel asjakohane
konkurentsivõime suurendamiseks				
Meede 1.3 Võrdsed võimalused tööturul	•			
Meede 1.4 Haldussuutlikkuse tõstmine				
Prioriteet 2: Ettevõtluse konkurentsivõime				
Meede 2.1 Ettevõtete arengu toetamine	•	•		
<i>Meetme osa „Alustava ettevõtja starditoetus”</i>			•	•
<i>Meetme osa „Nõustamistoetus”</i>			•	(•)
<i>Meetme osa „Eksportiplaani programm”</i>				
Meede 2.2 Ettevõtluse infrastruktuuri arendamine	•	•	•	(•)
Meede 2.3 Teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni edendamine	•	•		
<i>Meetme osa “Teadus- ja arendustegevuse projektide toetamine”</i>			•	(•)
<i>Meetme osa “Spinno”</i>				
<i>Meetme osa “Ettevõtlusinkubatsiooni programm”</i>				
<i>Meetme osa “Teadus- ja arendusasutuste infrastruktuuri arendamise programm”</i>				
<i>Meetme osa “Innovatsiooniteadlikkuse programm”</i>				
<i>Meetme osa “Tehnoloogia arenduskeskuste programm”</i>				
<i>Meetme osa “Teaduse tippkeskuste programm”</i>				

Meede	Indikaator: Loodud ja säilitatud töökohad (neto) 12 kuud pärast projekti lõppu		Indikaator: Struktuurifondide toetusel loodud ja 18 kuud hiljem tegutsevad uued ettevõtted	
	Käesolevas uuringus käsitletud meetmed	Meetmed, kus indikaatori mõõtmine on <u>käesoleva metoodika</u> alusel asjakohane	Käesolevas uuringus käsitletud meetmed	Meetmed, kus indikaatori mõõtmine on <u>käesoleva metoodika</u> alusel asjakohane
Meede 2.4 Turismi arendamine	•	•		(•)
Prioriteet 3: Põllumajandus, kalandus ja maaelu				
Meede 3.1 Investeeringud põllumajandustootmisse	•	•		(•)
Meede 3.2 Põllumajandustoodete töötlemise ja turustamise parandamise investeeringutoetus	•	•		
Meede 3.3 Majandustegevuse mitmekesistamine maapiirkonnas	•	•	•	(•)
Meede 3.4 Integreeritud maaparandus		•		
Meede 3.5 Külade taastamine ja arendamine	•	•		
Meede 3.6 Kohaliku initsiatiivi arendamine – LEADER-tüüpi meede		•		
Meede 3.7 Metsamajandus		•		
Meede 3.8 Nõuande- ja teabeleviteenuste toetamine	•	•		
Meede 3.9 Kalalaevastiku püügivõimsuse reguleerimine		•		
Meede 3.10 Kalalaevastiku moderniseerimine ja uuendamine	•	•		
Meede 3.11 Kalanduse käitlemisketi investeeringutoetuse meetmed	•	•		
Meede 3.12 Muud kalandusega seotud meetmed		•		

Lisaks võib käesoleva projekti taustal välja tuua mõned soovitusel RAK projektide hindamisplaanide osas laiemalt:

- Koordineerida väga täpselt sõltumatute hindajate käest tellitavate hindamisprojektide elluviimise ajakava rakendusasutuste ning rakendusüksuste vahel, kuna vastasel korral väheneb hindamiste efektiivsus tulenevalt vastuste oodatust väiksemast laekumisest toetuse saajatelt. Kui toetuse saajaid küsitletakse lühikese ajaperioodi jooksul väga tihti sarnastel teemadel, siis ei pruugi vastuste laekumine olla piisav ning ka sisuline pool usaldusväärne.
- Tagada algandmete ühtsus kõikide rakendusasutuste ning rakendusüksuste vahel ning luua võimalused andmebaaside ristkasutuseks – SFOS andmebaasi süsteemi ning kasutusvõimaluste täiustamine ning käepärasemaks muutmine.
- Koordineerida hindamisprojektide raames kasutatavat metoodikat, et vaadeldavate projektide kattumisel oleks võimalik tulemusi kasutada erinevate hindamisprojektide raames. See vähendaks ka vajadust topeltküsitleda toetuse saajaid.
- Täiendada monitooringsüsteeme RAKis määratud indikaatorite väljaselgitamiseks vajalike andmete kogumisega (nt kas projekti raames on kavas luua uus ettevõte).

6. SUMMARY

This project concerns the identification and analysis of the targets of the impact indicators of “Estonian National Development Plan for the Implementation of the EU Structural Funds – Single Programming Document 2004-2006” (hereinafter referred to as *SPD*) initiated by the Ministry of Finance. It is the first survey in the current programming period identifying the targets of the impact indicators of the SPD.

- **The objective of the survey**

The project aimed at the development of a methodology for the identification of the targets of impact indicators, considering that no respective data has been collected during the monitoring performed so far. In addition, the objective was to carry out a survey and perform an analysis under an appropriate methodology, for giving an overview of the current targets (those identified so far) of the impact indicators of the SPD and the impact of the projects studied.

This report is the final report of this survey, containing an overview of the activities performed during the project, the methodology suitable for regular identification of the targets of the impact indicators, data collection, the targets identified, the progress of the work performed, the problems arisen and suggestions for a methodology to be applied in the future by impact indicator and by priority. The main objective of this document is to **give an overview of the methodology suitable for the identification of the targets of the impact indicators of the SPD and the current targets of the impact indicators.**

- **The methodology used in the survey and to be used regularly in the future for the identification of the targets of the impact indicators**

The methodology for the identification of the targets of the impact indicators of the SPD is based on **the assessment of the net impact** on the project level or in the “bottom-up” method. The net impact of the project is understood as an overall change in the beneficiary’s (economic) indicators which are used as the indicators for the evaluation of the programme. In order to assess the net impact on the project level or “bottom-up”, many transformations need to be made in the gross impact indicators of the project, in order to establish the net impact. **For deriving the net impact from the gross impact, the deadweight, leakage, displacement and substitution must be subtracted from the first.** As the assessment of all side-effects was not possible within this survey and also not reasonable as regards the programmes studied, the targets of the impact indicators were in the case of this project identified on the basis of the following formula:

Net impact = gross impact – deadweight

The calculation of the net impact of the projects was mainly based on the evaluations of the beneficiaries found out with the surveys. A web survey was used in the case of Priorities 1 and 2, and a postal survey was used in the case of Priority 3 (as it concerns mainly farmers and rural entrepreneurs and previous experience with them has shown that a web-based approach might not work), and a questionnaire was sent or, if appropriate, a phone survey was conducted in the case of Priority 4 (pilot survey of Measure 4.6).

In addition, certain final beneficiaries were interviewed (in the case of Priorities 1-3) personally or on the phone, specifying their evaluation of the same impact indicator.

Principles of forming the sample

In the case of **Priorities 1 and 2**, a questionnaire was sent to all final recipients. In the case of **Priority 3**, a questionnaire was sent to all beneficiaries of Measures 3.2-3.5 and 3.10-3.11, and in the case of Measures 3.1 and 3.8, a stratified random sample was used. In the case of **Priority 4**, it was concluded that the respective impact indicator has been worded vaguely in the SPD and in such form it is not possible nor reasonable to measure the target of this indicator for all programmes of Priority 4, at least if a truthful result is needed. Therefore, a methodology was developed for calculation of a target as precise as possible for the programmes and projects of Priority 4. This methodology consists in a summary identification of different project types, forming a representative sample from them,⁶¹ identification of the group of beneficiaries of the projects included in the sample and conducting a survey among them for establishing the target of an indicator. Then the results are added together by each project type and the target of the indicator is established by each project type. For testing the methodology, a pilot survey was carried out among the projects which represented the main project types of Measure 4.6 (Local Socio-Economic Development) which had finished within the respective time period.

- **The identified targets of the impact indicators of the SPD**

This survey identified the current targets of the impact indicators of the SPD, which gave an overview of the possible impact of the projects performed and thus of the impact of SPD in Estonia. Below, there is a summary of the targets of the impact indicators of the SPD identified during the survey, as well as an assessment on the actual impact of the projects.

Priority 1: Training support

Indicator	Target in SPD
Created and safeguarded jobs (net) 12 months after project	2000
	Target of the indicator at the moment: 1,439 jobs

As in the SPD the aim under Priority 1 is 2,000 new and safeguarded jobs (net), the result obtained by today – 1,439 jobs – can be regarded as a good result in every respect. It must still be noted that in the case of the target for the jobs safeguarded, the assessment is based on the evaluations by only a few rather exceptional enterprises.⁶² Therefore, this figure must be treated with caution and it should be taken into account that the rate of error might be rather high. It is also important to underline that creation or safeguarding of jobs was mentioned by the respondents in the case of only 30% of projects. Considering that the link between training and job creation is very weak, it was expectable that the impact on jobs is noticeable in only a few enterprises.

⁶¹ A representative number of projects for one project type.

⁶² Safeguarding of jobs was, in general, not mentioned by most of the respondents.

Priority 2

Indicator	Target in SPD
Created and safeguarded jobs (net) 12 months after project	5,640, incl. 50% for women
	Target of the indicator at the moment: 585 jobs, incl. 45% for women

For ensuring the high level of accuracy of the target of the indicator, all measures under Priority 2 were analysed separately. As the number of final recipients is still small, further stratification of the sample was not considered reasonable. In the case of identification of the targets of the support in the future, it is still advisable, if possible.

As a whole, from the 5,640 jobs set as a target in SPD, a little more than 10% of the jobs (i.e. 585 jobs) has been created. Whereas the proportion of the jobs for men is 55%.

As the measures financed under Priority 2 are, in essence, very different, the impact on jobs varies a lot by measure. As a whole, the supports for infrastructure development, start-up and export plans have had the biggest impact on jobs. The first of them accounted for even 40% of created and safeguarded jobs. The difference in impact for investment type and so-called “soft” projects was especially clear as regards the proportion of the beneficiaries who had mentioned the creation or safeguarding of jobs – while in the event of start-up grant the direct impact on jobs was evident in almost all of the projects, then in the case of consultancy grant the proportion of such projects was only one-third. The modest contribution of consultancy grant to employment is in each respect an expected result, as the link between the consultancy and job creation and the enterprise’s economic indicators is very indirect (or becomes evident only after a longer period of time).

Indicator	Target in SPD
New enterprises established with the support from the structural funds and operating 18 months later. According to the following measures: <ul style="list-style-type: none"> • 2.1 Business Development (start-up grant and consultancy grant) • 2.2 Business Infrastructure Development • 2.3 Promotion of Research, Technology Development and Innovation 	400
	Target of the indicator at the moment: 25.5 enterprises

The target of the indicator reflects mainly the projects of the programmes for Start-up Grant and Consultancy Grant, which was found out on the basis of forming a suitable sample for survey.⁶³ It is important that for the identification of the target of the indicator, the programmes **which provide important information due to the definition of the indicator** be still continued to be assessed (i.e. in particular, the Programmes for Start-up Grant and Consultancy Grant), otherwise there would emerge a risk that the target of the indicator is overestimated.

⁶³ Eligible projects, definition given chp. 2.2.4, pp 22.

Considering that within these programmes the average number per project of the enterprises set up and operating 18 months later is 0.54, it would mean that at the end of the programming period the target of the indicator will be 432 new enterprises in the case of Priority 2. Although, this future-oriented assessment is at the moment still quite simplified and the identification of the target definitely requires further surveys, it can be assumed that the target of the indicator specified in the SPD will be achieved or even exceeded.

Priority 3

Indicator	Target in SPD
Created and safeguarded jobs (net) 12 months after project	1,170, incl. 60% for women
	Target of the indicator at the moment: 853, incl. 44% for women

On the basis of the results of this survey, it can be expected that the target specified in the SPD – 1,170 – will be exceeded to a significant extent after the assessment of all projects. After the assessment of 777 projects, the target is already more than 70% of the expected value. In the future, the number of projects to be assessed is almost four times higher. According to the results of this survey, it can be stated that the impact of the programmes has been very strong as regards the achievement of this indicator, although the impact on increasing the employment of women in agriculture has been lower than expected. In addition, it can be said that the impact on the creation and safeguarding of jobs varies a lot by measure, as well as according to the objectives and requirements of the measures and the activities supported within the measures. Thus, Measures 3.2, 3.3 and 3.11 have had the greatest impact on the creation of jobs, whereas the impact on the safeguarding of jobs is the highest under Measures 3.1 and 3.8. In the case of Measures 3.5 and 3.10, the impact of the projects on the creation and safeguarding of jobs was not easily recognisable, and therefore due to the objectives of or the activities supported within those measures, it might not be the most important indicator to assess the effectiveness of the projects.

Indicator	Target in SPD
New enterprises established with the support from the structural funds and operating 18 months later. According to the following measure: <ul style="list-style-type: none"> 3.3. Diversification of Economic Activities in Rural Areas 	50
	Target of the indicator at the moment: 7

While in the case of Priority 3 all programmes are characterised by the requirement that the applicant must have been operating earlier, it is not possible to assess the operation rate of the enterprises **established with the support from the structural funds**, as the enterprises were supposed to have been established and be operating by the time of application for support. Therefore, the target close to the content of the indicator was identified in particular on the basis of the objective of the programme, and as a result, **Measure 3.3 – Diversification of Economic Activities in Rural Areas** (which contributed to the extension of activities in rural areas) has been included in the analysis in the case of projects which had been completed by 30.06.2005. As the definition of the indicator is vague and sometimes also in contradiction with the objectives and requirements of the programmes, it is not advisable to use it elsewhere than for assessing the impact of the projects under Measure 3.3 that are

directly aimed at raising the viability of enterprises. When considering that there are currently 74 more projects ongoing within Measure 3.3 and 26 projects have been completed, the target of the indicator must be assessed further on for about 100 extra projects. When we make on the basis of this survey a simplified generalisation as regards the total impact of the programme according to this indicator, it can be said that after including all projects in the sample, the target of the indicator will be 51.6 enterprises, and thus the programme can be regarded as successful.

Priority 4

Indicator	Target in SPD
Proportion of those among all beneficiaries who think that the assisted infrastructure projects in their local area have raised the attractiveness of the region as a business and living environment	65%

According to the established methodology, it depends on the project type, whether attractiveness as a living environment or business environment is assessed. The following table contains a summary of what project types suggest assessment of the growth of attractiveness as living environment, and what types as business environment.

The legend: ● – appropriate; (●) – applicability depends on the specific project under investigation, see also chp. 2.3.3)

Project type	Indicator: Increase in attractiveness of local area as living environment	Indicator: Increase in attractiveness of local area as business environment	Methodology Phone survey	Methodology Question- naire
Measure 4.1: Development of Transport Infrastructure				
Road reconstruction	(●)	●	●	
Ports, railways, airports	(●)	●	●	(●)
Measure 4.2: Development of Environmental Infrastructure				
Water protection and use	●		●	
Renewable energy	(●)		●	
Waste management	●		●	
Biological and landscape diversity	(●)		●	
Measure 4.3: Modernisation of Infrastructure for Vocational and Higher Education				
Investments of vocational and applied higher educational institutions and universities	●	(●)	●	(●)

Project type	Indicator: Increase in attractiveness of local area as living environment	Indicator: Increase in attractiveness of local area as business environment	Methodology Phone survey	Methodology Questionnaire
Investments of information and consultation centres and open youth centres	•			•
Measure 4.4: Reorganisation of the Hospital Network	•		•	(•)
Measure 4.5: Information Society Development	•	•	•	
Measure 4.6: Local Socio-economic Development				
Comprehensive schools and kindergartens	•			•
Local infrastructure necessary for employment stimulating social services	•		(•)	•
Transport infrastructure	(•)	•	•	
Boiler plants/houses, district heating networks	•	•	•	
Street lighting systems	•		•	
Tourism infrastructure		•	•	
Industries, industrial parks		•	•	

This methodology was also used for conducting a pilot survey for Measure 4.6 (Local Socio-Economic Development) under Priority 4. The targets identified during the pilot survey are as follows:

- Revekor AS – Reconstruction of the Linte boiler plant and heating utility lines – 100% (living environment)
- Raikküla Rural Municipality – construction of the system of street lighting for Raikküla and Purku Villages in Raikküla Rural Municipality – 55% (living environment)
- Haanja Rural Municipality – renovation of the walkway of the Suur Munamägi viewing tower – 90% (business environment)

- Emmaste Rural Municipality – development of the guest harbour of Sõru Maritime Centre – 71% (living environment); 90% (business environment)
- Suure-Jaani Rural Municipality – renovation of stage II of the building of Sürgavere School – 100% (living environment)
- Rannu Rural Municipality – renovation of Rannu kindergarten – 100% (living environment)
- Activation Centre of Jõgeva Local Authorities – completion of the construction of NGO Activation Centre of Jõgeva Local Authorities – 94% (living environment)

In general, in the light of the pilot survey of Measure 4.6 (Local Socio-Economic Development) the methodology developed may be regarded as quite appropriate and operational. We can see clear differences in the assessments on satisfaction with the investment realised as a result of the project and the assessments on the impact of the project on the growth of attractiveness of the local area. In addition, the pilot survey revealed that the proportion of beneficiaries who think that the project has had an enormous impact on the growth of attractiveness of the local area as a living or business environment is higher among such projects where direct beneficiaries were included in the survey. Therefore, such results show that when establishing the target of the indicator in the case of infrastructure projects, an important role is played by the formation of the sample and generation of the respective database, which is also underlined in Chapter 2.3. When making a simplified generalisation of the results of the pilot survey, we can assume that in general the investments carried out have been significant for the beneficiaries at determining the attractiveness of their living environment. In order to give more accurate assessments in this respect, it is necessary to include in the survey a representative number of projects and groups of beneficiaries, for which this report suggests a suitable methodology.

- **Proposals for future surveys**

The methodology developed and used within this project is suitable for carrying out similar surveys in the future. When identifying the targets of indicators and performing on the basis of these an analysis of the impact of projects, all measures should be considered separately, as this survey also revealed that in the case of some measures the indicators are not very appropriate for determining the impact, taking into account the different objectives, beneficiaries, activities supported and also current economic situation, in general. The following table gives an overview of in which measures the survey was conducted in current project and in which measures this methodology is also useful to use in the future in order to measure the targets of impact indicators in SPD (Priorities 1-3).

The legend: ● – appropriate; (●) - The enterprise's status as a "starting enterprise" must be verified at the moment of applying for support / a respective question must be added to the survey questionnaire enabling the impact to be identified without additional verification against the database of the Commercial Register.

Measure	Indicator: Created and safeguarded jobs (net) 12 months after project		Indicator: New enterprises established with the support from the structural funds and operating 18 months later	
	Measures examined in the survey	Measures, in the case of which studying an indicator with the current methodology is relevant	Measures examined in the survey	Measures, in the case of which studying an indicator with the current methodology is relevant
Priority 1: Human Resource Development				
Measure 1.1: Educational System Supporting the Flexibility and Employability of the Labour Force and Providing Opportunities of Lifelong Learning and Available for All				
Measure 1.2: Human Resource Development Increasing the Competitiveness of Enterprises	●	●		
Measure 1.3: Inclusive Labour Market	●			
Measure 1.4: Enhancing Administrative Capacity				
Priority 2: Competitiveness of Enterprises				
Measure 2.1: Business Development	●	●		
<i>Sub-measure: Start-up Grant</i>			●	●
<i>Sub-measure: Consultancy Grant</i>			●	(●)
<i>Sub-measure: Export Plan Programme</i>				
Measure 2.2 Business Infrastructure Development	●	●	●	(●)
Measure 2.3 Promotion of Research, Technology Development and Innovation	●	●		
<i>Sub-measure: Support for</i>			●	(●)

Measure	Indicator: Created and safeguarded jobs (net) 12 months after project		Indicator: New enterprises established with the support from the structural funds and operating 18 months later	
	Measures examined in the survey	Measures, in the case of which studying an indicator with the current methodology is relevant	Measures examined in the survey	Measures, in the case of which studying an indicator with the current methodology is relevant
<i>Research and Development Projects</i>				
<i>Sub-measure: Spinno Programme</i>				
<i>Sub-measure: Business Incubation Programme</i>				
<i>Sub-measure: Research and Development Institutions' Infrastructure Development Programme</i>				
<i>Sub-measure: Innovation Awareness Programme</i>				
<i>Sub-measure: Technological Development Centre Support Programme</i>				
<i>Sub-measure: Centres of Excellence of Estonian Science Programme</i>				
Measure 2.4: Tourism Development	•	•		(•)
Priority 3: Agriculture, Fisheries and Rural Development				
Measure 3.1: Investment in Agricultural Holdings	•	•		(•)
Measure 3.2: Investment Support for Improving Processing and Marketing of Agricultural Products	•	•		
Measure 3.3: Diversification of Economic Activities in Rural Areas	•	•	•	(•)
Measure 3.4: Integrated Land Improvement		•		
Measure 3.5: Renovation	•	•		

Measure	Indicator: Created and safeguarded jobs (net) 12 months after project		Indicator: New enterprises established with the support from the structural funds and operating 18 months later	
	Measures examined in the survey	Measures, in the case of which studying an indicator with the current methodology is relevant	Measures examined in the survey	Measures, in the case of which studying an indicator with the current methodology is relevant
and Development of Villages				
Measure 3.6: Local Initiative Based Development Projects – LEADER		•		
Measure 3.7: Forestry		•		
Measure 3.8: Support for Advisory and Information Services	•	•		
Measure 3.9: Adjustment of Fishing Capacity of the Fishing Fleet		•		
Measure 3.10 Modernisation and Renewal of Fishing Fleet	•	•		
Measure 3.11: Investment Support Measures for Fisheries Production Chain	•	•		
Measure 3.12: Other Fisheries Related Measures		•		

In addition, some suggestions may be made on the basis of this project as regards the evaluation plans of SPD projects in general:

- It is advisable to coordinate very precisely with the intermediate bodies and implementing agencies the time-schedule for the evaluations ordered from different independent assessors, as otherwise the efficiency of evaluations will decrease due to lower than expected response rate from the final recipients. If the final recipients are questioned during a short period of time too often on very similar topics, the number of responses might be inadequate and the content need not be very trustworthy.
- The primary data must be uniform within all intermediate bodies and implementing agencies – elaboration of the SFOS database system and making it handier.

- The methodology used in different evaluation projects should be coordinated, so that the results of overlapping projects studied might be used for different evaluation projects, which would reduce the need for double-questioning the final recipients.
- To improve the monitoring systems by gathering the data that is necessary for measuring the targets of SPD impact indicators (e.g. will a new start-up be created during the project).

ÜLEVAADE KASUTATUD PEAMISTEST INFOALLIKATEST

- Eesti Riiklik Arengukava Euroopa Liidu Struktuurifondide kasutuselevõtuks – Ühtne Programmdokument 2004-2006 (RAK)
- RAK Programmitäiend 2004-2006
- RAK 2005. aasta seirearuanne
- English Partnerships. The National Regeneration Agency. 2004. A Standard Approach to Assessing the Additional Impact of Projects. Method Statement, Second Edition.
- Erinevate Struktuurifondide meetmete rakendusmäärused
- European Commission. 2006. Measuring Structural Funds Employment Effects. Working Document No 6.
- Juhend: horisontaalsed teemad riiklikus arengukavas
<http://www.struktuurifondid.ee/doc.php?4742>
- Kimmo Viljamaa (Advansis Ltd.) eksperthinnang
- SFOS andmebaas
- Struktuuritoetuste seadus
- Struktuuritoetuse kasutamise seire ja hindamise üldised tingimused ja kord

LISA 1. PRIORITEET 1 JA 2 KÜSIMUSTIK

PRIORITEET 1 ja 2 KÜSIMUSTIK

INDIKAATOR: TÖÖKOHAD (NETO) 12 KUUD PÄRAST PROJEKTI LÕPPU

***INDIKAATOR: STRUKTUURIFONDIDE TOETUSE MÕJUL 18 KUUD HILJEM
TEGUTSEVAD ETTEVÕTTED***

STRUKTUURIFONDIDE TOETUSE MÕJU VÄLJASELGITAMISE KÜSIMUSTIKU TUTVUSTUS

Hea struktuurifondidest toetuse saaja!

Käesolevaga palume Teil pühendada ca 20-30 minutit oma ajast, et vastata küsimustikule, millega Rahandusministeerium soovib välja selgitada struktuurifondide projektide mõju toetuse saajatele ning Eesti ettevõtete konkurentsivõimele. Tuletame Teile meelde, et vastavalt Struktuuritoetuste seaduse § 41, lg 3 kohaselt on toetuse saaja kohustatud vastama toetuse saaja ja projekti teostamise kohta esitatud infopäringutele. Loodame, et see ei ole Teile raisatud aeg, vaid tasub ennast poliitikakujundajate targemate otsuste ja Teile jaoks sobivamate võimaluste näol tulevikus ära. Käesoleva uuringu viib Rahandusministeeriumi tellimusel läbi Poliitikauuringute Keskus PRAXIS.

Palume Teil leida aeg küsimustikule vastamiseks niipea kui võimalik ja täita see hiljemalt *kp/kuu/aasta*.

Kui küsimuse juures ei ole märgitud teisiti, siis valige palun üks vastusevariant. Palun vastake täpselt. Kui Te ei ole mõnel juhul täpses vastuses kindel, vastake palun nagu parimaks peate. Palun jälgige vastamisel ka abimaterjalidena esitatud juhiseid küsimuste tõlgendamiseks!

Soovime Teile meeldivat küsimustiku täitmist!

Ettevõtte/organisatsiooni nimi

1. Teie ametikoht ettevõttes/organisatsioonis

- a. Omanik
- b. Juhataja
- c. Raamatupidaja
- d. Spetsialist
- e. Projektijuht
- f. Muu, palun täpsustage

2. Milliseid struktuurifondide toetusi olete saanud perioodil 2004-2006?

- a. Meede 1.2: Koolitustoetus
- b. Meede 2.1: Ettevõtete arengu toetamine
 - “Alustavate ettevõtjate starditoetus”
 - “Ekspordiplaani programm”
 - “Nõustamistoetuse programm”
- c. Meede 2.2: Ettevõtluse infrastruktuuri arendamise toetamine
- d. Meede 2.3: Teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni edendamine
 - “Ettevõtluse infrastruktuuri arendamine”
 - “Teadus- ja arendustegevuse projektide toetamine”
 - “Spinno”
 - “Ettevõtlusinkubatsiooni programm”
 - “Teadus- ja arendusasetuste infrastruktuuri arendamise programm”
 - “Innovatsiooniteadlikkuse programm”
 - ”Tehnoloogia arenduskeskuste programm”
 - “Teaduse tippkeskuste programm”
- e. Meede 2.4: Turismi arendamine - Turismi tootearenduse ja turunduse programm

3. Kas olete perioodil 2004-2006 saanud ka muid riigipoolseid toetusi (programmid, mida ei olnud nimetatud eelmise küsimuse all)?

- a. Ei ole
- b. Jahprogrammist (palun nimetada)

Küsimused 4-7 sisalduvad küsimustikus, mis saadetakse toetuse saajatele, kelle osas hinnatakse mõjuindikaatori „Struktuurifondide toetusel loodud ja 18 kuud hiljem tegutsevad uued ettevõtted” saavutusmäära.

4. Kas ettevõtte jätkab tegutsemist tänaseni?

- a. Jah, tegutseb samadel tegevusaladel, millele struktuurifondide projekt oli suunatud
- b. Jah tegutseb, kuid oleme keskendunud uutele tegevusaladele võrreldes sellega, millele projekt oli suunatud

- c. Tegevus on ajutiselt peatatud
- d. Ei, tegevus on lõpetatud

5. Juhul, kui vastasite eelmisele küsimusele variant d), siis palun märkige, millal ettevõtte tegevus lõpetati (kuu ja aasta)?

.....

NB! Kui vastasite 5. küsimusele variant d) ning kui ettevõtte tegevus lõpetati enne 2006. aastat, siis ei ole vajadust küsimustiku täitmisega jätkata. Kui aga ettevõtte tegevus lõpetati 2006. aastal, siis palume jätkata vastamist alates 8. küsimusest (*veebiküsimustikus suunatakse vastaja õige küsimuse juurde*).

6. Kas Teil on plaan lähitulevikus oluliselt suurendada ettevõtte käivet?

- a. Jah, kindlasti
- b. Võib-olla
- c. Ei

7. Kas Teie ettevõtte juba ekspordib või planeerib hakata eksportima lähema 3 aasta jooksul?

- a. Jah, ettevõtte ekspordib
- b. Jah, kindlasti plaanime hakata eksportima
- c. Võib-olla plaanime hakata eksportima
- d. Ei plaani hakata eksportima

Järgnevalt on esitatud küsimused Teie ettevõtte töötajate arvu kohta 2006. aastal. Palun vastake võimalikult täpselt. **NB! Töökohtade olemasolu peab olema võimalik näha ja tõestada (nt töölepingud ja makstud maksud ettevõttes).** Vaata ka Näide 1.

8. Mitu täistööajaga töötajat töötas ettevõttes/organisatsioonis 2006. aastal?

(Täistööaeg: inimene töötas nädalas 30 tundi või rohkem. Kui töökohti ei eksisteerinud, siis palun märkige vastavasse lahtrisse 0, kuid ärge jätke lahtrit tühjaks).

	Arv
Kokku	
sh mehi	
sh naisi	

9. Mitu poole kohaga töötajat töötas ettevõttes/organisatsioonis 2006. aastal?

Kui töökohti ei eksisteerinud, siis palun märkige vastavasse lahtrisse 0, kuid ärge jätke lahtrit tühjaks.

	Arv
Kokku	

sh mehi	
sh naisi	

Näide 1: Täistöökoht on tööaeg 30 tundi nädalas või kauem. Kui töötaja töötas vähem kui 30 tundi nädalas, siis on tegemist poole kohaga töötajaga. Näiteks, kui ettevõttes on loodud kaks töökohta, kummalegi arvestusega 16 tundi nädalas, siis on tegemist 2 poole kohaga töökohaga.

10. Mitu hooajalist töötajat töötas ettevõttes/organisatsioonis 2006. aastal?

Kui töökohti ei eksisteerinud, siis palun märkige vastavasse lahtrisse 0, kuid ärge jätke lahtrit tühjaks. Vaata ka Näide 2.

	Arv	Töö kestus kuudes
Kokku		
sh mehi		
sh naisi		

Näide 2: 2006. aastal oli ettevõttes/organisatsioonis loodud hooajaline töökoht meesterahvale. Vastav töökoht oli täidetud aastas kolm kuud. Tabelisse märkida, et töökohad kokku oli 1, sh meestele 1 ja töö kestus kuudes 3 (töö kestus saab olla nt ka 1,5 kuud vms vastavalt reaalsele situatsioonile ettevõttes/organisatsioonis). St, et 2006. aastal oli ettevõttes loodud 1 hooajaline töökoht meestele, mis kestis 3 kuud.

NB! Palun vastake alljärgnevatele küsimustele, pidades silmas struktuurifondide programmi toetusi, mida saite perioodil 2004-2005 ning mille osas on lõppväljamaksed Teile juba tehtud! Kui olete sellel perioodil saanud struktuurifondidest mitut toetust, siis palume vastata küsimustele 12-19 iga projekti lõikes eraldi.

Märge veebiküsimustikus: Kui olete vastanud küsimustele 12-19 esimese toetusprojekti kohta ning vajutanud nuppu "JÄTKA", siis järgmisel lehel saate vastata samadele küsimustele järgmise toetusprojekti kohta jne.

11. Kui mitu Teie poolt perioodil 2004-2005 saadud struktuurifondide toetustest rahastatud projekti on lõppenud ja nende osas lõppväljamaksed Teile juba tehtud?

.....

12. Projekti kood/nimi (mida kasutatakse suhtluses toetust andnud programmiga)?

.....

13. Mitu küsimustes 8-10 kajastatud töökohtadest tekkis tänu struktuurifondide projektile, mis on alles ka käesoleval hetkel?

NB! Siinkohal mõeldakse töökohti, mis tekkisid elluviidud projekti tulemusena (neid töökohti poleks ilma projekti elluviimiseta loodud) – st, et projekti lõppedes oli loodud töökoht, mis jäi püsima ka vähemalt aasta pärast projekti lõppu (püsib tänaseni); siin mõeldakse ka töökohti, mille tekkeks projekt eeldused lõi (ja mis tekkisid nt aasta jooksul pärast projekti lõppu ja on alles tänaseni). Pole vaja kajastada töökohti, mis loodi projekti elluviimiseks ja mis projekti lõppedes enam ei eksisteerinud (nt projektijubi töökoht, koolitusprojekti lektori töökoht vms). Kui töökohti tänu struktuurifondide projektile ei tekkinud, siis palun märkige vastavasse lahtrisse 0, kuid ärge jätke lahtrit tühjaks. Vaata ka Näide 3 ja 4.

	Täistöökohaga (arv)	Poole kohaga (arv)	Hooajalised (arv)
Kokku			
sh töökohad meestele			
sh töökohad naistele			

Näide 3: Ettevõtte taotleb toetust koolitusprojektile, kus koolitatakse ettevõtte juhtkonda personalijuhtimise valdkonnas. Tänu sellele koolitusele hakkab ettevõtte juhtkond oma ettevõttes uut personalisüsteemi juurutama ning 3 kuud pärast projekti lõppu võetakse tööle personalispetsialist, kes töötab ettevõttes ka aasta pärast projekti lõppu. Seega tekib uus töökoht tänu sellele, et juhtkond läbis koolituse, mille tulemusena hakati juurutama uut süsteemi, mis vajab ühe lisatöötaja palkamist. Antud töökohta ei oleks tekkinud, kui koolitust poleks läbi viidud ja juhtkond seetõttu uut süsteemi juurutama hakanud. Saame näidata, et projekti tulemusena tekkis juurde 1 püsiv töökoht.

Näide 4: Ettevõtja taotleb toetust uue tootmishoone infrastruktuuride väljaehitamiseks. Tootmishoone käivitamisel on plaanis luua juurde 5 püsivat töökohta. Infrastruktuuride väljaehitamine on oluline eeldus tootmishoone rajamiseks. Seega loob projekt eeldused nende töökohtade tekkeks pärast projekti lõppemist.

14. Kas ilma projekti elluviimiseta oleksid ettevõttes mõned töökohad kadunud?

NB! Siinkohal palun arvestada, mitu töökohta Teie ettevõttes/organisatsioonis projekti tulemusena säilis ja mis olid 2006. a lõpu seisuga alles. Arvestage ainult neid säilinud töökohti, mis oleksid projekti mittekäivitamisel kaotatud. Vaata ka Näide 5 ja 6.

a. Jah:

	Arv
Kokku	
sh töökohad meestele	
sh töökohad naistele	

b. Ei oleks

Näide 5: Tootmisettevõtte on kaotamas konkurentsis, sest puudub uusim tehnoloogia ja seda valdavad töötajad. Osasid töötajaid ähvardab seetõttu koondamine. Ettevõtja saab investeeringutoetust uue tehnoloogia soetamiseks või töökoja juurdeehituseks, mistõttu luuakse eeldused koondamisohus olnud töökohtade säilitamiseks.

Näide 6: Ettevõtte taotleb koondamisohus töötajate jaoks toetust koolitusprojektile, et õpetada töötajaid välja uue soetatud tehnoloogia kasutamiseks, tagamaks ettevõtte konkurentsivõimet turul. Selle projekti eduka elluviimise korral on võimalik näidata, et aidati kaasa projektis osalenud inimeste töökohta säilitamisele (nt kui projektis osales 4 inimest, kelle igapäevatöö on seotud uue tehnoloogia käsitlemisega, siis saab näidata, et projekti tulemusena säilis ettevõttes 4 töökohta, mis ilma osalenute kvalifikatsiooni tõstmiseta oleksid kadunud).

15. Kas struktuurifondide projekti tulemusena on ettevõttes/organisatsioonis mõned töökohad kaotatud (nt uute seadmete kasutuselevõtmise tulemusena)?

NB! Arvestada neid töökohti, mille järele kadus vajadus tänu struktuurifondide projektile! Nt on ettevõtte saanud toetust uue tootmishoone infrastruktuuride rajamiseks. Samas, uue tootmishoone järgselt suureneb tehase efektiivsus ja väheneb vajadus töökohtade järele, mistõttu saab näidata, et toetuse mõjul kadusid osad töökohad nt aasta pärast projekti lõppu. Kui töökohti pole kadunud, märkige palun lahtritesse 0.

a. Jah:

	Arv
Kokku	
sh töökohad meestele	
sh töökohad naistele	

b. Ei ole

16. Kui tõenäoline on, et Te oleksite viinud projekti ellu ka ilma struktuurifondide toetuseta?

- Üldse mitte tõenäoline
- Vähe tõenäoline
- Pigem tõenäoline
- Väga tõenäoline

17. Kui tõenäoline on, et Te oleksite viinud projekti ellu samas mahus?

- Üldse mitte tõenäoline
- Vähe tõenäoline
- Pigem tõenäoline
- Väga tõenäoline

18. Kui tõenäoline on, et Te oleksite alustanud projekti elluviimisega samal ajal?

- Üldse mitte tõenäoline

- b. Vähe tõenäoline
- c. Pigem tõenäoline
- d. Väga tõenäoline

19. Kui tõenäoline on, et Te oleksite viinud projekti ellu sama ajakavaga (projekti kestus kuudes)?

- a. Üldse mitte tõenäoline
- b. Vähe tõenäoline
- c. Pigem tõenäoline
- d. Väga tõenäoline

20. Palun esitage andmed oma ettevõtte/organisatsiooni viimase majandusaasta kohta (palun lisage ka, millist aastat käsitletakse).

Aasta	
Netokäive	
Ekspordi osakaal käibes	
Palgakulu (<i>Palgakulu kajastab kõigi ettevõttes töötanud inimeste summeeritud brutopalkasid aastas ilma sotsiaalmaksu ja tööandja töötuskindlustuseta</i>)	
Aruandeaasta puhaskasum	

21. Mis oli Teie hinnangul struktuurifondi toetuse suurim mõju Teie ettevõtte/organisatsiooni arengule (kui olete saanud mitut toetust, siis hinnake palun kõikide projektide mõju)?

NB! Valige palun maksimaalselt kolm sobivaimat vastusevarianti, soovi korral täpsustage oma vastust vabas vormis.

- a. Töökohtade juurdetekkimine
- b. Töökohtade juurdetekkimine naistele
- c. Ettevõtte käibe kasv
- d. Ettevõtte ekspordi osakaalu kasv
- e. Parem toodete turustamine
- f. Ettevõtte kasumlikkuse kasv
- g. Ettevõtte tootearendus/tegevuse mitmekesistamine
- h. Ettevõtte tootlikkuse kasv
- i. Suurem koostöö teiste ettevõtete/organisatsioonidega (sh avalik sektor, teadus- ja arendusasutused)
- j. Uute tehnoloogiate arendamine
- k. Uute arendusprojektide lisandumine
- l. Ettevõtte/organisatsiooni juhtimise ja töökorralduse paranemine
- m. Ettevõtte/organisatsiooni juhtkonna oskuste ja kvalifikatsiooni tõus
- n. Ettevõtte/organisatsiooni töötajate oskuste ja kvalifikatsiooni tõus
- o. Muu

LISA 2. PRIORITEET 3 KÜSIMUSTIK

INDIKAATOR: TÖÖKOHAD (NETO) 12 KUUD PÄRAST PROJEKTI LÕPPU
INDIKAATOR: STRUKTUURIFONDIDE TOETUSE MÕJUL 18 KUUD HILJEM
TEGUTSEVAD ETTEVÕTTED

STRUKTUURIFONDIDE TOETUSE MÕJU VÄLJASELGITAMINE

Hea struktuurifondidest toetuse saaja!

Käesolevaga palume Teil pühendada ca 20-30 minutit oma ajast, et vastata kirjaga kaasasolevale küsimustikule, millega **Rahandusministeerium soovib välja selgitada struktuurifondide projektide mõju toetuse saajatele ning Eesti ettevõtete konkurentsivõimele**. Tuletame Teile meelde, et vastavalt Struktuuritoetuste seaduse § 4¹, lg 3 kohaselt on **toetuse saaja kohustatud vastama toetuse saaja ja projekti teostamise kohta esitatud infopäringutele**. Loodame, et see ei ole Teile raisatud aeg, vaid tasub ennast poliitikakujundajate targemate otsuste ja Teie jaoks sobivamate võimaluste näol tulevikus ära. Käesoleva uuringu viib Rahandusministeeriumi tellimusel läbi Poliitikauuringute Keskus PRAXIS.

Palume Teil leida aeg küsimustikule vastamiseks niipea kui võimalik ja postitada see hiljemalt kp/kuu/aasta. Palume küsimustiku saata meile tagasi kirjaga kaasas olnud ümbrikus. Marki ei ole vaja lisada!

Kui küsimuse juures ei ole märgitud teisiti, siis valige palun üks vastusevariant (tõmmates sobivaimale ringi ümber). **Palun vastake täpselt**. Kui Te ei ole mõnel juhul täpses vastuses kindel, vastake palun nagu parimaks peate. **Palun jälgige vastamisel ka abimaterjalidena esitatud juhiseid küsimuste tõlgendamiseks!**

NB! Küsimustikku on võimalik täita ka veebis. Selleks palume saata Teil vastav palve e-posti aadressil: Seejärel saadetakse Teile veebiküsimustiku aadress ning selle täitmiseks vajalik kood.

Soovime Teile meeldivat küsimustiku täitmist!

Koostöö eest juba ette tänades,

Kontakt

Küsimuste korral võtke palun ühendust:

Kontakt

Ettevõtte/organisatsiooni nimi

1. Teie ametikoht ettevõttes/organisatsioonis?

- a. Ettevõtte omanik
- b. Ettevõtte/organisatsiooni juht
- c. Ettevõtte/organisatsiooni raamatupidaja
- d. FIE
- e. Projektijuht
- f. Spetsialist

2. Milliseid struktuurifondide toetusi olete saanud perioodil 2004-2006?

Vajadusel valige mitu sobivat vastusevarianti!

- a. Meede 3.1: Investeeringud põllumajandustootmisse
- b. Meede 3.2: Põllumajandustoodete töötlemise ja turustamise parandamise investeeringutoetus
- c. Meede 3.3: Majandustegevuse mitmekesistamine maapiirkonnas
- d. Meede 3.4: Integreeritud maaparandus
- e. Meede 3.5: Külade taastamine ja arendamine
- f. Meede 3.6: Kohaliku initsiatiivi arendamine – LEADER-tüüpi meede
- g. Meede 3.7: Metsamajandus
- h. Meede 3.8: Nõuande- ja teabeleviteenuste toetamine
- i. Meede 3.9: Kalalaevastiku püügivõimsuse reguleerimine
- j. Meede 3.10: Kalalaevastiku moderniseerimine ja uuendamine
- k. Meede 3.11: Kalanduse käitlemisketi investeeringutoetuse meetmed
 - alameede 3.11.1. Kala ja vesiviljelussaaduste töötlemise investeeringutoetus
 - alameede 3.11.2. Vesiviljeluse investeeringutoetus
 - alameede 3.11.3. Kalasadamate moderniseerimine
 - alameede 3.11.4. Sisevete kalanduse investeeringutoetus
- l. Meede 3.12: Muud kalandusega seotud meetmed
 - alameede 3.12.1. Kalanduse restruktureerimisega kaasnevad sotsiaalsed meetmed
 - alameede 3.12.2. Uute turuväljundite leidmine

3. Kas olete perioodil 2004-2006 saanud ka muid riigipoolseid toetusi (programmid, mida ei olnud nimetatud eelmise küsimuse all)?

- a. Ei ole
- b. Jah

Kui vastasite „Jah”, siis palun nimetage toetust andnud programm(id):

.....

Küsimused 4-7 sisalduvad küsimustikus, mis saadetakse toetuse saajatele, kelle osas hinnatakse mõjuindikaatori „Struktuurifondide toetusel loodud ja 18 kuud hiljem tegutsevad uued ettevõtted” saavutusmäära.

4. Kas ettevõtte jätkab tegutsemist tänaseni?

- a. Jah, tegutseb samadel tegevusaladel, millele struktuurifondide projekt oli suunatud
- b. Jah tegutseb, kuid oleme keskendunud uutele tegevusaladele võrreldes sellega, millele projekt oli suunatud
- c. Tegevus on ajutiselt peatatud
- d. Ei, tegevus on lõpetatud

5. Juhul, kui vastasite eelmisele küsimusele variant d), siis palun märkige, millal ettevõtte tegevus lõpetati (kuu ja aasta)?

.....

NB! Kui vastasite 5. küsimusele variant d) ning kui ettevõtte tegevus lõpetati enne 2006. aastat, siis ei ole vajadust küsimustiku täitmisega jätkata (kuid palume küsimustiku meile tagastada). Kui aga ettevõtte tegevus lõpetati 2006. aastal, siis palume jätkata vastamist alates 8. küsimusest.

6. Kas Teil on plaan lähitulevikus oluliselt suurendada ettevõtte käivet?

- a. Jah, kindlasti
- b. Võib-olla
- c. Ei

7. Kas Teie ettevõtte juba ekspordib või planeerib hakata ekspordima lähema 3 aasta jooksul?

- a. Jah, ettevõtte ekspordib
- b. Jah, kindlasti plaanime hakata ekspordima
- c. Võib-olla plaanime hakata ekspordima
- d. Ei plaani hakata ekspordima

Järgnevalt on esitatud küsimused Teie ettevõtte/organisatsiooni töötajate arvu kohta 2006. aastal. Palun vastake võimalikult täpselt. NB! Töökohtade olemasolu peab olema võimalik tõestada (nt töölepingud ja makstud maksud ettevõttes). Vaata ka Näide 1.

8. Mitu täistööajaga töötajat töötas ettevõttes/organisatsioonis 2006. aastal?

(Täistööaeg: inimene töötas nädalas 30 tundi või rohkem. Kui töökohti ei eksisteerinud, siis palun märkige vastavasse lahtrisse 0, kuid ärge jätke lahtrit tühjaks). Kui olete FIE, siis lisage palun ka vastav märge!

	Arv
Kokku	
sh mehi	
sh naisi	

FIE
a. Jah
b. Ei

9. Mitu poole kohaga töötajat töötas ettevõttes/organisatsioonis 2006. aastal?

(NB! Kui töökohti ei eksisteerinud, siis palun märkige vastavasse lahtrisse 0, kuid ärge jätke lahtrit tühjaks)

	Arv
Kokku	
sh mehi	
sh naisi	

Näide 1: Täistöökoht on tööaeg 30 tundi nädalas või kauem. Kui töötaja töötas vähem kui 30 tundi nädalas, siis on tegemist poole kohaga töötajaga. Näiteks, kui ettevõttes on loodud kaks töökohta, kummalegi arvestusega 16 tundi nädalas, siis on tegemist 2 poole kohaga töökohaga.

10. Mitu hooajalist töötajat töötas ettevõttes/organisatsioonis 2006. aastal?

NB! Kui töökohti ei eksisteerinud, siis palun märkige vastavasse lahtrisse 0, kuid ärge jätke lahtrit tühjaks. Vaata ka Näide 2.

	Arv	Töö kestus kuudes
Kokku		
sh mehi		
sh naisi		

Näide 2: 2006. aastal oli ettevõttes/organisatsioonis loodud hooajaline töökoht meesterahvale. Vastav töökoht oli täidetud aastas kolm kuud. Tabelisse märkida, et töökohad kokku oli 1, sh meestele 1 ja töö kestus kuudes 3 (töö kestus saab olla nt ka 1,5 kuud vms vastavalt reaalsele situatsioonile ettevõttes/organisatsioonis). St, et 2006. aastal oli ettevõttes loodud 1 hooajaline töökoht meestele, mis kestis 3 kuud.

NB! Palun vastake alljärgnevatele küsimustele, pidades silmas struktuurifondide programmi toetusi, mida saite perioodil 2004-2005 ning mille osas on lõppväljamaksed Teile juba tehtud! Kui olete sellel perioodil saanud struktuurifondidest mitut toetust, siis palume vastata küsimustele 11-17 iga projekti lõikes eraldi. Selleks on Teile küsimustiku lõppu lisatud vastavate küsimustega täiendavaid lehti, kuhu eelnevalt märkige palun ka vastava projekti kood või nimi.

Projekti kood/nimi

11. Mitu küsimustes 8-10 kajastatud töökohtadest tekkis tänu struktuurifondide projektile, mis on alles ka käesoleval hetkel?

NB! Kui töökohti tänu struktuurifondide projektile ei tekkinud, siis palun märkige vastavasse lahtrisse 0, kuid ärge jätke lahtrit tühjaks.

	Täistöökohaga (arv)	Poole kohaga (arv)	Hooajalised (arv)
Kokku			
sh töökohad meestele			
sh töökohad naistele			

NB! Siinkohal mõeldakse töökohti, mis tekkisid elluviidud projekti tulemusena (neid töökohti poleks ilma projekti elluviimiseta loodud) – st, et projekti lõppedes oli loodud töökoht, mis jäi püsima ka vähemalt aasta pärast projekti lõppu (püsib tänaseni); siin mõeldakse ka töökohti, mille tekkeks projekt eeldused lõi (ja mis tekkisid nt aasta jooksul pärast projekti lõppu ja on alles tänaseni). Pole vaja kajastada töökohti, mis loodi projekti elluviimiseks ja mis projekti lõppedes enam ei eksisteerinud (nt projektijuhi töökoht, koolitusprojekti lektori töökoht vms).

Näide 3: Maaettevõtja laiendab oma tegevust, hakates maapiirkonnas pakkuma majutus- ja toitlustamisteenust. Selleks taotletakse toetust struktuurifondidest hoonekompleksi renoveerimiseks ning köögiseadmete soetamiseks. Projekti lõppedes ja teenuse pakkuma asumisel võetakse püsivalt tööle 3 inimest (administraator, toateenindaja ning kokk), lisaks kasutatakse suvisel ajal lisatööjõudu hooajaliste töökohtade näol (2 hooajalist töökohta, kumbki 3 kuud). Ettevõtja saab näidata, et projekti tulemusena oli 2006. aastal loodud 3 püsivat töökohta ning 2 hooajalist.

12. Kas ilma projekti elluviimiseta oleksid ettevõttes mõned töökohad kadunud?

NB! Siinkohal palun arvestada, mitu töökohta Teie ettevõttes/organisatsioonis projekti tulemusena säilis ja mis olid 2006. a lõpu seisuga alles. Arvestage ainult neid säilinud töökohti, mis oleksid projekti mitteäävitamisel kaotatud. Vaata ka Näide 4 ja 5.

a. Jah:

	Arv
Kokku	
sh töökohad meestele	
sh töökohad naistele	

b. Ei oleks

Näide 4: Tootmisettevõtte on kaotamas konkurentsis, sest puudub uusim tehnoloogia ja seda valdavad töötajad. Osasid töötajaid ähvardab seetõttu koondamine. Ettevõtja saab investeringutoetust uue tehnoloogia soetamiseks või töökoja juurdeehituseks, mistõttu luuakse eeldused koondamisohus olnud töökohtade säilitamiseks.

Näide 5: Ettevõtte taotleb koondamisohus töötajate jaoks toetust koolitusprojektile, et õpetada töötajaid välja uue soetatud tehnoloogia kasutamiseks, tagamaks ettevõtte konkurentsivõimet turul. Selle projekti eduka elluviimise korral on võimalik näidata, et aidati kaasa projektis osalenud inimeste töökohta säilitamisele (nt kui projektis osales 4 inimest, kelle igapäevatöö on seotud uue tehnoloogia käsitlemisega, siis saab näidata, et projekti tulemusena säilis ettevõttes 4 töökohta, mis ilma osalenute kvalifikatsiooni tõstmiseta oleksid kadunud).

13. Kas struktuurifondide projekti tulemusena on ettevõttes/organisatsioonis mõned töökohad kaotatud (nt uute seadmete kasutuselevõtmise tulemusena)?

NB! Arvestada neid töökohti, mille järele kadus vajadus tänu struktuurifondide projektile! Nt on ettevõtte saanud toetust uute tootmiseseadmete soetamiseks. Sellega seoses kasvab ettevõtte efektiivsus ning väheneb vajadus töökohtade järele, mistõttu saab näidata, et toetuse mõjul kadusid osad töökohad nt aasta pärast projekti lõppu.

a. Jah:

	Arv
Kokku	
sh töökohad meestele	
sh töökohad naistele	

b. Ei ole

14. Kui tõenäoline on, et Te oleksite viinud projekti ellu ka ilma struktuurifondide toetuseta?

- a. Üldse mitte tõenäoline
- b. Vähe tõenäoline
- c. Pigem tõenäoline
- d. Väga tõenäoline

15. Kui tõenäoline on, et Te oleksite viinud projekti ellu samas mahus?

- a. Üldse mitte tõenäoline
- b. Vähe tõenäoline
- c. Pigem tõenäoline
- d. Väga tõenäoline

16. Kui tõenäoline on, et Te oleksite alustanud projekti elluviimisega samal ajal?

- a. Üldse mitte tõenäoline
- b. Vähe tõenäoline

- c. Pigem tõenäoline
- d. Väga tõenäoline

17. Kui tõenäoline on, et Te oleksite viinud projekti ellu sama ajakavaga (projekti kestus kuudes)?

- a. Üldse mitte tõenäoline
- b. Vähe tõenäoline
- c. Pigem tõenäoline
- d. Väga tõenäoline

18. Palun esitage andmed oma ettevõtte/organisatsiooni viimase majandusaasta kohta (palun lisage ka, millist aastat käsitletakse).

Ettevõtte ja FIE (täitke kõik sobivad väljad):

Aasta	
Netokäive	
Ekspordi osakaal käibes	
Palgakulu (<i>Palgakulu kajastab kõigi ettevõttes töötanud inimeste summeeritud brutopalkasid aastas ilma sotsiaalmaksu ja tööandja töötuskindlustuseta</i>)	
Aruandeaasta puhaskasum	

MTÜ/SA:

Aasta	
Tegevuskulud	
sh Palgakulu (<i>Palgakulu kajastab kõigi organisatsioonis töötanud inimeste summeeritud brutopalkasid aastas ilma sotsiaalmaksu ja tööandja töötuskindlustuseta</i>)	

19. Mis oli Teie hinnangul struktuurifondi toetuse suurim mõju Teie ettevõtte/organisatsiooni arengule (kui olete saanud mitut toetust, siis hinnake palun kõikide projektide mõju)?

NB! Valige palun maksimaalselt kolm sobivaimat vastusevarianti, soovi korral täpsustage oma vastust vabas vormis.

- a. Töökohtade juurdetekkimine
- b. Töökohtade juurdetekkimine naistele
- c. Ettevõtte käibe kasv
- d. Ettevõtte ekspordi osakaalu kasv
- e. Ettevõtte tootlikkuse kasv
- f. Parem toodete turustamine
- g. Ettevõtte kasumlikkuse kasv
- h. Ettevõtte tootearendus/tegevuse mitmekesistamine
- i. Suurem koostöö teiste ettevõtete/organisatsioonidega (sh avalik sektor, teadus- ja arendusasutused)
- j. Uute tehnoloogiate arendamine

- k. Uute arendusprojektide lisandumine
- l. Ettevõtte/organisatsiooni juhtimise ja töökorralduse paranemine
- m. Ettevõtte/organisatsiooni juhtkonna oskuste ja kvalifikatsiooni tõus
- n. Ettevõtte/organisatsiooni töötajate oskuste ja kvalifikatsiooni tõus
- o. Muu

Kui vastasite „Muu” või soovite oma valikuid täpsustada, siis täitke alljärgnev lahter:

.....

Täname küsimustiku täitmise eest!

LISALEHT - Struktuurifondide programmi toetused, mida saite perioodil 2004-2005 ning mille osas on lõppväljamaksed Teile juba tehtud!

Projekti kood/nimi

1. Mitu küsimustes 8-10 kajastatud töökohtadest tekkis tänu struktuurifondide projektile, mis on alles ka käesoleval hetkel?

NB! Kui töökohti tänu struktuurifondide projektile ei tekkinud, siis palun märkige vastavasse lahtrisse 0, kuid ärge jätke lahtrit tühjaks

	Täistöökohaga (arv)	Poole kohaga (arv)	Hooajalised (arv)
Kokku			
sh töökohad meestele			
sh töökohad naistele			

NB! Vaata juhend ja näide küsimus 11 juures!

2. Kas ilma projekti elluviimiseta oleksid ettevõttes mõned töökohad kadunud?

a. Jah:

	Arv
Kokku	
sh töökohad meestele	
sh töökohad naistele	

b. Ei oleks

NB! Vaata juhend ja näited küsimus 12 juures!

3. Kas struktuurifondide projekti tulemusena on ettevõttes/organisatsioonis mõned töökohad kaotatud (nt uute seadmete kasutuselevõtmise tulemusena)?

a. Jah:

	Arv
Kokku	
sh töökohad meestele	

sh töökohad naistele	
----------------------	--

- b. Ei ole
- 4. Kui tõenäoline on, et Te oleksite viinud projekti ellu ka ilma struktuurifondide toetuseta?**
- a. Üldse mitte tõenäoline
 - b. Vähe tõenäoline
 - c. Pigem tõenäoline
 - d. Väga tõenäoline
- 5. Kui tõenäoline on, et Te oleksite viinud projekti ellu samas mahus?**
- a. Üldse mitte tõenäoline
 - b. Vähe tõenäoline
 - c. Pigem tõenäoline
 - d. Väga tõenäoline
- 6. Kui tõenäoline on, et Te oleksite alustanud projekti elluviimisega samal ajal?**
- a. Üldse mitte tõenäoline
 - b. Vähe tõenäoline
 - c. Pigem tõenäoline
 - d. Väga tõenäoline
- 7. Kui tõenäoline on, et Te oleksite viinud projekti ellu sama ajakavaga (projekti kestus kuudes)?**
- a. Üldse mitte tõenäoline
 - b. Vähe tõenäoline
 - c. Pigem tõenäoline
 - d. Väga tõenäoline

LISA 3. TÄIENDAVALATE INTERVJUUDE KÜSIMUSTIK

PRIORITEET 1, 2 ja 3. KÜSIMUSTIK

INDIKAATOR: TÖÖKOHAD (NETO) 12 KUUD PÄRAST PROJEKTI LÕPPU

INDIKAATOR: STRUKTUURIFONDIDE TOETUSE MÕJUL 18 KUUD HILJEM TEGUTSEVAD ETTEVÕTTED

Tüüp: Personaalintervjuu, sh telefoniintervjuu (sihtgrupp: Ettevõtte juhid, projektiga seotud isikud)

Täita *wordis* iga ankeet eraldi (sama ka telefoniintervjuude puhul).

Ettevõtte			
Kontakt			
Intervjuu aeg			
Projekt (nimi/kood)		Projekti elluviimise aasta	

1. Teie ametikoht ettevõttes/organisatsioonis

- a. Omanik
- b. Juhataja
- c. Raamatupidaja
- d. Spetsialist
- e. Projektijuht
- f. Muu, palun täpsustage

Täpsustav küsimus: Kas intervjueeritav oli ise projektiga seotud ja on selle käekäiguga kursis?

- a. Jah
- b. Ei

2. Milliseid struktuurifondide toetusi olete saanud perioodil 2004-2006?

EAS meetmed:

- a. Meede 2.1: Ettevõtete arengu toetamine
 - “Alustavate ettevõtjate starditoetus”
 - “Ekspordiplaani programm”
 - “Nõustamistoetuse programm”
- b. Meede 2.2: Ettevõtluse infrastruktuuri arendamise toetamine
- c. Meede 2.3: Teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni edendamine
 - “Ettevõtluse infrastruktuuri arendamine”
 - “Teadus- ja arendustegevuse projektide toetamine”
 - “Spinno”
 - “Ettevõtlusinkubatsiooni programm”
 - “Teadus- ja arendusasutuste infrastruktuuri arendamise programm”
 - “Innovatsiooniteadlikkuse programm”

- ”Tehnoloogia arenduskeskuste programm”
 - “Teaduse tippkeskuste programm”
- d. Meede 2.4: Turismi arendamine - Turismi tootearenduse ja turunduse programm

PRIA meetmed:

- a. Meede 3.1: Investeeringud põllumajandustootmisse
 - b. Meede 3.2: Põllumajandustoodete töötlemise ja turustamise parandamise investeeringutoetus
 - c. Meede 3.3: Majandustegevuse mitmekesistamine maapiirkonnas
 - d. Meede 3.4: Integreeritud maaparandus
 - e. Meede 3.5: Külade taastamine ja arendamine
 - f. Meede 3.6: Kohaliku initsiatiivi arendamine – LEADER-tüüpi meede
 - g. Meede 3.7: Metsamajandus
 - h. Meede 3.8: Nõuande- ja teabeleviteenuste toetamine
 - i. Meede 3.9: Kalalaevastiku püügivõimsuse reguleerimine
 - j. Meede 3.10: Kalalaevastiku moderniseerimine ja uuendamine
 - k. Meede 3.11: Kalanduse käitlemisketi investeeringutoetuse meetmed
 - alameede 3.11.1. Kala ja vesiviljelussaaduste töötlemise investeeringutoetus
 - alameede 3.11.2. Vesiviljeluse investeeringutoetus
 - alameede 3.11.3. Kalasadamate moderniseerimine
 - alameede 3.11.4. Sisevete kalanduse investeeringutoetus
 - l. Meede 3.12: Muud kalandusega seotud meetmed
 - alameede 3.12.1. Kalanduse restruktureerimisega kaasnevad sotsiaalsed meetmed
 - alameede 3.12.2. Uute turuväljundite leidmine
3. Kas olete perioodil 2004-2006 saanud ka muid riigipoolseid toetusi (programmid, mida ei olnud nimetatud eelmise küsimuse all)?
- a. Ei ole
 - b. Jahprogrammist (palun nimetada)

4. Kas Teil on plaan lähitulevikus oluliselt suurendada ettevõtte käivet?

- a. Jah, kindlasti
- b. Võib-olla
- c. Ei

Täpsustav küsimus: Mis võimaldab käivet kasvatada (uus tehnoloogia, nõudluse kasv turul, uued turud, uued töötajad, parem kvalifikatsioon vms)?

5. Kas Teie ettevõtte juba ekspordib või planeerib hakata ekspordima lähema 3 aasta jooksul?

- d. Jah, ettevõtte ekspordib
- e. Jah, kindlasti plaanime hakata ekspordima

- f. Võib-olla plaanime hakata eksportima
- d. Ei plaani hakata eksportima

Täpsustav küsimus: Kui plaanitakse hakata eksportima, siis kas ja mil määral aitas saadud toetus sellele kaasa?

- A. väga olulisel
- B. olulisel
- C. mitte eriti olulisel
- D. mitte sugugi

Kui aitas, siis kuidas?

Järgnevalt on esitatud küsimused Teie ettevõtte töötajate arvu kohta 2006. aastal. Palun vastake võimalikult täpselt. NB! Töökohtade olemasolu peab olema võimalik näha ja tõestada (nt töölepingud ja makstud maksud ettevõttes). Vaata ka Näide 1.

6. Mitu täistööajaga töötajat töötas ettevõttes/organisatsioonis 2006. aastal?

(Täistööaeg: inimene töötas nädalas 30 tundi või rohkem. Kui töökohti ei eksisteerinud, siis palun märkige vastavasse lahtrisse 0, kuid ärge jätke lahtrit tühjaks). Kui olete FIE, siis lisage palun ka vastav märg!

	Arv
Kokku	
sh mehi	
sh naisi	

FIE
a. Jah
b. Ei

Täpsustav küsimus: Kas töökohtade kokkuarvestamisega tekkis probleeme? Mis osas? Mis võiks olla teisiti (vastaja ettepanekud küsimuse küsimiseks/töökohtade arvestamiseks tulevikus)?

7. Mitu poole kohaga töötajat töötas ettevõttes/organisatsioonis 2006. aastal?

NB! Kui töökohti ei eksisteerinud, siis palun märkige vastavasse lahtrisse 0, kuid ärge jätke lahtrit tühjaks.

	Arv
Kokku	
sh mehi	
sh naisi	

Näide 1: Täistöökoht on tööaeg 30 tundi nädalas või kauem. Kui töötaja töötas vähem kui 30 tundi nädalas, siis on tegemist poole kohaga töötajaga. Näiteks, kui ettevõttes on loodud kaks töökohta, kummalegi arvestusega 16 tundi nädalas, siis on tegemist 2 poole kohaga töökohaga.

8. Mitu hooajalist töötajat töötas ettevõttes/organisatsioonis 2006. aastal?

NB! Kui töökohti ei eksisteerinud, siis palun märkige vastavasse lahtrisse 0, kuid ärge jätke lahtrit tühjaks. Vaata ka Näide 2.

	Arv	Töö kestus kuudes
Kokku		
sh mehi		
sh naisi		

Näide 2: 2006. aastal oli ettevõttes/organisatsioonis loodud hooajaline töökoht meesterahvale. Vastav töökoht oli täidetud aastas kolm kuud. Tabelisse märkida, et töökohad kokku oli 1, sh meestele 1 ja töö kestus kuudes 3 (töö kestus saab olla nt ka 1,5 kuud vms vastavalt reaalsele situatsioonile ettevõttes/organisatsioonis). St, et 2006. aastal oli ettevõttes loodud 1 hooajaline töökoht meestele, mis kestis 3 kuud.

NB! Palun vastake alljärgnevale küsimustele, pidades silmas struktuurifondide programmi toetusi, mida saite perioodil 2004-2005 ning mille osas on lõppväljamaksed Teile juba tehtud! Kui olete sellel perioodil saanud struktuurifondidest mitut toetust, siis palume vastata küsimustele 11-17 iga projekti lõikes eraldi. Selleks on Teile küsimustiku lõppu lisatud vastavate küsimustega täiendavaid lehti, kuhu elnevalt märkige palun ka vastava projekti kood või nimi.

Täpsustav märkus intervjuueerijale: Kui vastaja on saanud mitut toetust, siis vaadata alljärgnevat küsimusi (9-17) toetuste lõikes paralleelselt. Püüda välja selgitada, kuidas vastaja erinevate projektide lõikes töökohti arvestas. Iga toetuse kohta kasutada nende küsimuste osas eraldi ankeeti.

9. Kui mitu Teile poolt perioodil 2004-2005 saadud struktuurifondide toetustest rahastatud projekti on lõppenud ja nende osas lõppväljamaksed Teile juba tehtud?

.....

10. Projekti kood/nimi (mida kasutatakse suhtluses toetust andnud programmiga)?

.....

11. Mitu küsimustes 6-8 kajastatud töökohtadest tekkis tänu struktuurifondide projektile, mis on alles ka käesoleval hetkel?

NB! Kui töökohti tänu struktuurifondide projektile ei tekkinud, siis palun märkige vastavasse lahtrisse 0, kuid ärge jätke lahtrit tühjaks.

	Täistöökohaga (arv)	Poole kohaga (arv)	Hooajalised (arv)
Kokku			
sh töökohad meestele			
sh töökohad naistele			

NB! Siinkohal mõeldakse töökohti, mis tekkisid elluviidud projekti tulemusena (neid töökohti poleks ilma projekti elluviimiseta loodud) – st, et projekti lõppedes oli loodud töökoht, mis jäi püsima ka vähemalt aasta pärast projekti lõppu (püsib tänaseni); siin mõeldakse ka töökohti, mille tekkeks projekt eeldused lõi (ja mis tekkisid nt aasta jooksul pärast projekti lõppu ja on alles tänaseni). Pole vaja kajastada töökohti, mis loodi projekti elluviimiseks ja mis projekti lõppedes enam ei eksisteerinud (nt projektijuhhi töökoht, koolitusprojekti lektori töökoht vms).

Näide 3: Ettevõtte taotleb toetust koolitusprojektile, kus koolitatakse ettevõtte juhtkonda personalijuhtimise valdkonnas. Tänu sellele koolitusele hakkab ettevõtte juhtkond oma ettevõttes uut personalisüsteemi juurutama ning 3 kuud pärast projekti lõppu võetakse tööle personalispetsialist, kes töötab ettevõttes ka aasta pärast projekti lõppu. Seega tekib uus töökoht tänu sellele, et juhtkond läbis koolituse, mille tulemusena hakati juurutama uut süsteemi, mis vajas ühe lisatöötaja palkamist. Antud töökohta ei oleks tekkinud, kui koolitust poleks läbi viidud ja juhtkond seetõttu uut süsteemi juurutama hakanud. Saame näidata, et projekti tulemusena tekkis juurde 1 püsiv töökoht.

Näide 4: Ettevõtja taotleb toetust uue tootmishoone infrastruktuuride väljaehitamiseks. Tootmishoone käivitamisel on plaanis luua juurde 5 püsivat töökohta. Infrastruktuuride väljaehitamine on oluline eeldus tootmishoone rajamiseks. Seega loob projekt eeldused nende töökohtade tekkeks pärast projekti lõppemist.

Täpsustav küsimus: Kui märgiti, et toetuse tulemusena tekkis töökohti juurde, siis millega need inimesed tegelevad (kellena töötavad)? Kuidas nende töökohtade tekkimine projektiga seotud oli?

12. Kas ilma projekti elluviimiseta oleksid ettevõttes mõned töökohad kadunud?

NB! Siinkohal palun arvestada, mitu töökohta Teie ettevõttes/organisatsioonis projekti tulemusena säilis ja mis olid 2006. a lõpu seisuga alles. Arvestage ainult neid säilinud töökohti, mis oleksid projekti mittekäivitamisel kaotatud. Vaata ka Näide 5 ja 6.

c. Jah:

	Arv
Kokku	
sh töökohad meestele	
sh töökohad naistele	

d. Ei oleks

Näide 5: Tootmisettevõtte on kaotamas konkurents, sest puudub uusim tehnoloogia ja seda valdavad töötajad. Osasid töötajaid ähvardab seetõttu koondamine. Ettevõtja saab investeringutoetust uue tehnoloogia soetamiseks või töökoja juurdeehituseks, mistõttu luuakse eeldused koondamisohus olnud töökohtade säilitamiseks.

Näide 6: Ettevõtte taotleb koondamisohus töötajate jaoks toetust koolitusprojektile, et õpetada töötajaid välja uue soetatud tehnoloogia kasutamiseks, tagamaks ettevõtte konkurentsivõimet turul.

Selle projekti eduka elluviimise korral on võimalik näidata, et aidati kaasa projektis osalenud inimeste töökoha säilitamisele (nt kui projektis osales 4 inimest, kelle igapäevatöö on seotud uue tehnoloogia käsitlemisega, siis saab näidata, et projekti tulemusena säilis ettevõttes 4 töökohta, mis ilma osalenute kvalifikatsiooni tõstmiseta oleksid kadunud).

Täpsustav küsimus: küsida, kui vastati „jah”

Kui töökohad oleksid kadunud, siis millised töökohad?

Kuidas projekt aitab vältida töökohtade kadumist (mis oli kõige olulisem aspekt)?

Mida peate ise oma ettevõtte arengus kõige suuremaks kitsaskohaks?*

13. Kas struktuurifondide projekti tulemusena on ettevõttes/organisatsioonis mõned töökohad kaotatud (nt uute seadmete kasutuselevõtmise tulemusena)?

NB! Arvestada neid töökohti, mille järele kadus vajadus tänu struktuurifondide projektile! Nt on ettevõtte saanud toetust uue tootmishoone infrastruktuuride rajamiseks. Samas, uue tootmishoone järgselt suureneb tehase efektiivsus ja väheneb vajadus töökohtade järele, mistõttu saab näidata, et toetuse mõjul kadusid osad töökohad nt aasta pärast projekti lõppu. Kui töökohti pole kadunud, märkige palun lahtritesse 0.

c. Jah:

	Arv
Kokku	
sh töökohad meestele	
sh töökohad naistele	

d. Ei ole

Täpsustus intervjuerijale: Püüda hinnata, kas vastaja on küsimusest aru saanud.

Kui on vastanud „jah”, siis paluda täpsustada, mis töökohad juurde tekkisid ja kuidas vastaja arvates on see projektiga seotud?

14. Kui tõenäoline on, et Te oleksite viinud projekti ellu ka ilma struktuurifondide toetuseta?

- Üldse mitte tõenäoline
- Vähe tõenäoline
- Pigem tõenäoline
- Väga tõenäoline

Täpsustav küsimus: Alljärgnevad küsimused ja küsimused 15-17 küsida juhul, kui 14. küsimusele vastati b, c või d!

Kui oleks tõenäoliselt ellu viinud projekti, siis mis vahenditest?

- omavahenditest

- b. laenu abiga
- c. sõprade/tuttavate toetusel
- d. taotlenud muust programmist
- e. muu.....

Kuidas need vahendid kasutati nüüd, kui toetus saadi?

15. Kui tõenäoline on, et Te oleksite viinud projekti ellu samas mahus?

- a. Üldse mitte tõenäoline
- b. Vähe tõenäoline
- c. Pigem tõenäoline
- d. Väga tõenäoline

Täpsustav küsimus (kui vastati a, b või c): Millises mahus oleksite projekti ellu viinud (kui palju vähem/rohkem ressursse sinna eraldanud)?

Mis oleks tegemata jäänud (mis toetuse abiga realiseerus)? Kuidas oleks kulusid ja tegevusi kärbitud (milliste komponentide osas)?

16. Kui tõenäoline on, et Te oleksite alustanud projekti elluviimisega samal ajal?

- a. Üldse mitte tõenäoline
- b. Vähe tõenäoline
- c. Pigem tõenäoline
- d. Väga tõenäoline

Täpsustav küsimus: Kui palju (mitu kuud) oleks projekti elluviimine edasi lükkunud?

17. Kui tõenäoline on, et Te oleksite viinud projekti ellu sama ajakavaga (projekti kestus kuudes)?

- a. Üldse mitte tõenäoline
- b. Vähe tõenäoline
- c. Pigem tõenäoline
- d. Väga tõenäoline

Täpsustav küsimus: Millise ajaga oleksite projekti ellu viinud? Millest see kõige enam sõltus?

18. Palun esitage andmed oma ettevõtte/organisatsiooni viimase majandusaasta kohta (palun lisage ka, millist aastat käsitletakse).

Aasta	
Netokäive	
Ekspordi osakaal käibes	
Palgakulu (<i>Palgakulu kajastab kõigi ettevõttes töötanud inimeste summeeritud brutopalkasid aastas ilma</i>	

<i>sotsiaalmaksu ja tööandja töötuskindlustuseta)</i>	
Aruandeaasta puhaskasum	

19. Mis oli Teie hinnangul struktuurifondi toetuse suurim mõju Teie ettevõtte/organisatsiooni arengule (kui olete saanud mitut toetust, siis hinnake palun kõikide projektide mõju)?

NB! Valige palun maksimaalselt kolm sobivaimat vastusevarianti, soovi korral täpsustage oma vastust vabas vormis.

- a. Töökohtade juurdetekkimine
- b. Töökohtade juurdetekkimine naistele
- c. Ettevõtte käibe kasv
- d. Ettevõtte ekspordi osakaalu kasv
- e. Parem toodete turustamine
- f. Ettevõtte kasumlikkuse kasv
- g. Ettevõtte tootearendus/tegevuse mitmekesistamine
- h. Ettevõtte tootlikkuse kasv
- i. Suurem koostöö teiste ettevõtete/organisatsioonidega (sh avalik sektor, teadus- ja arendusasutused)
- j. Uute tehnoloogiate arendamine
- k. Uute arendusprojektide lisandumine
- l. Ettevõtte/organisatsiooni juhtimise ja töökorralduse paranemine
- m. Ettevõtte/organisatsiooni juhtkonna oskuste ja kvalifikatsiooni tõus
- n. Ettevõtte/organisatsiooni töötajate oskuste ja kvalifikatsiooni tõus
- o. Muu

LISAKÜSIMUSED/MÄRKUSED INTERVJUEERIJALE (HINNANGUTE SAAMISEKS):

1. Kas projekt oli teie arvates edukas, kas püstitatud eesmärgid saavutati? Vajadusel küsida mitme projekti kohta.
2. Milline oli kõnealuse projekti elluviimisel peamine edutegur? (*Miks ettevõtte jõudis püstitatud eesmärkideni*)
3. Millise perioodi jooksul ettevõtte hinnangul toetuse mõjud ettevõttes realselt ilmnevad (kui nende ilmumist ei märgitud eelnevalt, kui ilmnevad milleski muus peale töökohtade)?

Märkused, mida intervjuu ajal veel jälgida:

1. Püüda välja selgitada, kas vastaja suudab adekvaatselt eristada erinevate projektide mõjusid (*saame ise hinnangut selle kohta, millised vead võivad vastamisel tekkida*).
2. Millised hoiakud on vastaja hulgas nende konkreetsete indikaatorite osas (positiivsed, negatiivsed, milles seisneb nt pahameel)?
3. Millist mõju vastajad ise enim on projektidest oodanud (ei pruugi olla vaid töökohtade kasv, vt ka viimased küsimused)?
4. Millised on olnud peamised takistused projektide elluviimisel (mis võivad mõjutada ka indikaatori madalat taset)?
5. Miks vastaja arvates prognoositud indikaatori taset ei saavutatud/mis aitas taset ületada?

LISA 4. PRIORITEET 4 KÜSIMUSTIKUD

Soojamajandus – TELEFONIKÜSITLUS elanike/ettevõtete seas

Tere, helistame Teile seoses uuringuga, mille on tellinud Rahandusministeerium. Uuringu eesmärk on välja selgitada struktuurifondide toetusel erinevates piirkondades teostatud investeringuprojektide mõju. Üks projektidest viidi läbi ka teie lähipiirkonnas. Kas olete teadlikud, et teie elupiirkonnas/külas rekonstrueeriti täielikult Linte katlamaja ning rajati uued soojustrassid?

Kas Teil on 5 minutit aega, et mõnele meie küsimusele vastata?

1. **Kuidas hindaksite rahulolu soojateenusega oma elukohas (hinnake palun 4 palli skaalas):**
 - a. Väga rahul
 - b. Pigem rahul
 - c. Pigem ei ole rahul
 - d. Ei ole rahul

2. **Mil määral muutis korrastatud soojateenuse pakkumine teie elukeskkonda meeldivamaks või mugavamaks?**
 - a. Väga olulisel määral
 - b. Olulisel määral
 - c. Vähesel määral
 - d. Üldse mitte

3. **Mis oli Teile jaoks kõige olulisem projektiga kaasnev muutus?**

4. **Kas midagi jäi Teile arvates tegemata või oleks pidanud antud investeringu juures tehtama teisiti? Kui jah, siis palun täpsustage.**

5. **Kuidas hindaksite rahulolu teenusega siis, kui seda investeringut ei oleks tehtud?**

Täname Teid koostöö eest!

Vastused kanda Exceli tabelisse!

Tänavavalgustus - TELEFONIKÜSITLUS

Tere, helistame Teile seoses uuringuga, mille on tellinud Rahandusministeerium. Uuringu eesmärk on välja selgitada struktuurifondide toetusel erinevates piirkondades teostatud investeeringuprojektide mõju. Üks projektidest viidi läbi ka teie lähipiirkonnas. Kas olete teadlikud, et teie elupiirkonnas (Raikkülas ning Purku külas) ehitati uus tänavavalgustus?

Kas Teil on 5 minutit aega, et paarile meie küsimusele vastata?

- 1. Kuidas hindaksite rahulolu tänavavalgustusega oma elukohas (hinnake palun 4 palli skaalas):**
 - a. Väga rahul
 - b. Pigem rahul
 - c. Pigem ei ole rahul
 - d. Ei ole rahul
- 2. Mil määral muutis rajatud tänavavalgustussüsteem teie elukeskkonda meeldivamaks või mugavamaks?**
 - a. Väga olulisel määral
 - b. Olulisel määral
 - c. Vähesel määral
 - d. Üldse mitte
- 3. Mis oli Teile jaoks kõige olulisem projektiga kaasnev muutus?**
- 4. Kas midagi jäi Teile arvates tegemata või oleks pidanud antud investeeringu juures tehtama teisiti? Kui jah, siis palun täpsustage.**
- 5. Kuidas hindaksite rahulolu teenusega siis, kui seda investeeringut ei oleks tehtud?**

Täname Teid koostöö eest!

Vastused kanda Exceli tabelisse!

Ettevõtted ja asutused (Munamägi ning Sõru merekeskus) - TELEFONIKÜSITLUS

Tere, helistame Teile seoses uuringuga, mille on tellinud Rahandusministeerium. Uuringu eesmärk on välja selgitada struktuurifondide toetusel erinevates piirkondades teostatud investeeringuprojektide mõju. Üks projektidest viidi läbi ka teie lähipiirkonnas. Kas olete teadlikud, et teie lähipiirkonnas renoveeriti Suure Munamäe jalakäijate tee / arendati välja Sõru merekeskuse külalissadam (vajadusel täpsustavalt, et mis tegevused tehti).

Kas Teil on 5 minutit aega, et mõnele meie küsimusele vastata?

1. **Kuidas hindaksite rahulolu teostatud projektiga ehk renoveeritud jalakäijate teega / välja arendatud sadamaga (hinnake palun 4 palli skaalas):**
 - a. Väga rahul
 - b. Pigem rahul
 - c. Pigem ei ole rahul
 - d. Ei ole rahul
2. **Mil määral on Teie ettevõtte külastatavus/nõudlus toodete või teenuste järele pärast selle investeeringu teostamist tõusnud?**
 - a. Väga olulisel määral
 - b. Olulisel määral
 - c. Vähesel määral
 - d. Üldse mitte
3. **Kui on, siis kas seostate seda just antud investeeringuga?**
 - a. Jah
 - b. Ei
4. **Kas pärast jalakäijate tee valmimist / Sõru merekeskuse külalissadama väljaarendamist (aastal 2005) olete varasemast rohkem investeerinud oma ettevõtte arengusse?**
 - a. Jah
 - b. Pigem jah
 - c. Pigem mitte
 - d. Ei ole
5. **Kui olete, siis kas seostate seda just antud investeeringuga?**
 - a. Jah
 - b. Ei
6. **Kas olete pärast jalakäijate tee valmimist / Sõru merekeskuse külalissadama väljaarendamist (aastal 2005) võtnud juurde töötajaid?**
 - a. Jah
 - b. Ei
7. **Kui olete, siis kas seostate seda just antud investeeringuga?**
 - a. Jah
 - b. Ei

8. Kui oluline oli projekt teie hinnangul kohaliku elu- ja ettevõtluskeskkonna arengu seisukohalt?

- a. Väga oluline
- b. Pigem oluline
- c. Pigem ei olnud oluline
- d. Ei olnud oluline

9. Kokkuvõttlikult: Projekti olulisus Teie ettevõtte/organisatsiooni arengule:

- a. Väga oluline
- b. Pigem oluline
- c. Pigem ei ole oluline
- d. Ei ole oluline

Täname Teid koostöö eest!

Vastused kanda Exceli tabelisse!

NB! Sõru merekeskuse külalissadama projekti puhul küsitleti nii kohalikku elanikkonda (sarnaselt soojamajanduse ja tänavavalgustuse projektide küsimustikule) kui ka ettevõtteid, kuna transpordinfrastruktuuri projektide osas on kohalikud elanikud koos ettevõtetega ilmselt ühed otsesemad kasusaajad (lähtuvalt indikaatori määratlusest ning piiratud ajakavast ei ole otstarbekas küsitleda turiste).

Kool, lasteaed, aktiveerimiskeskus - ANKEETKÜSITLUS

Palume Teil täita ankeedi, mille abiga püüab Rahandusministeerium välja selgitada Euroopa Liidu struktuurifondide toetusel erinevates piirkondades teostatud investeeringuprojektide mõju. Rannu Lasteaia/Sürgavere Põhikooli/aktiveerimiskeskuse renoveerimisprojekti toetati samuti Euroopa Liidu struktuurifondidest, mistõttu on oluline saada teada lasteaia kasutajate hinnanguid renoveerimistöõde tulemuste kohta. Ankeedi täitmiseks kulub ca 5 minutit.

1. Kuidas hindaksite rahulolu kooli/lasteaia/aktiveerimiskeskuse füüsilise keskkonnaga (hinnake palun 4 palli skaalas):

- a. Väga rahul
- b. Pigem rahul
- c. Pigem ei ole rahul
- d. Ei ole rahul

2. Mil määral muutis renoveeritud kool/lasteaed/aktiveerimiskeskus teie elukeskkonda meeldivamaks või mugavamaks?

- a. Väga olulisel määral
- b. Olulisel määral
- c. Vähesel määral
- d. Üldse mitte

3. Mis oli Teie jaoks kõige olulisem projektiga kaasnev muutus?

.....

4. Kas midagi jäi Teie arvates tegemata või oleks pidanud antud investeeringu juures tehtama teisiti? Kui jah, siis palun täpsustage.

.....

5. Kuidas hindaksite rahulolu oma elukeskkonnaga siis, kui seda investeeringut ei oleks tehtud?

- a. Väga rahul
- b. Pigem rahul
- c. Pigem ei oleks rahul
- d. Ei oleks rahul

Täname Teid koostöö eest!

LISA 5. NIMEKIRI MEETME 4.6 PILOOTUURINGU PROJEKTIDEST

Taotleja	Projekti nimi	Lõpetamise kp	Maakond
Revekor AS	Linte katlamaja ja soojustrasside rekonstrueerimine	30.12.2005	Põlva maakond
Raikküla vald	Raikküla valla Raikküla ja Purku küla tänavavalgustussüsteemide ehitus	11.07.2005	Rapla maakond
Rannu vald	Rannu Lasteaia renoveerimine	26.01.2006	Tartu maakond
Suure-Jaani vald	Sürgavere Põhikooli hoone II etapi renoveerimine	20.12.2005	Viljandi maakond
Haanja Vald	Suure Munamäe vaatetorni jalakäijate tee renoveerimine	22.08.2005	Võru maakond
Emmaste vald	Sõru merekeskuse külalissadama väljaarendamine	24.11.2005	Hiiu maakond
Jõgevamaa Omavalitsuste Aktiviseerimiskeskus	MTÜ Jõgevamaa Omavalitsuste Aktiviseerimiskeskuse ehituse lõpetamine	10.03.2006	Jõgeva maakond

LISA 6. MEETME 2.3 PROJEKTID, MIDA EI KAASATUD UURINGUSSE

Meede	Programm	Taotleja	Projekt
2.3	Innovatsiooniteadlikkuse eeltaotluste programm	Põlvamaa Arenduskeskus SA	Ettevõtlikkuse ja innovatsioonisuutlikkuse tugevdamine Põlvamaal
2.3	Innovatsiooniteadlikkuse eeltaotluste programm	Nukufilmi Lastestuudio MTÜ	Tuleviku kodumasinatatest reklaamfilme valmistavad töötoad 'Kodu 2050'
2.3	Innovatsiooniteadlikkuse eeltaotluste programm	Eesti Füüsika Selts MTÜ	Innovaatiline teadus ratastel
2.3	Innovatsiooniteadlikkuse eeltaotluste programm	Eesti Füüsika Selts MTÜ	Innovatsioon ETVs ja Eesti Raadios
2.3	Innovatsiooniteadlikkuse eeltaotluste programm	Moorlat & Ko Patendibüroo OÜ	Innovatsiooni ja intellektuaalomandi õiguskaitse vahelised seosed
2.3	Innovatsiooniteadlikkuse eeltaotluste programm	Tehnoloogia ja Ettevõtluse Are	Ettevõtluse Akadeemia
2.3	Innovatsiooniteadlikkuse eeltaotluste programm	Kirjastus ILO AS	Õpilaste tehnikaomaloomingu arendamine
2.3	Innovatsiooniteadlikkuse eeltaotluste programm	Ühendus Eesti Elujõud	ÕIS: Õpilasideed ellu!
2.3	Innovatsiooniteadlikkuse eeltaotluste programm	Ikoon OÜ	Hea idee visioon - televisioon
2.3	Innovatsiooniteadlikkuse eeltaotluste programm	Eesti Tööõpetajate Selts MTÜ	Käelis-loominguline kasvatus - loomisrõõm
2.3	Innovatsiooniteadlikkuse eeltaotluste programm	Eesti Kaubandus-Tööstuskoda MTÜ	Positiivse hoiaku kujundamine ja teadlikkuse suurendamine oskustöötajate ametit
2.3	Innovatsiooniteadlikkuse eeltaotluste programm	Archimedes SA	Õpilasteadus ja innovatsioon
2.3	Innovatsiooniteadlikkuse eeltaotluste programm	Eesti Metsatööstuse Liit MTÜ	Puit on moes
2.3	Innovatsiooniteadlikkuse eeltaotluste programm	Noored Teaduses ja Ettevõtluses SA	Noorte Innovatsiooniprojekt Innopia
2.3	Innovatsiooniteadlikkuse eeltaotluste programm	Teadusteave MTÜ	Mõttele leidlikult!

2.3	Innovatsiooniteadlikkuse eeltaotluste programm	Teaduskeskus AHHAA SA	Noor idee ettevõtlusse: innovatsiooni kunst
2.3	Innovatsiooniteadlikkuse eeltaotluste programm	Eesti Tehnoloogiakasvatuse Liit	Innovaatiline tehnoloogiaõpetus
2.3	Innovatsiooniteadlikkuse eeltaotluste programm	Estonian Business School Grupp	Loov ettevõtlus
2.3	Innovatsiooniteadlikkuse eeltaotluste programm	Tallinna Tehnikaülikool	IseLiikur 2006
2.3	Innovatsiooniteadlikkuse eeltaotluste programm	TUURU SA	Hiiumaa noored - innovatsiooniteadlikud tulevased ettevõtjad
2.3	Innovatsiooniteadlikkuse eeltaotluste programm	Tartu Linn	Noorte ettevõtluse inkubaator
2.3	Innovatsiooniteadlikkuse eeltaotluste programm	Võrumaa Arenguagentuur SA	Noorte innovatsiooniteadlikkuse ja ettevõtlikkuse tõstmine Võrumaal
2.3	Innovatsiooniteadlikkuse eeltaotluste programm	Tartu Keskkonnahariduse Keskus	Meie oma ökomaja
2.3	Innovatsiooniteadlikkuse eeltaotluste programm	Junior Achievementi Arengufond	Ettevõtlus- ja innovatsiooniharidus esimesest kaheteistkümnenda klassini
2.3	Innovatsiooniteadlikkuse eeltaotluste programm	BALTI JUHTIMISKONVERENTS OÜ	Innovatsioonikonverentsid 2006-2008
2.3	Innovatsiooniteadlikkuse eeltaotluste programm	Teadusteave MTÜ	Euroopa mõtleb
2.3	Innovatsiooniteadlikkuse eeltaotluste programm	Eesti Päevalehe AS	Innovatsiooniteemaline ärilehe insert
2.3	Innovatsiooniteadlikkuse eeltaotluste programm	Lääne-Viru Arenduskeskus SA	Innovaatiline Virumaa
2.3	Innovatsiooniteadlikkuse eeltaotluste programm	EBS Juhtimiskoolituse Keskus OÜ	Innovaatiliste investorite õppiv kogukond
2.3	Innovatsiooniteadlikkuse eeltaotluste programm	Noored Teaduses ja Ettevõtluses SA	Innovatsioonipoliitika katselabor
2.3	Innovatsiooniteadlikkuse eeltaotluste programm	Säästva Eesti Instituut SA	Dokumentaalfilm 'Roheline Eesti'

2.3	Innovatsiooniteadlikkuse eeltaotluste programm	Eesti Konverentsikeskus OÜ	Innovatsioonikonverents
2.3	Innovatsiooniteadlikkuse eeltaotluste programm	Võru Maavalitsus	Visioonist innovatsioonini
2.3	Innovatsiooniteadlikkuse eeltaotluste programm	Eesti Televisioon	HEI, Eesti!
2.3	Innovatsiooniteadlikkuse eeltaotluste programm	Poliitikauuringute Keskus Praxis	Innovatsioonist: kõigile ja arusaadavalt!
2.3	Innovatsiooniteadlikkuse eeltaotluste programm	Tartu Ülikool	Tartu ülikoolide panus innovatiivse majandustegevuse arendamisel
2.3	Innovatsiooniteadlikkuse eeltaotluste programm	Mobi Solutions OÜ	Kaval-Ants ja Vanapagan